

140. E-180

మన గ్రంథాలయం
లైబ్రరీ (కృష్ణ)

శ్రీ విచిత్ర నవలా గ్రంథమాల,
పంచమ పుష్పము.

మాయామయి.

(విదవభాగము.)

కో సూరి రంగయ్య చే,
రచియింపఁ బడినది.

ముదటి కూర్పు.

ప్రకాశకులు,

కో సూరి రంగయ్య అండ్ సన్స్,
శ్రీ విచిత్ర నవలా గ్రంథమండలి.
నరసాపురం.

1930.

సర్వసామ్య సంకలితము.
ప్రొఫెసర్ గౌరవ,

మీ కృత్యములు కావలసినవి
మహాకవి మహాపురాపు డినన్,
సర్వస్వతీ బుక్ డిపో
బెజవాడ అని వ్రాయుడు.

లదాదాగులకు రు 1—0—0.] [ఇతగులకు రు 1—8—0

సంపాదకుడు,

11

కోసూరి రంగయ్య,

నర్సాపురం, పశ్చిమ గోదావరిజిల్లా.

సీతారామా ప్రిన్, నర్సాపురం.

పోషకులు.

- మ. రా. రా. శ్రీ శ్రీరాజా శ్రీనివాస అప్పారావు బహద్దర్ వారు,
కపిలేశ్వరపురం జమీందారువారు, నూజివీడు.
- " శ్రీరాజా వెల్లంకి సీతారామారావు బహద్దర్ వారు,
పోలిశెట్టిపాడు జమీందారువారు, తిరువూరు.
- " శ్రీరాజా వెంకటాద్రి అప్పారావు బహద్దర్ వారు,
ఉయ్యూరు యస్టేటు జమీందారువారు, నూజివీడు.
- " రావుసాహేబు గుత్తా వెంకయ్య చౌదరిగారు,
భూస్వాములు, పాంతురంగ సినిమా ప్రాప్తి
యిటరు, యేలూరు.
- " యర్రమిల్లి నారాయణమూర్తిగారు. బి. ఏ., బి. యల్.
అడ్వోకేటు, నర్సాపురం.
- " వల్లూరి వెంకటాద్రిగారు, బి. ఏ., బి. యల్.
అడ్వోకేటు, నర్సాపురం.
- " శ్రీపాద రామమూర్తిగారు, బి. ఏ.,
అడ్వోకేటు, నర్సాపురం.
- " గొంథి వెంకటరెడ్డిగారు, బి. ఏ., బి. యల్.
వకీలు, నర్సాపురం.
- " తులసి సుబ్బారావుగారు, ఎక్సైజు సబుయినస్పెక్టరు,
నర్సాపురం రేంజీ, నర్సాపురం.
- " ఆర్. గోపాలరావుగారు, ఎక్సైజు సబుయినస్పెక్టరు.
మొగలితుర్ రేంజీ, మొగలితుర్
- " గుడిమెట్ల తిరువెంకటాచార్యులుగారు, భూస్వాములు
మచ్చిపురి, నర్సాపురం.
- " కొప్పర్తి రామచంద్రారావుగారు, భూస్వాములు,
శీతారాంపురం.

“ పెన్నెత్త సోమరాజు, దాట్ల రామరాజుగార్లు,
డిప్రీక్టుబోర్డు కంట్రాక్టర్లు, మిల్లు వోనర్లు,
భూస్వాములు, నర్సాపురం.

“ కాకర్ల సత్యబ్రహ్మనందంగారు, భూస్వాములు,
యూనియన్ బోర్డు ప్రెసిడెంటు, నర్సాపురం.

“ యాతం వెంకన్నగారు, తాలూకాబోర్డు మెంబరు,
భూస్వాములు, తర్తకులు, నర్సాపురం

“ కోసూరి వెంకటరెడ్డిగారు, నేటివుడాక్టరు,
నర్సాపురం.

“ కోసూరి వెంకటలింగంగారు, ఎల్. యఫ్.

డాక్టర్ మె, తా డేవల్లిగూడె

“ వస్తాదు వెంకటస్వామిగారు, భూస్వాములు,
నేటివ్ డాక్టరు, నర్సాపురం

“ బెజవాడ కోటిలింగంగారు, భూస్వాములు,
యేలూరు.

“ బోళ్ళ సుబ్బారావుగారు, తాలూకాబోర్డు మెంబరు,
టెంపిల్ కమిటీ ప్రెసిడెంటు,

భూస్వాములు, పాలకొల్లు.

“ నున్న నారాయణస్వామి చౌదరిగారు,
భూస్వాములు, రాజోలు

“ శింగంశెట్టి సుందరంగారు, భూస్వాములు,
నర్సాపురం.

“ బెజవాడ పెదరత్నయ్యగారు, భూస్వాములు.
యేలూరు.

న హా యు లు.

రా. రా. శ్రీ ఫ్రయాగ సూర్యవరప్రసాదరావుగారు,
భూస్వాములు, నర్సాపురం.

డాక్టరు, కోసూరి శ్రీరామమూర్తిగారు,
ఎల్. యం. పి, తిరువూగు.

డాక్టరు, కోసూరి వనమరాజుగారు, ఎల్. యం. పి.
బంటుమిల్లి, బందరు తాలూకా.

డాక్టరు, కోసూరి ఆదినారాయణగారు,
ఎల్. యం. పి, నర్సాపురం.

మానెం వెంకటరత్నంగారు, భూస్వాములు,
నర్సాపురం.

మానెం శేషయ్యగారు, సబుమేజస్రీలు,
రాజోలు.

అంబటి వెంకటస్వామిగారు, భూస్వాములు,
నర్సాపురం.

మానెం సాంబయ్యగారు, డిప్రెస్టబోర్డు మెంబరు,
భూస్వాములు, నర్సాపురం.

అతికారి చ్చి వెంకటస్వామిగారు, భూస్వాములు,
నర్సాపురం.

జక్కం వెంకటస్వామిగారు, భూస్వాములు,
వర్తకులు, రుస్తుంబాదా.

మానెం కృష్ణమూర్తిగారు, భూస్వాములు,
వర్తకులు, పెరుగొండ.

బుడ్డిగ వెంకన్నగారు, భూస్వాములు,
వర్తకులు, నర్సాపురం.

రవుతుల చ్చి కొండలరావుగారు, నేటిపు డాక్టరు,
నర్సాపురం.

డ య బె ట్లో = బిల్లుల వలన

మూడు దినములలో, అతిమాత్ర మధుమాత్రములు
తగ్గుచున్నవి. పదునైదు దినములు వాని సేవించుటవలన శరీరమంద
లి యలసత్వమును తగ్గించి గాయములన, వ్రణములను మాన్పి, ఆరో
గ్యమును, దౌర్భ్యమును బ్రసాదించుచున్నవి.

100 బిల్లులుగల బుడ్డి 1కి రు. 12 — 4 — 0

మూడు దినములలోఁదగినంతగుణమును జూపనియెడల మిగత
మందు శరీదు, కోరినలేక్షణము వాషను చేయబడును.

గేరంటీడ్ (SOLD)

మారుతీ మెడికల్ హాల్

నరసాపురం.

పశ్చిమ గోదావరిజిల్లా.

సనుస్తరోగములకు గంటలలో గుణమునిచ్చు గేరంటీ ఔష
ధములు మావద్ద లభించగలవు. ధరలవివరములకు నేడేవ్రాయుడు.

శ్రీరామసహాయం.

మాయామయి.

ఐదవభాగము.

మొదటి ప్రకరణము.

అర్థరాత్రిము గడచియుండెను. కుమారిచంద్రకళ రోహిణిగడ దుర్గమందలి తనశయనాగారమున నొంటిగఁ గూర్చుండియుండెను. ఆ సుకుమారి వదనమండలము గాఢతరనీలమేఘాచ్ఛాదిత సుధాకరబింబమువగిది కాంతివిహీనమై చూపట్టుచుండుటచే నామె యేడు రంతవిచారసాగరముననో మునిగియుండినటులఁ దోచుచుండెను. అంతనామె కెవరిపాదముల సవ్వడియో వినిపించుటచే శిరముపైకెత్తి ద్వారమువైపునకుఁ జూడఁదొడంగెను. కొంతవడికి దరహాసచంద్రికలు మోమునదొనుకాడుచుండ లలిత, యల్లనల్లన కుమారిచంద్రకళను సమీపించి, “రాకుమారీ! నీయనుజ్ఞను బడయకయే యీనుందిరము నఁ బ్రవేశించిన నాసాహసమును మన్నించెదవుగాక” యని సవినయ మాటఁ బలికెను. కుమారిచంద్రకళ స్నేహపూర్వకంబుగ నామె కర

మును దనచేతఁ బట్టుకుని “లలితా! ఈమందిరములోని కేవరిని రానీ
యవలదనియు లలిత యరుదెంచిన నెట్టి యాటంకము గలుగఁగూడద
నియుఁ బరిచారికల కాజ్ఞాపించియుంటి”నని బదులువలికెను. లలిత
కుమారిచంద్రకళతో:—

“నీకు నాయెడల సధికప్రీతి గలదనుటకెట్టి సందియములేదు.”

“కాని, నీకు నాయందేల దయగలుగఁజూడనో యూహింపఁజూ
లకుంటిని. రమ్మ! కూర్చుండుము”.

“(కూర్చుండి) నీవటులఁబలుకవలదు. నీకగత్యమగునెడలఁ
బ్రాణములనైన నర్పించుటకు సంసిద్ధురాలను.”

“నీపలుకులు కల్పితములు. నమ్మజాలను. కానిచో, మీరహ
స్యముల నాకుఁ దెలుపుటకేల సంకోచించెదవు? నారంగఫల
రహస్యమెఱుంగుటకై తొలుతనుండియు సధికకుతూహలాయ
త్తచిత్తనగుచుంటిని. మఱియు మనోరమవచియించిన పలుకుల
వలన నీకుఁగలిగినదురంతదురవస్థను దిలకించిననాఁటినుండియుఁ
దద్రహస్యములను దెలిసికొనుటకు ద్విగుణీకృతసంక్షోభితవ్య
భోద్దీప్తితనగుచుంటిని.”

“నిక్కువము. నీమానసము మిగుల సంక్షుభితయైయుండునను
ట కెట్టిసందియమునులేదు. ఆనాఁడు మనోరమవచియించిన ప
లుకులవలన నేనధికముగ భీతిల్లితిని. ఆ విషయములంతకుఁబూ
ర్వమామె యెఱింగియుండదు. ఆమె యావృత్తాంతములను
మొదటినుండియు నెఱింగియుండిన నేను నారింజపండును జూపి
భీతిగొల్పిననాఁడే తనవాగ్దానము నాపైఁ బఠిపియుండును.
అందువలన నీమందిరములోనికి వెలుపలి మనిషి యెవరోవచ్చి
పోవుచుండెనని సహజముగ నూహింపవచ్చును. అరేఁడే నా
రహస్యములను మనోరమకుఁ దెలిపియుండవలెను. ఆశ ఈ

ముదటి ప్రకరణము.

ము! ఇప్పుడు నాప్రాణసంరక్షణోపాయమెద్దియుఁ బొడకట్టకున్నది. మనోరమ మిగుల దుష్టురాలు. నిర్దయస్వాంత."

"లలితా! నీవటుకులు నాకలవరపాలు నినుమడింపఁజేయుచున్నవి. దయాన్వితహృదయవై యారహస్యములెట్టివో సాంగోపాంగముగ వివరించి మదీయ హృదయావేగము నుపశమింపఁజేయుము."

"నేనంతయు సవిస్తరముగ వివరించి నీచింతను బారఁదోలెదను. కాని, నేటిరాత్రికి మార్తము నన్ను క్షమించుము. ఇప్పుడు నీవు నాకొక కార్యమందుఁ దోడ్పడవలసియున్నది."

"ఆకార్యమెట్టిది?"

"ఇప్పుడు నాప్రాణములు దక్కఁజాలవని తోచుచున్నది. ప్రతిమానవునకుఁ దన ప్రాణసంరక్షణార్థమై తగు ప్రయత్నము లొనరించుట సహజముగదా! అటులనే నేనును ప్రాణములను గాపాడుకొనుటకుఁ బ్రయత్నింపవలసియున్నది. ఆశ్చర్యము! నేను మనోరమ నీప్రపంచమునుండి వెడలింపఁజాలియుండియుఁ గొండ్లొక కారణంబున నటులొనరించుటకు సాహసింపఁజాలకుంటిని. మఱియు మనోరమ నిజవృత్తాంతము నెఱుంగుట నాకు ముఖ్యవశ్యకము. ఇంతియగాక, నేమందిరద్వారము నిరంతరము బంధింపఁబడియుండునో, దేనియెదుట నాహారాత్రములు విచ్ఛేదములను జేరిధరించి పెక్కులు స్త్రీలు కావలికాయుచుందురో యామందిరములోఁ బ్రవేశించుటకును గోరుచుంటిని. రాకుమారి! నీవీకార్యములయందు నాకుఁ దోడ్పడవలసియున్నది."

"ఆమందిరమందేమి కలదో నీవెఱుంగుదువా?"

"ఔను. నాకుకొంచెము గొప్ప తెలియును. నేనామందిర సెం

పూర్ణరహస్యముల నెఱుంగఁ గోరుచుంటిని. ఇదియుఁగాక నీవు నావెంట మందిరములోనికేతెంచిన మనమేయసాయాంతరము నైనైన నీబందిగమునుండి విముక్తులము కాఁగలము. కాని, మనమామందిరమున బ్రవేశించుటయు నెవరికంటఁబడకుండఁ దప్పించుకొని పారిపోవుటయుఁ గష్టతరముగఁ దోచుచున్నది.”

“లలితా! నీవచనములు నా కమితాశ్చర్యమును గలిగించుచున్నవి. కానిమ్ము! ఇట్టి బంధనావస్థయందుఁ జిక్కియుండుటకంటె మరణించుటయే శ్రేయోదాయకము. నీయిష్టముచొప్పున గావింపుము. నాకు సాధ్యమగు విధంబున నీకుఁ దోడ్పడుటకు సంసిద్ధురాలనై యుంటిని.”

“(ఒకచిత్రపటమును తనమొలనుంచి వెడలించి) రాకుమారి! నియమానుసరణి కొంతసేపటికి మనోరమ యిచటికరుదేరఁగలదు. నీవేమియు నెఱుంగనిదానివలె నీపటమామెకుఁజూపి యామెముఖభావములెటుల మాఱునో యేమి వచియించునో వానినినాకుఁ దెలుపుము. నీవునాకుఁ దోడ్పడవలసిన కార్యములలో నిదియొకటి!”

“నేనీకార్యమందుఁ దప్పక తోడ్పడెద”ననిపలుకుచు లలితచేతి నుండి యాపటమును దీసికొని పాని నవలోకింపసాగెను. దానియందొక కొండగుహస్వత్తాంతము చిత్రీంపబడియుండెను. ఆగుహయందొక మనుష్యుఁడు తలక్రిందుగ వ్రేలాడుచుండెను. ఒకయువతిచేతఁ గైదువు నుబూని దానితో వానివీపును జీర్చుచుండెను. ఆమె సమీపమున నొక సుందరబాలిక నిలచియుండెను. ఆగుహయందొకమూల నొక బానిసీఁడు గోయి త్రవ్వచుండెను.

పాఠకమహాశయురారా! మేమాకొండగుహ వృత్తాంతమంతయు మూఁడవభాగమందిరువదిమూఁడవ ప్రకరణమును వివరించియుం

భీమి. ఆగుహవృత్తాంతము కుమారిచంద్రకళ కిసుమంతయు గా
యముకాదయ్యెను. ఆమె యాపటమును గాంచినంతనే సంక్షుభితమ
స్కయగుచు నావృత్తాంత మెఱుంగగోరి మిక్కిలి యాతురతతో శి
రముపైకెత్తి లలిత వైపునకు వీక్షించెను. గాని లలిత యచటఁజూపట్ట
దయ్యెను. లలిత యాపటమును కుమారిచంద్రకళకొనంగిన పిదప
నొక క్షణకాలమైన నచట నిలువక వెడలియుండెను.

లలిత వెడలిన యనతికల్పములోనే మనోరమ యచటికివచ్చి
చేరెను. కాని, కుమారిచంద్రకళ చిత్రపటవిలోకనంబున నిమగ్నచిత్త
యై యుండుటచే “సోదరీ! నీవేమి పరికించుచుంటి”వని యామె ప్ర
శ్నించుదనుక మనోరమ తనచెంతనిలచియుండిన సమాచారము కుమా
రిచంద్రకళ యెఱుంగదు.

చంద్రకళ:- (తృప్తిపడి) నీచిటి కెప్పుడరుదెంచితివి?

మనోరమ:- నేనిప్పుడే యిటకరుదెంచితిని. నీవు చాలసేపటినుండి
యీచిత్రపటమును దదేకదృష్టి వీక్షించుచున్నావు. దీనియం
దట్టి యద్భుతవిషయమేమికలదు?”

చంద్రకళ:- నీవీ చిత్రపటమునుబరికించియుంటివా? (పటమునుజూపును)

మనోరమ:- ఒక్కసారియేకాదు. కొన్నివందల మాఱులు. ఈపటమును
ముఖ్యముగ నాకుఁ జూపించుటకే లలిత నీకొనంగియుండును.
నేనీచిత్రపటమును గాంచి యిచ్చుకైన జలింపనైతిని లలిత
కెఱింగింపుము. కానిమ్ము! నాకామెపైఁగల పగను దీర్చుకొన
క యేవిధంబునను మిన్నకుండఁజాలను. నేనేనాఁడు తొలుత
నిన్ను గలసికొంటినో యానాఁడిచటినుండి పారిపోవుట కన్ని
విధంబుల ననుకూల మేర్పడియున్నది. కాని, యామఘ్నురాలు
లలితయే నాప్రాయత్నములన్నింటిని వ్యర్థపఱచెను. మఱియు
నాసహాయునిబట్టియిచ్చెను. మంచిది. చూచెదనుగాక! నీస

మావేశమువలన నధికప్రమోదభరితనై యుంటినికాని, ఆశ్చర్యము! లలిత నాపై లేనిపోని యపోహములను గల్పించి మానసమును నావైపునుండి ద్రిప్పియున్నది. అయినను, నేను నీశుభమును గోరుదాననని విశ్వసింపుము. మఱియు నామె యిచ్చకపుమాటలకు మదిమెచ్చి మోసపోవలదనియు హెచ్చరించుచున్నాను. ఇక నాపలుకులను విశ్వసించుటయు, మానుటయు నీ యిచ్చపై నాధారపడియున్నది."

"కడువెంటగనున్నది. నేనేమిసేయుచును! నాకేమియు బోధపడకున్నది. హా! పరమేశ్వరా! నేనేమి యపరాధమొనరించితిని? ఇచట నాకు హితులెవరో విరోధులెవరో యెఱుంగజాలక తబ్బిబ్బు పడుచుంటి"నని పలుకుచు కుమారిచంద్రకళ విలపింపసాగెను. ఆమె యెవ్విధంబునను దనకు నూరటఁగూర్చుకొనఁజాలక వెక్కిరివెక్కి యేడ్వనారంభించెను. మనోగమ కుమారిచంద్రకళ సమీపమునఁ గూర్చుండియుండెను. ఆమె యటుల దురపిల్లుటఁగని మనోరమ కుమారిచంద్రకళ కరములనుఁ దన చేతఁబట్టుకొని, "సోదరీ! ఇచటనీకు హితులెవరోవిరోధులెవరో తెలిసికొనుట కష్టసాధ్యము. నాలుగు తియ్యని పలుకులను బలికి స్నేహభావమును వెల్లడించిన మాత్రముననే యెవరిని నమ్మరాదు. కాని, లలిత నిన్ను వంచించుటకు దలంచుచున్నదని నేను నిర్ణయింపఁజాలుదును. నేను నీవలె నీరాకుమారునకుఁ బరిణయముగావింపఁబడుటకుఁ గొనితేబడితి ననువిషయ మసత్యము. వేయేల! నేను లలితనుగాని లలితనన్నుగాని యెఱుంగము. కాని, లలిత కార్యాచరణములవలన నామె నీపై వైరభావము బూనియున్నదని విశ్వసించుచుంటిని. ఏమందిరద్వారము నిరంతరము బంధింపఁబడియుండునో, దేనిద్వారమునొద్ద విచ్చుకత్తు

లను జేతధరించి యహూరాత్రములు పెక్కుఁజుస్త్రీలు కావలికాయుచుందురో యామందిరములోనికి నిన్ను బుత్తెంచును. ఆమె యచటఁగావలియందు నియున్నట్లయియుండిన స్త్రీలతో నధిక స్నేహమును సంపాదించుకొని వారిని దనవశముచేసికొని యున్నది. మఱియు నామందిరద్వారమును దెఱచుటకై యొక తాళపుఁజెవినికూడనిర్మించియున్నది. ఒకనాఁడునిన్నామందిరములోనికి బుత్తెంచి తనవైరమును దీర్చుకొనుటకుఁ దలంచుచున్నది. ఆమె యటులొనరింపఁబూనుట కేవలము నీయందుగల పగచేతనేకాదు. ఈరాజ్యముపట్లను నీరాజుతోడ నామెయధిక వైరము బూనియున్నది. లలిత తన మామోపాయముల నిన్ను వంచించి యామందిరములోనికి బుత్తెంచును. తానుమాత్రమే యామందిరములో పాదమిశ్రకుఁడును.”

“ఆమందిరములో నేమి కలదు?”

“అది నేనెఱుంగను.”

“ఇచటివారెవరైన నామర్కము నెఱుంగుదురా?”

“ఆరహస్యమెవరు నెఱుంగరు. ఇంతయేల? తుదకీ భూపాలునకైన నీమందిర రహస్యము తెలియదని నాయభిప్రాయము.”

“ఏమి! ఆమందిరమెప్పుడు బంధింపఁబడియే యుండునా?”

“ఔను! ఆమందిరము దెఱచియుండుట నేనెన్నఁడు గాంచి యుండలేదు.”

“ఆగుచో, దానియందుఁ జొచ్చినవారు తమప్రాణముల నెవ్విధంబునను సంరక్షించుకొనజాలరని నీవెట్లు బలుకుచుంటివి?”

“అదియొక గొప్పవిషయముగాదు. నీవొకవిషయమును యోజించుము. ఆమందిరమందెద్దియో గొప్ప రహస్యములేకుండిన యటుల నిరంతరము బంధించియుంచవలసిన పనిలేదు. మఱి

యు నీమందిరములోని కవరేనియు బ్రవేశించిన, వారిశిరము
తనంతటతాను తేగి క్రిందఁగూలునని ద్వారముపై వ్రాసియ
డిన ప్రకటనవలన, నెవ్వరేనియు దొంగతనమున నామం
మందుఁ జొచ్చినను పాణములు దక్కించుకొని బయటపడుట
యు కష్టసాధ్యమని తోచుచున్నది. ఏది యెటులుండినను లలి
త నిన్నామందిరములోనికిఁ దప్పక బుత్తెంచును.”

“మంచిది! నీవాచిత్రపటవృత్తాంతమెఱింగియుండిన దానిని వి
వరింపుము!”

“మంచిది. ఆలింపుము. మున్ను వసంతసేన కుమారమహేంద్ర
సింహుని తన మాయావాగురఁ జిక్కించుకొనిపోయిన పిదప
వాని యనుఁగు సోదరుఁడు నరేశసింహుఁడు తన సోదరునిపో
బడి నారయుచు నాయరణ్యమునుండి బయలుదేరెను. అపు
డొక తురుష్కాంగన వానిని వంచించి బంధించి, తన్ను వివా
హమాడవలెనని నిర్భంధించెను. అతఁడా తురుష్కాంగన యొ
త సౌందర్యశాలినియైనను దనమనస్సును జలింపనీయక యన్య
మతస్థురాలగు యామె ప్రార్థనను మన్నింపజాలఁడయ్యెను.
తదుపరి వారియైయారుఁడగు మోహనసింహునివలన నాతఁడు
బందీవిముక్తుఁడయ్యెను. కాని మోహనసింహుఁడు తన్నాచెర
నుండి విడిపించెనను విషయమింతదనుకఁ గుమారనరేశసింహున
కిసుమంతయు దెలియదు. మఱియుఁ గుమారనరేశసింహు
డటుల బందీవిముక్తుఁడయిన పిదప మోహనసింహుని వెంక
నొక కొండగుహయందుఁజేరి యచట నేయేయద్భుతవిషయ
ములను బరికించియుండెనూ వానినన్నింటి నావ్యోపాంతముగ
జెప్పి వినిపించెను. అంతఁ గుమారిచంద్రకళ మనోరమతో,
“గీవీసమాచారములన్నింటి నెఱుఁగదెలిసికొనగలిగితే”వని ప్ర

మొదటి ప్రకరణము.

శ్నించెను. దానికిఁ బ్రత్యుత్తరముగ లలిత యామెతో:—

“మోహనసింహుని వలన”

“నీకును మోహనసింహునకునుగల సంబంధ బాంధవ్యము తెలియి?”

“పరిచయము మాత్రమే? లలిత యీచిత్రపట విషయమున నేమైనను వివరించి యున్నదా?”

“లేదు.”

“నరియే! ఆమె యీచిత్రపట విషయమున నేమి వివరించునో తెలిసికొన వలసియున్నది. మంచిది. పోయినట్లేదను.

“కొంచెము నిలుపుము.”

“నేనిచట నొక నిమిషమైనను తడయఁజాలను. తరుణము దాఁటిపోవుచున్నది. నేను మరల శీఘ్రముగనేతెంచెద” నని పలుకుచు మనోరమ యచటినుండి వెడలెను.

తదనంతరము కుమారిచంద్రకళ వివిధాలోచన నిమగ్నమానసయై తల్లడిల్లసాగెను. ఒకప్పుడామె మానసము లలిత వైపున కాకర్షితమగును. లలితయే తన శుభమును గోరునదియనియు నిష్కాపట్య చిత్తయనియుఁ దలంచును. మఱియొకతఱి మనోరమయే నిష్కంఠుఁ జెలియలనియు, దన శ్రేయస్సును గోరునదియనియు విశ్వాసపాత్రురాలనియు విశ్వసించును. ఇట్టివిధంబునగు ద్వివిధాలోచనలయందు జక్కి పరితపింపసాగెను. లలితామనోరమ లిరువురిలో నొకరును దమ నిజవృత్తాంతముల నామెకుఁ దెలుపకుండుటచే నిరుపాయయై యేమియు నిశ్చయించుకొనలేక వ్యధనొందుచుండెను.

ఆదినముననే లలిత మరలఁ గుమారిచంద్రకళ సమీపమున కరుదెంచి, “రాకుమారీ! మనోరమ కాచిత్రపటమును జూపించితివా? ఆమె యేమి పచియించియున్నది? ఎట్టిస్థితి యుదవిన” దని ప్రశ్నిం

చెను. “మనోరమ యాచిత్రపటముపై ధ్యానమిడదయ్యెను. మఱియు నెట్టి వికారములు నామె మోమునందుఁ జూపట్టలేదు. నేనామెను బ్రశ్నించిన మీఁదట “తానీ చిత్రపటమెన్నఁడు చూచియుండలేదనియు దాని వృత్తాంతమెద్దియుఁ దనకుఁ దెలియదనియు నుడివియున్నది.”

ఇప్పుడుకుల నాలించినంతనే లలిత మోము వైవర్ణ్యమునొందెను. ఆమె మిగుల నుదాసీనతతో నచటినుండి వెడలుటకు సిద్ధపడెను. అంతఁ గుమారిచంద్రకళ యాఁజేతోఁ “లలితా! నీవే యాచిత్రపట రహస్యము గొంత తెలిపిపొమ్మని” బతిమాలుచున్నను యామె పలుకుల కెట్టి ప్రత్యుత్తర మిడకయే లలిత యచటినుండి వెడలెను.

తదుపరి కొన్ని దినములు గతించిన పిదపఁ గుమారమహేంద్ర సింహుఁడు స్కంధావారమునుండి యదృశ్యుడయిన సమాచారము క్రమముగా నలుదెసల వ్యాపించుచుఁ దుదకుఁ గుమారిచంద్రకళ కర్ణకుహరమందును జొచ్చెను. పిడుగువంటి యావార్త నాలించినంతనే కుమారిచంద్రకళ మూర్ఛాగతయై కొంతవడికి తెప్పిటిల్లి దురంత మనోవ్యధకుఁ జిక్కి తల్లడిల్లి నారంభించెను.

ఒకనాఁటిరాత్రి కుమారిచంద్రకళ పర్యంకముపైఁ బరుండి వివిధాలోచన నిమగ్నమానసయై యుండెను. మఱియు లలితా మనోరమల విషయమున దీర్ఘాలోచన జేయుచున్నంత నామె మానసమున కేదియో తట్టటచే దటాలున బర్యంకముపైనుండి లేచి కూర్చుండెను. “నేనిట్టివిధంబున బడియుండుట యుక్తిసంగతముగాదు. నేనును గొంత ప్రయత్నించి చూచుటావశ్యకము. అకటా! నాయొద్ద నొక కైదువైనను లేదుకదా?” యని కుమారిచంద్రకళ తనలో దాననుకొనుచుఁ బర్యంకముడిగ్గి యామందిరమున నిటునటుఁ బచాచుసేయుచు, నెద్దియో యోజించుకొని తుదకా మందిరము వెలుపలకు వెడలెను. మఱియు నచటఁ గావలియందు నియుక్తులయి యుండిన స్త్రీలందఱు గాఢనిద్ర

యందుఁ జొక్కియుండుటఁ గనుగొనెను. అర్థరాత్రము గడచియుండెను. నలుగడల ఘోరాంధకారము వ్యాపించియుండెను. కుమారిచంద్రకళ భీతియొక్కితయులేక నెమ్మది నెమ్మదిగా నడుగులిడుచు నట్టి నిశీధభయంకర సమయంబున మనోరమ నివసించు మందిరము నైపునకు బయలుదేరెను. అటులామె కొంత దవ్వలుకుసరికి నసిత వస్త్రముల దేహచ్ఛాదన మొనరించుకొని యొక పురుషుఁడు మనోరమ మందిరము నైపునకుఁ బోవుచుండుటఁ గనుగొనెను. ఆపురుషుఁడు మగిడి పోయిన పిదపఁ దాను ముందున కేగనగునను తలంపుతోఁ గుమారిచంద్రకళ యొక వృక్షముమాటున దాఁగియుండెను.

కొంతసేపటికి మనోరమ యాపురుషుని వెంట వెలుపల కరుదెంచి నెమ్మది నెమ్మదిగా యడుగులిడుచు వానితో సంభాషించుచు నాయుద్యానవనమందు దట్టముగ గూడియుండిన వృక్షముల నైపునకు దారిపట్టెను. వారిరువురు గ్రమముగాఁ గుమారిచంద్రకళ దాఁగియుండిన వృక్షసమీపమున కరుదెంచిన పిదప వారి సంభాషణమందలి యీదిగువ కొలఁది పలుకులను మాత్రము కుమారిచంద్రకళ వినగలిగెను.

“మనోరమా! ఇక నీవు వెడలుము. నన్నధికదూరము సాగనంపఁ బనిలేదు.

“మంచిది! అయిదారు దినములవఱకు నారంగఫల మావశ్యకములేదని మరల దెలుపుచున్నాను.”

“కుమారిచంద్రకళపై దయగలిగి యుండవలయుఁజుమా!”

“ఆవిషయమున వేఱుగఁ జెప్పనగత్యములేదు.”

ఇవిధంబుగ వారలు ప్రసంగించిన పిదప నాపురుషుఁడు చెట్ల చాటుననుఁ బొడలమాటునను దాఁగుచు నొక వైపునకు దారిపట్టెను. మనోరమయుఁ దన మందిరములోనికిఁ బోయి చేరెను. కుమారిచంద్రకళ మనోరమ మందిరములోనికి బోవక నచటనుండి మరలి తన శ

యనాగారము లోనికేగి పర్యంకముపయిఁ బరుండెను. మనోరమ యా పురుషునితో సంభాషించిన విషయములనామె బాగుగ వినియుండుట చేఁగలవరపాటునొందుచు వివిధాలోచన నిమగ్నమానసయయ్యెను. ఆమె తన మనోవ్యధను వ్యక్తీకరించి కొంతస్వస్థతను బడయుటకుఁ దగిన వారెవరు నచట లేకైరి.

మనోరమకంటె లలితయే యోగ్యురాలనియు సత్యసంధయనియుఁ గుమారిచంద్రకళ తలంచుచుండెడిది. కాని యిపుడా విశ్వాన మామె హృదయాంతరాళమునుండి తొలఁగిపోయెను. కుమారిచంద్రకళపై దయగలిగి యుండవలెనను యాపురుషుని పలుకులు మాటిమాటి కామెకు జ్ఞప్తికి వచ్చుచుండెను.

ఆపురుషుఁ డెవరు? ఈయుద్వానమం దితరులు ప్రవేశించుటకు సాధ్యముకాదుగదా? ఆనఁ డిచటి కెటుల రాఁగలిగెను. వాని కంత స్వరము నే నెచటనో వినియుండినటుల దోచుచున్నది. కాని యెచట వానితో నేమి సంభాషించియుంటినో రవ్వంతయు జ్ఞప్తికి రాకున్నది. పోనిమ్ము! వానిస్వరూపమైనను నామానసవీధిని గోచరింపకున్నది. ఏదా రుదినములవఱకు నారంగఫల మగత్యములేదని మనోరమ వానితో వచియించి యున్నదికదా? తత్కారణంబున నారంగ ఫల విషయమున వానికిఁ గొంత సంబంధము గలిగియుండవలెను. ఈవిషయము లన్నింటిని యోచించి చూడ మనోరమయే నాశుభమును గోరునదిగాఁ బొడ కట్టుచున్నది. కాని, లలిత నాపై వైరభావము గలిగియున్నదనియు విశ్వసింపఁజాలను. నేను సాహసముబూని మందిరమువీడి వెడలుటవలన గొన్ని గహస్యములను దెలిసికొనగలిగితిని. కాని, మరల నవియే జటిలరూపములను దాల్చుచున్నవి. ప్రయత్నించినచో నింకను గొన్ని గహస్యముల దెలిసికొననగును. మంచిది. కానిమ్ము! ఇప్పుడు లలిత వృత్తాంతముగూడ గొంత నరసివచ్చెదనుగాక!

ఇట్టివిధంబున తర్కవిత్తర్కములకు లోనై కుమారిచంద్రకళ
మరల తన పర్యంకము డిగ్గి మందిరము వెలుపలకు వెడలెను. అచటఁ
గావలికాయుచుండిన పరిచారిక లట్టివిధంబుననే గాఢనిద్రాపరవశులై
యుంట గనుగొని నెమ్మది నెమ్మదిగా లలిత మందిరము వైపునకు దా
రిపట్టెను. ఆమె వృక్షములమాటున దాఁగుచు మాటిమాటికి నిలచి
నలువైపుల నద్దను జాడకట్టుచు ముందున కేగుచుండెను. అటులామె
లలిత మందిరము సమీపమునకుఁ జేరునంత యచట నెవరో నిరువురు
మనుష్యులు నెమ్మది నెమ్మదిగా సంభాషించుచుండిన యలికిడి నాలిం
చి యొక పొదచాటున దాఁగి వారి సంభాషణము కడుశ్రద్ధతో నాలిం
పసాగెను. “నీవు నిశ్చింతురాలవై యుండుము. నేను జీవించియుండగ
మనోరమ కుమారిచంద్రకళ కెట్టిహానియుఁ గలిగింపఁ జాలదు. మఱి
యు నామె నితరు లెవరును గొనిపోఁజాలరు. ఆమె కుమారమహేం
ద్రసింహుని సొత్తై యున్న” దను పలుకులను మాత్రము కుమారిచం
ద్రకళ వినగలిగెను.

అచట సంభాషించుచుండిన వారిరువురిలో నొకఁడె లలితయని
యామె కంఠస్వరమునుబట్టి గుర్తింపఁ గలిగెను. కాని యామెతో సం
భాషించుచుండిన పురుషుఁ డెవరో కుమారిచంద్రకళ తెలిసికొనజాల
దయ్యెను. వారలటుల సంభాషించిన పిదప లలిత సత్వరముగ మెట్లి
పై నెక్కి తన మందిరములోనికి బోయెను. ఆపురుషుఁ డచటి వృక్ష
ముల చాటున దాఁగుచు నాయుద్యానవనమునకు వెనుకతట్టున నెచట
బంధింపఁబడియుండు మందిరముగలదో యావైపునకు వెడలెను. అంత
నాకస్మికముగ, “దొంగ దొంగ” యని కేకలు వినిపించెను. ఇపుడు
లలితతో సంభాషించి పోయిన పురుషుని పట్టియిచ్చుటకై మనోరమ
యజుచున్నదని గ్రహించి కుమారిచంద్రకళ సత్వరముగ తన మం
దిరము లోనికి వెడలిపోయెను. క్రమముగ “దొంగదొంగ” యను శ

గ్నిము నలుగడలఁ బ్రతిధ్వనింపసాగెను.

కుమారిచంద్రకళ పర్యంకముపై మేనువాల్చి రెండు మూడు గంటలకాలముగోఁ దాను కనివినిన విషయములనుగూర్చి పర్యటించి దొడ్డుగెను. ఆమె లలితా మనోరమల మందిరముల వైపులకు రహస్యముగ వెడలియుండుటచే వారిరువురు నొకొక పురుషునితో గాఢపరిచయమును గలిగియుండుటయు, వారలీ మందిరములలోనికి రహస్యముగ వచ్చిపోవుచుండుటయుఁ గుమారిచంద్రకళ తెలిసికొనఁ గలిగెను. “అక్కా! ఇది యెట్టి విచిత్రము! మనోరమతోఁ గలిసికొనుట కరుదెంచిన పురుషుని సంభాషణమువలన మనోరమకు నాపై నెట్టి వైరభావము లేదనియు నామె నాహితైషిని యనియుఁ దేలుచున్నది. అటులనే లలిత మందిరమునొద్ద జరిగిన సంభాషణమువలన లలిత నిగ్గుల మానసముతో నాశుభమును గోరుచుండెనని భోధపడుచుండెను. బహుశః మనోరమయే నాకుఁ బగతురాలై యుండవలెను. ఔను! నిజము! తెలిసినది! తప్పక యామెయే నన్ను వంచించుటకుఁ దలంచుచుండును. మనోరమ పలుకులను విశ్వసింపరాదు. మంచిది. చూచెదనుగాక! ఆడురాత్మురాలు సమయ మారసి “దొంగదొంగ” యని బొబ్బలిడుచున్నది. సాపమా లలితపై నెట్టియాపద రానైయుండెనోకదా యని దుర్భరవిషాదానలతప్తచిత్తయై యారేయియంతయుఁ గడపెను. తెల్లవాణిన వెంటనే యామె తన మందిరమునుండి వెలుపలకు వెడలివచ్చి గతరాత్రి విషయముల నెఱుంగుటకై మిక్కిలి కలఁత నొందసాగెను.

కుమారిచంద్రకళ తన గది వెలుపలి వసారాలోనికి వచ్చి చేరినంతనే మనోరమ తనవైపున కరుదెంచుచుండుట నామె కనుగొనెను. కొంతనడికి మనోరమ కుమారిచంద్రకళను సమీపించి, “సోదరీ! గతరాత్రి గడచిన వృత్తాంతము నీకేమైనను దెల్లమాయెనా?” యని ప్రశ్నిం

చెను. అంత కుమారిచంద్రకళ యామెతో:—

“కొంచెము గొప్ప తెలిసినది. నీవు “దొంగ దొంగ” యని యటచితివికదా?”

“(ఆశ్చర్యముతో) నేనే యటచితిని నీవెటులఁ బలుకుచుంటివి?”

“నీ కంతస్వరమునుబట్టి”

“కాదు కాదు. “దొంగదొంగ” యను యామెపుల నాలించి మందీరము వెలుపలకు వెడలివచ్చి యుండవలెనని నేనును బొబ్బలిడితిని.”

“(నవ్వి) అటులనే కానచ్చును.”

“ఏమి! నీకు గాఢలుకులయెడ సందేహముగలవా?”

“తప్పక! అటుచూచుము! అలితము నిట్లుంటే వచ్చునున్నది!”

“(కొంచెము తొట్రుపడి) ఆసంక్షోభమున కంతయు నామెయే కారణభూతురాలు.”

అంత లలిత కుమారిచంద్రకళ మనోరమలను సమీపించి మనోరమ వైపున కుపలక్షించుచు, “నీవేమి తప్పిపోయిన” దని పోలనముగ బలికెను.

మనోరమ:—(తొట్రుపాటుతో) నేనేమి

లలిత:—చాలును. ఇక చాలివుము. కెండు గంటలపాటు బూర్వము నీకార్యాచరణము లన్నింటిని దిలకించియున్నాని.

మనోరమ:—(దద్దరిల్లుచు) ఏమి! నీవు శషధపూర్వకముగ

లలిత:—తప్పక! నేను బాగుగఁ బరికించియుంటిని. నేనెన్నఁ డావిషయమును మఱువఁజాలను.

చంద్రకళ:—ఏదియెటులుండినను, నా కైదామి దినములపాటు నాగంగుల మావశ్యకము లేదు.

కుమారచంద్రకళ వచ్చిచిన యిప్పలుకుల వలన లలితామ నోరమ లిరువురు చకితలైరి. లలిత ముఖమండలమున వికాసము జూపట్టెను. మనోరమ మోముదమ్మివై వర్ణ్యమునొందెను. ఆమె భయముకులితచిత్తయై ప్రస్వేదకణముక్తాపల విరాజితవదనయై ధైర్యముడిగి మిన్నక యచటనుండి వడివడి తన మందిరము వైపునకు వెడలిపోయెను.

తదనంతరము లలితా చంద్రకళ లిరువు రివ్విధంబున సంభాషింపదొడంగిరి.

లలిత:—నీవును గతరాత్రి కొంత యైమూరితనమును గావించియుండినటులఁ దోచుచున్నది.

చంద్రకళ:—ఔను. నేను గతరాత్రి నిశీధనమయమున దాగుచు మనోరమ మందిరము వైపునకు వెడలియుంటిని.

మనోరమ:—అటులయిన మనోరమ నిన్ను వంచించుటకుఁ దలంచుచుండెనని బాగుగఁ దెలిసికొనియుందువు.

చంద్రకళ:—తొలుత నాకయ్యవి స్పష్టరూపమున దెలియదాయెను. కాని నేనెపుడు నీమందిరము వైపునకు వెడలివచ్చితి నో యపుడు మీ సంభాషణమువలన నీవొక్కతెవే నాశుభమును గోరుదానవని నిశ్చయించుకొంటిని.

లలిత:—నిక్కువము. మనోరమ సంభాషణమంతయు నీవు వినియుండలేదు. ఏమి! నాతోడను (కొంచెము నిలిపి) మంచిది. పోము! మన మిరువుర మిచటినుండి పారిపోవుటకుఁ దరుణము సమీపించియున్నది. నీవు నన్ను విశ్వసించుచుంటివా?

చంద్రకళ:—తప్పక! నీయందు నాకు సంపూర్ణవిశ్వాసము గలదు. కాని, మనోరమ కోపోద్దీప్తితనూననయై యుండినటులఁ దోచుచున్నది.

లలిత:—ఆమె మనల నేమియుఁ జేయఁజాలదు.

చంద్రకళ:—నీరహస్యముల నెవరికైన వెల్లడించిన!

లలిత:—అటులెన్నటికిఁ గాఁజాలదు. కారణంబేమన, నేనెటుల నామె
చేతియందుఁ జిక్కియుంటినో యటులనే యామెయు నాహస్త
గతమునగలదు.

చంద్రకళ:—ఆశ్చర్యము! నీకు నాపై నింతదయగలిగియుండినను నా
కారహస్యములను వెల్లడింపకుంటివి!

లలిత:—వేగింపకుము! సర్వము దేటపడఁగలదు.

రెండవ ప్రకరణము.

కుమారిచంద్రకళ నివసించు పూదోటయాదొక తట్టన నొక
మందిరముగలదనియు దానివార్తయు నిరంతరము పెక్కుఁలు స్త్రీల
కావలియందు బంధింపఁబడి యుండుననియుఁ బలుమాఱులు లిఖించు
చువచ్చితిమి. కావున నీక దానిని విచిత్రమందిరమను పేరుతో వ్య
వహరించెదము.

నిశానమయము, నలుగడల ఘోరాంధకారము వ్యాపించియుం
డెను. ప్రచండవాయు ప్రచారమునలన పెద్దపెద్ద మ్రోసుల రాయిడి
శబ్దమును వృక్షశ్రేణుల మురముర నినాదముల్ను నిస్తబ్ధతను భంగ
పఱచుచుండెను. అట్టి భయంకరసమయమున లలిత చేతనొక వితంస
మును ధరించి తన్నన్ని విధముల ముగుసఱచుకొనుచు నలువైపుల
బాగుగఁ బరికించుచు, సర్వజ్ఞాడకట్టచు, నావిచిత్రమందిరము వెనుక
తట్టనకుఁబోయి చేరెను. మఱియు నామందిరము సమీపమున నిలిచి
వితంసమును దాని మిచ్చెడికి విసరివైచెను. ఆమందిరపు మిద్దెకు నలు

వైపుల మూడు మూలలెత్తుగల ప్రాకారములు గలవు. లలిత యా వితంస సహాయమున మిద్దెపై నెక్కి లోనికొక మనుష్యుడు సుఖపు గా దిగిపోవుట కనువగునటుల నొక పెద్దరంధ్రమును జేసెను. పిదప నారంధ్రములోనుండి వితంసమును క్రిందికి జారవిడిచి యామె బాని యవలంబమున నా మిద్దెపయినుండి మందిరములోనికి దిగెను.

రెండుగంటలకాలము గతించిన పిదప లలిత యొక చిన్నమంద సమును దీసికొని యావితంససహాయమున మరల నామందిరము వెలుపలకు దిగి యొక వైపునకుఁ దారిపట్టి, తూర్పుదెసనుండిన యొకకట్ట డములోఁ బ్రవేశించెను. అచటనుండియే మహాలులోనికి గు మార్గము గలదు. ఆమార్గమున లలిత యామహాలులోనికిఁ బోయిచే రెను. ఆశుద్ధాంతమందిరము మిగుల మనోజ్ఞమైనది. దానియందు రెండువందల పరిచారికలతోడను ననేక సఖులతోడను రోహిణీగడ మహారాణి నివసించుచుండెను. పెద్దపెద్ద వసారాలను కక్ష్యంతరములను దాటుచు లలిత యొక గదిసమీపమున కేగి నెమ్మది నెమ్మదిగా గొండ్లము నాడించెను.

ఆశబ్దము నాలించినంతనే యొక జరతాంగన యాద్వారమును దెఱచి లలితను లోనఁ బ్రవేశపెట్టికొని మరల నాద్వారమును బంధించివైచెను. ఆవృద్ధురాలి వయస్సు దాదా పెనుబది వత్సరములుండును. సౌజన్య మామె మోమునందుఁదొనుకాడుచుండెను. అదియొక చిన్న గది. దానియందుగల నిత్యోపకరములగు పరికరములను ఖిట్వమున్న గు యితర పదార్థములను గాంచుటవలన నామె మిగుల దీనతతో దన జీవితమును గడపుచుండెనని దోచకమానదు. లలిత యధిక భక్తిపూర్వకముగ నామె పదద్వయమును దాగి నమస్కరించెను. ఆవృద్ధురాలు యధికప్రీతి నామె వెన్నపయిఁ జేయిఁద్రొప్పుచు, “బిడ్డా! కూర్చుండు” మని పలికెను.

తదనంతరము లలిత తానుగొనితెచ్చిన మందసము నాపె ముందిడి, “అవ్వా! ఇదియేకదా! నీవు వివరించియుండిన మందస” మని అడిగెను.

“ఔను. ఇయ్యదియే. ఇకముందుఁ గావింపవలసిన కార్యకృమమును గడు జాగరూకతతో నిర్వహించి యీ ముదిమియందు నాకెట్టి కలంకమును గలుగకుండఁ బ్రవర్తింపుము.”

“సాధ్యమగు విధంబున సతిజాగరూకతతోఁ బ్రవర్తించెదను. అవ్వా! నాకార్యమందు విఘ్నము గలుగకుండునటులను నేను సఫలీకృత మనోరథనగునటుల నాశీర్వాదింపుము.”

“భగవంతుఁడు నీనత్ప్రవర్తనకుఁ దగుఫల మొసంగుగాత! బిడ్డా! నీకా మందిరమున నెట్టిభీతియుఁగలుగదుకదా?”

“ఎటులనో హృదయము తాయిచేసికొని నేనీ మందసమును గొనితెచ్చితిని. నేనచటఁ గాంచియుండిన యద్భుతవిషయములు నాజీవితాంతము దనుక మఱుపునకు రాకుండును. ఇప్పుడింకను నొకమాతా మందిరములోని కేగవలసియున్నది. అహో! నాహృదయ మింతదనుక నెటులకంపించుచున్నదో చూడుము!”

“(నవ్వుచు) నిక్కువము. అచట నత్యద్భుతములగు పెక్కు సామానులు కలవు. భగవంతుఁడు నీకుఁ దోడ్పడఁగలఁడు. భీతిల్లకుము.”

తదనంతరము లలిత యావృన్ధురాలి యనుజ్ఞను బడసి యామంశమును దీసికొని నెమ్మది నెమ్మదిగాఁ దన గదిలోనికిఁ బోయి దాని నొక రహస్యస్థానమున భద్రపఱచి పర్యంకముపై బరుండెను. ప్రాతఃకాలమయినపిదప నామేశయ్యనుండిలేచి తిన్నగాఁ గుమారిచంద్రకళ మందిరములోనికిఁ బోయిచేరెను. కుమారిచంద్రకళ యామెను గాంచినంతనే యధికప్రమోద భరితయగుచు, “లలితా! నీకుఁ గుశలమే

కదా? రాత్రియంతయు నీచింతయే నన్ను వేదించుచున్నదినుమా! మాటిమాటికి వెలుపలకేగి యెచటనేనియు స్వప్నవినిపించుట లేదుగదా యని పరికించుచువచ్చితిని.”

“పరాత్పరుని కృపావిశేషమున నాకార్యమందెట్టి విఘ్నమును గలుగలేదు.”

“రమ్మ! నాచెంతను గూర్చుండుము! లలితా! నాప్రాణములు సంగ్రక్షింపబడుననియు నేనీ బండిగమునుండి విముక్తిలాభమును బడయఁగలుగుమననియు నీకు విశ్వాసము జనించుచున్నదా?”

“ఇప్పుడు నాకు సంపూర్ణవిశ్వాసము గలిగియున్నది.”

“ఆమంజూషము చేజిక్కినా?”

“ఔను. పగటివేళ తరుణము చేజిక్కుట కష్టసాధ్యమని తలంచి నేనపుడే యాయవ్య చెంతకుఁగోయి దాని నామెఁకుఁ జూపించి వచ్చితిని. ఆమె యామంజూషమును గుత్తించి యదియే తాను ద్రెల్పిన మందసముని వదిలుంచియున్నది. ఆయవ్య వినరించినగుఱుతులనుబట్టి నేనుదానిని మాత్రమే వెడలించి తెచ్చితిని.”

“నాకా మందసమును జూపింతువా?”

“మంచిది! నిన్ను నామందిరమునకు వెంటఁగొనిపోయి యెచట దానిని జూపింపఁ జాలుదును. కాని, దానిని గాంచుటవలన నీ కెట్టి ప్రయోజనమును గలుగదు. ఇంతియగాక నీవు నామందిరములోని కేఠోచిన మనోరమకు మనఁపై శంకజనించి నీవచటి కరుదెంచిన కారణమును దెలిసికొనుటకుఁ బ్రయత్నింపును. మఱియు నీవు చూడదగినంత విశేష చైత్ర్యము నామందసమును లేదు. అదియొక సామాన్యమైన మంజూషమని తలంపవచ్చును. దానియం దెచటను బీగమువైచుటకుగాని తెఱచుటకుగాని స్థా

నములేదు. మఱియు దానిని వ్రక్కలించుటకైనను సాధ్యము గానటుల మిక్కిలి దృఢమైనది.”

“అగుచో, నదియెటుల దెలుపఁబడును. మన కావశ్యకముగలిగినపుడు దానియందలి తాళపుఁజెవి మనకెటుల లభింపఁగలదు? వ్రలితో బెజ్జముకొట్టి దానిని వెడలింపనగునా?”

“అటులొనరించుటకు చాలకాలము పట్టును. రెండు దినములలో నాకార్యము కొనసాగింపవచ్చును. రాత్రికాలమందేకాని పగటివేళ తరుణము లభింపదుగదా?”

“నాకు గడియయొక యుగముగ దోచుచున్నది.”

“ఇన్ని దినములు గడపితివికదా? ఇక రెండు దినములు తాళి మిగలిగి యుండును.”

కొంతసేపటివఱకు వారలటుల సంభాషించుచుండిరి. తదనంతరము లలిత యచటినుండి లేచి తన మందిరములోనికి బోయి నిత్యనియమానుష్ఠానములందు దవలియుండెను.

ఈసంభవము గతించిన మూడవ నాడర్థరాత్రి సమయమున లలిత తన మందిరమునుండి వెలువడి కుమారిచంద్రకళ నికేతనమునకు బోయి చేరెను. కుమారిచంద్రకళ మందిరమున గావలియుండు నియుక్తులయ్యయుండిన పరిచారికలుదఱు గాఢనిద్రయుండు జొక్కి తమతమ దేహములకు మఱచియుండిరి. కాని కుమారిచంద్రకళకుఁ బేరునకైన ద్రవ్యపట్టుకుండెను. ఆసుకుమారి పర్యంకముపైఁ బరుండి ద్వారము వైపునకు వీక్షించుచుండెను. కొంతవడికి లలిత చేతియందొక మూటను దీసికొని తన మందిరమునఁ బ్రవేశించుటనుగాంచి తఱులున పర్యంకము దిగి యామె కరమును బట్టుకొని తన సమీపమునఁ గూర్చుండఁ బెట్టుకొని యిటుల సంభాషింపసాగెను.

“అహో! లలితా! ఈరెండు దినము లధిక కష్టముమీఁద గ

డచినవి. రేయింబవళ్ళు భీతిల్లుచునేయుంటిని.”

“ఎందు నిమిత్తము?”

“ఎవ్వరేనియు నామందిరపు మిద్దెకైఁబోయి యచట నీవు త్రవ్వించిన కన్నమును గాంతురేమో యని.”

“ఇంతియేకదా! ఆమిద్దెపయి కెవరు బోయెదరు? నడువుము. ఇత నాలసించుట యుచితముకాదు.”

“నేను సంసిద్ధముగనేయుంటిని. మన వెంట నేమైనను గొని పోవలసియుండదుకదా?”

“లేదు. అగత్యములగు సామానులన్నియు నాయొద్ద కేపు. నీకా చీంతవలదు. నడువుము.”

లలితా చంద్రకళ నిరుపు రచటినండి బయలుదేరిరి. మఱియు వృక్షములచాటున డాగుచు నావిచిత్ర మందిరము వెనుకకుఁబోయి చేరిరి. తదనంతరము లలిత యామందిరపుమిద్దెకై విశంసమును వినరిన పిదప నాయిరువురు దాని సాహాయ్యమున మిద్దెపై నెక్కి మరల నావిశంసమును బైకిలాగుకొని దాని తోడ్పాటున నిరువురు నామందిరము లోనికి దిగిరి. యచటి అద్భుత విషయములను దిలకించిన తోడనే కుమారిచంద్రకళ కొక యాశ్చర్యకరమగు స్థితియొదవెను. కాని, వెంటనే యామె దృష్టి మఱియొక వైపునకు మఱలెను. లలితామనోరమ లావిచిత్రమందిరములోనికి దిగినతోడనే యామందిరము వెలుపల జనుల కలకలము వానికి వినిపించెను. మఱియుఁ బదిబద్దనైదుగురు మనుష్యులు విశంసము దోడ్పాటున నామిద్దెపై నెక్కి “బంధింపుడు. పోనీయకుడు. బోనీయకు” డని కేకలిడసాగిరి.

మూడవ ప్రకరణము.

కుమారమహేంద్రసింహుఁ డాసరోవరతీగమున నిలచి యాయు
ద్యుతమందిరము వైపునకును నాసుందరాంగి దెసకు నున్నాడునివలె జూ
చుచుండెను. అతఁడా సరోవరమందు దిగి యీదులాడుచు నామందిర
ములోని కేగుటకుఁ దలంచెను. కాని యొక సౌందర్యవతియగు యువ
తి హస్తసంజ్ఞాపూర్వకంబుగ నటులొనరింప వలదనియు నచటినుండి వె
డలిపోవలయుననియు హెచ్చరించుటచే నతఁ డట్టే నిలచిపోయెను. తద
నంతర మతఁడు కొంతతడవు యోజించి యెవ్విధంబునను వాని మాన
సము నమ్మితింపకుండుటచే నామె సంజ్ఞను సరగుచేయక నాసరోవర
మందు దిగ నారంభించెను.

కుమారమహేంద్రసింహుని ధైర్యసాహసములఁ గని యాతఁ
గేవిధమునను మరలిపోవువాఁడు కాఁడని యాసుందరాంగి నిశ్చయించు
కొని, “తాళుఁడు. తాళుఁడు. నావను దీసికొని నచ్చుచుంటి” నని స్వ
జ్ఞాపూర్వకముగఁ దెలిపి నావను స్తంభమునుండి విప్పి దానిపై నధిరో
హించి విచిత్రగతుల మెలికలు మెలికలుగా నీటిమందు నడపుచు సరో
వరమునకు వెనుకతట్టున నొకమూలకుఁ దీసికొనిపోయెను. మఱియు
నావైపున కరుదెంచుమని వానికి సంజ్ఞ చేసెను. కుమారమహేంద్రసిం
హుఁ డతిముదంబుతో నాదెసకు వెడలి యానావపై నెక్కి కూర్చుండె
ను. ఆసుందరాంగి యానావ నటులనే ద్రిష్టచు మందిర సమీపము
నకు దీసికొని వెల్లెను. తదనంతరము కుమారమహేంద్రసింహుఁడును
సుందరాంగియు నానావనుండి దిగి మందిరములోని కేగిరి.

ఆమందిర నిర్మాణమును గాంచినంతనే కుమారమహేంద్రసిం
హుఁడు మిగులఁ బ్రమోదభరితుఁడయ్యెను. అచట నగత్యుగు సకల
పదార్థములు గలవు. ఆమందిరమునకు మధ్య నొకగది సర్వవిధాలంకా

రములతోఁ జెన్నెలరాగుచుండెను. మిద్దెపయి నక్షూల్యములగు కా
చ గోళములు వేల్చిలాడుచుండెను. పలువిధములగు పత్తిపుష్పములను
జిత్రింపఁబడిన కాశ్మీరదేశపు రత్నకంబళ మొకటి నేలపైఁ బలుపఁబడి
యుండెను. చిన్నచిన్న యెత్తైన చంద్రకాంత శిలావేదికలపైఁ బలువి
ధంబులగు సాలభంజికలు పుష్పపాత్రలు నలంకరింపఁ బడియుండెను.
మణియు వీణెమురళీ మున్నగు వివిధ వాద్యజంత్రము లచటచటఁబడి
యుండెను. ఆగదికిజేరి మఱియొక చిన్నగది సకల శృంగారోపకరణము
లతో నలంకరింపఁ బడియుండెను. దానియందొక యమూల్య మణిసు
య హంసతూలికాతల్పమును, దిండులు, మేజులు, మున్నగునవి కలవు.
ఆగదిదాపున నొక స్నానాగారము కాలురాళ్లతోడను, జలువరాళ్ల
తోడను నమర్పఁబడియుండెను. ఆస్నానాగారమున నొక కుండియుఁ
గలదు. దానిలోని కొకనైపుచుండి యాసరోవర పరిశుద్ధ శీతలానిల
ము బ్రవహించుచు కెడవ తట్టునకు వెడలిపోవుచుండెను. ఇవియుః
గాక నింకను మూడు నాల్గుగదు లగత్యములగు సామానులతో నిండి
యుండెను. “ఈమందిరము నూడ్చుటకును నిండలి సామగ్రిలను శుభ్ర
పఱచుటకును కనీస మైదుగురు పరిచారికలైన గావలసియుండును గదా?
ఈసుందరాంగి యొక్కతెయే యిందుఁ జూపట్టుచున్నది. పరిచారిక యొ
క్కతేనియుఁ గాన్పించకుండుటకుఁ గారణమేమైయుండునా?” యని కు
మారమహేంద్రసింహుఁ డధికాశ్చర్య నిమగ్నమానసుఁ డైయుండెను.

దినకరుని ప్రచండాతపమువలన బరిశ్రాంతుఁ డయియుండిన
మారమహేంద్రసింహుఁ డాశీతలభవనమున బ్రవేశించి యధికప్రమో
దభరితుఁ డయ్యెను. మఱియు నాకుసుమకోమలి యందొప్పుచుండిన
యతొక క రూపప్రభనుగాంచి విభ్రాంతమనస్కుడై తన పూర్వపు
త్తాతమును మఱచియుండెను. వినయ లజ్జాతిశయము లుట్టిపడ నా
సుందరాంగి కుమారమహేంద్రసింహు డధిక సన్మాన పురస్కృతి నా

మందిరములోనికిఁ గొనిపోయి యొక యమూల్య సింహాసనముపై నాసీ
నునిగ నొనరించి, తానును వాని సమీపమున నొక యాసనముపైఁ
గూర్చుండెను. కుమారమహేంద్రసింహుఁ డాయెలనాఁగతో:—

“సుందరాంగీ! నీవు నాకొనరించిన మహిమకారమునకుఁ
బ్రత్యుపకృతి నెటులఁ జేయఁజాలుమనో తెలియకుంటిని.”

“మహాభాగా! నాకపయశము వాటిల్లకుండ జేయుటయే ప్ర
త్యుపకారముగఁ దలంతును.”

“కాదు. కాదు. అట్టి విశ్వాసము నాపై నెన్నఁడు నుంపవలదు.
నీవిటులఁ బలుకుటకుఁ గారణమేమి?

“నేనొంటిగ నివసించుచుండిన యీ మందిరములోనికి మిమ్ముఁ
బోలు నవయశావనప్రతిభా విభాసితుఁడగు యొక పురుషుఁ డరు
దెంచుటయు నిచట నధికకాలము తడయుటయు నాయపయశ
మునకుఁ గారణమే యగును.”

“(కొంతయోజించి) ఆమందశోభాయుతమై, వర్ణనీయమై, దర్శ
నీయమై యొప్పురు సురుచిరాకృతి నీకా దైవమేల ప్రసాదిం
పవలెను? సంధ్యాచరాగ భాసురమై యలరారు నీసుందరవద
న మండలము — ఇందీవరదళ సన్నిభమగు నయనయుగ్మము —
కెంబెదవ్రులపయఁ జెంగలించుచుండిన భావగర్భితమగు చిరునగ
పు—నాహృదయమును డమవైపున కాకర్షించుకొనుచున్నవి.
(కొంచెము నిలచి) నేనిచట నిలుచఁగూడనివో నావపై నన్నిచ
టి కేల కొనితేవలయును?”

“ఇచటినుండి వెడలవలయునని తొలుతనే సంజ్ఞ చేసియుంటిని.
కాని మీరు నాసంజ్ఞను బొటింపక నీసరోవరమందు దిగుట కు
ద్యమించుటచే నిరుపాయనై నేనటులొనరింపవలసి వచ్చెను. నే
నెవరి ప్రాణములను దుష్టుఁడగు నొక యైమురుని హస్తగతము

నుండితప్పించియుంటినో యట్టివారిప్రాణములకు మరలముప్పువా టిల్లనున్న నెటులోర్వగలను? ఈసరోవర జలమందు నలువైపుల నుక్కుచిక్కములు వ్యాపించియున్నవి. ఏమచుజూడేనియు స రోవర జలమం దీదులాడుచు నిచటికి రాదలంచిన యాతఁడు తప్పక యాజాతములయందుఁ జిక్కుకొని ప్రాణములను గో ల్పోవును. తత్కారణంబున నిరుపాయ నై నౌకనుదీరమునకుఁ గొనిపోవలసి వచ్చెను.”

“నీవు నాపైఁ జూపిన యవ్యాజకరుణను దలంచి నీకనేక ధన్య వాదములను గావించుచుంటిని. మానినీమణీ! నాయాగమనము వలన నీకుఁ గొంతకష్టము గలుగునని తలంపనైతిని! మంచిది! వెడలుచున్నాను. దయాన్వితహృదయవై నీనామాక్షరముల ను దెలిపిన పలాని సుందరి యొకానొక కుటిలసమయమందు నాకుఁ దోడ్పడె గదాయని జ్ఞప్తియందిడుట కనువుగలిగి యుండును.”

“(నవ్వి) నా నామమును దెలుపఁగోరను. మఱియు నిట్టివేళ మీరిచటినుండి వెడలుటకును సమ్మతించను. మీరు మిక్కిలి పరిశ్రాంతులైయుంటిరి. కావున నేటికి నాయాతిధ్యమును స్వీ కరించెదరని నమ్మచుంటిని,”

“ఏమి? యీపలుకులు? ఇప్పుడేకదా, నన్నిచటినుండి వెడలిపో మ్మని యాజ్ఞాపించియుంటివి! మఱియు నింతలోనే యతిధి మ్మని పలుకుచుంటివి. వహ్వా! ముద్దయ లెంతకైనను దగియ దురుకదా?”

“అమాట లటుండనిండు. మీరింతదనుక నేమియు భుజించియుం డలేదు. కావున గొంత యారగించి విశ్రాంతిని బడయుఁడు.”

“స్నానసంధ్యాదులను దీర్చుకొనవలసియున్నది. ఇచట నొక

మూడవ ప్రకరణము.

పరిచారికయైన జూపట్టకుండుట కడుశోచనీయము.”

“మీరా విషయమునఁ జింతింపఁ బనిలేదు. దాసినగు నేను మీచేత సంసిద్ధముగనుంటిని. ఇచటఁ గొంతసేపు విశ్రమింపుఁడు. నేనిపుడే వలయుపదార్థములన్నింటి సేకరించి తెచ్చెదను.”

ఆసుందరాంగి యివ్విధంబున బలుకుచుఁ గుమారమహేంద్రసింహుఁడు తన యనుమోదమును వెల్లడించుటకుఁ బూర్వమే యచటినుండి లేచి యొక గదిలోనికేగెను. తదనంతరము కుమారమహేంద్రసింహుఁ డాసినహాసనమునుండి లేచి యాగదియం దిటునటుఁ బచాయనే యుచు నచటి ప్రతివస్తువును బాగుగఁ బరిశీలింపసాగెను. అంత వాని దృష్టి యొక పుష్పపాత్ర క్రిందనుండి కొంతభాగము వెలుపలకు వెడలియుండిన యొక కాగితముపైఁ బడెను. అతఁడు మొదటా కాగితమును వెడలించి చదువుట యసభ్యతగఁ దలంచెను గాని యాకాగితముపయిఁ లిఖింపఁబడియుండిన కొన్ని యక్షరములు దానిని వెడలించి చదువుట కు వాని కుద్యోగించెను. ఆయక్షరము లివి:—“చంద్రకళ.”

నిరుపాయుడై కుమారమహేంద్రసింహుఁ డాకాగితమును వెడలించి చదువుకొనెను. దానియందీ దిగువను వివరించిన విధంబున లిఖింపఁబడియుండెను.

“మీ యాజ్ఞానుసార మన్ని కార్యము లతిజాగరూకతతో నిర్వహింపఁ బడుచున్నవి. లలితా మనోరమ లిరువు రొండొరులను వంచి కౌనుటకుఁ బ్రయత్నించుచుండిరి. చంద్రకళయుఁ బూర్తిగ మోసగింపఁబడినది. ఆమె ప్రియుఁడు నిచటనే కలఁడు. వానికిఁ జంద్రకళపై నధికానురాగము గలదు, లలిత యిపుడొక యద్భుత మాయానాటకమును బ్రదర్శించుటకుఁ దలంచుచున్నది. గొప్ప పాత్రతోషికమును బడయదగిన యొక ఘనకార్యమును నేను గావించియుంటిని. రెండు మూఁడుదినములలో సకలవృత్తాంతములను సవిస్తరముగ వ్రాయుచును.

ఇట్లు,

మీ సేవకురాలు,

నీ ర స.

కుమారమ హేంద్రసింహుఁ డా లేఖ సతిశీఘ్రముగఁ జదివి యె
ప్పటియటుల నాపుష్పపాత్రక్రింద నుంచివైచెను. మఱియు నతఁడొక
యాసనముపైఁ గూర్చుండి యబ్బురపాటు నొందసాగెను. పలువిధంబు
లగు యోజనలు శంకలు నలువైపులనుండి వానిని ముట్టడించెను. ఆలేఖ
క్షణకాలములో వాని హృదయభావములను హార్చివైచెను. వాని
గూపము యున్నత్తునకుకరించెను. ఇపుడు వాని స్వరూపమునుగని వాని
ప్రాణమిత్రుడైనను గుఱ్ఱింపజాలఁడు. కుమారమ హేంద్రసింహుఁ
డటుల దన్నుదామఱచి కొంతతడవునకు దిటవు తెచ్చుకొని, యొకవేడి
నిట్టూర్పుఁ బుచ్చి, “మంచిది. ఈదురాత్మురా లెచటి కేగగలదు?
చూచెదనుగాక” యని తనలో దాననుకొనెను.

అంత నాసుందరాంగి కుమారమ హేంద్రసింహుని సమీపమున
కరుదెంచి, “మహాభాగా! దయసేయుఁడు. సర్వము సిద్ధముగ నున్న”
వని పలికెను. కుమారమ హేంద్రసింహుఁ డాయందుముఖ వెంట స్నా
నాగారములోని కేగి స్నానసంధ్యాది నిత్యకృత్యములను దీర్చుకొనెను.
తదనంతర మాహేమగాత్రి సకల భోజనపదార్థముల నొక వెండి వల్లె
రమందు నింపి వాని సమ్ముఖమున నిడి యచటినుండి వెడలెను.
కుమారమ హేంద్రసింహుఁ డా భోజనపదార్థములను మెనవుచుఁ బ్ర
గదియం దిరువురు స్త్రీలు సంతాపింపచూచిన ధ్వని నాలించి, యా
డవ స్త్రీ యెచటినుండి యరుదెంచెనా యని యోజింపసాగెను. కుమార
మ హేంద్రసింహుఁడు సత్వరముగ భోజనమును బరిసమాప్తి పఱచి
కరపాదప్రక్షాళన మొనరించుకొని యాగడినుండి వెడలుటకు సన్నద్ధుఁ
డాయెను. అంత నెమిటి ద్వారము వెలువఁబడి యిరువురు స్త్రీలు వా

ని దృష్టిపథమునఁ జిక్కిరి. వారిని గాంచినంతనే కుమారమహేంద్ర) సింహుఁడు చకితుఁడై, “బాపురే! ఈస్త్రీ లిరువు రెచటినుండి యగు దెంచిరని” యబ్బురపడఁ దొడంగెను.

నాల్గవ ప్రకరణము.

నిశాసమయము. ఒక నిర్జన మైదానమం దిరువురు సుందరీమణులు పరస్పరము సంభాషించుకొనుచు వెడలుచుండిరి. వారికి మార్గమం దడ్డుతగులుచుండిన కాలువల నతికష్టంబున దాటుచు నాయాసము దోచినపుడు కొంతతడవు నిలచుచు మరల నడచుచుండుట వలన వారిరువు రొక ముఖ్యస్థానమునకుఁ జేరుటకుగాని యెవరితోడనో కలసికొనుటకుగాని యధికావశ్యముగ దలంచుచుండినటులఁ దోచుచుండెను. మాపాఠకమహాశయుల కాసుందరీమణు లిరువురు నపరిచితలుకారు. తత్కారణంబున వారి రూపురేఖావిలాసములను వర్ణింప నగత్యము గలుగదు. అయిదుపురిలో నొక సుందరి యక్షకన్యక. రెండవ యువతి మాధవి. యక్షకన్యక మాధవితో:—

“మాధవీ! చూడుము! దురదృష్టమన వేఱుకలదా? మనమొక విధముగా విజయగడమందలి కార్యములయందు సఫలీకృత మనోరథులమైతిమి. కాని, యాశ్చర్యము!”

“నీకు సాధ్యమగు విధంబున ప్రాణమనోధనంబుల కుమారిచంద్రకళకుఁ దోడ్పడియుంటివి. నీవొనరించిన మహిమాపకృతి నామె యెన్నఁడు మఱువఁజాలదు. మఱియు జీవితాంతము దనుక నామె నీకు ఋణపడియున్నది. నిన్ను నిజ సహోదరినిగ భావించి తప్పక మన్నించును. మంచిది! చింతయేమి కలదు?

మనము మాత్రము ధైర్యమును గోల్పోవరాదు. మఱియు నప్పండరీకాక్షుని మఱవరాదు. నాకు మాటిమాటికి కుమార నరేశసింహుని జ్ఞప్తికలుగుచుండును. నీపై వానికి నిక్కంపుఁ బ్రేమగలదు. కాని, నీజన్మవృత్తాంతము వాని కిసుమంతయుఁ దెలియకుండుటచే వాని మానసమం దేయేచింతలు వేదించు చుండెనో మన మెఱుంగఁ జాలము. తాను వరించియుండిన సుందరాంగి పలానివాని కన్యకయని తెలిసినతోడనే యతఃకు సంతుష్టచిత్తుఁడు కాఁగలఁడు.

“(వేడి నిట్టార్పుఁ బుచ్చి) ఆపరాత్పరుని కృపయెటులుండెనో”

“అటు చూడుము! ఆపురాతన గృహప్రాకారము జూపట్టు చున్నది.”

“మన గమ్యస్థానమునకు వచ్చి చేరితిమి.”

ఆసుందరీమణు లిరువు రివ్విధంబున సంభాషించుకొనుచు నొక శిథిల గృహముచేతకుఁ బోయి చేరిరి. ఆనివాస గృహ విస్తీర్ణమును యెత్తైన ప్రాకారములను సుదృఢములగు పెద్దపెద్ద ద్వారములను గాంచుటవలన నామగిర మేసమయముననో మిక్కిలి ప్రఖ్యాతిఁ బడసి యుండెనని తోఁజకమానదు. ఈసమయమందా మందిరమెట్టి జీర్ణావస్థయందుండినను దానియం దిప్పటివఱకునిలచియున్న గదులును వసారాలునుఁ బెక్కుచెదరక నివాసయోగ్యములై యుండెను.

మాధవీ యక్షకన్యక లిరువురా మందిరములోఁ బ్రవేశించి యి టికలగుట్టలను సున్నపు దిబ్బలనుఁ జుట్టిపోవుచు నొక వసారాలోనికిఁ బోయి చేరిరి. ఆవసారా యందొక వైపున నొక గదికలదు. మాధవీ యక్షకన్యక లిరువురా గదియందుఁ బ్రవేశించిన పిదప మాధవి యొక మైనపువ్వుని వెలిగించి యాప్రకాశమం దాగదికి నలువైపుల దిరిగిచూడఁ దొడంగెను. ఆగదియందలి గోడయందొక యలమారు

నాల్గవ ప్రకరణము.

తాపింపఁబడియుండెను. మాధవి తన చేతియందలి మైనపువత్తిని యక్షకన్యక కొనంగి రెండు చేతులతో నాయలమారు గుబ్బను బట్టుకొని బలపూర్వకముగా మూడు నాల్గుమాటులు గిరగిరఁ ద్రిప్పెను. వెంటనే యాయలమారు తలుపులు దెఱవఁబడి లోన నొకగది చూపఱ్ఱెను. మాధవీ యక్షకన్యక లిరువురా గదియందుఁ బ్రవేశించి మరల నాద్వారమును బంధించినైచిరి. ఆగదిలోపల వెలుపలవలెనే యాయలమారు తలుపులు దెఱచుటకును బంధించుటకును రెండు గుబ్బలు కలవు.

ఆ గదియందొక యంతర్భవనము గలదు. దాని లోనికి దిగి పోవుటకుఁ దందియలు నిర్మింపఁబడియుండెను. మాధవీ యక్షకన్యక లిరువురా యంతర్భవనము లోనికి దిగిపోయిరి. అచట నొక వృష్టుడు కూర్చుండియుండి మైనపువత్తి వెలుతురున నొక కాగితముపై నేమియో వ్రాయుచుండెను.

ఆవృష్టుని పయస్సు దాదాపు డెబ్బది వత్సరములుండెను. శిరోజములు శ్రేష్ఠపు లర్థభాగమునకుఁ బైగా నెరసియుండెను. కాని యతఁడు మిగుల దృఢకాయుడు. వాని విశాల వక్షస్థలమతఁడు మిగుల బరాక్రమశాలియని చాటుచుండెను. అతఁడు చామనచాయ దేహము గలవాడయినను వాని ముఖమండలము మిక్కిలి యందముగను దేజః పరిపూర్ణమై యొప్పారుచుండెను. వాని విశాల నేత్రముల యందింతదనుక యావనస్రభ స్థిరపడియుండెను. ఎర్రనినొక్కాయి వాని దేహమందు మిగుల బాగుగఁ దోచుచుండెను. శిరము నస్త్రనిహీనముగ నుండెను గాని వాని నమీపమున నొక తివాసీపయి తెల్లనిపాగా యొకటికలదు. దానిని గాంచుటవలన నతఁడుష్టము తోచుటచే శిరముపై నుండి తీసి దానిని క్రింద నునిచినటులఁ దోచుచుండెను. వాని యెడమ చేతియందొక వీణనయుఁ గలదు. అతఁడా వీణనను విసరుకొనుచు నుష్ణము నుపశమింపఁ జేసికొనుచుండెను. కాని, వాని దేహమింకను

శ్రీమబిందువులచే నార్ద్రమైయుండెను.

ఒకవైపున నొకపాత్రయందు నిప్పు రగులుచుండెను. దానినుండి యొకవిధమగు సుగంధము వెడలుచు నాయంతర్భవనమం దంతటను వ్యాపించుచుండెను. మాధవీ, యక్షకన్యకల యడుగుల సవ్వడి నాలించి యతఁడు మెట్లవైపునకుఁ జూడఁదొడంగెను. మఱియు మాధవీ యక్షకన్యకలను గాంచిన తోడనే, “మీరిరువురు వచ్చి చేరితిరా?” యని పలికెను.

మాధవి:—చిత్తము.

వృద్ధుఁడు:—(యక్షకన్యక దెస సంకేతించి) మదాలస యీమెయే కదా?

మాధవి:—ఔను.

వృద్ధుఁడు:—రమ్ము బిడ్డా! మదాలసా! నీవు నాసమీపమున గూర్చుండుము. నే నేవిధంబున మాధవిని తలంచుచుందునో యటులనే నిన్నును గోరుచుందును.

మదాలస:—మాధవీ విధంబుననే నేనును మిమ్ముఁ నాధర్మపితరునిగఁ భావించి భక్తివిశ్వాసములతో మెలంగుచుందును.

వృద్ధుఁడు:—బిడ్డా! నీచింత నుడుగుము. నాకు సాధ్యమగు విధంబున నీకుఁ దోడ్పడియెదను. (మాధవి వైపునకుఁ గాంచి) రోహిణీ గడవృత్తాంతమేమైనను నీకుఁ దెలియునా?

మాధవి:—నిన్నటి దినమున నేనచటి కేగియుంటిని కాని, యచటి విశేష వృత్తాంతమెద్దియుఁ దెలిసికొనఁ జాలనైతిని. కారణంబేమన, నేడిచట మిమ్ము సందర్శించెదనని తెలిపియుండుటచే శీఘ్రముగ మగిడిరావలసి వచ్చెను.

వృద్ధుఁడు:—నేనిపుడే రోహిణీగడమునుండి యరుదెంచియుంటిని. ఇంక నొకజాము కాలమైనను గలించియుండదు.

మాధవి:—అగుచో, మీకచటి సంపూర్ణ వృత్తాంతములు తెలిసి
యుండును.

వృద్ధుడు:—నాకంటె నచటి వృత్తాంతముల నెవరును బాగుగఁ దెలిసి
కొనఁ జాలరు. నే నేబది వత్సరములు మిగుల విశ్వాసపాత్ర
ముతో నాభూపాలుని గొలిచియుంటిని. ఇప్పుడు సృష్టి నారాయ
ణసింహుఁడు నాపైఁ బగఁబూనియున్నాఁడు. నాపై నాతఁడెంత
కుపితుఁడైయున్నను నారాజ్యమున కరిష్టకారకమును కార్యమె
ద్దియుఁ జేయఁజాలను. కాఁక, నీయందలి వాత్సల్యముచేఁ గుమా
రిచంద్రకళకు మాత్రము తప్పక తోడ్పడియెవను.

మాధవి:—అట్లున్న నీ సృష్టిచారాయణసింహుఁడు మీకెద్దియేనియు
హాని గలిగించియుండును.

వృద్ధుడు:—లేదు. లేదు. తఁడెట్టి యనర్థములను దలపెట్టి యుండలే
దు. ఆపరాధమిఁదేఁడు బహుత్కార పూర్వకము గుమారిచంద్రకళ
నుబట్టి తెచ్చి తన కుమారున కొనఁగి వివాహము గావించుట
కుఁ దలంచుచుండెను. నాసహవాసరుని పుత్రికనగు నీవు, కు
మారిచంద్రకళ సేవయును నియమింపఁబడి యుండుటయు, నీ
వైయారితనమునం దధిక ప్రావీణ్యమును సంపాదించియుంట
యు నాభూపాలుఁ డెఱింగియుండుటచే నీ వేఁకాఁయోపాయము
ననో నన్ను వశపఱచుకొని నాతోఁజ్ఞామున గుమారిచంద్రకళను
విడిపించుకొని పోవుమనస్థితి నకఁడు నన్ను బంధించుటకుఁ ద
లంచెను. నేనెంతశ్వాసపాత్రముగ నాభూపాలుని గొల్చుచున్న
నుఁ బైకారణముల నాతఁడు నాయెడల విముఖుడై యుండుట
యు ననుచిత విషయముగాను. అహ! ఆనాటికాలముగోరణ
విజయసింహ (చంద్రకళ మాతామహుఁడు) సృష్టి నారాయణ
సింహులం దధిక స్నేహభావముగలదు. నేను సృష్టి నారాయణ

సింహుని నాన హూదరుడు (నీతఁడీ) రణవిజయసింహుని గొల్పుచుండెడివాగము. నేఁడెటుల బరివర్తనము నొందియుండె నో చూడుము! నేను నిరపరాధినై యుండినను బంధింపఁబడుదునను భీతి తద్రాజ్యమును విడచి పారిపోయినచ్చితిని. కాని, దిలేరుసింహుడు కపటచిత్తుడనియుఁ గృతఘ్నుడనియుఁ బ్రజలు దలంచుచుండురు.

మాధవి:—మీరు మనోవాక్కాయ కర్కంబుల రోహిణిగడరాజ్యమున కెట్టి చెఱుపును దలంపనపుడు జనప్రవాదముతోఁ బనియేమి? వారలు మీరాజద్రోహము నెవ్విధంబున స్థిరఁజేయుఁ గలరు?

దిలేరు:—నిమ్మవము. ఆవిషయ ముంచుము. పాపమా మనోరమ ను లలిత బాగుగఁ జకిత మొనరించియున్నది. లలిత రహస్యములను నేనా మనోరమకు బోధింపకుండిన నీపాటికి లలిత యామెను దప్పక విధ్వంసము చేసియుండును. మనోరమ వలనను నొక ప్రమాదము తొడరియున్నది. ఆమె తన నిజవృత్తాంతము ను లలితకు వెల్లడించియున్న వారిమవురియందు స్నేహభావముదయించి యుండెడిది.

మాధవి:—కుమారమ హేంద్రసింహుని సమాచారమేమైన మీరెఱింగి యుంటిరా?

దిలేరు:—ఆఁ. ఎఱుంగుదును. ఆయద్భుతమందిరమున నివసించు పిశాచిని వానిని తన వలయందుఁ జిక్కించుకొనియున్నది.

మాధవి:—ఆయద్భుత మందిర మేది?

దిలేరు:—ఆసరోవరము మధ్యగల యద్భుత భవనము. దానిని గుఱక టిక్కిళ్లతోఁ బెల్లగింపఁ దలంచుచుంటిని. ఆసరోవర మిచటికి సమీపముననే కలదుగదా?

మాధవి:—ఔను. జ్ఞప్తికి వచ్చినది. ఆమందిర విషయమున బలు

పురు పలు తెఱంగులఁ జెప్పకొనుచుందురు.

దిలేరు:—అచటి సంగతులన్నియు నధికాదృతములతోఁ గూడియున్నవి. ఆశ్చర్యము! సుందరాకారులగు నవయావనపురుషులెందరొయచటఁ జిత్రవధ గావింపఁబడుచుండిరను ప్రతీతియుఁగలదు.

అంత నాయంతర్భవనపు మిద్దెపై నెవరి పాదముల సవ్వడియో వారికి వినిపించెను.

మాధవి:—ఎవరో వచ్చుచుండినటుల దోచుచున్నది.

దిలేరు:—ఇచటి కనుదెంచు వారెవరును లేరు. అయినను మీరు కొంత జాగ్రత్త గలిగియుండుట మంచిది.

మాధవి:—జాగరూకత గలిగియుండెదను. చూడుడు! ఎవరో యిటు వచ్చుచున్నారు.

అంత నొక దీర్ఘకాయుడగు పురుషుడు మెట్లపయినుండి కిక్కిరిసి కిదిగి దిలేరుఖానుని సమీపించి నిలచెను. వానికి ప్రాయమెంతయుండినను దేహము బక్కపలచగానుండెను. వాని హృదయమున నెలకొనియున్న దురంత విచారము వాని నేబదివత్సరములకంటె నధికవయస్సు గల వానినిగఁ దోపింపఁ జేయుచుండెను. వాని ముఖమండలమున నుదాసీనతయు విచారచిహ్నములును బొడకట్టుచుండెను. విశాలనేత్రముల శుజలపూరితములై యుండెను. భేదపూరితేక్షణములు వాని హృదయభావమును వెల్లడించుచుండెను. 'దుఃఖభయశంకావిశ్వాసములు వాని దేహమందలి రక్తమాంసములను శుష్కింపఁజేసి కేవల మెముకలను మాత్రము విడచియుంచెను. అతఁడు ధరించియుండిన శస్త్రములు చినిగి మలినభూయిష్టమై యుండెను.

ఆపురుషుని స్వరూపమందు సౌజర్య శాంతభావములు నీపించుచుండెను. అట్టి దైవోపహతుని గాంచినంతనే మన దిలేరుసింహుఁడే లనో కంపింపఁ దొడంగెను. భయాశ్చర్యములు వాని కుత్తుక నడచి

వైచెను. ఏసభ్య పురుషుఁడేనియు నొక దుష్టునిగాని హంతకునిగాని కాంచి డద్దరిల్లునటుల దిలేరుసింహుఁడును సహృదీత మనస్కుడై యుండెనని వాని రూపము బోధించుచుండెను. దిలేరుసింహుఁ డాపురుషుని వైపునకుఁ గాంచిసంతసే, “అహ! నీ—నీవు—తివా—వచ్చి—వా” యను తుది మొదలులేని కొన్ని శబ్దములు మిక్కిలి తొట్టుపాటుతో వాని నోట వెడలెను.

ఆపురుషుఁడు మాధవి వైపునకు సంకేతించి, “ఏమి! ఈబాలిక” దిలేరు:—బాను.....నీవు (మాధవీమదాలసల వైపునకుఁగాంచి) మీరిరువురు గొంత నేపటివఱకు వెలుపలకుఁబొండు. ఇతఁడు మిగులయోగ్యుఁడు. నన్నుకలసికొనుట కరుదెంచిరాఁడు! నేను వీనితోఁ గొంతసంభాషింపవలసి యున్నది!

మాధవీమదాలస లిరువు రాయంతర్భవనమునుండి పైకి వెడలిరి. ఆపురుషుఁ డరుదెంచుటచే దిలేరుసింహున కొదవిన విచిత్రగతిని గాంచి మాధవి మిగులఁ దొట్టుపడుసాగెను. ఆమె మానసంబును బెక్కుశంకాకుశంకలు వేదంపదొడంగెను. అట్టి బలహీనుని నిస్సహాయుని—నిరుపేదను గాంచి దిలేరుసింహుఁ డిటులేల భీతిల్లుచుండెనను యాలోచన యామెను కలత పెట్టసాగెను. పాపమా మదాలసయు నేమియుఁ దోచక భీతిల్లుచుండెను. ఒకగంటకాలము దశక నాయువతీమఱు లిరువురు దిగ్భ్రమఁ జెందినవారికైవడి మ్రోనువడి యొకరితో నొకరు సంభాషింపక నిలచియుండిరి. కొంతనేపటి కాపురుషుఁడు వెలుపలకు వెడలివచ్చి మాధవీమదాలస వైపునకు బరికించి, “ఇక మీరు క్రిందికిఁ బోవచ్చును. నేను వెడలుచున్నా” నని పలుకుచు నేవిధమున మాధవి మదాలసను వెంటఁగొని యామందిరముగోని కరుదెంచెనో యటులనే యాపురుషుఁడును వ్యూరమును దెఱచి వెలుపలకు వెడలెను.

తదనంతరము మాధవీమదాలస లంఛనార్భవనములోని కేగి దిలే

రుసింహుని సమీపమున నుపవిష్టలైరి. దిలేరుసింహుని మోమునం దిం
తదనుక భయశంకాశ్చర్యములుద్దీపించుచునే యుండెను. దిలేరుసింహుఁ
డు కొంతవడికి దిటపు దెచ్చుకొని మాధవి వైపునకుఁ గని:—

“మంచిది. మరేమియు కర్తవ్యమేమి?”

“మీచిత్తము. ఇపు డరుదెంచి పోయిన యాపురుషుఁ డెవరు?
వానిని గాంచి మీరు”

“అతఁడొక సభ్యపురుషుఁడు. వాని వృత్తాంతమును దెలిసికొను
టకుఁ బ్రయత్నింపకుము. మఱియు నీవు వాని విషయమును బూర్తి
గా మఱచిపొమ్ము.”

ఆపురుషుని వృత్తాంతమును దెలిసికొనుటకు మాధవి తొలుత
నుండియు మిగుల నాతురముతో నుండెను. కాని, దిలేరుసింహుని
యాపలుకుల నాలించి నిరుపాయయై మిన్నకుండెను.

దిలేరు:—మాధవి! నీవు రోహణ్గడమున కేగి యచటి వృత్తాంతము

లను తెఱచు మూఁడు దినములలో నరసివచ్చి నాకు వివర్తి
ము. మఱియు కుమారిచంద్రకళను గలిసికొని, భీతి

దని యామెను ధైర్యమునుగూర్చుము. నేను

మార్గమున నిశ్చంకభావముతోఁ గుమారి

బూదోటలోనికిఁ బోగలను. ఆమార్గ

యదని నాయభిప్రాయము.

మాధవి:—చిత్తము. మదాలస విషయమ

చుంటిరి?

దిలేరు:—నే నీమెను వెంటఁగొనిపోయి నా

గించి వచ్చెదను.

అచట నీమె మిగుల శాంతితో నుండు

మాంతయు సన్నగిల్లిన పిదప నీమెను గొనిరావచ్చు

యు దన మనోవాంఛితమును బడయఁ గలదు.

మాధవి:—మీచిత్తము.

తదనంతర మామువ్వరా యంతర్భవనమునుండి వెడలి పైన లి
ఖించియుండిన విధంబున గదినుండియు వసారానుండియు వెడలుచు నా
నిపాతగృహము వెలుపలకు వెడలిరి.

దిలేరు:—మాధవీ! ఇక నీవు పోయిరమ్ము. మదాలస విషయమున
నిశ్చింతఁ గలిగియుండుము. నన్ను కలసికొనుట కియ్యదియే
యుపయుక్తస్థానము.

మాధవి:—చిత్తము. వెడలుచున్నాను. ఇప్పుడు మీమ్ము సందర్శించి
పోయిన పుక సూచి యెడల నేనెంతదనుక జాగ్రత్తగలిగి యుండ
వలెనో వివరింపుడు.

దిలేరు:—(కోపపూరిత స్వరంబుతో) నీచా విషయమును మఱచిపో
వ్కుని తొలుతనే వెళ్లి మూటినీ. వానియెడల జాగ్రత్త గలిగి
యుండుట క్కొరవైనదమును లేదు. మఱియు నతఁడు నీకే
న్నడు చూడఁబ్బడు.

విదవ ప్రకరణము.

దుర్గమనకు నలువైపుల ఘనారణ్యము గలదో
పంటిమి. అందు శేకు, మోమగ, రావి, దిరి
ముల చాయవలన నొకవిధముగ సందకారము
పడుట బగటివేళనుకూడ రాజమార్గముగాని
గలదో కనుగొనుట కష్టపాథ్యము. ఇక రా
మునగూర్చి వేలుగఁ జెప్పఁగత్యములేకుదా! దిన

కరుని స్వగమయి కిరణము లావృక్షపత్తములనూఁకొని భూమిపైఁ బడు
ట కవకాశము లభించుటయు, ఆవిసినమంచు దారి తప్పి నవారిని
వెదకుటకై పలువిధములఁ బ్రయత్నించినను వారిజాడ కనుగొ
నుట యసంభవము. మేమిప్పుడు రాత్రికాలమందలి వృత్తాంత
మును లిఖించుచుంటిమి. ఏవిసినమంచు నెలకొనియుండిన యంధకార
మును నిస్తబ్ధతయు దారిరప్పిన పథుల వృక్షవృత్తము దెలుపఁదగి
యుండెనో యాస్థానమున నచూవాశ్వచ్ఛాన్దీకులు రెండును నచూన
ములేకదా!

లోహిణీగడ దుగ్గమునకు దక్షిణ దిశి దూరమిది నున్నది నక్కరా
త్రి సమయమున నసితవస్త్రములను ధరించి నకాబులవలన మోములు
మలుగుపఱచుకొనిన మువ్వురు మహిళలు మిగులఁ దొబ్బిపాలు,
నిటుగటు సంచరించుచుండిరి. వారలెవరి నన్వేషించుచుండిరో యే
మును వెదకుచుండిరో మనకుఁ దెలియదు. ఆమువ్వురు మనజు
యెవరునుగాదు. మనకుఁ జిరగరిచిగురుగు పుడూరిన శ్రీరాజ కరణ
సింహులే. ఆమువ్వురు చాలసేపటివఱ కాయుడనియెడ దేనియో
దకుడుఁ దుదకు నలువైపుల ప్రాకారములతోఁ జుట్టబడియుండిన
యొక స్థలము సమీపమునకుఁ బోయి చేరిరి. దాని గోడలు పూర్వ
మూరలుకంటె నెత్తుగలిగి యుండవు. అచట వృక్షములు మిక్కిలి
నగనగుండుటచే హిమకరుని ప్రశాంతచంద్రులు భూమిపై బ్రసరిం
చును.

—మనము వెదకుచుండిన స్థలమిదియే కాలల యుగ.

రజితే:—బాను. ఇదియే! దీని ద్వారమునొచ్చి యెగుకల గుట్టలున్నవి.

చూడుము!

అజిత:—లోనికి నడుపుము. బాగుగఁ బరిశీలించవగును.

రజితే:—ఇదియేమి! ఇచటి యాకులపై నడుగుల చప్పులు వినిపిండు

చున్నది!

నరేశ:—(కొంచెము నిదానించి) నిక్కువము. మన మెచట నైన దాగి

యాయాగంతుని సమాచార మేమియో తెలిసికొనవలయును.

కుమారనరేశాజితరజితేంద్రసింహులు మువ్వరు వృక్షములమా

టున దాగి యా యాగంతుని కనిపెట్టుటకై సద్దువెడలిన వైపునకుఁ ద

దేశదృష్టిఁ జూడఁదొడంగిరి. కొంతసేపటికి తెలివలువలను ధరించినయొ

క పూవుబోడి యచటికరుచెందుచుండుటను వారు కనుగొనిరి. ఆముద్ది

య క్రమముగా నాస్థలమునకే తెంచి ద్వారముఁడనిలచి చెవియొగ్గి నలు

వైపుల సద్దుకనిపెట్టి విదప నాద్వారమందుఁ బ్రవేశించెను. తదుపరి

తేంద్రసింహుఁడు నరేశాజితసింహులతో, “వీరిచటనే వేచియుం

డేనా విబోధకవతి వెంటనేగి యామె యెచటికి వెడలుచుండెనో

వచ్చెద” నని పలికి యతఁడా స్త్రీని వెంబడించెను.

3. ఘనారణ్యమందుఁగల యాస్థలములో వృక్షములుగాని పా

క మిగులఁ బరిశుభ్రముగా నుండుట రజితేంద్రసింహుఁడు

న, దానియందు చటచటఁ బది యిరువది చిన్నచిన్న మొక్క

లవు. కాని యవి యెవరికి నెట్టి చెడుగును గల్గింపఁ జాలవు.

ణంబేమన, వానిమటుగున నేమనఁజూడును దాగియుండఁ జాలదు.

మంతయు మృతక కేబరములు, యెముకలు, పుర్రెలు మున్నగు

తో నిండియుండుటచే మిక్కిలి భయావహముగ జూపట్టుచుండెను.

వానియందుఁ బెక్కు సమాధిమందిరములును గలవు. వానిలోఁ గొ

టితోడను, గొన్ని యచటికనున్నచుతోడను మఱికొన్ని శిలలతో

డను నిర్మింపఁబడియుండెను.

రజితేంద్రసింహుఁ డాద్వారములోపల నడుగిడిన తోడనే

యాసమాధిమందిరముల మధ్య జలువ గాళ్ళతో నిర్మింపఁబడిన నొక

మందిరమునొద్ద నాస్త్రీ నిలచియుండుటఁ గనుగొనెను. కాని యతఁడు

చూచుచుండగనే రెప్పపాటులో నామె యదృశ్యమయ్యెను. రజితేంద్రసింహుడు డాసమాధిమందిరము చేంతకేగి యామెను వెదకసాగెను. కాని, యామెజాడ యచటఁ జూపట్టదయ్యెను. అతఁడుమిగులఁ దొట్టుపడుచు నచటఁగల ప్రతినమాధిమందిరమునొద్దకుఁ బోయి వెదకిచూచెనుగాని తుదకామె చాయయైన నంక్షు బొడకట్టదయ్యెను. నిరుపాయుఁడై రజితేంద్రసింహుఁడు నరేశాజితసింహులు నిలచియున్న తావునకుఁ బోయి వారితో నిలుల సంభాషింపఁ దొడంగెను.

రజితేంద్రసింహుఁడు:—మనమెచటి కేను తలపుతో నిచటి కనుచొచ్చియుంటి మోయచటికే గూమెము వెదలియుండును.

నరేశ:—అటులనా?

రజితేంద్రసింహుఁడు:—తప్పక.

నరేశ:—ఇప్పుడు పాయుఁడెంతర మేమి?

రజితేంద్రసింహుఁడు:—నడుపుడు. మన మామె వెనుక నేగుదము. మార్గమందామె మనలను గలసికొనినను నేమియు జేయజాలదు కదా? ఒక స్త్రీ మనకెట్టి యశర్థమును గలిగింపఁ జాలదు. తదనంతర మాముప్పురా సమాధిమందిరము నొద్దకుఁ బోయిచేరిరి. రజితేంద్రసింహుఁడు డాసమాధిమందిరపు నేలను బాగుగఁ దడిమియొక మీటును నొక్కెను. అంతనొక రాలిపలక కొంతశబ్దముతోఁ దెలువఁబడి భూమిపై నానుకొనెను. కుమారనరేశాజితరజితేంద్రసింహు లామార్గమున దానియందుఁ జొచ్చి యారాలిపలకను మరల మీటునొక్కి బాధించినైచి ముందునకు దారిపట్టిరి. ఆమార్గము మిగుల నిరకటముగను బొడుపుగా సారంగమువలె నుండెను. రజితేంద్రసింహుఁడు తన కక్షుపాలనుండి యొక మైనపువర్తిని వెడలించి ప్రకాశమును గలిగించెను. మఱియు నలువైపుల బాగుగ నివానించి చూచి, తన యనుచరులతో ముందునకు బయలుదేరెను. కొంతసేపటికి వారలా

సారంగమును దాటి యొక పెద్ద వసారాయందుఁ బ్రవేశించిరి. ఆవసారా మిద్దె కొంచె మెత్తుమాత్రమే కలిగియుండెను. దానియందలి కడియములలోఁ గొన్ని గొలుసులు వ్రేలాడుచుండెను. ఆవసారాకు రెండవ వైపున ద్వారమొకటి కలదు. ఆమార్గమున కుమారనరేశా జితరజితేంద్రసింహు లొక గదియందుఁ బ్రవేశించిరి. ఆగదియందొక యంతర్భవనము గలదు. దానిలోనికి దిగిపోవుటకై చంద్రకాంతశిలల తో సోపానములు మిక్కిలియందముగ నిర్మింపఁబడియుండెను. ఆముఖ్య రా మెట్లపయినుండి యంతర్భవనములోనికి దిగిన తోడనే యొక ఘంటానినాదము వారి చెవులను జిల్లులు పఱచెను. అచటఁ గొంత తడవు నిలచి యాయంతర్భవనమునకుఁ జేరి మఱియొక గదికాని వసారాగాని యుండుననియు దానినుండియే యా ఘంటానినాదము నిర్గమించుచుండె ననియు, నచట గొదలు మనుష్యు లుండిరనియు వారు గ్రహింపఁ గలిగిరి.

ఆ యంతర్భవనమందు రెండవ వైపునకు వెడలుటకై యొక ద్వారము గలదు. కుమారనరేశాజితరజితేంద్రసింహు లాద్వారము సమీపమున కేగినతోడనే రజితేంద్రసింహుడు మైనపువత్తిని జల్లార్చి వైచెను. మఱియు వారలు నెమ్మది నెమ్మదిగా ద్వారమును దెఱచి వెలుపలి వైపునకుఁ దొంగిచూచిరి. అచట నొక విశాల మండపము వారికి జూపఁబెను. ఆమండపమంతయుఁ గాఱుతాళ్యతోడను స్తంభములు చలువరాళ్ళతోడను నిర్మింపఁబడియుండెను. దానియెదుట రెండు కరదివ్వియలు వెలుఁగొందు చుండుటచే వాని ప్రకాశమందచటఁ గల సకలపదార్థములు స్పష్టరూపంబునఁ జూపఁబడుచుండెను. అచటఁబడు నైదుగురు మనుష్యులు తమతమ కార్యములందు నిమగ్నులయియుండిరి. అచటి వసారాయందు ముగ్గురు సుందరీమణులు రజ్జువులతోఁ గరములు వెనుక వైపునకు విఱచి బంధింపఁబడియుండిరి. ఆమువ్వరిలో నొక

సుందరీమణి కుమారిచంద్రకళయని రజితేంద్రసింహుఁడు గుఱ్ఱింపఁ గలి
గెను. ఆసుకుమారి శిరమును వంచి కంటికి మంటికి నేకధారగా వాపో
వుచు డెను. ఆమె సమీపమునున్న యువతు లిరువురట్టి స్థితియందే క
లరు. వారిని కుమారనరేశాజితరజితేంద్రసింహులలో నొకరును గు
ఱ్ఱింపఁ జాలరైరి. ఆసుందరీమణులకు వెనుక నిశిత కరవాలములను
జేతధరించి భయంకరాకారులగు కొందఱు మనుష్యులు నిలచియుండిరి.
వారి రూపములను దుస్తులను గాంచుటవలన వారు ఘోరకులని తేటఁ
బడుచుండెను.

ఆమండపమునకు మధ్యనొక రాప్యాసమునఁ గాఱుజాతితో నీ
ర్మింపఁబడిన భయంకర విగ్రహమొకటి కూర్చుండియుండెను. దాని
సమీపమున నొకఁడు నిలచి యాకూర్చుండియుండిన విగ్రహపు శిర
ముపైఁ జేయుచుండుటకు సాధ్యముగానటు లా విగ్రహమంత పెద్దదై
యుండెను. దాని రూపమును గాంచుటవలన నదియొక శక్తిస్వరూప
మువలెఁ దోచుచుండెను. ఎంతటి భీరుఁడేనియు నావిగ్రహము వైపు
నకుఁ గాంచినంతనే భీతిల్లకమానఁడు.

కుమారనరేశాజితరజితేంద్రసింహు లచటనే నిలచి యాభయం
కర దృశ్యములను బరికించుచుండిరి. ఇపుడా ఘంటానినాదము తీవ్ర
తరముగ వినిపింపసాగెను. కాని యది యెచట మోగింపఁబడుచుండె
నో తెలియకుండెను.

తదనంతర మాఘాతకు లానిస్సహాయులగు సుందరీమణుల ము
త్వరను వరుసవెంబడి నావిగ్రహము చెంతకు గొంపోయి బలాత్కార
పూర్వకముగ దాని చరణములకు శిరములు దాఁకునటుల నమస్కృ
తులను జేయించి యావిగ్రహము యెదుటఁ గొంతదూరమున వారిని
వరుసగ నిలువఁజెల్పిరి.

అటుపిమ్మట నిరువురు మనుజులొక సుందరీమణిని కొంత ముం

దునకుఁ గొనిపోయి యచట నిలవిరి. ఆసుందరి వెనుకఁ జేత గండ్ర
గొడ్డలిని ధరించి యొక ఘాతకుఁడు నేగెను. ఆమనుజు లిరువురూ సుం
దరిని బలాత్కారపూర్వకముగ నావిగ్రహము మూచునకు నెట్టిరి. భ
యాతిశయమున జీవచ్ఛవమైయుండిన యాసుందరి కెవ్వన యటచి
మూగ్భాగతయై భూమిపైఁబడెను. తోడనే యాఘాతకుఁ డొక్క వే
టుతో, దేహమునుండి శిరము వేలుపడునటు లాసుందరినినడికెను. ఆ
హత్యాకాండమును దిలకించితక్కిన సుందరీమణు లిరువురు భయవిహ్వ
లచిత్తులై స్మృతిదప్పి భూమిపైఁ గూలిరి.

ఆదారుణవధను గనులారఁ గాంచుచుండిన కుమారనరేణాజిత
రజితేంద్రసింహులు నది పరంత విస్మయసాగరమున ముంచివైచెను.
జంఝూమారుతావసరగుభీరజల రాశివలె వారి హృదయములు మి
క్కిలి సంక్షుభితములయ్యెను. కొంతసేపటి కిరువురు మనుజులు కుమా
రిచంద్రకళను లేవనెత్తి యావిగ్రహము నమీపమునకుఁ గొనిపోవుచుం
డిరి. కుమారిచంద్రకళ కొంతతేలివికొంది తనకు సంభవింపనున్న ఘో
రవిపత్తును దలంచి, బాష్పచారి విమలముల్య పు నకులవలె సుస్సిగ్ధభా
సురకపోలములపైఁ బ్రవహింప నన్యత్కలస్వచా మన నేడ్వదొడంగెను.
ఒక ఘాతకుఁడు నామె వెనువెంట ముందున కేగెను. ఇప్పుడు నిరుప
మానసాహసజలవరాక్రమోపేతులగు మన కుమారనరేణాజితరజి
తేంద్రసింహు లెవ్విధంబునను నిలువఁ జాలరైరి. అంతఁ గుమారనరే
శసింహుఁడు భయంకర మృత్యునదన గహ్వరమునఁ జొరచుండిన సుకు
మారి చంద్రకళను రక్షింపఁ దలంచి తన పలుకుటవలన నన యెయ్య
రుల కుత్తేజు మొనరించి, “ఆ దృష్టాంతం బుడింపఁడు. మిన్నక యేల
చూచుచుంటి” రని పలికెను.

తదంతరము మన యోధులు మువ్వరు దమ నడికట్టలనుండి
కైదువులను దూసి వారిపై లంఘించుటకు దలఁచుచునుండిరి. అంత

నాకస్మికముగ వారివెనుకనుండి కొందఱు దుష్టులరుదెంచి వారిని బంధించి, “వీరలే! వీరలే! మొదట వీరినే మన దేవతకుఁ బలి యొసంగవలసియున్న” దని కూత విడసాగిరి.

అటవ ప్రకరణము.

కుమారిచంద్రకళ లలితవెంట రోహిణీగడమందలి విచిత్రమందిరపు మిద్దెపైనుండి దానిలోఁ బ్రవేశించెను. లలితా చంద్రకళ లామందిరమందుఁ జొచ్చిన తోడనే కొందఱు మనుజు లామిద్దెపై నెక్కి “బంధింపుఁడు. పోసేయకుఁ” దని కేకలిడసాగిరి. ఆకూతలను విని కుమారిచంద్రకళ మిక్కిలి భీతిలైనుగాని, లలిత యామెతో, “రాకుమారీ! భీతిల్లఁ బనిలేదు. వారు మనల నేమియుఁ జేయఁజాల” రని ధైర్యవచనములను బలికి యామె భీతిని పాటదోలెను.

అటులా లలితాచంద్రకళ లిరువురు మిద్దెపముని కన్నములో నుండి యామందిరములోనికి దిగిరి. ఆగదియం దెట్టి సామానులులేక నారడిగనుండెను. దానికి మూడు వైపుల కుడ్యములయందు మూఁడు ద్వారములు కలవు. అందొకటి యామందిరమునుండి వెలుపలికేగు చున్నదాద్యారము. దానియొద్దనే యహోరాత్రములు బెక్కులు స్త్రీలవలికాయునుండురు. రెండవ ద్వారము తెఱవఁబడియుండెను.

యొక గదిలోనికిగాని వసారాలోనికిగాని బోవు మార్గమని తోచుచున్నది. లలిత యధికాతుర ముతో, “రాకుమారీ! నేనా మంజూషమును గొనితెచ్చుట కీచూఁగఁజూచనే దీనిలోనికి దిగితి” ననెను. మూడవ ద్వారము మిక్కిలి చిన్నది. దాని లలుపులయందే బీకమనుర్చు బడి యుండెను. లలిత కున్న గదినుండి తీసికొనిపోయిన ముదనఁగల

దుగల తాళపుఁజెలితో నాద్వారమును దెఱచెను. తదనంతరము లలిత తాచంద్రకిశ లిరువురా గదియందుఁ బ్రవేశించి మరల నాతాళపుఁ జెలితో లోపలినుండి యాద్వారమును బాధించినైచిరి. లోపనుండియు వెలుపలినుండియు నొక తాళపుఁజెలితోడనే బంధించుట కనువగు బీగము తలుపులయందుఁ నిర్మింపఁబడి యుండెను. వారలా గదిలోనికిఁ బ్రవేశించిన పిదప మిద్దఱై నెక్కి “బంధింపుఁడు. పోనీయకుఁ” డని యఱచుచుండిన వనుష్య లాకష్ణములోనుండి యామందిరములోనికిఁ దిగిరి.

లలిత కుమారిచంద్రకిశతో, “మన మిపుడు నిశ్చింతలమైతిమి. వారలీ మార్గమున మన గదిలోనికి రాజాలరు. కాని, మఱియేమార్గ మునైన నెచట కరుదెంచి మనలను బాధింతురేమోయను కొంత భీతిమాత్రము గలరు. నాకుఁ దెలిసియన్నంతవఱకు నీగదిలోని కేతెంచుటకు రెండవ మార్గము లేదనియే నాయభిప్రాయ”మనెను.

లలితా చంద్రకిశ లచటినుండి * మఱియొక గదిలోనికిఁ బోయి చేరిరి. దానియందుఁ జీకటి రట్టముగ నావరించియుండెను. లలిత తన వెంటఁ గొనిరెచ్చిన మూటనుండి యొక మైనపువత్తిని వెడలించి దానిని వెలిగించెను. వారలా ప్రకాశమందా గది గోడలు సుదృఢములగు కిలలతో నిర్మింపఁ బడియుండుటఁ గనుగొనిరి. ఆగదినుండి వెలుపల కేగు ద్వార మెచటనేనియు గలదాయని లలిత యాగదియం దిట నటు దిగి వెదకసాగెను.

కొంతనేపటికి భూమియందొక ద్వారముండుట యామె కనిపెట్టెను. లలిత యాద్వారమును దెఱచి మైనపువత్తి వెలుతురునఁ గు

* లలిత యామందిరములోనే గదిద్వారమును దెఱచుచుండెనో వాటి నన్నింటిని తానా విచిత్రమందగుములోనుండి గొనిరెచ్చిన మందసమందు లభించియున్న తాళపుఁజెలితోడనే దెఱచుచు బంధించుచుండెను.

మారిచంద్రకళతో నాయంతర్భాసమునొనికి దిగెను. దాదా పిరువది
యిరువదియైదు మెట్లను దాటిన పిదప వారలొక దీర్ఘమగు సురంగ
మందుఁ బ్రవేశించిరి. లలితా చంద్రకళ లిరువురూ సొరంగమందు
మూడువందల యడుగుల దూరము వెడలియుండును. అంత, “హా!
నన్నొక్కమాటుగ జంపివేయుఁడు. నన్నిటులేల బాధించెద” రను స
న్నని యెలుంగు వారికి శ్రుతిగోచరంబయ్యెను. ఇప్పుడుల నాలించి
వంతనే కుమారిచంద్రకళ భయవిహ్వలదిక్కు పడవడ కడకసాగెను.
మఱియు నామె యచట దాగులున నిలిచి, “లలితా! ఆధ్వని యెట్టిది?
అదియొక స్త్రీ యార్తనాదమువలె వి.పించుచున్న” యనెను.

“ఆధ్వని యెట్టిదో నే నెఱుంగను. ఆర్తస్థమానము నాతో
నేమియు విపరించి యుండులేదు.”

“ఎవరో యొకస్త్రీని బాధించుచుండినట్లులఁ దోచుచున్నది.
వారు మనలనుగూడ బాధింపరుకదా? మర యొద్ద నొక కైదు
వైనను లేదయ్యెను.”

“కాదు. నావెంట రెండు కైదువులుగూడ తెచ్చి యునికిని.
దీనిని నీయొద్ద నుంచుకొ” మ్మని పలుకుచు లలిత తర మొల
నుండి యొక కైదువును వెళియించి గూఢుని కొనఁ జెను. మఱి
యు నామెతో, “రాకుమారి! నీవొక యెట్టి బంధనానస్థ
యందుఁ జిక్కియుండుటకఁ జే మరూమీ ప్రేయోపాయముకమని
వచియించియుంటివి. ఇదియే భీష్మరక్త? చూపము! నేను
కూడ నీతోపాటు ప్రాణంబు లర్పించుటకు ననిష్ఠునాలనైయుం
టని” అనెను.

“బాను! నే నటులనే పలికి యుంటిని. ఇప్పుడును వచియుండుచుం
టని. నడువుము. ఇక చింతలేటి? మర యిరువురియొద్ద కై
దువులు కలవుగదా? తరువాత నాభగవానుఁడే కలఁడు.”

లలితామనోరమ లిరువురు మరల నాసురంగమార్గమున బోలె
దొడంగిరి. ముప్పది ముప్పదియైదు యడుగులు ముందున కేగిన పిదప
నాసురంగ మంతమయ్యెను. పిదప నా యిరువురొక వసారాలోనికి
బోయి చేరిరి.

అచట నొక దివ్య వెలుగొంగుచుండెను. ఆప్రమిదయందు దా
దాపొక శేరుతైలము గలదు. దాని ప్రకాశము నలువైపుల వ్యాపించి
యుండుటచే నచటి ప్రతిపదార్థము స్పష్టరూపమునఁ జూపబ్బుచుండెను.
ఆవసారా యందొక స్తంభమున కొక సుందరాంగి బంధింపఁబడి యుం
డెను. ఆమె వయస్సిరువది వత్సరములకుఁ బైపడియుండెను. ఆసమీ
పముననే యొక శిలాఫలకముపై జిలుగుపట్టు దుస్తును ధరించిన యొక
వృద్ధుఁడు కూర్చుండియుండి కత్తితో నేమియో కోయుచుండెను. లలి
తాచంద్రకళ తెచట నిలచి యాదృశ్యమును దిలకించుచుండిరో యావై
పునకే వాని ముఖము గలదు. ఆవృద్ధుని సమీపమున నొక దివ్యయు
గలదు. దాని ప్రకాశమందు నావృద్ధుని రూపము బాగుగఁ జూపబ్బు
చుండెను. వాని వయస్సు షబ్బది వత్సరములకుఁ బైపడియుండును
తెల్లని గర్జము నాభిప్రదేశమువఱకు వ్రేలుచుండెను. శృంగువులు వాని
ముఖమందలి దళితభాగమును గప్పియుంచెను.

అచటి యావీభత్స పరిస్థితిఁ గాంచి, లలితా చంద్రకళ లిరువు
రు నచటనుండి మగిడిపోవుటకుఁ దలంచిరి. కాని, యెచటి కేగవల
నను విచారము వారి పాదముల నానమునుండి మరలింపఁ జూ
ను. ఆవృద్ధుఁడు లలితాచంద్రకళల యడుగుల సద్వనాలించి
పైకెత్తి వారి వైపునకుఁ జూచుచు “ఆహ! లలితా చంద్రకళ లిరువురు
కూడ నిచటికి వచ్చి చేరిరి. నేను చాలాసేపటినుండి వారి రాకపై
ప్రీతిక్షింపుచుంటి” నని నెమ్మదిగా యనెను.

వీడన పృథక రణము.

అమేరుసింహులు వధిపర బకుటవలనను గుమారమహేంద్ర
సింహులు తన పటకుటీరమునుండి యవృశ్యుడగుటవలనను, విజ
యేంద్రసింహమహీపాలుని స్కంధావృంధుడు మహాసంక్షోభము
వ్యాపించియుండెను. ఆహంశక్తిని కనిపెట్టుటకై యవృశ్యుడై హత్యా
నేషణ నైపుణ్యముగల గూఢచారులు పలుకొనలకుఁబుత్తైంపఁబడిరి.
కుచారమహేంద్రసింహుని జూత బ్రతుకుటకై యవృశ్యుడైన శేషుషీను
దీనులగు యైదుమూడులు పోరాటములందులఁ దగులఁగొన్నయుల భుదనిలి
యుండిరి. ఇటు రక్షేభుడైన అనయసింహుఁడను విజయేంద్రసింహ
మహీపాలుని యవృశ్యుడు భద్రుని మావకును మావృశ్యుకొని రోహిణిగడ
దుర్గముపైపును బయలుదేరెను. అదుర్గ ద్వారమునొద్ద దిట్టనుగు కా
వలి నియమింపఁ బడియుండెను. కాని, అవృశ్యుసింహుఁడొక సన్యా
సిమావమును ధరించియుండటచే వానియెడల నెవరును శంకింపరైరి.

అనయసింహుని అభయసింహుడు సన్యాసిమావము
తోడనే యేడునిమిషములపాటు రోహిణిగడదుర్గమును నివసించుచు, నా
దుర్గమందలి యంగడిపినులు, సంచుగొంతులు, దేవాలయములు, ధర్మ
శాలలు మున్నగు నానివహుడు సంచరించుచు, సచటి విశేషములను
బాగుగ గ్రహించియుండెను. మఱియుఁ గొన్నిమాటలు పేరొలగ
మున కేగి సహారాజు శృష్టిచారాయణసింహుఁడు, ప్రిధానులు, దండ

ముదులు మున్నగు వారి ప్రసంగమును, ప్రసంగపురీతిని బా
గుగ గ్రహించియుండెను. ఇదియునుగాక శృష్టిచారాయణసింహుడు
తన పరివారముతో నెవరెవరి సభకముగ ముచ్చించుచుండెనో యావిష
యమాలసాగూఢ దెలిసికొనెను. సహారము దినములతో నభయసిం
హుడు కొన్నిమాటలు వింటుదారు వేషమును మఱికొన్నిమాటలు

స్త్రీరూపమును ధరింపవలసివచ్చెను. మఱియు నతఁడు గొప్పగొప్ప జమిందారుల గృహములందుఁ జొచ్చి వారి రీతినీతులను గ్రహించి యుండెను.

అతఁ డొకనాఁడు పండితజగన్నాథరజతేంద్రసింహు లైయారి తనమును గావించి ప్రతాపనారాయణసింహుని వంచించియుండిన దేవ శములోనికిఁ బోయియుండెను.

అభయసింహుఁ డాశివాలయమందలి జనులను బూజారులను వారి యద్భుతస్థితిని బరికించియుండెను. ప్రతాపనారాయణసింహుఁడు బంధింపబడిన నాఁటినుండియు వారి మానసంబుల నధికభీతి నెలకొని యుండెను. సామాన్య విషయములందును, నైయతితనమే యను శంక వారికి గలుగుచుండెను. చీను చిటుక్కుమనిన, నాకులు చప్పు డైన, నేయైయారుఁడో యరుదెంచుచుండెనను యనుమానము వారికి గలుగుచుండెను. సాధుసన్యాసవిప్రవరుల యెడల వారుమిక్కిలి హేయభావమును బూనియుండిరి. మఱియు వారిలో నెవరేనియు కంటఁ బడిన తోడనే, “అడుగో! ఏయారుఁడు వచ్చుచున్నా” డని బొబ్బలిప చుందురు. ఏకూలివాడైన నామందిర మెదుట నిలచిన, వాని నైయారునిగ భావింతురు. మఱియు వాని మెడపైఁ జేయివైచి తమ సరిహద్దుల వెలుపలకు నెట్టివైచువనుక వారి మానసములకు స్థిమ్మితము గలుగకుండును. ఒకనాఁ డభయసింహుఁ డామర్గమందు సంచరించుచు నాశివాలయములోని కాకస్మికముగఁ బోయి చేరెను. అచటఁగఁ పూజారులు వానిని గాంచినతోడనే, “అడుగో! ఏయైయారుఁడో రుదెంచినాఁడు. వానిని పట్టుకొనుఁడు. బంధింపుఁడు. పారిపోనీయకు” డని కేకలిడసాగిరి. వారిపలుకుల నాలించి సన్యాసిరూపధారియగు అభయసింహుఁడు మిగుల సంభ్రమచిత్తుడై “ఇదియేమి? వీరు నన్నెటుల గుఱింప గలిగి” రని తొక్కుటపడుచుండెనే కాని, యచటి

వీడవ ప్రకరణము.

51

వారలు శునకశాబకములను సైత మైయారులనుగ దలంతురని పాపము తఁ డేమెఱుంగును? అభయసింహుఁ డెంత సంభ్రమచిత్తుఁడైన నొక్క మాఱుగ పారిపోవక మొక్కపోని ధైర్యముతో నచటనిలచి వారితో:-

అభయ:-—ఏమి! నేనెయారుఁడనా? మీకెటులఁ దెలియును?

ఒకపూజారి:-—ఈమాటలిక చాలింపుము. మేము బాగుగ నెఱింగి యున్నాము. ఐయారుఁడు దక్క తదితరు లెవరు మాయెడుటి కి రాజులరు. మా రాకుమారుని బంధించికొనిపోయినవారు మీరుగాక మఱియెవరు? చాలును. పొమ్ము పొమ్ము! కాని చో, జెవిపట్టుకొని వెలుపలకు నీడ్చివైచెదము.

ఆపలుకుల నాలించి యభయసింహుఁ డిటుల యోజింపసాగెను. “వీరు మిక్కిలి యవివేకులుగ దోచుచున్నారు. నేనొక వేషధారినగు యైయారుఁడనని వీరికి గట్టినమ్మకము తోచినపుడు నన్నబంధింతురేకా ని వెడలిపొమ్మని యెన్నఁడు బలికియుండరు. పాపము వీరలు పండితజగ న్నాథరజితేంద్రసింహుల యద్భుతచర్యలవలన భీతిల్లియుందురు. కాని ముమ్మ! భయములేదు.”

అంత నొక వృద్ధుఁడు చేరనొక పెంచికను నూతకోలను ధరించి యాపూజారులను సమీపించి వారిని బొగడుచు యాచింపసాగెను. కాని యాపమును గాంచినతోడనే యొకపూజారి తన యనుచరులతో, మాడుఁడు! మఱియొక యైయారుఁ డరుదెంచినాఁడు! మనము వీరిని పట్టింప లేమనుకొంటిరి కాబోలు. పొండు. పొండు. లేకుండిన, మీ శిరము లిపుడే తుగ్గిళ్లగల” వని యతివసాగెను.

“వీరలు బాగుగ బెదిరియుండి” రని అభయసింహున కిపుడు సంపూర్ణవిశ్వాసము జనించెను. తదనంతర మతఁ డచటినుండి వెడలుచు, నీరాజ్యమందలి యైయారులతోఁ గలసికొని వారలెంత ప్రజ్ఞావం

తులో తెలిసికొనవలసి యున్నదని నిలబోయును * గవాక్షమార్గమున నడవిలోని కేగెను.

ఆదుర్గమందుఁ బెక్క గంజాయిరుకాణములు గలవు. సాయం కాలమైన తోడనే యాయురగడిచాంపు. భంగుమున్నగు లాహిరీ పదార్థములను, బాసీనుములను సిగ్గడబి విక్రయించుచుండును. అచటాదుర్గమందలి జనలు విస్తారముగగూడి యారాజ్యమందలి సకలవృత్తాంతములను నిజమందఁ గొంతయభ్యర్థమును గలిపి రెవరికిఁ దోచినటుల వారలు చెప్పుకొనఁచుండును.

మన యైయారేఖరుడగు అభయసింహుఁడు సంజవేళ కాకమున్న యాయడవినుండి కట్టెలనప్పుకారి నెంటు బైరాగివేషముతో నాదుర్గములోనికి మగిడిరచ్చి తీర్చుగా గంజాయిరుకాణముల యొద్దకు బోయిచేరెను. అచట ప్రజలు చిలుములు పొప్పుచు; భంగువోగుచు మోదకములను మెనపును పలువిధములను వృత్తాంతములను చెప్పుకొనుచుండిరి. వారి సంభాషణములవలన శృంగివారాచునిసింహుని కొలువునందు దయాశందకల్యాణసింహుఁడు నికవు యగును కలగనియు, వారిరువురిలోఁ గల్యాణసింహుఁడు కుమారప్రతాపవారాయణ సింహుని బంధనావిముక్తుగ నొనరించి కొనితెచ్చుటకుఁ గుమారిగడమున కేగి యుండెననియు దయాశందకు మాత్ర మచటఁ గలఁడనియుఁ దెలిసికొనెను. మఱునఁ దథానుసింహుఁడు శృంగివారాయ

* గోహిండ ద్విప్రకావచులను నల్లపుడఁ ద్విద్వి లోహగవాక్షములు పెక్కగలవు. ఆగవాక్షములయొద్ద నికొక ధటువలకు నింతెగయు గావలికాయుచుండును. సన్యాసులు, వైద్యులు, సేవకులు, నేత్యులు మున్నగు వారలా గవాక్షమార్గమున బహి. శ్రీరంగమునను, పుదుచ్చిరాయును ఫలప్రసాదములను దెచ్చుకొనుటను నాయనవిలోనికి బోయి నచ్చుచుండును. కాని దీపాంశాన వేళయైన తోడనే గుగవాక్షములన్నియు ఇది వలదుదామును.

వీడవ ప్రకరణము

సింహుని కొలువునూటమున కేగి దయానామని బాగుగ వీక్షించి, “కానియ్య! నేటి రాత్రి వీనినై నామాత్రాబాంధును విస్తరింపఁ జేసెననుగాక” యని నిశ్చయించుకొనెను. మఱియు దయానామని స్వరూపముతోఁ గన కూడముఁ గొంచెము గొప్ప పోలియుండుటయుఁ నాభూపాలుఁడు దయానామనే యధికముగ మన్నించుచుండుననియు నభయసింహుఁడు తెలిసికొనెను.

అర్ధరాత్రి సమయమున నభయసింహుఁడు దయానామని సౌధమున కేగి యామందిరమునై విరాసమును విసరి దాని సహాయమున నామందిరములోని కేగెను. చంద్రశాల యందొక గదియుండు దయానామఁడు గాఢనిద్రయుండు బరవశుఁడై యుండు టనఁడు గనుకొనెను. ఆగదిద్వారము తెలువబడి యని యొక జాబగువలన కప్పబడియుండెను. ఆజాలకునగు స్థాపస్థానములఁ జిగుగంటలు బాధిపఁబడి యుండెను. మొదట నభయసింహుఁడు జాబగువలన మావహాలు తిరస్కరణి యని తలంచెను. కాని యతఁడు మిశుల యుద్ధిపమిఁపము జాకచక్రము గలవాఁడనుగదా? బిక్కమాలుగ నాజాలగుడైఁ జేయినైచుట యవిదేశమాని తలంచి యతఁడు దానిని బాగుగ నిరానించి చూడసాగెను. ఆజాలకునకుఁ జిగుగంటలు విస్తారముగ బాధిపఁబడి యుండు టఁ గని, యాతఁడు మిశుల యవివేకఁ ఈవియగంటలు తన్ను కాపాకగలవని వీని యుభిప్రాయమై యుండును. ఈజాలకును గొంగింది

వరేనియు నీగదియందు బ్రవేశించిన యాచిరుగంటల ధ్వనివలనఁ దగుకు మెలకువ గలుగు న యాతఁడు తలంచుచుండవలెను. కాని, మాప్రసిద్ధియు నిఁక యొకఁడు కాబోలు.

ఇన్ద్రియమున జలహమును నుభయము గలవాడు తన మైయారి కక్షపాలనానికి యొక కత్తిని వెడలించి నపునే మక నెప్పుని నెమ్మదిగా నాచిరుగంట లన్నింటిని యాకత్తితో ను వింది యొకవైపున మిశుల

జాగ్రత్తకత్తో నునిచెను. తదనంతర మతఁడా జాలరును దొలఁగించి
యాగదియందుఁ బ్రవేశించెను. దయానందుఁ డింతదనుక గాఢనిద్ర
యందుఁ జొక్కియుండెను. మన యైయార శేఖరుఁడగు అభయసిం
హుఁడు తనకక్షపాలనుండి మచ్చుమందును వెడలించి దానిని వానినాసికా
రంధ్రములయొద్ద నునిచెను. కొన్ని క్షణములలో దయానందుఁడు
తుమ్మటవలన, శ్వాసోస్వాసములవలన నామందుప్రభావము మెద
డునగాఁగఁ బ్రవేశించి వానికి గాఢమూర్ఛను గలిగించెనని యభయసిం
హుఁడు గ్రహింపఁగలిగెను.

తదనంతర మభయసింహుఁడు తనకక్షపాలనుండి మంగలకత్తిని వెడ
లించి దయానందుని గడ్డఁబుమీసములను బాగుగఁగొఱిగి యావెండు
కల సతిజాగ్రత్తగా దనకక్షపాలయందుఁ బదిలపఱచెను. మఱియు నట్టి
విధముగు మఱియొక శ్మశ్రువులను (వానిని పగటివేళ యడవిలోనికేగి
నిర్మించి తెచ్చినవి) వాని ముఖమున సతికించెను. చాలును! ఇతఁ గా
వలసిన దేమికలదు! అభయసింహుఁడు కేవల మీకార్యాచరణముకై
యేదయానందుని మందిరమున కే తెంచెను. తదుపరి నతఁడా సాధోప
రిభాగముననుండి వితంసము తోడ్పాటున క్రిందిగి దిగి తాను నివసించు
చుండిన * సత్త్రిము వైపునకు దారిపట్టెను.

అభయసింహుఁడు సన్యాసిరూపమున రోహిణీగడదుర్గమందుఁ బ్ర
వేశించిన నాటినుండియు నాసత్త్రిమందలి యొక చిన్నగదియందు ని
సిచుచు దన కార్యముల నిర్వహించుచుండెను. ఆగది వ్యారమొక
రాజమార్గము వైపునకుఁ గలదు. అభయసింహుఁ డాగదికి వెలుపలి
వైపున బీగమును నైచి దాని తాళపుఁజెవి తనయొద్ద నుంచుకొనుచుం
డెను. అందువలన నతఁడా గదిలోనికి వచ్చిపోవుటకు రేయింబవళ్ళు

* రోహిణీగడమందొక సత్త్రిము మాత్రమే కలదు.

రెండును సమానములే.

అభయసింహుఁ డటుల దన కార్యమును నీర్పుకొని దయానం
దుని మందిరమునుండి మగిడి వచ్చునది కింక నొక జామురాత్రి కలదు.
అతఁడు తన గదియందఁ బ్రవేశించి తాను గొఱగితెచ్చిన దయానం
దుని గడ్డము మీసములను బాగుచేసి తానతికిండుకొని దయానందుని
రూపమువలె తన రూపమును దిద్దుకొని యాగదియిండి వెలుపలకు వె
డలెను. మరియు నానగరియందు గస్తుతిక్కుమ, రాజనుహులు నైపు
నకు బయలుదేరెను. ఆకఁ డారాజమందిరమును సమీపించి తన యా
గయన సమాచార మాభూపాలునకుఁ దెలియఁజేసి యన్నజ్ఞము బడసి
యామహారాజు సమీపమునకుఁ బోయి చేరెను.

రోహిణీగడమందు దయానందకల్యాణసింహులను నిరువురై
యారులు మాత్రమే కలరని మేము పైన లిఖించియుంటిమి. నాచిగు
వురి.లోఁ గల్యాణసింహుఁ డైయారితనమునగు మిగులఁ బ్రాక్షిణ్యము
ను సంపాదించి యుండెనని వ్రాయుట యుచితముగ దఁ మచుంటిమి.
దయానందుఁ డైయారితనమునందుఁ గుశలుఁడై యుండినను, వానికిఁ
దన శ్మశ్రువులయెడ నధికప్రీతి గలిగియుండుటచే నతఁడు గడ్డము
మీసములు తొలఁగింప నక్కఱలేని డైయారితనము కే కావించు
చుండును. తత్కారణంబునను భూపాలునికి వానియంకఁగల య
నుగ్రహవిశేషంబునను వాని కమాత్యపదవి నొసంగియుండెను. దయా
నందుడును స్వామిభక్తి పరాయణుఁడు. బుద్ధిచంతుఁడు. పరిహాస
ఁడు. అతఁడు తన నేర్పుపెంపున నాభూరము. విని హృదయము నొక
వంచుకొని వాని బాగుగఁ తన వశము జేసికొని యుండెను.

మన యభయసింహుఁడు దయానందుని రూపమును ధరించి
సృష్టినారాయణసింహుని సమీపమునకుఁ బోయి చేరెను. నియమిత
కాలముకంటె పెందలకడ దయానందుడు తన్ను దర్శింప నేలెందుటచే

నాతఁడేదియో యావశ్యకముగు సమాచారము గొనితెచ్చియుండునని యాభూపాలుఁడు దలంచి నానితో:—

“మంత్రిశ్రీభారా! నేఁడేదో పాపకారముననే యరుదెంచితివి. నూతన సమాచారము లేమియుఁ గలుగవుకదా?”

“(దగ్గి) వ్రభూ! నిన్నటి దినమున నిచటికి మావ్వు రతిభు లరు దెంచియున్నారు.”

“హా! ఇక?”

“నన్ను నిన్ను గల గొప్ప బాధలనున్న దగ్గి వెలుఁటి అర్థి. రెండవ అర్థి నేఁడేదియో. మూడవ అర్థి, వాని న ల్గును గైదుమారులు. వారు రెండవదాఁడు దినములలోఁ జంద్రశత నిద్రపడి వెలుఁడియై శత్రువుల బ్రతుక్కించు చున్నారు.

“(శబ్ద) మంత్రి! అర్థిమారులు మిగిల క్రితులే. వారిని సత్కరించుటకు దగు రెండవదాఁడు గావించియుంటివా?”

“రాజాధిరాజా! అందు నిమిత్తమేకదా, ప్రభుత్వము సరిపట్టి ప నేలే విడిచి. నిన్నటి వార్తాపత్రము వాని గైదుమారుల వా కల మరుదొచి యుండు. అన్నిటికంటె ముంపుగఁ జంద్రశతను జాగ్రత్తపెట్ట ననియున్నది. అందు మనవాళ్ళి లోపమును గలి గింపరాదు.”

“వారిలెన్ని విశ్వప్రదక్షిణలను చేసినను జంద్రశతను గొని పోఁ జలరని నామనో శ్చయము. కాని, సాధ్యమగునంత శ్రీ భుముగ విజయేంద్రసింహుని గైదుమారులు బంధింపవలెను.”

“విజయేంద్రసింహుని గైదుమారులు నాచేవిన్నడి యెటుల దాఁ టిపోగలరు? వారు మానవములు మావృథాని కొలువుకూట మునకు దప్పక నేరమగుదురు. భగవంతుని కృపవలన నే

దేవరినో యొకరి ననశ్యము బంధించెదను. కాని, వారు మిగుల ధూర్తులు. పెక్కు యుపద్రవములను గలిగించుటయేకాక కారాగృహమునుండియుఁ దప్పించుకొని పారిపోవు సామర్థ్యమును గలిగియుందురు.”

“ఏమి! యీపిచ్చిమాటలు! వారు మన తస్థానానుండి వెడలి పోయినపుడుకదా వారి సామర్థ్యమును జాకచక్రమును మెచ్చుకొనవలయును.”

ఆభూపాలుని ప్రసంగమువలన నచట నొక తస్థానా గలదని యు దానియం దపరాధులు బంధింపఁబడు చుండురనియు మన మై యారశేఖరుఁ డభయసింహుఁడు తెలిసికొనుటచే, నిపుడా తస్థానా వృత్తాంతము సాధ్యమగు విధంబున దెలిసికొనవలయునను జింతి వానిని వేధింపసాగెను. ఆభూపాలుఁడు దర్బారునకుఁ బోవు నియమిత సమయముకంటె నొక గంటకాలము వ్యవధియగునటుల మన యభయ సింహుఁడు తన ప్రసంగధోరణియందు వానిని జిక్కించుకొనియుండెను. అటుల దర్బారు వేళ యతీక్రమించుటచే దయానందుఁడు తప్పక భూపాలుని సందర్శింప నేతెంచుననియు, నతఁడు తన్ను గాంచి చకితుఁడగు ననియు, తానేకార్యాచరణమునకై వాని గర్హము మీసముల ముండన మొనరించియుండెనో యది యపుడు సఫలముగాగలదనియు నభయసింహుని యభిప్రాయము. తువకదియే నిక్కువచూయెను.

అభయసింహుఁడు దయానందుని రూపముతో నాభూపాలుని దర్శింపఁ బోయినపుడు పహారాయందు నియుక్తులయియుండిన కావలవాండిపుడు మాటి వారిస్థానమున మఱికొందఱు భటులు కావలికాయుచుండిరి. దయానందుఁడు మహారాజు సందర్శనమునకై మహాలులోని కేగియుండిన సమాచారము వారలు బొత్తిగా నెఱుంగరు.

యథాసమయమున గొలుపుకూటము దెఱవఁబడెను. గొప్ప

గొప్ప సద్గారులు, మంత్రులు, సేనానాయకులు మున్నగు రాజకర్మ
 చారులందఱు పేరోలగమున గూడియుండిరి. దయానందుడును
 దన గద్దెయ్యపై నాసీనుడై యుండెను. వానికిఁ దన శ్మశ్రువుల సమా
 చారము గొంచెమైనను దెలియకుండుటయేకాక అభయసింహుని వృ
 త్తాంతమైన నేఱుంగఁడు. అతఁడు తన గదిద్వారమందలి జాలరునందు
 గల చిరుగంట తెవరు కత్తిరించియుండిరో తెలిసికొనజాలక మిగులఁ
 గలతనొందుచుండెను. తన గృహమందలి వారినెల్లఁగ నతఁడు ప్రశ్నించి
 యుండెనుగాని లాభము కలుగదాయెను. అందువలనఁ దన మందిర
 మున కేయైయారుడో యరుదెంచి యుండెనను శంక వానికిఁ బుట్టెను.
 కాని, యతఁ డరుదెంచి యేమి యొనరించి యుండెనను విషయ
 మతఁ డెంత యోజించినను వానికిఁ దెలియదయ్యెను. “చిరుగంట
 లతో నిండియుండిన జాలరును దొలగించి లోని కెవరు రాజాచారను
 మూఢవిశ్వాసము కేవల మవివేకమని యాతఁడునాకుఁ బోధించిపోయి
 నాఁడు కాబోలు. బౌనాను. అదివిక్కిలి ప్రమాదకరమగువిషయమే.
 సేనా జాలరుపై విశ్వాసమునుచుట కేవలము నాతెలివిహీనతగాక
 మఱియేమి? ఈవిషయముల నాకుఁ దెలుపుటకే యాతఁ డీయై మూరి
 తనమును గావించియుండు” నని మాత్ర మతఁడు తలంచు చుండెను.

ఇట్టివిధంబగు పెక్కుసంగతులను యోజించుకొని దయానందుడు
 తన నియమితకార్యములనుండి తీరికఁగని దర్బారు దుస్తులను ధరించి
 కొలువుకూటము వైపునకు బయలుదేరెను. అతఁడు పైన వివరించి
 యాలోచనలయందుఁ జిక్కియుండుటచేఁ గొలువున కేగు నియమి
 కాలముకంటె గొంత యాలస్యమాయెను. అతఁడు పేరోలగమున బ్ర
 వేశించి భూపాలుని సింహాసన మాఱిడిగబడియుండుటఁగని యధికాశ్చ
 ర్య నిమగ్నమానసుఁ డగుచు నచటఁగల యొక కర్మచారితో భూపా
 లుని విలంబనమునకుఁ గారణమేమియని బ్రశ్నించెను. అతఁడు వానిప్ర

శ్మశానమున బ్రతుకైతరముగ, “నితదనుక నాభూపాలుని యాగమన సమాచారమే తెలియదయ్యెనని” బకులుపలికెను. దయానందుడే కాక సభాసభులందఱు భూపాలుని రాకయందు నేడేల తడవా యెనా యని యబ్బురపడుచుండిరి.

ఆభూపాలుడు దయానందు నధికముగ మన్నించుచుండుటచే సభాసభులందఱు వానితో, “మంత్రీవరా! మీరు రాజమహాలులోని కేగి భూపాలుని విలంబనమునకుః గారణమెద్దియో తెలిసికొనిరం”డని వానిని ప్రోత్సహించిరి. దయానందుడును నావిషయ మెఱుంగుటకుఁ దొట్టినదనుచునే యుండెనుగదా? అతఁడొక గడియకాల మచట కూర్చుండి తదుపరి నగరిలోనికే! తన యాగమన సమాచార మాభూపాలుని కెఱుక చేయించెను.

వేషధారియగు దయానందుడు (అభయసింహుడు) భూపాలుని చెంతఁగూర్చుండి వానితో ముచ్చటించుచుండెను. అంతనొక దౌవారికుఁడరుదెంచి కరములను జోడించి భూపాలుని సమీపించి నిలచెను. అచట నొండొకదయానందునిగాంచి యతఁడుతొట్టినదనుచు నేమియుఁబలుకఁ జాలక వెచ్చిచూపుల జూచుచు మిన్నక నిలచియుండెను. అభయసింహుడు వాని పరిస్థితిఁ దిలకించి, “తరుణయు సమీపించిన” దని యనుకొని యాదౌవారికుని వైపునకుఁ గాంచి:—

అభయ:—ఏమి! నీనేమి కోరుచుంటివి?

దౌవారి:—నే సభాకాశ్చర్యమును జిక్కియుంటిని. ఏమి వచ్చియుండుటకు నానోట మాట వెడలకున్నది. అమాత్యశేఖరుఁడు ద్వారముకడ ప్రభువాఙ్మకై వేచియున్నాడు.

మహారాజు:—ఎవరు? దయానందుడా?

దౌవారి:—చిత్తము.

మహారాజు:—(అభయసింహుని దెసకుఁబరికించి) ఇదియేమినిచిత్రియ!

అభయ:—(నవ్వుచు) కానిండు. ఇప్పుడు మనకార్యము దీరనున్నది. ఇప్పుడు తమతో నేమి విన్నవించుకొనియుంటినో యదియే యిప్పుడు తటస్థమైనది. మిమ్ము వంచించుటకై యేదైయారుడో నారూపమును ధరించి వచ్చియుండును. ఆరురాత్ముని నేనెటుల వంచితినో పరికింపుడు. వానికి లోనికరుదెంచుట కనుజ్ఞ నొసంగుడు. నేనిచటినుండి యారలకుఁ దొలగి యగఁ డరు దెంచి కూర్చుండిన పినవ మరల నేలెంచెదను.

మహారాజు:—నీపలుకులు యుక్తియుక్తములు. తప్పక యశఁడొక యై యారుడై యుండవలెను. మంచిది! నీవు తొలగిపోమ్ము. నేను వానినిటకు రానింతును.

అభయ:—చిత్తము. నేను కొంచెము తొలగిపోయెదను. కాని మీరు వానిగడ్డము మీసములనైపునకు దృష్టివిడుడు. నే నా కస్మికముగ నరుదెంచి వానిగడ్డముమీసముల నూడబెఱికెదను. ఎందుచేతనన, కృత్రిమములగు శ్మశ్రువులను కొంచెములాగినంత మాత్రముననే యూడి క్రిందబడును.

మహారాజు:—(నవ్వుచు) మంచిది! మంచిది!! (నావారికుని వైపునకుఁ గాంచి) చూడుము! నీవు వానినేమియుఁ దెలుపవలదు. వెంట నే వానిని లోనికిఁ బుత్తెంపుము.

మన యభయసింహుఁ డొక తేరచాటున దాగియుండెను. దయానందుడు నెమ్మది నెమ్మదిగా నడుగు లిడుచు, నేడు భూపాల జేల యాలసించెనాయన విషయమును దూజింపదు చాశ్చర్యపడుచుండుటచే వాని మోమునందు కొంత యువాసీనత వ్యాపించియుండెను. వాని శ్మశ్రువులు కల్పితములుగనా! అభయసింహుఁ డెఱింగియుండి యే వాని నిర్మాణమంపఁ గొంత వ్యత్యాసమును గలిగించియుండెను. ఆవిషయము దయానందుడు గుఱ్ఱించి యూడలేదు. కాని యావ్య

త్యాగమా భూపాలునకు బాగుగఁ జూపజ్జమునఁజేసు. ఆభూపాలుఁ
డు, తనతో నేమియుఁ జరుకక శీఘ్రాన్వయి తన వైపునకుఁ బరికించు
చుండుటను గని దమానామని హృదయమున నొకవిధమున వేదన.
పుట్టుచుండుటచే వానిరూపము దుదాసీదన మొనఁగి వర్జిపామనుగాఁ
ను. భయశంకాశ్చర్యముల కారణమున వరూహామని ముఖమువెల
వెల బొలుచుండిన కొలఁది యాత్మకై మారుదలయ నరూహము భూ
పాలుని హృదయమును స్థిరపఱచునఁజేసు. ఎంతకాలముగఁగిరిచినను ద
యానందుఁడుఁజెంచి యాభూపాలునితో నేమియుఁబలుకఁజాలకునఁజేసు.
భూపాలుఁడును కూర్చుండుచుని వానికాశ్శాపింపఁజయ్యెను. ఇయ్యదియే
తన కార్యాచరణమునకుఁ దగినసమయముని లలంచి, యభయసింహుఁ
డు వెంటనే తెరచాటుననుండి వెడలివచ్చి దమానామనకు నమస్కరిం
చెను. భయశంకాశ్చర్యములవలన దమానామని మోమువైచర్యము
నొందెను. అతఁడు రెప్పబల్లార్చక యభయసింహునివైపునకుఁ బడేకన్న
ష్టిఁజూడఁ దొడంగెను.

ఐయారితనము మిగులఁ గలినకార్యము. అనిష్టమున దన్నిటి
కంటె ధైర్యసాహసములు వాంఛనీయములు. భయసింహుఁడు యై
యారుఁడు శీఘ్రముగఁ బట్టునడుచు. అభయసింహుఁడు తన ధైర్యశా
లియగు యైయారుఁడో చూడును. పగఁజూచి యిటులఁబొచ్చి యిండు
కేనియు భీతిబ్లుటలేదుకదా! మఱియు నతఁడు పట్టచుకొనిన నిజమబద్ధ
ముగ నబద్ధమునిజముగఁ దన శేషు. విశేష మన మాన్యుమన్నాఁడు.
అట్టి సమయమున వాని మోమునకు గొఱచెనుని . . . భయమాకాచి
హ్నములు చూపిన నతఁడు పలుకుట కభ్యంతరము కలుగలేదు?

దమానందుఁడు మార్గమునకుఁ గెన నెడమొడవకు యభయసిం
హుఁడు పోసిచును వాని వైపునకుఁ గని, “అరీ! దురాత్ముడా! న్నన్న
నారాయణసింహుఁడేపాలుని దయాను . . . నీవును కలుగు

మాయామయి.

చుంటివికాబోలు. నీవిచటఁజేరి నీయైయారితనంపు బాప్రీణ్యమునుబ్రద
ర్శింప దలంచుచుంటివికదా! ఇటనీమాటలు సాగిరావు. నీకండకా
వర మెటులఁ గరగించెదనో చూడు" మని పలుకుచు యతివిదగ్ధతతో
వానిముందున కుడికి వాని గడ్డమునుబట్టి లాగెను. అతఁడా గడ్డమును
బలపూర్వకముగ లాగియుండెను గాని మిక్కిలి తేలికగా లాగినటుల
నటించెను. వెంటనే యాకృత్రిమ శృంగ్రవులు వానిమోమునుండి పూ
డిపోయెను.

ఈయద్భుతచర్యలు దయానందునొక పిచ్చివానిగఁజేసివై చెను.
వాని మానసంబున బెక్కు శంకాకుశంకలు వేధింపసాగెను. ఆహా!
నీమి యాచార్యము! ఈయైయారుఁ డెవరో, నిజము నబద్ధము చే
యబూన కొనుచున్నాఁడని తలంచినతోడనే వానికి కోధావేశము గలి
గెను. తోడనే యతఁడు తన నడికట్టునుండి కైజారునూడబెటికి యభ
యసింహునిపై నుటకెను. యుద్ధకుశలుఁడగు యభయసింహుఁడు వాని
ప్రహారమును సునాయాసముగ తప్పించుకొన గలిగెను. దయానందు
ని కార్యాచరణమువలన భూపాలునకు వానిపై నింకను శంకవృద్ధి నొం
దుటచే నతులబాహుబలపరాక్రమోపేతుఁడగు సృష్టి నారాయణసింహ
మహీపాలుఁడు వెంటనే తన స్థానమునుండి లేచి కైజారుతోఁ గూడిన
దయానందుని హస్తమును దృఢముగఁ బట్టుకొని వాని మోముపై
పిడికిలితో మోదెను. అతిఁబలాఘ్యుఁడగు భూపాలుని ప్రహారమువలన
దయానందుని శిరముగిరగిరఁచుకుటచే దన్నేవిధమునను గాపాడుకొన
జాలక భూమిపైఁ గూలెను. వెంటనే అభయసింహుఁడు తన జేబునుండి
మచ్చుమందుసీసాను వెడలించి బలాత్కారముగ దయానందునకు వా
సన జూపించెను.

మహారాజు:—వానికేల మూర్ఖ గొల్పుచుంటివి?

అభయ:—భూపాలాగ్రోహీ! కోధావేశుఁడైయున్న యీతఁడు మనచే

జిక్కుటచే యేలినవారి యెదుట నెట్టి యనుచితములగు వచనములనైనను బలుకునను భీతి వీనికి మూర్ఛగొల్పితిని. కారాగృహమునకుఁ గొనిపోయిన పిదపఁ జూడనగును.

మహారాజు:—బాను! మంచికార్య మొనరించితివి. నావలన తాళపుఁ జెవి దీసికొని శఙ్ఖానాలోని కేగి వీని నధ్యక్షునకు స్వాగత పఱచి రమ్ము.

మహారాజు వచనముల నాలించిన తోడనే యభయసింహుఁడు మిగులఁ గలఁతనొందెను. దారితప్పి వచ్చినది. నేనీఁ గూపాలుని వలన తాళపుఁ జెవి తీసికొని యెచటికి బోవుచును? ఆశఙ్ఖానా యెచటఁ గలదో నాకేమి తెలియును? ఆయధ్యక్షుఁ డెవరో నే నేమెఱుంగుచును? నేనిపుడు కొంచెమేనియుఁ జలించిన వెంటనే యురితాడు నామెడయందుఁ బడగలను.

ఇవ్విధంబున నభయసింహుఁడు యోజించుకొని, యాభూపాలునితో:—

“మహారాజా! తమరునువెంట నేతెందుట సముచితము.”

“ఎందులకు?”

“అధ్యక్షుఁడు మేమిరువుర మొక్కఁదూపమున నుండుటఁగాంచి తొట్రుపడఁగలఁడు. మఱియు వానికెట్టి సంశయము గలుగునో యెవరెఱుంగుదురు? ఇదియునుగాక, నీదురాత్ములకుఁ దెలివిగలిగిన తప్పక యేదియో యొకటి కల్పించి పలుకును. తమరు వెంటనుండిన యధ్యక్షున కెట్టి సంశయమును గలుగకుండును.”

“(నవ్వి) అటులయిన,నడుపును. నేనును నీవెంట నేతెంచెదను.”

“నావీపున వీనిమూటను వైచుకొని ద్వారము తెఱచుటకును బంధించుటకును గట్టతరముగ నుండును.”

అంత స్పష్టినారాయణసింహుఁ డొక చిన్న మదనమునుండి

తాళపుఁజెవిని తీసికొని, “లాంతరొకటి కొనలెమ్మని” చావారికున
కాజ్ఞాపించెను. అభయసి హుడు దయానందుని యొకమూటగ విఱ
చికట్టి తన పీపున నైచుకొనెను. వానిని వెంటఁగొని యాభూపాలుఁ
డు తన శయనాగారములోని కేగెను. మఱియు నామంఠరపు గోడ
యందుఁగల యలమారు తలుపుల నాతాళపుఁజెవితోఁ దెఱచెను. ఆ
గోడ దృఢముగా లేక బోలుగనుండుట యభయసిహుడు తెలిసికొనె
ను. దానితోన నె కింకొనిపోవుటకు సోపానములు నిర్మింపఁబడియుం
డెను. అభయసి హుడా దయానందునమూటకు దీసికొని యాభూపా
లుని వెన్వేయక నామ్నాఃమున గొండకి దిగిపోయెను. వారలొక వసా
రాయఁడుఁ బ్రవేశించున విడప నొక చిన్నగది ద్వారమును దెఱచుకొ
ని లోనికేసి యొక శివముండప ములోనికిఁ బోయి చేరిరి. అచటి చా
వడిమధ్య నొక గర్జిజ్జపై నొక వృద్ధుడు కూర్చుండి యేమిమో వా)
యుచుండుట కథయగుచుండు కలఁగొనెను. అతఁడు భూపాలుని గా
చిన తోడనే తన గృహమున నీ లేచి కరములను శోడించి యాభూ
పాలుని సహృదయునగు వచ్చి నిలచెను.

మహారాజు:—అద్య మే! చూడము. నేడు మన దయానందుడు

పగముల నైమూడులలో నొకనిని పంపించియున్నాఁడు. వాని

ని నీ కు సహాయముఁ జాగ్రత్త పెట్టము!

అభయ:—(తన భయము క్షుణ్ణి మూటను క్రి దికి దించి వానినివిప్పి)

వీనిని జాగ్రత్త పెట్టెద.

అధ్యక్షుడు:—(అర్హత్యముతో) ఇతఁడు మీసూపమును ధరించివచ్చెనా?

అభయ:—హేయ. ఇతఁడు నన్న వ్యర్థునిగ దలంచియుండును.

మహారాజు:—(నవ్వి) మంచిది. నడువము. కపు డద్యక్షుడు వీనిని

భద్రముగ నుండగలఁడు.

అభయ:—ఇను తన కలఁగించి నేనిచుట గొంతతడవు నిలిచి యీ

దురాత్మునకుఁ దేకువ గలిగించి షణకుఁ గావలసిన విషయము లను దెలిసికొనుటకుఁ బ్రయత్నింతును. తమరును గొంత తడ విచట నిలిచియుండుట శ్రేయము. కాని కొలువు నీర్చకుండు టవలన పౌరులమానసంబుల బలువిధములగు శంకలు వొడ మగలవు. ఇట్టి సందిగ్ధసమయమందుఁ గొలువు గూడకుండుటయు సముచితముగాదు.

మహారాజు:—నిక్కువము. మంచిది! నేను దర్బాకులోని కేకుమర్షా ను. ఈతాళపుఁజెవినా వెంటఁగొని ద్వారములనుబంధించుచు సం తప్తరములోని కేగెదను. నీవు మఱియొక మార్గమున నీయధ్య ళుని వెంట రావలయును. (అధ్యక్షుని వైపునకుఁ గాంచి) నీవును దినచర్య పుస్తకమును దీసికొని నర్బాకున కరుదేర వల యు”నని పలికి సృష్టినారాయణసింహుఁ డచటనుండి వెడలెను. తదనంతర మాయధ్యక్షుఁడు తన గర్దిముపై నభయసింహునిఁ గూర్చుండబెట్టి తాను వాని సమీపమున మఱియొక యాసనముపైఁ గూర్చుండెను. అభయసింహుఁ డొక యరగంటకాల మచటఁ గూ ర్చుండి తన మధురోస్తులవలన యధ్యక్షుని బాగుగఁ దన వశపఱచుకొ నెను. తదనంతర మతఁ డధ్యక్షునితో, “నివ్రుడి ధైర్యుడగునకుఁ దెలి వి గలిగించి యాతఁడెవరో తెలిసికొనవలసి యున్న”దని పలుకుచు, తన స్థానమునుండిలేచి దయానందుని సమీపమున కేగెను. మఱియు న రకుసీసానిమిత్తము దన జేబునందు వెదకుచు, “అయ్యో! అరకుసీసానుదివా నుఖానాలో విడచివచ్చితిని. ఇపు డేమి చేయవలయు” నని పలికెను.

అధ్యక్షుడు:—నాయొద్దను మూర్ఖును బారదోలు యరకు సీసాలు కల వు. సెలవొసంగిన నొకదానిని గొనితెచ్చెదను.

అభయ:—మంచిది. తీసికొనిరండు. కాని, ఆయరకువలన నీరనికి తెలివి గలుగఁజాలదు. కారణంబేమన, నేను వీనికి మూర్ఖుగొల్పిన

మందు నూతనవిధంబుగ నిర్మింపబడినది. దాని మూర్ఖునుబో-
దోలుమందును వేటువిధమైనది. అయినను, గైకొనిరండు.
దానివలన మన కార్యముదీరునేమో కనుగొందము.

“మంచి” దని పలికి అరకుసీసాను గొనితెచ్చుట కధ్యక్షుఁ డచ-
టినుండి వెడలెను.

ఇట నేకాంతమం దభయసింహుఁడు తన జేబునుండి యొక మం-
దుడబ్బాను వెడలించి, దానియందలి యర్చనిచూర్ణమును గొంతదీసి
దయానందుని నాసికారంధ్రములయొద్ద శ్వాసతోపాటు దాని ప్రభావ-
ము వాని మెదడునందుఁ బ్రవేశించునటుల బెట్టియుంచెను. తదనంతర-
మతఁడు నిశ్చింతుడై తన స్థానమునకుఁ బోయి కూర్చుండెను. అభ-
యసింహుఁ డటుల గావించుటకుఁ గారణము లేకపోలేదు. ఆమందు
వలన మూర్ఖుగలిగినవానికి యతఁడు నిర్మించియుండిన ప్రతిక్రియాష-
ధము వలనగాని తదితరౌషధములవలన తెలివి గలుగఁజాలదు.

వెంటనే యధ్యక్షుఁడొక యరకుసీసాను గొని యచటికి వచ్చి
చేరెను. అంత సభయసింహుఁడు వానితో, “మహాశయా!మీరే దాని
నాతనికి వాసనజూపుఁడు. ఈమందువలన మనకార్యము నెఱవేఱునో
లేదో పరికింతము.” అనెను.

తదనంతర మాయధ్యక్షుఁడు దయానందుని సమీపమున కేగి
తాను గొనితెచ్చిన యరకుసీసా మూతను దెఱచి వానికి వాసన
జూపించి మూర్ఖును బాటదోలుటకై పెక్కుభంగుల ప్రయత్నించెను.
కాని, యిసుమంతయు లాభము గలుగదయ్యెను.

అభయః—మీరు వ్యర్థముగ నేలశ్రమ నొందెదరు? ఇతరములగు
మందులవలనఁ బ్రయోజనము గలుగదని తొలుతనే తెలిపి-
యంటినికదా! పోనిండు. వాని నిటులనే పడియుండనీయుఁడు.
నాయరకుసీసాను గొనితెచ్చిన పిదప నీనికి దేకువ గలిగింపన

గును. నడుపుడు. మహారాజు చెంత కేగి వత్తము.

అధ్యక్షుడు:—మీచిత్తము. ఈమందువలనబ్రయోజనమేమియులేదు.

తదనంతర మధ్యక్షుడు దినచర్య పుస్తకమును చంకనిడి తాళ పుజేగుత్తియు లాంతరును దీసికొని అభయసింహుని పెంటగొని బయలుదేరెను. అతఁడొక గదియందుః బ్రవేశించి రెండవవైపు ద్వారమును దెఱచెను. అచటనుండి పైభాగమునకు నెక్కి పోవుటకై మెట్లు నిర్మింపఁబడియుండెను. వారిరువురూ మెట్లపయి నెక్కిపోవుచు రెండు మూడు గదులను దాటిన పిదప నొక సురంగమందుః బ్రవేశించిరి. వారలటుల ముందున కేగుచున్న కొలది దానిమిదైక్కిందిభాగమునకు వంగుచుః గ్రమముగా శిరములకు దాకుచుండెను. అధ్యక్షుడొక రంధ్రమునందుః దాళపుజెవిని జొనిపి యొకమీటును నొక్కెను. తోడనే యొకరాశిపలక కుడ్యమునుండి వేటుపడి వారికి మార్గమొసంగెను. వారలా మార్గమున వెలుపలకుః బోయి చేరిరి. అభయసింహుడు తామొక సమాధిమందిరము వెలుపలకుః బోయిచేరుటః గనుగొనెను.

ఈభాగమందలి యైదవ ప్రకరణము దీసమాధిమందిరముయొక్క కొలది వృత్తాంతమును లిఖించియుంటిమి. ఇప్పుడు మేము కుమారనరేశసింహుడు మున్నగువారలా తఱానాలోని కేగుటకుః బూర్వపు సమాచారమును లిఖించు చుంటిమి. కథాశృంఖలములను సముచితరీతి బంధించుటకు మేము మరల వెనుకవైపునకు మరలియున్నాము. ఆ

శానాయందలి ప్రతిద్వారములకు మున్ను తాళములు బంధింపఁబడి

బండెడివి. కాని అభయసింహుః డాయధ్యక్షుని వంచించిన నాటి నుండియు (ఆవృత్తాంతము ముందు తెలియగలదు.) తాళములు బంధింపక గొండ్లములు మాత్రము తగిలింపః బడుచుండెను.

అభయసింహుడు నలువైపుల దృష్టిసారించి యాయతణ్యమును గుత్తింపగలిగెను. అతఁడెన్ని మాఱులో యెయ్యారితనమును గావించు

ను నాయుడనిలోనికరుచెంచి యాసహాధిమందిరములనుగూడ జూచి
యుండెనుగాని, యపియెందులకు నిర్ద్రింపబడియుండెనో యామందిరము
లెట్టివో యాతడెఱంగడు. అభయసింహుడు తన కర్తవ్యము కొంతవఱకు
దీరినది కదాయని సంతసించుచు, సధ్యత్సని సచటనేవచ్చి బంధింప
వలయునని నిశ్చయించుకొని వాసతో:—

అభయ:—అధ్యక్షా! నీవు మిగుల దుర్మార్గుడవు. అతినీచుడవు.

అధ్యక్షుడు:—(అశ్చర్యముతో సభయసింహుని దెసఁగాంచి) మహా

శయా! ఇదియేమి? నన్నిటుల దూలనాడుటకు నేనేమి యప

రాధ మొనరించియుంటిని?

అభయ:—మరల నాయెడుట వదురుచుంటివా? చెవిపట్టుకొని మెలి
వైచెదను.

అధ్యక్షుడు:—కేటిదనుక మహారాజైనను నన్నిటుల నవమానించి
యెఱుంగడు.

అభయసింహుడు మహారాజు డగుచు, “ఏమేమి? ఇంకను
వదురుచుంటినిగా” యని వానినొక తావుతన్నెను. పాపమా వృద్ధుడు
వాని పదతాడనము నాపుకొనలేక గుబేలున క్రిందఁ గూలెను. తోడ
నే అభయసింహుడు వాని తొమ్ముపయి నధిష్టించి బలాత్కారముగ
మచ్చుమందును వానికి వాసనఁ జూపించి మూర్ఛితునిగ నొనరించెను.
తదనంతర మొక దుప్పటిమందు వానిని మూటగట్టి యందుఁ బాళవుఁ
జేగుత్తియు దినచర్య పుస్తకము నువిది, దానిని తన మూలన వైచు
కొని తమ స్కంధావారము వైపునకు దారిపఱచెను. మఱియు నతఁడు
రెండుజానులవేళకు విజయేంద్రసింహమహాపాముని శిబిరమునకుఁబోయి
చేరెను.

విజయేంద్రసింహమహారాజు మొదట దయానందుని రూపము
నుగాంచి నివ్వెఱపడెనుగాని, అభయసింహుడు తమ నియమిత సం

జలను వెల్లడించిన తోడనే యతఁ డధిక ప్రమాదభరితుఁ డయ్యెను.

ఎనిమిదవ ప్రకరణము.

అభయసింహుని రాకవలన విజయేంద్రసింహమహారాజధిక సంతోషాంతరంగుఁ డయ్యెను. మఱియు వానివలన నతఁడు రోహిణీగ డమునకు వెడలి కావించిన కార్యాచరణములను, దమోదరముని వచించిన విచిత్రగాథను నాలించి కడుపుబ్బ నవ్వదొడంగెను. కాని, వె నే కుమారమహేంద్రసింహుని జూడ రోహిణీగడమునందుఁ జూ యైనను వార్తనాలించినంతనే యాతఁడధిక యుదాసీనుఁ డయె

అభయసింహుఁ డాభూరమణునకుఁ బెక్కుభంగుల ధైర్యమును గూర్చెను. మఱియుఁ దాను గావింపదలంచిన లన్నింటిని జెప్ప వానికి వినిపించెను. విజయేంద్రసింహమహా యుక్తిచాతుర్యములకు మదిమెచ్చి వానితో:—

“నీకార్యములన్నియు సంస్తవనీయములే. నేనెంతదగ్గ విశేషములను బొగడగలను? సరియే! ఇప్పుడు నీ యాదుని గొనిపోవుదువు?”

“ఇప్పుడు నాకు గొందఱైయూకుల యగత్యము యిచట నలుగు రై కూరులు మాత్రమే కలర యారులందఱుఁ గుమారమహేంద్రసింహుని యుండిరికదా! మంచిది. కానిండు. పండిత ధావారమందు విడచిపోవుటయే సముచితః ని. కారణంబేమన, యతఁడు మిగుల జా ఐ. కూరితనమునంకు సాటిలేనవాఁడు.

రజితేంద్రాజితసింహులను నావెంటఁ గొనిపోయెదను.”

“మంచిది. ఆయైయారులు మువ్వరు నీకు బాగుగఁ దోడ్పడ గలరు.”

“కాదు. వారు నాకుఁ దోడ్పడుదురను యభిప్రాయముతో నావెంటఁ గొనిపోవుటలేదు. రజితేంద్రాజితసింహుల కచటి మార్గమును జూపి మరల వెనుకకుఁ బంపివైచెదను. తరువాత వారిరువురు గొంతనైనయము నచటికి జేర్చి పిదప మిమ్ముగాని కుమారనరేశసింహునిగాని యచటికి దోడ్కొని రాగలరు. అటుపిమ్మటఁ దమతో విన్నవించియుండిన తెఱంగున సకల కార్యములు నిర్వహింపఁబడును.”

“నీవు గొనిజెచ్చిన యాయధ్యక్షుని దినచర్య పుస్తకము నేమి సెగవు?”

“దీని మరల నావెంటఁ గొనిపోవుదును. మఱియుఁ దరుణము క్కిన దాని నాద్యోపాంతముగ జదివి చూచెదను. ఇది యమూల్య పదార్థమని భావింపుడు.”

“సము. అందెట్టి సంశయమును లేదు. (పుస్తకమభిహుని చేతనుండి తీసికొని) దీనిని జదువుటవలన రోహి క్షణానాయొక్క సమస్తవృత్తాంతములు కరతలామలకము గలవు. ఇదియునుఁగాక నచటి కొన్ని రహస్యములును దెలియఁగలవు. దీనియం దాయధ్యక్షుఁడు దిన విజించియుండెను. మఱియు నీయధ్యక్షునికి బూర్వ విజించియుంచిన దినచర్య పుస్తకములు నచట లభిం

పానివలన నాతఘానాయందలి ధనాగారము గలదు. “కానిండు! ఆబొక్కసమంతయు

మనకు హస్తగతము కాగలదు. ఇక నేనచటికి శీఘ్రముగ జేరవలసియున్నది. సృష్టిసారాయణసింహుఁ డధ్యక్షుని నన్ను శీఘ్రముగ దర్బారునకు రావలయునని తెలిపివెడలియున్నాఁడు. విలంబముగ నెడ యతఁడు మరల నాతఱానాలోనికిఁ బోగల ఁడు. అచట మమ్మెవరిని గొంచుండుటచేఁ దెలివికొందె యతఁ డుజాగ్రత్త పడగలఁడు.”

“నిక్కువము. ఇక నీవు వెడలుము. ఆలసింప సము!”

తదనంతర మభయసింహుఁడు యోగీంద్రనాథరజితేంద్రాజితసింహు లను వెంటఁగొని రోహణగడము వైపునకు దారిపట్టెను. మక్తియనొక జాము పగలుండగనే యాతఱానాలోనికిఁ బోయిచేరెను. ఇతఁడుక నభయసింహుఁడు దమానందుని రూపముతోడనే యుండెను. ఆతఱా నామూర్ఖమును రజితేంద్రాజితసింహులకుఁ జూపి వారికుపురను స్కంధా వారమునకుఁ బంపివైచి యోగీంద్రనాథజ్యోతిష్కుని మాత్రము తన వెంట నిలుపుకొనెను. అప్పటినుండియు నాతఱానానుండి వెలుపలకు వెడలు ద్వారములను బీగములవలన బంధింపక గొండ్లెములను మాత్ర ము తగిలించి విడచునుండిరి.

అధ్యక్షుని దినచర్య పుస్తకమును జమవుటవలన నభయసింహు నకుఁ బెక్కుసంగతులు బోధపడెను. వాని నిచట వివరించుట కెట్టియా వశ్యకమునులేదు. సమయసమయములయందవి వెల్లిడికాగలవు. కాని, వానిలోనొకవిషయమిచటలిఖించుటయావశ్యకముగ దలందుమంటిమి. సవసారాయం దధ్యక్షుఁడు కూర్చుండియుండునో యచట యొక స్తంభ మున కొక యినుపతీగె బంధింపఁబడియుండెను. దాని రెండవ కొన మిద్దెరంధ్రములోనుండి పైకి వెడలియుండెను. అతీగెను గదల్చినగాని లాగినగాని సృష్టిసారాయణసింహుని దివాన్దానాయందలి ఘంట మో గును. కారణంబేమన, నాతీగె రెండవకొన యాఘంటకు బంధింపఁబడి

యుండెను. ఎప్పుడేనియు నగత్యమగు సహాయము గావలసివచ్చినప్పు డధ్యక్షుఁ డాతీగెను లాగును. ఆవసారాకు ప్రక్కనొక గదియందు గూడ నొక పెద్ద ఘంట వ్రేలాడుచుండెను. దానికి బంధించియుంచిన తీగయొక్క రెండవకొన యాభూపాలుని దివాళ్ళనాలోనికిఁ గలదు. ఎప్పుడేనియుఁ దళ్ళనాలోని వారినిఁ బ్రోబోధించవలసినగాని మఱియే యితర యవసరము గలిగినగాని పైనలిఖించినవిధముగా నదియు మోగింపఁబడుచుండును. తళ్ళనాస్థితి మిగుల హాస్యకై నడుగుటచే నీకార్యాచరణము కేవల మాభూపాలుఁడు దక్క నితరులెవరు నొనరింపరు. ఆ తళ్ళనా యెటులుండును? దానియం దేయేకార్యములు నిర్వహింపబడుచున్నవను విషయములు మిగుల విశ్వాసపాత్రులగు యేడైనమండుగురికిదక్క నితరులెవరికిఁ దెలియవు. ఆరహస్యము మంత్రము విధమున మిగుల గుప్తముగ నుంచబడుచుండెను.

అధ్యక్షుని బంధించి యభయసింహుఁడు స్కంధావరములోనికి గొనిపోవుటచే నృప్తినారాయణసింహుని ముదల నెరవేరదయ్యెను. మఱియు సధిక కాలము వానికి పైనలిఖించినవిధంబున స్కంధావరమందే కడచిపోయెను. అభయసింహుఁడు తిరిగి యాతళ్ళనాయఁడుఁ బ్రవేశించి సవిదప యోగింద్రనాథ జ్యోతిష్కునకుఁ బెక్కు విషయములను బోధించి వాని కధ్యక్షుని రూపమునుదిద్ది గద్దెనయిఁ గూర్చుండబెట్టెను. ఆసమయముననే ప్రక్కగదియందుఁ గొంతసద్దు వినిపించెను. అందువలన నృప్తినారాయణసింహుఁ డరుదెంచుచుండెనని యభయసింహుఁడు గ్రహించి వెంటనే జ్యోతిష్కుని క్రిందఁబరుండబెట్టి “నేనా భూపాలుతో సంభాషించుచుండెదను. నీవుమాత్రము అబ్బా! అబ్బా!! యని యనుచుండుము” అని వానికి ప్రోబోధించెను.

గొంతనేపటికా భూపాలుఁడు యభయసింహుని వెంటఁ గొనిపోయిన మార్గమాన నాతళ్ళనాలోనికి వచ్చిచేరెను.

సృష్టినారా:—(అభయసింహుని దెసఁగాంచి) మిమ్మిరువురకు దర్బారులోని కరుదెంచుట కాజ్ఞాపించియుంటినికదా? మీరచటికేల రాఁజేరిరి? అధ్యక్షుఁడబ్బా! అబ్బా!!”యని బాధపడుచున్నాఁడే. వానికే రుగ్మతయైనఁ గలుగదుకదా?

అభయ:—రాజాధిరాజా! మేమీ కారణముచేతనే దర్బారులోనికి రాఁజాలమైతిమి. పాపము వీని యుదరమున నాకస్మికముగ గురుతరపీడజన్మించినది. పెక్కువిధములగు చికిత్స నొనరించిన మీఁదట నిపుడు కొంత శాంతి గలుగుచున్నది.

సృష్టినారా:—(అధ్యక్షుని రుగ్మతావస్థను గూతనమనఃఫేదముకటించిన మీఁదట) ఆమై యీదుని వృత్తాంత మేమైనమా యెనా?

అభయ:—లేదు. అతఁడేమియు వివరింపఁడయ్యెను. పుడు మనకుఁ బోవునదేమి? రెండుమూఁడు దినము సమాచారమంతయుఁ దెలియుఁగలదు. ఏమూర్ఖమాత్సర్యశీలుగుదురు.

తదనంతర భూపాలుఁడచటినుండి యంతఃపురములోనిను. కొంతసేపయిన పిదప నభయసింహుఁడును తల్లి నానుండి వెడలి భూపాలుని చెంతకుఁబోయిచేరెను. అతఁడు రెండుగంటలకాలమువఱకు భూపాలునితో సామాన్యవిషయములను బ్రసంగించుచు, నగరునందు గస్తుతిరిగివచ్చు నెప్పుడు నచటినుండి బయలుదేరెను. ఒకజాసురేయి గతించిన పిదప నభయసింహుఁడు సృష్టినారాయణసింహమహీపాలుని సమక్షమున కేగి వానితో:—

“భూపాలాగ్ని! నేనీ కీర్తియుగ మగుడినచ్చుటను గాంచి తమ కధికాశ్చర్యము జనింపకమానను. నేనొక యావశ్యకమగు విషయమును నివేదించుటకై వేగమె మరలివచ్చితిని.”

“అది యెట్టిది?”

“నన్ను వంచింది బంధించికొనిపోవుటకుఁ గొందఱైయారు లిట కరుదెంచియుండిన జాడ నాకుఁ దెల్లమయ్యెను. మీరును గడు జాగ్రత్తగలిగియుండుట మంచిది. నేనీరేయి వారిచేఁ జిక్కఁకఁ దప్పించుకొన గలిగితినేని, రేపటిదినమున నాప్రతాపము గొంతవారికిఁ జూపఁగలను.”

“అటులయిన నీరేయియంతయు నిచటనే కడపుట మంచిది గదా!”

“నేనొక భీరుఁడని నిచట దాఁగియుండఁజాలను. భూపాలా! అటులెన్నటికిఁ గాఁజాలదు.”

“సెబాను! నీదైర్యసాహసములు నిరుపమానములు. సరియే! యిరమ్ము. ఏమికానున్నదో కనుగొనియెదముకదా!”

దనంతరము వేషధారియగు దయానందుఁ (అభయసింహుఁడు)

పాలునివలన ననజ్ఞును బడసి నిలయాభి ముఖుడయ్యెను. దయా

నుని గృహమునకుఁ గాడు—తమ స్కంధావారము వైపునకు. తెల్ల

వాటిన పిదప దయానందుఁడు దర్బారులోని కరుదేరకుండుటచే విజ

యేంద్రసింహుని యైయారులు వానిని బంధించియుండురను శంక యా

భూపాలుని హృదయమున జనించియుండెను.

తొమ్మిదవ ప్రకరణము.

అభయసింహుఁ డటుల నాభూపాలునివలన వీడుకోలును బడసి తన స్కంధావారము వైపునకు వెడలుచు, “విజయేంద్రసింహుహీపాలుని యైయారులు తఱ్ఱానాయంకుఁ జొచ్చిరను సందియము సృష్టినారా

తొమ్మిదవ ప్రకరణము.

యనిపించునకుఁ గలుగకుండ దయానందు నెబ్బంగి యాతఁఁడా
 పెడలించికొని పోవునునా” యని యోజించుచు, స్కంధావారము
 బోయి చేరెను. మఱియు సకలవృత్తాంతములను విజయేంద్రసిం-
 హీపాలున కౌడ్యోపాంతముగ వివరించి తెలిపి, చారుల నటకు
 చి వారితో, “సాధ్యమగు విధంబున నేడు మృతినొందిన మను-
 వమును సంపాదించికొనిరంకు. ఆశవము సడలక నుబ్బకుండగ
 డవలయును. మీరట్టి శవమును గొనితెచ్చి మన స్కంధా-
 మునకుఁ గొలఁది దవ్వున దానినుంచి నాకాసమాచార మెఱింగింపు
 డని యాజ్ఞాపించెను.

ఆచారు లాశిబిరమును వీడి రెండుకోసుల దవ్వుతీగిన పినప
 నొక నదీతీరమున దిక్కులేక నాడే మృతినొంది పడియుండిన యొక
 బిక్షుకుని శవమును గాంచి సంతసించుచు, వారలా శవమును సాయం
 కాల మగుసరికి దమ శిబిరము సమీపమునకుఁ గొనితెచ్చి యచట
 నొక తావున దానినునిచి, యాసమాచార మభయసింహున కెఱింగిం-
 చిరి. తోడనే యభయసింహుఁడు రజితేంద్రసింహుని వెంటఁగొని,
 యాశవము సమీపమునకుఁబోయి తన కార్యాచరణములనుఁ బ్రవృత్తుఁ
 డయ్యెను.

అభయసింహుఁ డాశవమునకు సరిగా దయానందుని రూపము
 ను దిద్ది రజితేంద్రసింహుని తోడ్పాటున * దానిని రోహిణీగడ తఱ్ఱి
 నాలోనికిఁ గొనిపోయెను. మఱియు నాతఁఁడా యధ్యక్షునకు (జ్యో-
 తిష్కునకు) యాధీనపఱచి, దానివిషయముఁ బెప్ప సంగతులను

* శవములు తలుచుగాఁ గొయ్య బాటియుండుట చే మూటకట్టుకొని పోవుటకు
 సాధ్యముగకుండును. తత్కారణంబున నిరుపాయుడై యభయరజితేంద్రసింహు
 లిరువురూ శవమును మోసుకొనిపోయిరి.

బోధించి దయానందుని తమ సృష్టానందమునకుఁ గొని

అభయసింహుఁడు వెడలిన కొంతసేపటికి నూతనాధ్యక్షుఁడు
నకు బంధించియున్న తీగెనుబట్టి లాగెను. అప్పటికి రేయి
పెటల కాలము గడచియుండెను. సృష్టినారాయణసింహుఁడు
హంతకపర్యవసరముతోఁ గొలుపుదీర్చి శత్రువుల నిర్జించు యువా
ల నాలోదించుచుండెను. హఠాత్తుగా నధ్యక్షుఁడు తీగెనులాగుట

న గలిగినఘంటానినాదమునాలించి యాభూపాలుఁడు దద్దరిల్లెను. మ
ఱియుఁ దఖానాయకుండుఁ దనయావశ్యకమెద్దియోకలదని యతఁడు గ్ర
హించుకొనెను. సృష్టినారాయణసింహుఁడు వెంటనే వైతన్యమై యొక
సేవకుఁ జేరి, “తలారులను వెంటనే తోడ్కొనిర” మ్మని ఆజ్ఞాపించెను.

తలారులలో నగత్యగముగలిగినపుడెల్ల నాత్మనాలోనికిఁబోయివచ్చు
చుండెఁడువారు కొందఱుకలరు. వారలు పాఠాభ్యాసవలసను, దమభూపా
లునియెడ వాఁకిఁ గుదిరియుండిన భక్తివిశ్వాసములవలసను నాత్మనా
యందలి సమాచార మొరులకెన్నఁడు దెలుపకుండురు.

సృష్టినారాయణసింహమహాపాలుఁడు వెంటనే యొక గదిలోని
కేగి దుస్తులను మార్చుకొనునంతలోఁ దలారులను వెంటఁగొని యాసేవ
కుఁ డచటికి వచ్చిచేరెను. ఆహంతకులు మిగుల దృఢకాయులును,
బలాధ్యులును, గూఢచిత్తులునైయుండిరి. వారి నల్లని మీసములు
మీఁదికి దిరిగి యుండెను. చెడ్డకుంగరేకులను ధరించి శిరముల నల్లని
వస్త్రములను బాగాలుచుట్టి పెద్దకఠారులను జేతధరించి భయంకరాకా
లుగఁ జూపట్టుచుండిరి. సృష్టినారాయణసింహుఁడు వారిలో నలుగురు
హంతకులను మాత్రము వెంటఁగొని మామూలుమార్గమున నాత్మభా
నాలోని కేగెను. భూపాలుఁ డరుదెందుటను గని యధ్యక్షుఁడు లేచి
నిలచి యానరపాలుని సమక్షమున కేగి కరకూలను బంధించుకొని,

భూపాలా! “నిరుపాయుడనై తమకు శ్రమ గలిగించినందుల కెంతయు వగచుచున్నా” ననెను. అంత నాభూపాలుడు వానితో. —

“సమాచారమేమి?”

“దయానందుడు బంధించితెచ్చిన యైయూరుడు మృతినొంది నాడు.”

“(దద్దరిల్లి) ఏమి! అతడు మరణించెనా?”

“చిత్తము. అతడు గతించినాడు. వానికెంత గాఢతరమగు మచ్చుమందొసంగబడెనో యెవ రెఱుంగుదురు. శుదకతడు ప్రాణములను గోల్పోయిగాడు.”

“మిక్కిలి యన్ధము సంభవించినది. సృష్టిచారాయణసింహుడు నియమోల్లంఘన మొనరించి యైయూరుని జంపించెనని పగ తులు దలంతురు. వారును నియమోల్లంఘన మొనరించి మచ్చుమందుకు మాటుగ విషమును బ్రయోగించుచుండినవారి కంటె మన కధికహాని కలుగఁగలదు. మనలోఁ బెక్కులు మృత్యువాత బడఁగలరు.”

“నిరుపాయులము. మనమేమి సేయగలము! ఈప్రమాద మమాత్యశేఖరునివలనఁ దొడరియున్నది.”

“(క్రోధావేశుడై) దయానందుడు బొత్తిగా యవివేకి. అతడు తన ప్రఖ్యాతికై లన్నాక యైయూరునిగ బ్రకటించుకొని యున్నాడు. కానివో, విజయేంద్రసింహుని యొక యర్థయై యూరుడు వానిని వంచించి యెటుల గొనిపోగఁడు?”

అభూపాలుని పలుకుల నాలించి, జ్యోతిష్కుడు తన మనస్సునందు నవ్వుకొనుచు దనలో “అహా! నికపమాన ధైర్యసాహసబలపరాక్రమోపేతుడగు సృష్టిచారాయణసింహుని బుద్ధిహీనునిగ నొనరింపఁ గలిగితిని. అథయసింహా! నీశేనుపీవిశేషము మిగుల సాస్తవనీయ

ముగదా?" అని అనుకొనెను.

శృంగినా రాజుణ్ణింపఁబడు దయానందుని శవమును బాగుగఁ బరిశీలించి, "కానీ! ఇప్పుడీ శవమును గొనిపోయి భూమియందుఁ బూడ్చివేయు." అని యాంలాలు కాజ్ఞాపించి దురంతవిస్మయసాగరమున మునుగుచు విజయోద్రాసిహను యైయారులు దీనికి బ్రతీకారముగ నెట్టి మహాపాపద్రవమును గలిగింతురో కదాయని చింతించుచు, నాభూషణుడచట గండి యంతిపురములోనికి వెడలెను.

పదియవ ప్రకరణము.

వైశిఖింబిది శవమునకుఁ బిదప మూడవనాఁ డధ్యక్షుఁడు తన గర్దియపైఁ గూర్చుండి దినచర్య పుస్తకమును జదువుచుండెను. మఱియు నాతఁడొకప్పుడు పలి పూర్వకృతాంతములను జదివి యమితాశ్చర్యమును బొందుచుండెను. అత నాస్మికముగ వెనుకవైపు గదియందుఁ గొంతసప్పు వానికి వినిపించెను. అతఁ డధికాశ్చర్య నిమగ్నమానసుడగుచు లేచి నొకటి యూదైవునకుఁ బరికింపసాగెను. మఱల నా గదినుండి స్పష్టవెనకొచ్చెను. ఇతఁ జ్యోతిష్కుఁ డచట నిలువలేక వెంటనే యుగదియందుఁ బోయి ద్వారమును దెఱచి లోనఁ బ్రవేశించెను. మఱియు నొకవృత్తి యా గదియందలి రెండవ ద్వారమును దెఱచి పారిపోవుమాత్రము గనుకొనెను. అగది గాఢాంధకారబాధురమైయుండెను. మన జ్యోతిష్కుఁడావృత్తిని బట్టదలంచి దట్టమగు కాలుచీకట్లుల కిరవగు యుగదియందుఁ బరుగిడ నారంభించెను. మార్గవధ్యమున నొకశసయు వానిపాదములకుఁ బగులుటచే గుబేలునగ్రింద

బడివెంటనే తన్ను సంహించుకొనిలే వియ్యా పీక మెవరికై యుండును? ఇచట నీహత్యాకాండమును గావించిన నా దెహని యెట్లు పాటుతో తన మనంబున దలపోయుచు యుండునను బరిగిడుచుండెను. మఱియు నిచటినుండి పారిపోవుచున్న వ్యక్తియే యీ నాసురహవ్యచు గావించి యుండెనని యాతఁడు నిశ్చయించుకొనెను.

ఆవ్యక్తి మున్నందుగా నాసురంగమున పారిపోవుచుండెను. దాని వెన్నెనుక యోగీంద్రసాధజ్యోతిష్కుఁడు చేత గైజారునుగొని పరుగిడుచుండెను. కాని యాతఁడా వ్యక్తి బట్టుకొనఁజాలఁ దయ్యెను. హఠాత్తుగా నాసురంగపు ముఖద్వారమునొద్దఁ జేరినది కనిపించెను. ఇపుడా వ్యక్తి వెలుపలకు వెడలిపోయెనని జ్యోతిష్కుఁడు భలించెను. యోగీంద్రసాధజ్యోతిష్కుఁడును తుణకొండునో నాసురంగపు ముఖద్వారమునొద్దకుఁ పరుగిడిపోయి నలుచెసలఁ జూచిచూచెను. అంత వాని తొలిచూపు పండ్జిజగన్నాథునిపైఁ బడెను. అడవి సత్రాక్ష యువతిని బట్టుకొని నిలిపియుంచెను. అప్రభుకను నొంగడియ పగలు కలదు.

జగన్నాః—అధ్యక్షమహాశయా! మీ యంట పొంగల వొచ్చిన సమాచారమే యెఱుంగకున్నారు!

యోగీంద్రః—తెలియకుండిన సచిద్రేకం బరుగిడుచున్నది?

జగన్నాః—ఏమైననేమి? ఆపొంగను బట్టుకొనఁ దీనిని చూచిచూచా? నేనా సమాచారము క్షణక్షణం జేరఁబడెన దొంగ ముక్క క పారిపోయి యుండును.

యోగీంద్రః—ఔను. నేనందులకు సమ్మతించెను. ఈ యువతి యెవరో మీరెఱుంగుచురా? ఈమె సెచటనో కాంచిముండినటుల దోచుచున్నది.

జగన్నాః—చూచియుండుచు! ఈమె నితఁడు భర్తానాలోనికి దీసికొని

నడువుడు. పిదప యోజింపవగును. ఈమె తత్త్వానానుండి రిక్త హస్తములతో నేగుచుండుట నాకథకాశ్చర్యమును గలిగించుచున్నది.

యోగీంద్ర:—ఈయువతి వ్యర్థముగ వెడలుటలేదు. ఈమె తనహస్త ప్రావీణ్యమును జూపియున్నది. నేనీమె వెనుక బరుగిడి వచ్చుచుండ నాపాదమునకొక శవము తగిలినది. కాని, నేనీమెను బంధింపవలసియుంట నేనావిషయమును బాగుగఁబరిశీలించలేదు. పండితజగన్నాథయోగీంద్రనాథు లిరువు రాయువతిని బంధించి తత్త్వానాలోనికి వెంటఁగొనిపోయిరి. మఱియు నచటి చానడియందు యాధ్యక్షుని గర్భియకు నెదురుగా నొక స్తంభమున కాయువతిని బంధించి, వారిరువురు లాంతరుఁ జేతఁగొని జ్యోతిష్కుని పాదములకు తగిలిన శవము పడియున్న గదిలోనికి వెడలిరి.

యోగీంద్ర:—(లాంతరు వెలుతురునం దాశవమును బాగుగఁ బరికించి యాశ్చర్యముతో) ఇచటి కీమె యెటుల రాగలిగినది? (నసంతసేన నాసికారంభములయొద్ద జేసునునిచి) ఇంక నూపిరి యూడుచున్నది. మృతినొందలేదు. ఇటు చూడుడు. ఈమె యుదరముపై నొక గాయము తగిలియున్నది. గాయమంత గాఢమైనదికాదు. బహుశః యీమె జీవింపవచ్చును.

జగన్నా:—(నాడిని బరీక్షించి) ఔను! బ్రతుకవచ్చును. మంచిది! ఆ గాయముపై పలాశ్త్రీవట్టినివైచి యాతత్త్వానానుండే యుండనిమ్ము. పిదపఁ జూడవగును. కొంచె మరకుగూడ నీమెకు ద్రావింపవలయును.

తదనంతరము పండితజగన్నాథుఁడు నసంతసేన గాయముపై వట్టినివైచి కొంచె మరకామె నోటియందుఁ బోసెను. ఆతత్త్వానాను నిర్మించిన శిల్పకారుఁడు కొన్ని స్థానములయందు గాలియు వెలుతురును

బ్రేవేళింగునటులఁ దనబుద్ధి కుశలతవలన నిర్మించియుంచెను. పండిత జగన్నాథయోగీంద్రనాథు లిరువురును గవాక్షచూర్ణమున జల్లనిగాలి వీతెంచు యొక గదిలోనికి వసంతసేనను యెత్తుకొనిపోయి యందామె ను బరుండపెట్టిరి. మఱియు వసంతసేనను గాయపఱచిన యువతిని స్తంభమునకు బంధించియుంచిన చావడిలోనికిఁబోయిచేరిరి. పండితజగన్నాథుఁడు నెమ్మదిగా యోగీంద్రనాథజ్యోతిష్కునితో, “నేఁడు కుమార నరేశసింహుఁ డిచటికి గాఁగలఁడు. తదవార నేరువది యిరువది యైదుగురు మనుష్యులను వెంటఁబెట్టుకొని యిచటి కరుదెంచెదను. ఇప్పుడు నేను వెడలుచున్నాను. అచట నింకను గొంతగార్యము దీరవలసియున్నది. నేనీ వృత్తాంతమును మీకెఱిగిండుట కిటుల వెడలి వచ్చితిని. నేను వెడలిన పిరప సామదండోపాశ్రమంబుల నాయువతి వృత్తాంతమును జెలిసికొనుఁడు! కాని, నన్నొక సంవత్సరముమాత్రము వేధింపచున్నది.

జ్యోతిష్కుఁడు: — అదియెట్టిది?

జగన్నాథ: — ఈమె మనలను గుఱ్ఱించియున్నది. సృష్టివారాయణసింహుఁడొక వేళ యిచటి కరుదెంచిన వానితో నీయధ్యక్షుఁడు విజయేంద్రసింహుని యైయాళఁడని వదిలుంపవచ్చును.

జ్యోతిష్కుఁడు: — ఔను. చెప్పినను జెప్పగలడు. ఇప్పుడు సామాంతరమేమి?

జగన్నాథ: — భీతిలేను! నాయొద్ద నొకవిధముగు మసాలాగలదు. (కక్షపాలనుండి యొకడబ్బాను వెడలించి జ్యోతిష్కున కొనంగి) దీనిని మీయొద్ద నుంచుకొనుఁడు. మఱియు మీకగత్యముని తోచినపుడు నీనిలోనుండి కొంతమందును దీసి యామె నాలుకకు బలాత్కారముగఁబూయుఁడు. వెంటనే నాలుక మోడుబాటి స్పష్టరూపమున నేమియుఁ బలుకఁ జాలకుండును. అప్పుడు నీ

యిష్టప్రకార మాభూపాలునకు బోధింపవచ్చును.

ఇన్విధంబున బలికి పండితజగన్నాథుఁ డచటనుండి వెడలెను. తదనంతరము జ్యోతిష్కుఁ డాయువతిని సమీపించి యామె వృత్తాంతమును దెలిసికొనుటకుఁ బెక్కువిధంబుల ప్రయత్నించి చూచెనుగాని లాభమిసుమంతయుఁ గలుగదాయెను. వాని, కాప్రయత్నమందుఁ గొంతకాలము వ్యర్థమయ్యెను. తుదకాయువతి యోగీంద్రనాథునితో, “జ్యోత్యులుగారు! నేను మిమ్ము బాగుగ నెఱింగియున్నాను. నేను వసంతసేనను జంపితినిని తలంపకుఁడు, ఆమెను గాయపఱచినవారు వేఱుకలరు. ఏమైననేమి? ఇప్పుడు వసంతసేనయు మీయాధీనమునుండి తప్పియున్నది.

జ్యోతిష్కుఁడు:—వసంతసేన మాచేతినుండి యెచటికిదాటి పోగలదు!

యువతి:—ఆమె యెచటికిఁ బోగలదో యెచటికే యేగియున్నది.

మీరామెను దాచియుంచిన తావునకుఁబోయి చూచిన సర్వమును దేటపడఁగలదు.

ఆయువతి పలుకుల నాలించి జ్యోతిష్కుఁడు మిక్కిలి కలత నొందుచు వసంతసేనను బంధించియుంచిన తావునకుఁ బోయి చూచెను. ఆయువతి పలుకులు నిక్కువములాయెను. వసంతసేన యందుఁ జూపట్టదాయెను. జ్యోతిష్కుఁడు చేతియందొక లాంతరును దీసికొని యొకగంటకాలము దనుక నలువైపుల దిరిగి వెదకెను. కాని ఫలితము గలుగదాయెను. తుదకతఁడు నిరుపాయుడై మరల నాయుతిని సమీపించి, “నీపలుకులు తథ్యములు. కాని యిప్పుడు నీప్రాణములను గొనకయే మిన్నకుండువాడను గాను. నిజవృత్తాంతములను దెలిపిన తప్పక నిన్ను విడుతు” ననెను.

యోగీంద్రనాథజ్యోతిష్కుఁడు వేయివిధంబులఁ బ్రయత్నించి చెక్కుచెనురైనను. కాని యాయువతి యిసుమంతయుఁ దెలిపదయ్యెను.

ఆసమయముననే లలితాచంద్రకళ లాతఘ్నానాలోని కరుదెంచి యా
యువతి యార్తనాదమును వినియుండిరి. ఆవృత్తాంత మీభాగమందలి
యైదవ ప్రకరణమున వర్ణించియుంటిమి.

యోగీంద్రనాథజ్యోతిష్కుఁడు కుమారిచంద్రకళను గుఱ్ఱించె
ను. మఱియు నతఁడు జంద్రకళ నామముతోపాటు లలితపేరును బలికి
యుండెను. జ్యోతిష్కుఁడు లలిత నెప్పటినుండి యెటులెఱుంగునో మ
నకింకను దెలియదు. జ్యోతిష్కుఁ డిచట నధ్యక్షుని రూపమునను
న్న సమాచార మెఱుంగకుండుటచే దమ నామము లెటు లాయధ్య
క్షునకు దెల్లమయ్యెనని లలితాచంద్రకళ లిరువురు నాశ్చర్యచకితులైరి.

యోగీంద్రనాథజ్యోతిష్కుఁడు లలితాచంద్రకళల నిరువురను
దన సమీపమునకు బిలిచి వారితోఁ గొంతసంభాషించుటకుఁ దలంచు
చుండెను గాని, తరుణము చేజిక్కదయ్యెను. ఆసమయముననే ఘంట
మ్రోగుచున్న శబ్దము వానికి వినిపించెను. దానివలన సృష్టినారాయ
ణసింహునకు లలితాచంద్రకళ లీతఘ్నానాలోని కేతెంచిన సమాచార
ము తెలిసియుండుననియుఁ దత్కారణంబున భూపాలుఁ డిట కరుదెంచు
చుండెననియు యోగీంద్రనాథజ్యోతిష్కుఁడు సూక్ష్మముగ దెలిసికొన
గలిగెను. ఇతతామసించుట యుచితముకాదనితలంచి, యాజ్యోతిష్కుఁ
డు లలితాచంద్రకళలవైపునకుఁ గని, “ఆశ్చర్యము. ఒకయరగంటకాల
ము చేజిక్కిన మిమ్మిరువురను నీతఘ్నానాలోనుండి వెడలించుకొని పోయి
యుండును. మీకారణముననే యింతటి మహాసంక్షోభముబుట్టియున్న”
దని పలికెను. మఱియుఁ దోడ్తోడస్తంభమునకు బంధించియున్న యువతి
సమీపమునకేగి యాయువతి నాలుకపైబలాత్కారపూర్వకముగ నా
మందునలది యెప్పటియటుల తనగర్జియపైఁ గూర్చుండెను. అంత
సృష్టినారాయణసింహునరపాలుఁ డిరువురు దివిటీవాండ్రితోడను గొంద
రహంతకలతోడను నచటికివచ్చిచేరెను. మఱియు జ్యోతిష్కునివైపు

నకుఁ బరికించి, “అధ్యక్షా! లలితాచంద్రకళ లీతఘానాలోని కేతెంచి
యున్నారు. నీవు వారిని జూచియుంటివా? యని ప్రశ్నించెను.

అధ్యక్షుఁడు:— (లేచినిలిచి) మహారాజా! నేనంతదనుక వారిని గాంచి
యుండలేను.

మహారాజు:— అటులయిన వారలెచటఁ గలరో వెదకి తీసిగొనిరమ్ము.

ఈయువతి యెవరు?

అధ్యక్షుఁడు:— భూపాలాగ్రణీ! ఈమెయెవరో యెవటినుండి యరుదెం
చెనో తెలియదు. నేనీమె నీతఘానాయందే కాంచి బంధించి
యుంచితిని. ఎన్నివిధంబుల బ్రహ్మశిక్షించి చూచిన నీమెతన వృ
త్తాంతమును దెలుపకున్నది.

మహారాజు:— మంచిని! లలితాచంద్రకళలతోపాటు యీమెయు మ
హాశక్తికి బలి యొసంగఁబడును. కారణంబేమన, నీతఘానా
లోనికి బోయివచ్చుట కేర్పడియున్నవారుదక్క నితరు లెవరేని
యు దీని గాంచినయెడల తక్షణమే వారి శిరములను ఖండింప
వలెనని నీతఘానా నియమములయందు వ్రాయఁబడియున్నది.

ఎల్లరు లలితాచంద్రకళలను వెదకసాగిరి. యోగీంద్రనాథజ్యో
తిష్కుఁడు “యిట్టి కుటిలసమష్టమున నబిలసుకుఁచారి కుమారిచంద్ర
కళ ప్రాణసంరక్షణార్థమై కుమారనరేశసింహుని యైయూరుల సహిత
మిచటికి జేర్చు” వని దీనదయాపరుండగు సహస్రాదరీకాక్షుని తన మ
నంబున బెక్కుభంగుల విన్నదింపసాగెను.

లలితాచంద్రకళ లిరువురూ సమీపముననే కలరు. ఆఘాతకు
లు వారిరువురను బట్టికొని మూటలుగగట్టి యడలు బడవైచిరి. తద
నంతర మాభూపాలుఁడు స్తంభమునకు బంధింపఁబడియుండిన యువతిని
సమీపించి, “నీపేరేమి? నీవెవర?” వని ప్రశ్నించెను. ఆమె నాలుక
పై జ్యోతిష్కుఁడెచ్చియో యుబిదియుంటివీ నాలుక మోపుబాటి

పదునొకండవ ప్రకరణము.

యాభూపాలుని ప్రశ్న కేమియు బ్రహ్మశ్రుత మొసంగె బాలదయ్యను. భూపాలుఁ డామె మాధ్యమునకుఁ గుపితుఁడై “స్తంభమునండి విప్పి యీదురాత్మురాలినికూడ బంధింపు” డని యాభూతకుల కాజ్ఞాపించె ను. వారలామెను వెంటనే విప్పి బంధించిరి. తుదకా మువ్వరు స్త్రీలొక ద్వారమార్గమున గాఱురాళ్లతో నిర్మింపఁబడిన మాడపమాదలి మహాశక్తి సమీపమునకుఁ గొనిపోఁబడిరి. ఆమహాశక్తివృత్తాంతముగతయు నీభాగమందలి గ్రామప్రకరణమందు మేము వర్ణించియే యుంటిమి. ఆసమయముననే కుమారనరేణసింహుఁడు ధైర్యములగు రజితేంద్రాజితసింహులతో సచటికి వచ్చిచేరెను. మఱియు నొకయువతి (నాలుకపైమందు లేపనము జేయబడిన) దారుణముగ వధింపఁబడుటను గనులారఁగాంచియుండెను. తదనంతరముకుమారిచంద్రశవంతు వచ్చినతోడనే కుమారశరణేంద్రాజితేంద్రసింహులు సహించుకొనలేక కైజారుల నుదూసి యాహంతకులపైఁబడుటకు తలంచుచుండిరి. అంత వెనుకనుండి కొందఱు మనఁజూ లాకస్మికముగ నరుదొచి వారిని బాధించివైచిరి.

పదునొకండవ ప్రకరణము.

ఇప్పుడు మాకథాశృంఖలములను ఖండించి మఱియొక వైపునకు మరలుచున్నాము. మఱియు మాపాతకమహాశయులను పవిత్రస్థానముకు కాశీనగరమునకు వెంటఁగొని పోవుచున్నాము. సుషనోహర సాయకాలసమయమున కయిషహరిణి గంగాభవానీతరమున గుర్చుండియుండిన నవయావవతియు సునొకసుందరా ॥ వైపునను మిమ్మకును బ్రసరింపఁ జేయుటకు ప్రబోధించుచున్నాము.

సూర్యభగవానుఁ డస్తాచలము మామున వాగియుండెను. ఆది

నము కృష్ణపక్షములోనిది. కర్మముగ నలుదెసల ఘోరాంధకారము వ్యాపించుచుండెను. గంగాభవాని ప్రశాంతభావముతో నెమ్మది నెమ్మదిగాఁ బ్రవహించుచుండెను. సభోమండలమునఁ జిన్నచిన్న మేఘశకలములు తూర్పుదెసఁ నుండివెడలి పశ్చిమదిశయందుఁ గూడుకొనుచుండెను. గంగానీరీకమున బడునైదెట్లు ప్రాయముగల నవయావనవతియగు సుందరాగి కెక్కినది డేయిచేర్చి యాప్రవాహజలము నైపునకుఁ బరికించుచు నేమియో యెఱుఁచుచు గూర్చుండి యుండెను. ఆమెను నర్వాగనుఁబరిచినట్లు కృష్ణునిదియనునలేదు. ఆమె దేహము చావనచాయగలది. అయినను, నామె సౌందర్యగరిమయందుఁగాని, నాగరకతయందుఁగాని, యెల్లోపములను మనము కనుగొనఁ జాలము. మాటిమాటి వాదా శిరమూలకై నలుదెసలఁ బరికించుచు మరలఁ జెక్కినను నేయిచేర్చి యోజనానిమగ్న మానసయగుచుండెను.

అప్పుడు కవి యెదుట గంగానది యందొక నౌక నిలచియుండెను. దానిపై నెక్కినవందొక్కరు మనుష్యులును గొంతప్రయాణపు సామగ్తులును మూడనాలు గాయధములునుగలవు.

కొంతకాలము నీరకటి దట్టముగ నావరించుటచే నాయువతి యచటినుండి నేరనిరాదు. తోడనే యరువురు మనుష్యులు కరావలంబన మోసంగి యామె నాయొడపై నెక్కించిరి. ఆమె యానౌక మిదైఁ గూర్చుండి యెవరిరాకతో ప్రోక్షించుచుండినటులఁ జూపట్టుచుండెను. కారణంబుగా, నానయముననే చేతియందొక మూటను వ్రేలాడవైచుకొని యొక పులి షుఁ డచటికివచ్చి చేరెను. ఇరువురు మనుష్యులూ యొడ్చుకొని కడచెంచిరి. వారిలో నొకఁడు వానిచేతి యందలి మూటను చూచి మిగిలెడి జేన్నెను. రెండవవాఁడా యాగతునకుఁ గరముల నొక మోసంగి దానిపైకి నెక్కించెను. అదిఁడా మిగిలెడి కేసి యాయువతి కెంగట నిలచి, “యపుడేమి యాజ్ఞ” యని

సంజ్ఞాపూర్వకముగ నామెను బ్రశ్నించెను. దానికే బ్రహ్మ
నాయువతి యానాకను తరంగిణీపారమునకుఁ
పెను. ఆపురుషుఁడు నావికులఁ బిలిచి
గొనిపోవుఁడని యాజ్ఞాపించెను. అటుపిమ్మ
వురు సంజ్ఞాపూర్వకముగఁ గొంత స
చేమైన మన మెఱుంగఁజాలము.
నని మాత్రము మనకు బోధపడుచు
కఁజాలదు. చెవులతో నేమియు!

తదనంతర మాతాపితృమిత్రమునుండి బల
బోదొడంగెను. నలుగురు నావికులు గడఁబడెను.
పింప సాగిరి. ఆయువతి మిదైవమునుండి దిగి యానాక
ను. ఆపురుషుఁడును దాను గొనితెచ్చిరఁ బూర్వం దిలకొని య
వెంట నేగెను. ఆనాకయును రెండు గడలు కలిసె. ఒకఁడయిన
తెల్లని పక్కపఱవబడి యుండెను. రెండవ గడియొక్క పూర్వకమును
బ్రయాణపు సామానులును గలవు. ఆయువతి దైవగ్రహ సామ్రాజ్యమన
కేమియో తెలిపి పక్కవయిఁ గూర్చుండెను. ఆరెండవ వేలనే
పలకయు బలపమును నామె యెదుట నునిచి తానుఁ గూర్చుండెను.
వారిరువురూ పలకపయిబలపముతో లిఖింపఁబడినవి నాగిరి. వా
రి సంభాషణమందలి విషయము లీదిగుఱును లిఖింపఁబడినవి. ఆసం
భాషణమంతయు లిఖితపూర్వముగ జరిగియుండెనని ముఠావలకమహాశ
యులు జ్ఞప్తియందు దిడెదరుగాక!

మొదట నాయువతి యాపురుషుఁడు గొనితెచ్చిన మూటనుపిప్పి
దానియందేమి కలదో యని పరీక్షింపసాగెను. దానిలోనుండి యొక యి
త్తడి కలమదానును వెడలిచి దానిని చూచెను. మరలము దానియంద
దలి కొన్ని జాబులను వెడలిచి దానిని బిగిచి మరల దానియందాని

అడమూడు చేరుమాళ్లను గొన్నిపురాతన నాణ్యములను
 డెద్ద రేకుడబ్బను దెబ్బచెను. దానియం దేదియో
 టి కలదు. అదియొక వస్త్రముతోఁ జుట్టబడి
 కావస్త్రమును దొంగించి యాపదార్థమును

పదార్థమో మన మెఱుంగఁజాలము.
 మామె యవస్థ వర్ణనాతీతమయ్యెను.
 తగాత్రయై కొంచెము వెదకకుఁ దొలఁ
 పుండు శ్రమబింకువు. చువ దోఁగినదయ్యెను.
 మూనమయ్యెను. నేత్రములు మూతలువడెను. ఆ
 అడమూడు స్వయంగా నావస్త్రముతో నాపదార్థమును గప్పివైచి
 యుడబ్బకు మూతవైచి దానినాయుపతి సమ్మతిమునుండి తొలఁగి
 చెను. అసవయముననే యానొకఁడైనఁడి, “జైమినీప్రసాదమహాశ
 యా!” యనుకేక యొకటి వెడలివచ్చెను.

అడమూడు గొనిరెచ్చిన పురుషుని నామము జైమినీప్రసాదు.
 అతడంత పొట్టయుఁ బొడగరియుఁగాక సామాన్యముగు కాయముగల
 వాడు. దేహచ్ఛాయ గౌరవర్ణము గలది. వైదంతయులు కొంచెము
 మీఁదికి బొడచుకొని యబికియుండెను. ఆకేక నాలించినతోడనే
 యాతఁడు వెలుపల కరుదొంచెను. నావిడలు గడచువైచుట మాసిరి.
 ముగ్గురు సిపాయిలు సర్వవిధంబుల సంసిద్ధులయి ద్వారనా కడ నిలచి
 యుండుట నతఁడు కన్నగొనెను.

జైమినీ:—(ఒక సిపాయితో) సహచార మేమి?

సిపాయి:—(తీరమునైపునకుఁ జేలితోఁ జూపుచు) తీరమునఁ బెక్కులు
 జనులు నిలచియుండినటుల దోచుచున్నది. మఱియు మన మేగు
 చుండిన దెసకే వారును బోవుచుండినటుల మేఘమాళికలనుండి

వెలువకుచుండిన హిమకరుని కాంతియుం దప్పుడప్పుడు బొడ
కట్టుచున్నారు.

జైమిని:—(నిదానించి చూచి) ఔను! నిక్కవము.

సిపాయి:—వారు మన శత్రువులేమో యెనరెఱుంగుదురు?

జైమిని:—కావచ్చును! నౌకను దీరమునకుఁ గొనిపోవలదనియుఁ బ్ర
వాహము వైపునకు విడచిపెట్టుమనియు మన నావికుల కెఱిం
గింపుఁ దని పలికి యతఁడు మరల నాగదిలోని కేగెను.

అప్పటి కాయువలియుఁ గొంతస్థిమ్మరమునొంది యారేకుడబ్బా
వైపునకు గాఢవృష్టిఁ బరికించుచుండెను అంత జైమినీప్రసాదాగది
యందు బ్రవేశించుటఁగని సానితో, “నమాచారమేమి” యని సజ్ఞా
పూర్వకముగఁ బ్రశ్నించెను.

అతఁ డామె ప్రశ్నకుఁ బ్రత్యుత్తరము నొక పలకపై “దీరమున
బెక్కుఱు జనులు చూపట్టుచున్నారు. వారు మన పగతుఱు శంక
బొడముచున్న” దని బలపయుతో వ్రాసి యామెకుఁ జూపించెను.

యువతి:—అబులయిన మన నౌకను బ్రవాహము వైపునకు విడిచి

వయను. ఎవ్వరేనియు జలమందు నీచులాడుచు న
నౌకను జేరదలంచుచుండిన వారిని తుహకులతోఁ బ్రేల్పితైను
టకు మన సిపాయిల కాజ్ఞాపింపుము.

“మంచి”దని పలికి జైమినీప్రసాదాగదినుండి వెళిలి సిపాయిల
కామె యాజ్ఞను చెలిపి మరల నాగదిలోని కేగెను. తదనంతర మా
యువతి తన చెఱుగునకు బాధించియుంచిన తాళపుఁజెనివిప్పి వానిని
జైమినీప్రసాదున కొనింగి, “యారేకుడబ్బాచు నామంకనమాదునిది
బంధించిర” మ్మని సజ్ఞ చేసెను.

పర్యంతము బలచఁబడి చుండిన రెండవ గదియందుఁ గొన్ని
సోమానులును రెండుమూఁపపెట్టెలునుగలవు. జైమినీప్రసాదాగదిలో

నికి వెడలి యాతాళపుజెప్పితో నొకమందసమును దెఱచి దానియందా
రేకుడబ్బానునిచి యెప్పటియటులదాళమునుబంధించివైచెను, మఱియు
నాయువతి సమీపమున కేతెంచి తాళపుజెని మరల నామె కొసంగె
ను. ఆసమయముననే వెలుపలనుండి తుపాకుధ్వని యొకటి వినిపించెను.

వెంటనే జైమినీప్రసాదు వెలుపల కేగి, “ఆధ్వనియేమి?” యని
తన సిపాయిలనుఁ బిలిపించెను.

ఒకసిపాయి:—చూడుడు. కొందఱు మనుష్యులు జలమందు నీడు
లాడుచు నిట కరుదెంచుచున్నారు.

రెం|| సిపాయి:—కాని, వారిపైను తుపాకుధ్వని నాలించి మగిడిపోవు
చున్నారు.

జైమినీప్రసాదు మరల నాగదిలోని కేగెను. మఱియు నాస
మఁచారమంత నూఁ బలకపై లిఖించి యాయువతికి బోధించెను. ఆమె
యు వెలుపల కరుదెంచి తీరమునైపునకుఁ జూడఁదొడంగెను. ఒకగంట
ల మవ్విధంబుననే కడచెను. ఇప్పుడు తీరమందుఁగల మనుష్యులు
ని జలమందు నీడులాడుచుండిన వాచుగాని యెచట కేగియుండిరో
హాపట్టుటలేదు. జైమినీప్రసాదుఁడు “లోనికిర” స్మృతినంజ్ఞ చేసి యామె
మరల గదిలోని కేగెను. ఆమె వెనుక జైమినీప్రసాదును నాగదిలో
నికిఁ బోయెను. పిదప నాయువతి జైమినీప్రసాదు గొనితెచ్చిన మూట
యం దింకను నేమికలవో యని జూడసాగెను. దానియందు రెండు
మూఁడమూల్యములగు పురుషదస్తులు చక్క మఱియేమియు లేవు.
ఆమూటను బంధించి యొకవైపున నుంచిన పిదప వారిరువురు నిటుల
సంభాషింపఁ దొడంగిరి.

యువతి:—కలమదాను నగుదుఁగలముత్తరములు నీతెలుల లభించినవి?

జైమినీ:—ఈకలమదానునందే కలవు.

యువతి:—దీని నెచటినుండి గొనితెచ్చితివి?

నైమిషీ:—ఇది వాని పర్యంకముక్రింద ఒడియున్నది. ఇంట నెవరు ను లేరు. నిశ్శబ్దముగ నున్నది. నేను తొట్టుపాటుతోఁ జేచి క్కిన వానిని గొనితెచ్చితిని.

యువతి:—మంచిది! కానిమ్ము! మన కారేకుడబ్బాతో మాత్రమే పని గలదు. కలమదానుకూడ దొరికినది కావున నాయుత్తరము లును మన కార్యమును గొంతసహాయకారిగ నుండగలవు.

తదుపరి వారిరువురు: గొంతసేపటివఱకు సంభాషించుచుండిరి. కాని, వాని నిట వినరించుట కేమియు నగత్యము గలుగలేదు. అప్పటి కొక జామురాత్రి కడచియుండెను. అంత నాయువతిలేచి వెలుగుచు న్న దివ్వెను జ్వార్చి తన పర్యంకముపైఁ బరుండెను. నైమిషీప్రసాద నొకవైపున జెక్కలపైఁ బరుండెను. ఆరేయి "యంతయునా నొక ని శ్చింతతోఁ బ్రయాణమును సాగించెను. తదుపరి లిఖించుటకుఁ దగిన విశేషవృత్తాంతము లేమియుఁ దొడరియుండలేదు.

కొంతరేయి యుండగనే యాయువతి తన పర్యంకమునుండి లే చి గవాక్షములోనుండి వెలుపలకుఁ దొంగిలించెను. ఆసమయం బున నాకసము మిగుల నిర్మలముగనుండెను. అమృతాంశునితోపాటు మిణుకుమిణుకుమనుచు గొన్ని తారకలుమాత్రముప్రకాశించుచుండెను. ఆచంద్రికల ప్రకాశము గవాక్షముల మార్గమున నానొకలోనికిఁ బ్రవేశించుచుండెను. అందు ముఖ్యముగ నావెన్నెల యాయువతి ప రుండియుండిన పర్యంకముపై బాగుగఁ బడుచుండెను. ఆయువతి నెమ్మ దిగా పర్యంకము డిగ్గి మంజుసమును చెచ్చి నైమిషీప్రసాద దానియం దుంచిన రేకుడబ్బాను వెడలించి మంచముపైఁ బెట్టెను. మఱియు నామంజూషమును బాధించి మఱియొక పెట్టెను దెలుచెను. దానినుం డి యొకమైనపువ్వునత్తిని వెడలించి మరల నాపర్యంకముపైఁ గూర్చుండెను. పిదప నారేకుడబ్బా మూలము బాగుగ బిగించి గాలియైన జొరుటకు

శక్యముగానియట్లుల మూతచుట్టు మైనము నలికించెను. అటు
పిమ్మట గవాక్షముమీద గూర్చుండి తీరమునైపునకుఁ బరికింపఁ దొడం
గెను. ఇరువురు నావికులు నెమ్మది నెమ్మదిగా గడయినైదుమ యానా
కను నడపుచుండిరి. వారికిఁ గొంతపడలసట గలిగిన పిదప మఱి
యిరువురను లేపి వారికి తమ పనినివప్పించి వారు విశ్రాంతి గైకొను
చుండిరి.

ప్రాతఃకాలముగుసరి కానాక నదీతీరముమీదగల యొకజానపద
ముగ్గుఁబోయిచేరెను. మఱియు నానదీతీరముననే యొక పెద్దశివాలయ
ముకలదు. ఆనదిలోనికి దిగి స్నానమాచరించుట కాతీరమందు సోపాన
ములు నిర్మింపఁబడి యుండెను. ఆయువతి యాదేవళమును బాగుగ
నిదానించి చూచి యానాక దానికిఁ దిన్నగాఁ జేరిన పిదప దాను
మందనముకుండి వెడలించిన (అన్యత పర్యాయముగల) రేకుడబ్బా
నల్లనల్లన నా ప్రవాహమందు జారవిడచెను. తదుపరి యామె యచటి
నుండి లేచి తన పర్యంతముపైఁ బడుండెను. ఈసమాచార మితరు లె
వరు నెఱుంగరు. కొంతసేపటి కా యోడ శివాలయమును వెనుకవైచి
చాలదవ్వనకు వెడలిపోయెను.

క్రిమముగఁ దెల్లవారి ప్రార్థితముందు సహస్రకరుని యరుణ
రోచులు వ్యాపించుచుండెను. అప్పటి కానాక నదీతీరమందలి యొక
యడవిసమీపమునఁ బోయిచేరెను. ఆయువతి వెలుపలకు వెడలివచ్చి
యానాకను నదీతీరముననే నడపుట కానావికుల కాజ్ఞాపించెను. ఆతీ
రము కాశీగరముండిన (నదీతీరమునండి యెడకు విప్పి వారు ప్రమా
ణమును సాగించిరో యతీరము) వైఫల్యకే కలను.

ఓడ యానదీతీరము వెంటనే పోయొడగెను. ఆయువతి యా
తీరమందలి వృక్షములను బాగుగ నిదానించి చూడసాగెను. ఆసాం
ద్యారణ్యము మిగుల వనోజ్జ్వలై నది. ప్రాతఃకాలిన సుఖవ సమయ

మందు నన్యమృగంబుల భీకరారవంబులవలన నాకాంతారముతోలాహల సంజనితమై యుండెను. ఆవనమందలి పుష్పసారభము శీతల సమీరముతోఁగూడి నలువైపులకు వ్యాపించుచుండెను. ఆయువతి యొక గవాక్షమండూఁ గూర్చుండి యావనశోభను బరికించుచుండెను. అంత నా కస్మికముగ నామె దృష్టి యేపదార్థముపైవనో పడుటచే దటాలున నచటనుండి లేచి వెలుపల కరుదెంచి నొకను దీరమునకుఁ జేర్చుడని సంజ్ఞాపూర్వకముగ నావికుల కాజ్ఞాపించెను.

ఓడ తీరమునకుఁ జేరినపిదప నామూఁగవనిత తన సిపాయిల కేదియో సంజ్ఞచేసి జైమినీప్రసాదును వెంటఁగొని తీరమునకు దిగెను.

ఒకగంటకాల మామె యాయడవియందుఁ గడపి స్నానసంధ్యాది నిత్యకృత్యములను దీర్చుకొని మరల నాయోడపై వెక్కిరింపఁ జూచెను. తదనంతర మామె పురుషరూపమును దాల్చుకొనెను. ఎర్రనిపాయ జాషూయు మోకాళ్లక్రిందివఱకు వ్రేలుచుండిన చొక్కాయయుఁ దొడిగెను. కటిప్రదేశమున నొక నడికట్టును బిగించి పెద్ద తలపాగ శిరమునఁజూర్చి కేడెము తలవారియుఁగాక మందువచ్చించిన చేతుపాకి నొకదానిని నడికట్టునందు బదిలపఱచి కొంత మాటలుగూడు సామానుతో నాయోడనుండి తీరమునకు దిగుటకు సిద్ధపడెను.

జైమినీప్రసాదామె సన్నాహములను గాంచి దారికడ్డుగ నిలచి “నీవెచటికి బ్రహ్మాణహగుచుంటి” వని సంజ్ఞాపూర్వకముగ నామెను బ్రశ్నించెను. దానికిఁ బ్రత్యుత్తరముగ నామె పలకయు బలపయును గోరెను. దానిపై లిఖించుచు నిరువురు సంభాషింపఁ దొడంగిరి.

యువతి:—నీవీ యోడపై నీస్వస్థానమునకు వెడలిపోయితి. నేను శీఘ్రముగ నరుదెంచి నిన్ను గలసికొందును.

జైమినీ:—(అంతలో సంభోధనాకులచిత్తుఁడై) సుందరీ! నిన్నొక ఊరకలఁగఁగ విచురజాలను. నిన్ను బడయుటకై నేనెచ్చి

భయంకర కష్టపరఃకరఃకుః బాల్పడినో నీవు బాగుగ నెఱుంగుదువు. కేవలము ప్రేమబద్ధుడనై—గఢమోహపరవశుడనై—నీయాజ్ఞనాదాదాల్చి నీచాలినీచకృత్యముల గావించుట యాదాను శాకింపజాలె.

యవతి:—నిక్కువము. కాని, యీమూఁగవానితో నీ జీవితము సుఖసంతోషపూర్వకముగ గడవఁ జాలదు. నీయపూర్వ ప్రేమకుఁ బ్రతిఫలముగ నిన్నొక జమీందారునిగ నొనరించెదను. నీమది మొద్దిన యువరీతుని బెండ్లి కూడి యామెనుగూడి సుఖోపభోగముల ననభివృద్ధిచు.

జైమిని:—ఆశ్చర్యము! నేఁడ్డిట్టి కథలను నీతిఁ గలపుదువని యెన్నఁడు తలంపజాలెను. ఎంత విచిత్రము! ఎంత దారుణము! నా నిస్సాక్షి ప్రేమను గొంచెత్తెనను దలంకుంటివి. నాకు ధనధాన్యముల కెట్టి భవమునులేదు. నేను కేవలము నీప్రేమ పియూషమును చంకించుచుంటిని. నీవు మూఁగవానవను చింత నాకినుచుండఁబడితి. భవదీయవారు రమోహనాకారము మదీయహృదయభరితమున నాఁడియున్నది. నన్ను జేపట్టనివో, భవదీయ చురగాలి నిశ్చయమున నాయుసుకులను బాసెదను. “రమాసుందరి” యెఱుఁగు గృత్రిజుప్రేమ గలదని ప్రజల నోట వివరజాలను. నీ నోవ.

రమాసుందరి:—(మూఁగమువలన) కేవలము నాకార్యముల కందుఁ

గృతకర్తృకలను గా లేదు. మానవుఁ డెవఁడు నిశ్చింతుడగు నో యవ్వకు చానికి వికవివోక విచారణి సంతోషప్రసంగములయందు మనస్సులగ్నమగును. నీవు మిగుల యోగ్యుడవు. నీప్రేమ యపూర్వమైనది. విష్కలంకనైనది. అందిసుమంతయు సదియము లేదు.

జైమినీ:—కాంతారత్నమా! నీకార్యమునుండి నిర్బింతురాలవగు
దనుక నన్ను నీవెటు నుండనిట్లు. నేను నీకార్యము లన్నిటి
యందు దేహమునోధనంబుల దోడ్పడుచుండును.

రమాసుందరి:—సరియే! అటులనే కానిట్లు. నౌకను దీసికొనిపా
మ్మని నావికుల కెఱింగింపుము. మరియు దానియందలి నా
మానులను భవ్యముగ గాపాడుచు ఉరలేని నాయాజ్ఞగ
సిపాయిల కెఱింగింపుము. నిర్మితి దినమున నీవు గొనితెచ్చిన
రేకుడబ్బాయు నుండుగదా.

ఇప్పుడుకుల నాలించినంతనే మైసీప్రసాదధిక సంతోషపార
వశ్యుడగుచు వెలుపలను బోయి నావికులకును పైని పలుకు దగువిధం
బున బోధించి, దేహము దాముధములను ధరించుకొని యారమా
సుందరి వెంట యోడనుండి కిందకి దిగెను. విగ్రహ నారి యాజ్ఞప్రకా
ర మానావికులు యోడను ముల్గించి కాపురమేరియు దిగ మార్గము
ననుసరించి మగుడి పోయోడంగిరి.

జైమినీప్రసాదుడు వెంటగొని రహస్యముగని యామరణ్యమం
దుఁ బ్రవేశించెను. కొందవ్వేసిన విగ్రహ నారకాక చతుర్స్పృహము
నొద్దకుఁ బోయి చేరిరి. ఆమె యుచుట నింది నయినను బరికింపనా
గెను. అంత నామె వృష్టి ఖండిపడెడి మున్నె యొక మానుపయి
బడెను. దాని పత్తములు పుక్కింది రాలియు పోయి. రమాసుందరి
యావృక్షసమీపమున కేగి యేదియో చూక గురుకుడు వెదకుచుం
డినటుల నలువైపుల దృశ్యశాసించి చూడఁ దొడ గెను. ఆసూయ విట్టి
పల్లములుగల అతివ్రదేశము. అదనికి దాదా విరుచియైదు గజ
ముల దవ్వన నొక అతిగుట్టగలను దానిని గా మూచలన అంశ నచ
టికిఁ జేర్చి యెవరో గుట్టవైచి యుండవలయు దోచుచుండెను. రమా
సుందరి యచటి కేగి విశ్రమించుటకు వలయునుండెను. అప్పు నామె

మిసీప్రసాదామె మనోభావమునగుట్టిచి, తన నడికట్టనందలి వస్త్రమును విప్పి, యొక తాతిపలకను దుడిచి దానిపై నావస్త్రమును బక్కపఱచెను. రమానుందరి యాశిలాఫలకము సమీపముకేగి యాపక్కమై గూర్చుండెను. మఱియుఁ దన సమీపమున కరుదెంచి కూర్చుండుమని జైమిసీప్రసాదుకు సైగచేసి తెలిపెను.

ఆయువుపురింకను విశ్రాంతిఁగొనియుండగా. మాగ్నాయాససంజనిత ములగు నేడ్వబిందపులింక నపశమించియుండవు. అంత నొక సవ్వారుఁడాయరువురు కూర్చుండియుండినవైపున కే తెంచుచుండట చూపట్టెను. సమీపించిన మీఁదట, నాయధములను ధరించి పురుషుని విధంబున నశ్వమున రోహించి యతివిగ నరుదెంచుచుండినదొక స్త్రీయని వారు తెలిసికొనఁ గలిగిరి. ఆమె రమానుందరి సమీపమున కరుదెంచి నిలచి యామె వైపునకు భేదపూర్ణ దృష్టిఁ బరికించి పకాలున నవ్వెను. రమానుండరియు నామె నవ్వుకుఁ బ్రత్యుత్తరముగ జరుగవు లేఖలు కెంపెడవులపై చెంగలింపఁ గ్రీకంటిచూపుల జైమిసీప్రసాదు వైపునకుఁ జూపి నంజ్ఞచేసెను. ఆస్త్రీ రమానుందరిని తన సమీపమునకుఁ బిలచి యామె లేన్న సమీపించిన ఏదప గుట్టునును డిగ్గెను. మఱియు మొలనండి యొక చిన్న సంచిని వెడలించి విప్పి దానలోనుండి యొక యుత్తరము నొక కెంపుటంగరమును వెడలించి వాని నామె చేతియందొచ్చెను.

ఆయుంగరమును గాంచినతోడనే రమానుందరి యధికప్రమోదభరిత మానసయయ్యెను. సంతోషాతిశయంబున నామె ముఖసరోజము ప్రసృజ్జయ్యెను. ఆమె సన్మాన పురస్కరముగ నాయుంగరము నెదలదాల్చి ఏదప దన వేలియందు ధరించెను. రమానుందరి యాజ్ఞాబును దన నడికట్టనందుఁ బదిలపఱవకొని, దటాలున నాయశ్వముపై నధరోహించి చూచుచుండగనే యాయుడవిమార్గమున

నాయశ్వమును బర్వెత్తించుచు క్షణకాలములో నదృశ్యమయ్యెను.

జైమినీప్రసాదావంత నవలోకించుచు మ్రోచువడియట్టెనిల
చియుండెను. కాని, యతఁడేమియుఁ బలుకఁజాలఁడయ్యెను. రమాసుం
దరి తాను వెడలునపుడు కన్నెత్తియైన వాని వైపునకుఁ గాంచలేదు.
హఠాత్తుగా నరుదెంచి రమాసుందరిని తన గుట్టముపైఁ బంపివైచిన
యాస్త్రీ యెవ్వతెయో జైమినీప్రసాదించుకైన నెఱుంగఁడు. తదుపరి
యాస్త్రీ వాని సమీపమున కరుదెంచి నవ్వుచు, వానితోఁ—

“ఆయువతి నాగుట్టముపై నెక్కిపోవుటను గాంచి నీవిటులేల
యుదాసీనుఁడ వగుచుంటివి? నీకు నామెకునుగల సంబంధబాం
ధవ్యము లెట్టివి?

“ఆమెతో నాకెట్టి బాంధవ్యమునులేదు. కాని యిప్పుడు కలుగ
నున్నది. నీవరుదెంచి దానిని జెఱపివైచితివి.”

“(నవ్వుచు) నీవామెను వివాహమాడుటకుఁ బ్రయత్నించు
చుంటివా?”

“ఔను. కొలఁదికాలములో మావివాహము జరుగనైయున్నది.
నేనామెకై యెట్టివెతలఁ బాల్పడియుంటినో యదిసీ వెఱుంగవు.
నాపిత్యీయవగు విపులసంపదను దృఙిచి నేనామెను సేవించు
టకు సంసిద్ధుఁడనై యుంటిని.”

“ఎవరి సేవ?”

“ఇప్పుడు నీగుట్టముపై నెక్కిపోయిన యారమాసుందరి సేవ.”

“(ఆశ్చర్యముతో) ఆమె పేరేమి? మరల వచియింపుము!”

“రమాసుందరి.”

“(నవ్వుచు) మంచిది. నీవు నాసఖిని (ఆయువతిని) యెప్పటి
నుండి యెఱుంగుదువు?”

“(కొంచెము చీకాఁకుతో) నేనామెను పసిలనమునుండియు నె

అంగుదును. కాని, నిన్నెన్నడు గాంచియుండలేదు. ఆమె
నీకు సఖి యెటులగాగలదు?"

“నీవు నన్నెఱుంగనపుడు నాసఖినిమాత్ర మెటులెఱుంగుదువు?

నీవు వట్టి కల్లరివి. అవివేకుడవు. బుద్ధిహీనుడవు.”

ఆస్త్రీ పలుకులు జైమినీప్రసాదు నున్నత్తునిగఁ జేసివైచెను. మ
ఱియు నతఁడొక్కమాఱుగఁ గ్రోధావేశుడై కోశమునుండి ఖడ్గమును
దూసి, “పాపాత్మురాలా! ఒడలుమండునట్టి మాటలను గట్టిపెట్టుము
నానేత్రములయందు ధూళినిజిలుకరించి వంచించుటకుఁ దలంచుచుంటివి
కాబోలు! మీఁదుమిక్కిలి నేనవివేకుడననియు బుద్ధిహీనుడననియు నీ
నోటికి వచ్చినటుల వచురుచుంటివి. చూడుము! నీశిరమిపుడే త్రుళ్లి
క్రిందబడఁ గలదు” అనెను.

“(నవ్వుచు) సెబాసు! ఏదియెఱుఱుండునను సీద్ధైర్యసాహసము
లను మెచ్చుకొనవలసియున్నది. (జైమినీప్రసాదు ముఖమునొ
ద్దకుఁ జేరుఁబోనిచ్చి చిటికెలను వైచుచు) వీరాగ్రేసరా! కొం
చెము శాంతింపుము. కోపము నడంచుకొమ్ము.

జైమినీప్రసా దిపుడెవ్విధంబునను మిన్నకుండఁ జాలఁ
డయ్యెను. “కానిమ్ము! నీచేతలకుఁ దగిన ఫలమనుభవింపు” మని పలికి
తన చేతియందలి కరవాలము నామెపైఁ బ్రహరించెను. ఆస్త్రీ యతి
విదగ్ధతతో నావేటును దప్పించుకొని వాని చేగుత్తిని బట్టుకొని బల
పూర్వకముగ ముందునకు లాగెను. ఆ పెనఁగులాటలో వాని చేతియం
దలి ఖడ్గముజాతి భూమిపైఁ బడెను. జైమినీప్రసా దామె బలసాహస
ములను గని యాశ్చర్యచకితుడగుచు నామె మోమువంక నున్నామని
వలెఁ బరికింపసాగెను. అంత నాస్త్రీ నవ్వుచు వానితో, “శూరాగ్రేస
రా! నీవింతటి బలపరాక్రమములతోడనే నాసఖిని వినాహమాడ దలం
చుచుంటివి కాబోలు. పొమ్ము! పొమ్ము! నవ్వునకులనుగూడి నృత్యగీ

తములను నేర్పుకొమ్ము." అనెను.

ఇవిధంబున బలికి యాస్త్రీ యచటనుండి బయలుదేరి యాయ
డవియందుఁ బశ్చిమ దిశగాఁ బోదొడంగెను. జైమినీప్రసాదున కింక
ను గోప ముపశమిల్లలేదు. కొంతదప్పున బడిముండిన తన యడిదము
ను దీసికొని కోశమందుఁ జొనిపి పండ్ల పటపటఁ గొట్టకుచు నాస్త్రీ వె
నువెంటఁ బోదొడంగెను. ఆస్త్రీయు జైమినీప్రసాదు తన వెంట నే
తెంచి దొంగతనముగాఁ దనపైఁ గరవాలమును బ్రయోగింపఁడుగదా
యనుశంక వాలుఁజూపుల వెనుకవైపునకుఁబరిగించుచు వెడలుచుండెను.

కొంతదవ్వఱిగిన పిదప నాస్త్రీ యొక బావియొద్దకుఁ బోయిచే
లెను. ఆబావికి నలువైపుల దట్టమగు పెద్దపెద్ద మ్రానలుండుటచే
నచట శీతలచ్ఛాయమొక గలదు. అచట వీతెంచుచుండిన చల్లనిగా
డ్పులువలన నతఁడు సుముఖుడయ్యెను. వాని మానసమును గలగిలదు
చుండిన కోరిధవిచారావమానములును బ్రతీకారదీక్షయు క్షణకాలము
లోనంతరించెను. మఱియు నా మెవీతావినిందిత మధురగానరసము వాని
పైఁ దన ప్రభావమును బొందుపఱచెను. జైమినీప్రసా దామదవతి
సమీపమునకుఁ బోయి కూర్చుండి యామె వంక తదేకదృష్టినిఁ జూడఁ
దొడంగెను. ఆయువతి రెండు మూడు గీతములను బాడి మిన్నకుండె
ను. మఱియు జైమినీప్రసాదువంకఁ బఱకించి వానితోః—

“నీవు నన్నేల వెంబడించుచుంటివి? నీదారినిపోయి నీపనులను
జక్కనొత్తుకొనుము. వ్యర్థముగ గాలమును గడపుట యవివేక
ముకదా! ఇక రమాసుందరి నిన్నెన్నఁడు కలిసికొనఁ జాలదు.
ఆమెయందలి యభిలాషను నీచూనసమునుండి తొలఁగింపుము.”

“నీపిటులేల వచ్చియుంచుచుంటివి? రమాసుందరి యెచటికిఁ బో
గలదు. ఆమె నాహస్తగతమున గలదు. విధిలేక నాయొద్దకు
వచ్చితిరనలెను. ఆమె తన జీవితమందు మఱువఁజాలనట్టి యొ

క పదార్థము నాచే జిక్కియున్నది.”

“(నవ్వి) నీవాక పిచ్చివాడవనుట కెట్టి సందియమును లేదు. నీవలుకుల నాలింనుటవలన నగవు వచ్చుచున్నది. నీవామె నెఱుంగుదువు. ఆమె నీకార్యముల నెఱుంగును. పోనిమ్ము! నాకు వానితో నిమిత్తమేమికలదు!”

ఇవిధమున బలికి యాస్త్రీ బావిలోనికి వంగి, “కూపదేవీ! నాకు దప్పికయగుచున్నది! కొంచెము జలమును గోలింపుము” అని పలికెను.

ఆమె పలుకుల నాలించి జైమినీప్రసాదు తనలో, “నీమత్తకాశిని యద్భుత చారిత్రగ దోచుచున్నది. తనకు జలమొసంగవలెనని యీబావిపై నధికారము జేయుచున్నది. మఱియు నన్నొక పిచ్చివానినిగఁదలంచుచున్నది. కాని యీమెయే యున్నాదినియని పలుకవచ్చును. బాగు! నూయి యీమెకు జలమెటుల దాగింపఁగలదు? ఏది యెటులుండినను నీమె మిక్కిలి సౌందర్యశాలిని. ఈయలివేణి కంఠము మిగుల మాధుర్యమైనది”యని యనుకొనుచు నాతఁడొక యద్భుత పదార్థమునుగాంచి చకితుడయ్యెను. మఱియుఁ దఱాలున యచటినుండి లేచి మేనువడవడవడంక భయవిస్మయకాళదేక్షణంబుల నాబావి వైపునకుఁ జూడఁదొడంగెను.

ఆబావినుండి యొక హస్తము పైకి వెడలివచ్చెను. ఆకరమందు శీతలోదకముతో నెండియుండిన యొక రజితపాత్ర గలదు. దానిని గాంచియే జైమినీప్రసాదు భీతచేతస్కుడయ్యెను.

ఆహస్తము నూతినుండి నైకి వెడలినతోడనే యాస్త్రీ యాపాత్రనందుకొని జలమును గోలి మరల దాని నాహస్తముంచుచెను. పిదప నాచేయి నూతిలోనికి వెడలిపోయెను. ఆసరసిజానన మరలఁ బాడఁదొడంగెను. ఆయద్భుత చర్యను గాంచి జైమినీప్రసాదు తనలో,

“కాదు. కాదు. ఈసుందరి యున్నాదినికాదు. నేన యున్నప్పుడను. కారణంబేమన, నేనింతదనుక నీమె యెవరో తెలిసికొనఁ జాలనైతిని. ఈమె తప్పక యొకానొక సుగకన్యకయో యప్పరాంగనయో, కావ. లయును. లేక యీమె గంధర్వయువతియైనను గావలయును. కావున నే, యీమె యంత బలదార్ధ్యములను గలిగియున్నది. నాచేగుత్తి పట్టుకొని లాగినంత మాత్రముననే చేతినుండి ఖడ్గము జారి క్రిందబడి నది. కాని, రమాసుందరికి నీమెకు నెట్టి పరిచయము గలదో తెలియకున్న” దని తలపోయ సాగెను.

ఆమచ్చెక్కటి పాడుచుఁ బాడుచు నాకస్మికముగ లేచినిలచెను. మఱియుఁ బెద్దపెట్టున యుండి యాబావియందు దుమికెను.

పండ్రిండవ ప్రకరణము.

ఆకూపమందు దుమికిన సుందరాంగి యద్భుతలీలలు జైమినీప్రసాదు నున్నప్పునిగఁ జేసివైచెను. సంక్షుభితమనస్కుడై యతఁడు నలు దెసల బరికింపసాగెను. భయాతిరేకంబున వానికొక యద్భుతస్థితి యొదవియుండెను. అతఁ డచట నిలువఁజాలక ద్వరితగమనంబున గంగానది వైపునకుఁ బోదొడంగెను. సాధ్యమగునీతి నానదీతీరమునకు పోయి తనయోడను గలుసుకొనుట కాతఁడు తలచెను. కానియులుఁ గాఁజాలదయ్యెను. ఆమడవియందుఁ బెక్కు కాలిబాటలు కలవు. అతఁడా తొట్టప్రవాహనందు దారితప్పి మఱియొక మార్గము ననుసరించి పోదొడంగెను.

జైమినీప్రసాదు దాదాపాక మైలుమారము వెడలియుండును. అంత సతఁడధిక పిపాసాపీడితుడై జలాశయము కొఱకు వెదకసాగెను.

కాని వానికచట బావిగాని, సరోవరముగాని, నదిగాని, చూపట్టదయ్యెను. అతఁడా యడవియందుఁ గుమ్మఱుచుఁ గొంతదూరమున నొక వర్ణకుటీరమును గాంచెను. అది యొకానొక సాధుపుంగవుని కుటీరమై యుండునని తలంచి యతఁడధిక సంతసముతో నావైపునకు బయలుదేరినెను. కాని, సమీపమున కేగినపిదప మోసపోయినని యాతఁడు తెలిసికొనెను. అచటఁ గొన్ని వృక్షములు కలవు. వాని శాఖలొండింటి తోఁ బెళుగొనియుండి దవ్వననుండి కాంచువారి కదియొక కుటీరముగఁ దోపఁజేయుచుండెను. అయినను, నాస్థానము జైమినీప్రసాదున కొక యుత్తవస్థానమనియే తలంపవలెను. ఆవృక్షముల మధ్యనుండి యొక వెల్లువ నిర్మలవారిపూరితమై ప్రవహించుచుండెను. దాని కుభయతీరములయందు శీతలచ్ఛాయ నొసంగుచుడిన వృక్షశ్రేణులు కలవు. అవి యొకవిధముగ నాప్రవాహమును దమ చాయకింద నుంచుకొనియుండెను. జైమినీప్రసాదా వెల్లువను గాంచినంతనే యధిక ప్రమోదభరిత మానసుఁడగుచు నాప్రవాహము లోని కేగి కరపదముఖ ప్రక్షాళన మొనరించుకొని కొంతజలమును గోలి, విశ్రాంతిగొనుట కాతీరమున వృక్షముల ఛాయయందుఁ గూర్చుండెను.

కొంతసేపయిన పిదపఁ దాను గూర్చుండియుండిన వైపునకు నొక పదార్థమా ప్రవాహ జలముందు గొట్టుకొనివచ్చుచుండట జైమినీప్రసాదు కనుగొనెను. అది తన సమీపమునకు వచ్చిన పిదప నదియొక వస్త్రముని యాతఁడు తెలిసికొనెను. జైమినీప్రసాదాప్రవాహజలముండి దిగి యావస్త్రమును దీసి నివాసించి చూడసాగెను.

జైమినీప్రసాదధికాశ్చర్య నిమగ్న మానసుఁ డయ్యెను. రమా సుందరి యొడనుండి క్రిందికి దిగుసమయమున గటిప్రదేశంబున బంధించుకొనిన వస్త్రమిదియేయన శంక వానికి జనించెను. ఆమదవతి యాతఁడు గొంచుచుండగనే యొకగుట్టముపై నధిరోహించి వెడలియు

న్నదికదా? అట్టి తరుణమున నది యామె వస్త్రముని వానికెటుల సం
పూర్ణవిశ్వాసము గలుగగలదు? అయినను, నతఁడు కొన్నిసూతులు
తన కన్నుల నులుచుకొని యావస్త్రమును బరిశీలించెను. ఇపు డది
రమాసుందరి వస్త్రమునియే యతఁడు నిశ్చయించుకొనక దిప్పినది కా
దు. రమాసుందరి గుట్టయుపై నధిరోహించి వెడలునపు డెచటనో యామె
యాప్రవాహ తీరమునకుఁ జేరియుండుననియు, నావస్త్ర మేప్రవాహనశ
ముననో దీనియందుఁ బడియుండుననియు నతఁడు నిశ్చయించుకొని,
యచటినుండి లేచి యామెను గలసికొను యభిలాషతో నాప్రవాహ
తీరముననే యావస్త్రము వెడలిపచ్చిన వైపునకు బయలుదేరెను.

జైమినీప్రసాదాప్రవాహతీరమున వృక్షములు ఛాయముండు
దాదాపాక కోశుడవ్వడిగి యుండును. అంతఁ గొంతమూరమున నొక
మందిరపు దవళవర్ణము వాని దృష్టిపథమునకుఁ జిక్కెను. ఆ మందిరమున
రమాసుందరితో సమావేశము గలుగఁగలవను మూఢవిశ్వాసముతో
నతఁడు పెద్దపెద్ద యడుగులిడుచు, గొంతవడి కామందిరము నొద్ద
కుఁబోయి చేరెను. ఆమందిర మాప్రవాహముపై వంతెన విధులున
నిర్మింపఁబడి యుండెను. ఆప్రవాహవైశాల్య మిరువదియైదు మూర
లుకంటె నధికముగనుండదు. దానికిరుసార్వతీరములవలె స్థల మాకుం
దిరములోనికిఁ జేరియుండెను. ఆమందిరము క్రిందనుండి యే యావైల్లువ
ప్రవహించుచుండెను. ఆవిన్న మందిరము మిక్కిలి సాగునగు నిర్మింపఁ
బడియుండెను. జైమినీప్రసాదు దానిని గాంచి మిగుల సంతోషాంతరం
గుడగుచు దీని నొకానొక విలాసపురుషుఁడు నిర్మింపఁ జేసియుండునని
తలంచెను. ఆమందిరములోని కేరీ దానియందెచేరెననియు నెవరిని
చుచుండిరో లేదో కనుగొనవలయునను గుఱుహము బాధించు
టచే జైమినీప్రసాదాభవనము వైపునకుఁ బోయి చేరెను. అచట
నుండి యాప్రవాహమును, నలువైపులగల యుర్రవృక్ష కంఠములను

గఁ జూపట్టుచుండెను. దాని యడుగుమట్టము బాగుగ నెత్తుగలిగియుండెను. పదునైదు మెట్లపై నెక్కిన పిదప నతఁడా మందిరద్వారముచేతకుఁ బోయి చేరెను. ఆద్వారము తెఱనఁబడి యుండుటచే నిశ్చింత నతఁడా మందిరములోనికిఁ బ్రవేశించెను.

ఆమందిరమునకు నలువైపుల నాలుగుగదులును నాలుగు వసారాలును గలవు. వసారాలకు ముందు మొలయెత్తు యినుపకటకటాలు నిర్మింపఁబడియుండెను. ప్రతి వసారాకు రెండువైపుల గదులు కలవు. ఆమందిర మందెట్టి విధమైన యలంకారములునులేవు. కాని యది 'మిగులబరిశుభ్రము'గనుండెను. జైమినీప్రసాదాద్వారములోపలపాదమిడినతోడనే వధ్యగదియందుఁ గూర్చుండియుండిన యొక సాధువుంగవునిపై వానిదృష్టి పడెను. అతఁడొక మృగచర్మముపై నాసీనుఁడైయుండెను. వానితయస్సనబది వత్సరములకుఁ బైపడియుండును. వాని శిరోజములు నెరసి దూదిపింజికలవలెఁ దెల్లగానుండెను. వాని శిరోజములు జడలుకట్టి దీర్ఘముగ నుండెను. గడ్డము నాభిప్రదేశమువఱకు వ్యాపించియుండెను. కటిప్రదేశమున మొలతొడునందుఁ గొపీనముదక్క వాని దేహమందే యితరవస్త్రమునులేదు. వానిభుజముపై యఞ్చోపవీతము వ్రేలుచుండెను. వానిప్రకాశమయంబగు ముఖమండలియందు ముదిమియుఁ దపోబలమును వ్యక్తమగుచుండెను. అతఁడు పద్మాసమును వైచుకొని నేత్రములను బంధించి రెండు చేతులను తొడలపై నుంచుకొని సమాధియందుఁ గూర్చుండియుండెను. జైమినీప్రసాదు వాని సమీపమున కేగి చాలసేపటివఱకు నిలచియుండెను. కాని, కూవిషయము సాగువుంగవుఁకుఁ గొంచెమైనను దెలియదు. జైమినీప్రసాదు శిరముబైకెత్తి నలుదెసల బరికింపసాగెను. ఆసాధువుంగవునకు వెనుకతట్టుననన్న గోడయందు వస్త్రములతోఁ గప్పఁబడిన రెండు పెద్దపెద్ద చిత్రపటములుదక్క నితరయేషదార్థమును వానికందుఁ జూపట్టవయ్యెను.

“ఈ మందిరము చెట్టి సామానులు లేవుకదా? ఈ సాధువుంగవుని దినకృత్యము లెట్లు గడచుచుండె” నని జైమినీప్రసాదు మిగుల యబ్బురపాటుతో, నాగోచింపసాగెను. ఈ కవియు దలకరించుట కవసరముగఁ దలంచియుండిన యీ తృప్తుములు రెండును మెట్టివి? యను యోజనతో నతఁడు నలువైపులదిరిగి చూడఁదొడంగెను. జైమినీప్రసాదు ప్రతివసారాయందును గది ముందు సంచరించి చూచెను. కాని యొక తృణలేశమయినను వానికందుఁ జూపట్టరవ్వెను. అంతొక గదివ్పారము బంధింపఁబడియుండుటచే దానిలోనికి మాత్రము నుపి ప్రవేశింప లేకపోయెను. ఆద్వారము వెలుపల గొల్లజుగాని బీడుగాని చూపట్టుటలేదు. ఆకవాటయు లెట్లు బంధింపఁబడియుండెనో తెలియదు. జైమినీప్రసాద చటిగుండి యొక వసారాలోని కరుదొవి యా మందిరము క్రిందనుండి ప్రవహించుచుండిన నదీతోయమున నైపుఁకుఁ జూచుచుఁ జాలనేటివఱ కడట నిలచియుండెను.

మరల నతఁ డా సాధువుంగవుని సమీపమునకుఁ బోయిచేరెను. అతఁడింకను గన్నలను మూసికొనియుండుటన గనుగొని నిరపాయుడై యతఁడెపుడు కన్నలను దెలుచునా యని యొకవైపు గూర్చుండి ప్రతీక్షించుచుండెను. సరిగా సంత్యానవాయమన నాబంధింపఁ బడియుండిన గదినుండి శంఖానినాదము వెదలివచ్చెను. జైమినీప్రసాదు కారవమ విసిరిచినతోడనే యధిక శృర్యము జరించెను. మఱియు నా శంఖానినాదము మాసాధువుంగవుని ధ్యానమునఁ గూడ భంగపఱచెను. అతఁడు కనులువిచ్చినతోడనే వానిదృష్టి జైమినీప్రసాదుడైఁ బ్రసరించెను. సాధు.—(జైమినీప్రసాదుతో) నీవెవరవు? ఇచటికేల ఎరుదెంచితివి? జైమినీ:—నేనొక పాంథుఁడను. నైపుఁకుడునై దారితప్పి యిటు కు వచ్చి చేరితిని. ఇచట మీసందర్శన లభమును బడసి నన్ను శన్యాత్మునిగ దలంచుచుండెను.

సాధు:— మా నవమాతృనిపై నెట్టివిశ్వాసము నుంపరాదు, మంచిది! నీనివాస మెయ్యది. జనసంచార విరహితమగు యీసాంద్రా రణ్యములోనికి నీవెటుల రాగలిగితివి?

జైమినీ:— నేను కాశీనగర నివాసుడను. మాయుఁటి పొరుగున నుం డొక పడుచువెట నొక కార్యవశమున నీయరణ్యమునకువచ్చి చేరితిని. ఘా యిరువుర కీయరణ్యమందు వియోగము సంఘటించినది. మఱియు నీచటి విచిత్ర విషయములను గాంచుట వలన నాహృదయమింకను ఒకరికంపించుచున్నది.

సాధు:— మంచిది! నీచరిత్రము మిగుల దీర్ఘమైనదిగాఁ దోచుచున్నది. నాకిప్పుడు సావకాశము లేదు. కొంతసేపు తాళుము. నేనొక కార్యమును దీర్చుకొని వచ్చి పిదప నీతో సంభాషించెదను. కలఁతనొందఁ బనిలేదు. నేనొక గంటకాలములో మగుడ నేతెంచెదను.

ఇవిధంబున ఒలికి యీసాధువుంగవుఁ డచటినుండి వెడలిపోయె ను. కొంతసేపటికి గవాటముల బంధించిన శబ్దము వెడలి వచ్చుటచే, నేగది తలుపులు బంధించియుండుటఁ దాను కనుగొనియుండెనో దాని లోనికాసాధువుంగవుఁడు వెడలియుండునని జైమినీప్రసాదము గట్టినమ్మ కము తోచెను. నిరుపాయుఁడై యడచటనే కూర్చుండియుండెను. మఱియు నాసాధువుంగవుఁడొక గంటకాలముదనుక నిచట కేతెంచఁడు గదా! అంతదనుక నేనేమి నేయుచుండవలెనని యోజింపసాగెను. అంత వాని కాగోడకు దగిలియుండిన చిత్రపటములు జూపికి వచ్చుటచే, “సాధుమహాత్ముఁడును వెడలియున్నాఁడు. ఇచట నెవరునులేరుకదా? ఆపటములపైఁగల వస్త్రములనుదొలఁగించి యాచిత్రపుటపైఁబట్టివో కనుగొనవలెను. కాదుకాదు! ఒకవేళనాసాధువుంగవుఁ డరుదొచ్చినచో యతఁడు నాపై గుఱితుఁడు కాఁగలఁడు. వస్త్రములతో ముఱుగుపట్టచియుంచిన

చిత్రపటముల నాజ్ఞలేనిదే నెవరును బరిశ్రమరాదుకదా! అయిననేమి? ఆ మహాత్ముడొక గంటకాలములో నేతెతుకనికదా చెప్పిపోయెను. ఇక భయమేమి కలదు? మంచిది, చూచెదనుగాక!”

ఇవిధంబున దలపోయుచు జైమినీప్రసాదాచిత్రపటమునకుఁ బోయిచేరెను. మఱియు నతఁడు భీష్ముచ నొక చిత్రపటముపైఁ గప్పియుండిన వస్త్రమునఁ ఆచిత్తరువుగాంచినంతనే యతఁడు విస్మయభరితఁ అయెను. వాని చేతియందలి వసనము జాతిపోడ మనస్కుడై వెనుకకుఁ దొలఁగెను. మఱియుఁ కూర్చుండెను. కాని రెండవ చిత్రపటముపైఁ గల వ్ర చి చూచుటకు వానికి సాహసము గలుగదయ్యెను.

జైమినీప్రసాదు గాంచిన చిత్రపటమునం దిరువురు స్త్రీలు నొక వురుషుఁడును జిత్రీంపఁబడియుండిరి. ఆయిరువురి స్త్రీలలో నొకతె ర మాసుందరి. ఏస్త్రీ రమాసుందరికి తన వారునము నొసంగి రమాసుం దరి జైమినీప్రసాదులకు వియోగమును గలిగించియుండెనో, మఱియు నతఁడు చూచుచుండగ నేమదవతి యొక బావియందు దుమికియుం డెనో యామె రెండవ స్త్రీ. ఆచిత్తరువు నందలి భావమిది:—

“జైమినీప్రసాదు జనకుఁడు భూమిపైఁ బడియుండెను. రెండవ స్త్రీ వాని శిరమువైపున నిలచి కేశములను జేతికి మెల్లివైచి పట్టుకొని యుండెను. రమాసుందరి వాని తొమ్ముపై నధివసించి వాని కంఠమును దఱుగుటకు నంకించుచుండెను.”

ఆచిత్తరువునుగాంచుటవలన జైమినీప్రసాదునకు వర్ణనాతీతమగు యద్భుతస్థితి యొదవెను. అతఁడు మిగుల సంక్షుభితమనస్కుడయ్యె ను. గతపెక్కు విషయములు నేడు నూతనముగా జరిగినటుల వాని కన్నులకుఁ బొడకట్టసాగెను. జైమినీప్రసాదుకు తన జనకుని యాచార

వస్త్ర జ్ఞప్తి కలిగిన మాత్రమునే నేర్పుము లభింపూరితములయ్యెను. తుద
కతడు శిరమును వైకెత్తి, “హా! దైవ హా! నాశంక్షిని ఏరలే చంపి.

కురా? కాదుకాదు! అటులెన్నటికిఁ దొడరియుండదు. కాని

చున్నదిట్టి యవస్థయేల ప్రకటింపఁ బడియున్నది? ఆరెండవ

కావలయును. అదియు నాకు సంబంధించియుండును.

మీలు శబ్దజ్ఞియై చున్నవి. నేనిచట నిలువజాల”నని

పలి వసారాలోని కేగి దురంత విచారముతో

నొసగెను.

దస్త్రమించియుండెను. నలుదెసలు ఘోరాంధకార

మ. అను దిరమందుచు జీకటి దట్టముగ వ్యాపించి

అచటఁ బ్రకాశముగలిగిండుకట్టి పరికరము లెవ్వియులేవు.

ఏమి! సాధునుహాత్ము డేయంధకారవందే నివసించుచుండెనా? ఇట్టి

యపూర్వమైన సుదరభవనమునందొక సామాన్యపు దివ్యమైనను

జూహ్మక గతు కవశోచనీయము. మఱియు నామహాత్ముకు కూర్చుం

డిన మృగచక్షుముదక్క నొకచాపమైన నిచట జూహ్మక లేదుకదా?

కారణమేమి? ఈమందిరపంతము గారపూత పెట్టబడి పరిభ్రమ

గా నందుటమే లక్ష్యరణము కావలయును.

క్రొత్తధర్మములు వివిధాలోచనలయందు వైమిసీప్రసాదుకు రెం

డుగంటలకాలము గడచిపోయెను. సాధునుహాత్ముడొక గంటకాలము

గడవుకెట్టి దెలియకుండెనుకదా యని తనకి దటాలున జ్ఞప్తికివచ్చెను.

“అతడు తన సాధునున కనుచెంచి యనట నన్నుగానక యేమి తలపో

యచుండనో యెవరెఱుగుకను? వానిని సంవర్షించి సంభాషించిన

గాని యిచటి నృత్యారములు తెలియజాలవు. అరెండవదెంచియుం

డెనో లేదో చూచెన” నని యెఱుఁగెను వైమిసీప్రసాదాసాధువు

గవుని మొదట సంవర్షించిన నిమిషోన్మీక బోయెను. అచట సంధకార

ము దట్టముగ నెలకొనియుండెను. కొంత నేరజిహ్వా కఠము కనులు బాగుగ విచ్చి బరికించెను. కాని దాని నొక మామ్రకయ్యెను. నిరుపాయుడై యుండెను. “నీవు సుఖదామ్ర! దాహతామ్ర! ఇటుని కేకలికెను. ప్రత్యుత్తరము లేదు. మరల నె పుకూలు పర్యామములు వినిచెను. కాని ఫలితము గలకలయ్యెను. మరలకల దాహతామ్రకాగమముగ దడవులాడుచు సాగునై గల్గు మృగచక్రమున కిటు బోయిచేరెను. అచట నామహాత్మ్యము చూపుచు కటచే నిరుపాయుడై క్రిందనుండి జలము ప్రవహించుచుండిన పసారానాగ్నిబోయి కూర్చుండెను.

ఒకగంటకాపుడు దనుక నాతడెచట గూర్చుండి పెక్కు విషయముల యెఱుఁచుచు. దీనివరి నాసానువుంగవుల డిచ్చికి వచ్చియుండునేమో యని తలచి యచటనుండి లేచి మరల నాగనినైపురకు వెడలెను. అగదిద్వార మిపుడు బంధింపబడియుండుటను గాంచికొడనే యతడు ప్రకంఠితగాత్తుండై భూమాతిరేకులను దట్టిల్లదు పసారాయందలి తన స్థానమునకు బోయి కూర్చుండెను. ఈకార్యచరణములయం దొకజాముకాత్రి గడచిపోయెను. నలునైపులుగల యరణ్యము నుండి ఖాతుకమృగంబులు శీకరారవములు విప్పులు పిక్కిల్పిల్లుడులు జెలరేగుచుండెను. అభీషదే సతల దాహనిరమునండి క్రిందకి దిగుటకు సాహసింప జాలకుండెను. మఱియు నాపసారాచూరుగటపకు నమద్ధుడు గాడయ్యెను. అతడు భూమాతిరేకులను దట్టిల్లదు నెటులనో తన స్థానమునండి లేచి నెక్కుగా నొక గదిలోనికి బోయి కవాటములను బంధించి యుండు బహుముఖు. పైమిసప్తసామ నేటివగలంతయు నాపసారాప గవనియందొకగదా! మరల మిప్రతేనను భుజించుటకు వానికేమియు లభింపకయ్యెను. అక్రిందగాపిడి సురప నివయెటుల బట్టు? ఇంతియగాక నాపగజంతయు నతలకృత్యపుర విషయములను గాంచి యుండుటచే నవి యిందనక నాని నేరకముల యెరుట

గట్టినట్టులఁ గోచరించుచుండెను.

అంత వానికి మిక్కిలి సమీపమున నిరువురు మనష్యులు సంభాషించుచుండిన ధ్వని నాలించి యతఁడు చకితుడయ్యెను. అపు డర్థరాశ్రము గడచియున్నది. జైమినీప్రసాదావైపునకుఁ జెవులొగ్గి వారి సంభాషణమును గడుజాగరూకతతో నాలింపఁ దొడంగెను. వారి కంతస్వగములనుబట్టి యచట సంభాషించుచుండిన వారిరువురు స్త్రీలని యతఁడు తెలిసికొనెను. అతఁ డీవిగువను లిఖించిన విషయములను వినగలిగెను.

ఒకతె:—జైమినీప్రసాదు ప్రణయము నొక సామాన్య విషయముగ భావించియున్నాఁడు. దాని రహస్యమతఁ డేమెఱుంగును?

రెండవది:—తుదకతఁడు దానిఫలము ననుభవింపఁ గలఁడు.

ఒకతె:—ఆదరాత్మక కేమిటోచెనో కాని గృహసంపత్తులను వీడి యొక యువతిని పెంబడించియున్నాఁడు.

రెండవది:—ఆవిషయము వానినే ప్రశ్నింపవలెను.

ఒకతె:—ఆసాధుమహాత్ముఁడు వానికి సందర్శన మొనంగుట కిచ్చగించుటలేదు. కారణమేమియో మన మూహింపఁజాలము.

రెండవది:—వీడి యెటులుండినను జైమినీప్రసాదు మిగులఁగుశాగ్రబుద్ధియనియుఁ జాకచక్రము గలవాడనియుఁ బలుకక తీరదు. అతఁడు చేబూనిన కార్యమును దప్పక జేసితీరును.

ఒకతె:—నైననో? ఇప్పుడు వానిని మనరాణి విడిచిపెచ్చునను విశ్వాసము నాకులేదు. ఇప్పుడామె వాని రక్తమును గోలి తన దప్పికను దీర్చుకొనటకుఁ దలంచుచున్నది. కాని, యతఁడా యెడయొడలి చేకుడబ్బాను తన యాధీనమందుంచుకొన గలిగిన వాని నెవరు నేమియుఁ జేయఁజాలరు.

రెండవది:—(నవ్వి) అటులెన్నటికిఁ గాఁజాలదు.

ఒకతె:—పోనిమ్ము! ఆమాటలవలన మనకుఁ బ్రయోజనమేమి? ఆవి
షయములను విమర్శించుటకుఁ బరిచారికలమగు మనయందఁ
సామర్థ్యమేమి కలదు?

రెండవది:—ఏమి! బరిచారికలమైనమాత్రముననే బుద్ధియు
అత కలుగునా?

ఒకతె:—మన కానిజన్మత్తాంత మెటులఁ దెలియుఁగలదు.

రెండవది:—నాకు బాగుగఁ దెలియును.

ఒకతె:—ఆసమాచార మెట్టిది?

రెండవది:—క్షణకాలములో జైమిసీప్రసాదు బుద్ధివంతుడు. మన
మిట్టి విషయములను బ్రసంగింపరాదు. పోనిమ్ము. మనకెందు
లకు? ఇప్పుడు హరిహరకుండు వచ్చుచుండును.

అటుపిమ్మట నేసంభాషణయు జైమిసీప్రసాదునకు విరిపించలేదు.
అతఁ డాయువతుల ప్రసాదము నాలించి యధికముగ భీత్తియు నచటి
నుండి పారిపోవుటకు సంసిద్ధుడాయెను. నెమ్మదిగాఁ గరాటములను చె
ఱచి యాగదివెలుపలి కరుదొచ్చెను. నలుగడల నిస్త్యత వ్యాపించి
యుండెను. తానా మందిరమును వీక్షింపఁగల యడవియందు భల్లూక
శార్దూలాది కూరమృగంబుల వాత్రంబునున్నది పానికి గలిగియుం
డెను. మఱియు నతఁడా యువతీయను సభాషణ మురాలించి యుండు
టచే నామందిరమున నిలచి తన్ను కాపాడుకొను యువకులమేమియు
వానికిఁ దోచకుండెను. ఓడనుజేరి దానియందలి రేఖకబ్బాను యాధీన
పఱుచుకొను కోరిక పానిని వివశునిగ నొనరించుచు చెరు. సాక్ష్యమగు
విధంబున నాయొడను జేరుటయే ముఖ్యావశ్యకమని హతము తలచు
చుండెను.

జైమిసీప్రసాదెటులనో ప్రాణముల నరచేత నిడుకొని యావ
సారాలోన్నుండి బయలుదేరి మెట్లసమీపమున కరుదొచ్చెను. మఱియు

కిందికి దిగిపోవుటకు యోజించుచుండెను. అంత మరయొక వసారాలో
 కొందఱు మనుష్యులు పరుగిడుచువచ్చి వానిని బంధించివైచిరి.

అట్లు బలాత్కారపూర్వకముగ వైమనీప్రసాదు నేత్రములపై
 బంధించి, “మీము దీసికొనిపోవుదాడి; తావునకు మిన్నక
 నేతెంచుము. కానిచో, బళ్ళాత్తాపము నొందగల” వని

నిరూపించుటకై వైమనీప్రసాదు మాటుపలుకక వారివెంటఁ బో
 వలసియే వచ్చెను.

అన్ని తెలుగులు వివశులై మున్న పూర్వశిఖామణి వైమనీప్ర
 సాదు నేత్రములపై వసనము బంధింపబడిచుండినను, దాను గొనిపో
 బడుచుండిన మార్గమును గుర్తించు యభిప్రాయ నామార్గముపై ధ్యాన
 మిడి వారివెంట నేరచుండెను. ఒకచోరగంటకాలము దనుక వారలు
 విరామములేక నడచిపోవుచునే యుండిరి. ఎండుటాకుల మురముర చ
 ప్పడులువలనను నేలవెత్తంగ నలకటవలనను, దామొక యరణ్యముం
 దేగు చుండినటు లందఱు గ్రహించెను. తదనంతరము వారలొక ద్వా
 రమును దాటవలసివచ్చెను. అర్ధరహస్య దాటిన పిదప దామొక
 గట్టినేలపై నడచుచుండి టుల మెనపనా మాహించెను. అచట వా
 రలు కొన్ని మాటలు జడియెడను వైచియు గుఱుఱుకరిసి వచ్చెను.
 మరలతామొక మెత్తన నూనిపై నడచుచుంట నాననికిఁ దెల్లమాయె
 ను. ఒకకోసుదర్శనము జేరినపి న మరల ద్వారమును దాటి మెత్తని నే
 లపై నడవలసివచ్చెను. దీనిచేత ముగ్ధులగుచుండిన వైమనీప్రసాదు
 మొదటఁ దామెదటఁ జి బలములేదో పరలనచటికే వచ్చి చేరితి
 మనియు మార్గమును పులిసికొనుటకు నన్నటుల వ్యర్థముగ వారలు త్రి
 ప్పించుండిరనియు నందఱు వినిపించుకొనెను.

పిదప నచటనుండి కొంతదూరమేగిన పిదప స్వల్పకాలములోనే
 వారలు మెట్లపై నెక్క నొసెదచ్చెన. ఇరువది రుదవదియైదు మెట్లను

దాటిన విదప సమమట్టముగు భూమిపై గొంతదూరము నడచి మరల మెట్లను దిగి యొక సమప్రదేశమునకుఁ బోయి చేరిరి. అచట నామనుష్యు లా జైమినీప్రసాదు నేత్రములపయి బంధించియుంచిన వసనమును దొలగించి నైచిరి.

జైమినీప్రసాదు కన్నులను దెఱచి, తానొక విచిత్రస్థానమున నుండుటఁగనుగొనెను వానివెనుక నెపున నెత్తెన ప్రాకారమును గొన్ని సోపానములును గలవు. ఆస్థానమును బాగుగఁ బ్రకాశము వ్యాప్తించి యుండెను. ఫలపత్త్రసంభరితములగు వృక్షశాఖల మందు వేలుచుండిన కాచగోళములయందు మ్రోలచున్నట్లు వెలుఁగొందుచుండెను. మఱియు నాస్థానమందుఁ బెక్కులు జనలిటునటు సంచించుచుఁజూపట్టుచుండిరి. ఆసుందరా రామయునకు మధ్యనొక విశాల మందిరము గలదు. జైమినీప్రసా దాస్థానమునకుఁ గొనిపోబడెను. అతఁ డాకసము నెపునకుఁ బరికించి యిపుడు వేసిన గావచ్చుచుండెనని తెలిసికొ నెను.

జైమినీప్రసా దాతటి ధైర్యస్థైర్య సమన్వితుఁ డయినను, నతఁ డాసమయమున మిగుల గలఁత నొందసాగెను. అన్నిటికంటె కాని తొట్ట్రపాటునకు విశేషకారణ మాతనిని నిరాయునుగఁజేసి యుండుటయే! నైరిజలు బాధింపబడిన పారితో నెనుక్కొని తన్ను కాపాడుకొనుట కతఁడసమర్థుఁ డయ్యెను. మఱియుఁ గరపాదములు బంధింప బడకుండుటచే పీయచేఱిక్కిన నచటనుండి పారిపోవు శలవు వాని మానసమున నడచుంచి యుండెను.

వెలుఁలినుండియే యామరము మిగులఁ బ్రకాశముయందుగ నుండుట చూపట్టుచుండెను. ఆమందిరపు వెలుపలి వసారాలయందు గోడదివ్వెలు వెలుతురు నొసంగుచుండెను. పండ్రిండుగురు చోబుదానలు చేతులకుండు జైడిబెత్తములను దాల్చి ద్వారముకడ నిలచియుండిరి. జైమినీప్రసాదును బంధించి తెచ్చిన ఎనమఱుగుగు

మనుష్యులు వాని నాద్వారపాలకుల యొద్ద నిలిపి, “మీరు వీనిని జాగ్రత్తగఁ జూచుచుండుడు. మేము దర్బారులోని కేగి యీసచాచారము మన సర్కారువారి కెఱింగించి వచ్చెన” మని పలుకుచు వారల మందిరములోనికి వెడలిరి. జైమినీప్రసాదొకగంటకాలము దనుక నచట నిలవవలసి వచ్చెను.

కొంతసేపటి కామనుష్యులు మగుడివచ్చి జైమినీప్రసాదుతో “నీవిప్పుడీ మందిరములోనికి పోయ్ము! మామహారాణి సెలవైన” దని పలికిరి.

జైమినీ: — నేనెచటి కేగవలయునో, మార్గమెయ్యదియో నేనెటులెఱుగుదును?”

ఒకఁడు: — ఒకరి నడుగవలసిన పనిలేదు. ఈ మందిరమే తనలోనిమార్గమును జూపును.

నిరుపాయుడై జైమినీప్రసాదామందిరద్వారమును దాటి యొక పెద్దవసారాయందుఁ జేరెను. మఱియు వెనుకకుఁ దిరిగి కాంచునంతఁ దానా మందిరములోనికిఁ బ్రవేశించిన ద్వారమిప్పుడు బంధింపఁ బడియుండుటఁ దెలిసికొనెను. “అయ్యో! నేనిచట బంధింపఁ బడితిని. ఇక వెలుపలకు వెడలఁజాలను గాఁబోలు. ఈకార్యచరణములన్నియు నన్ను బంధించుటకే కావింపఁబడియుండె” నని జైమినీప్రసాదు తలంచుచుండఁ దటాలున వాని యెదుటి ద్వారమొకటి తెఱవఁబడెను. అచట మిగుల బ్రకాశమయింబుగ నుండెను. జైమినీప్రసాదు భయవిహ్వలుడగుచు నాద్వారము వెలుపల పాదమిడినతోడనే నవమూలన ప్రతిభావిభాసితలగు యిరువురు సుందరీమణులపై వానిదృష్టి పడెను. వారిరువురు సమూల్యములగు వస్త్రాద్యలంకారములను ధరించియుండిరి. తోడనే మాసుందరీమణులు జైమినీప్రసాదుని కరములఁ జేరి యొకటిఁ బట్టుకొని ముందునకుఁ దీసికొనిపోయిరి.

జైమినీప్రసాదెంత భయవిహ్వలచిత్తుడై యుండినను య
తఁడు తన మనస్సును స్వాధీనమంచుకొనుటకుఁ బెక్కువిధముల
బ్రయత్నించియు విఫలమనోరథుఁ డయ్యెను. వాని హృదయము కం
పించుచుండెను. నలుదెసలనుండి పెక్కుయోజలు వానిని ముట్టడించు
చుండెను. అతఁ డొకప్పుడు తన జీవితముపై నిరాశఁజెందును. నేనెట్టి
యవరాధమును గావించియుండనుగదా, భీతియేలయని యొకప్పుడు
తలంచు. వఱియొకతఱి యేమికానున్నదో జరుగకమానదు. నేనేల భీతి
ల్లవలెను! కానిమ్ము. నిన్నటి యమృతవిషయముల రహస్యమెఱుంగక
యే నాప్రాణములకు స్థిమ్మితము గలుగఁజాలదని తలపోయును.

ఆసుందరీమణి లిరువురు జైమినీప్రసాదును గొన్ని కక్ష్యంతర
ములను దాటించుచు, దునకొకసభామండపములోనికిఁ దీసికొనిపోయి
రి. దానియందొక విచిత్రసభ కూడియుండెను. ఆసభామండపము వి
విధవర్ణ విరాజితములై యపూర్వచిత్ర విచిత్రాలంకార పరిశోభితము
లై రాజిల్లు చారుతర చంద్రకాంత శిలాఫలకములతో గప్పబడియుం
డెను. నేలయంతయు విలువగల రత్నకంబళముచే నాచ్ఛాళితమై
యుండెను. మిద్దెపైనుండి వ్రేలుచుండిన రజితపాత్రలయందలి దివ్యలు
దీప్తివంతములగు కాఠులను వెదజల్లుచు సుగంధమును నలువైపులఁబ
ర్వఁజేయుచుండెను. దర్బారునకు వలయు సామానులన్నియు నందుఁ
గలవు. ఆసభామండపమునకు మధ్యఁ దన దేదీప్యమానముచేఁ జూపఱు
నేత్రములకు మిఱుమిట్లు గొల్చుచుండిన నవరత్నఖచితస్వర్ణసింహాస
నముపై యావనవతియగు బాలేందుముఖి యొకతె దక్షిణదేశపు దు
స్తులనుదొడిగి యాపాదమస్తకము మణిమయ స్వర్ణభూషణముల నలంక
రించుకొని కూర్చుండియుండెను. ఆమె సౌందర్య సంబంధ విష
యములం దింతమాత్రము లిఱుచుట సముచితముగఁ దలంచుచుంటి
మి. జైమినీప్రసాదు తనజీవితమందట్టియపూర్వసౌందర్యశాలిని జూచి

యండలేదు. ఆమె యీమర్త్యలోకమున నివసించునట్టి స్త్రీయని వానికి విశ్వాసము జనించుట కష్టకరమయ్యెను. ఆమెకుఁ గుడిచెవున నొకన్వన్తాసనమందలి మృగచర్మముపై, నొకసాధుపుంగవుఁ డాసీనుఁడై యుండెను. జైమినీప్రసాదు ప్రవాహసంవిరమున గాంచియుండిన సాధుమహాత్ముఁడీతఁడే. ఆసాధుమహాత్మునకుఁ బిదప గోళాకారముగ మణియంబులగు యిరువదిబంగరు కుడ్చీలుకలవు. వానిపై రూపతామస్యా తిశయముల నొకరి కొకరు మించిన పూజోదయు దక్షిణదేశపు దాస్తులను వణిచుయాలంకారముల, నలంకరించుకొని కేడెముల దలవారలన ధరించి కూర్చుండియుండిరి. ఆసింహాసనమునకు నెడమచెవున నొకచిన్న మణిచుయసింహాసనముపై నట్టివిధములగు వస్త్రాద్యాలంకారములను కేడెము దలవారలను ధరించి రహసువరి కూర్చుండియుండెను. ఆమె ప్రక్కను మాతి మొక చిన్నసింహాసనముపై నాడు రమాసుందరికిఁ దన యశ్యమునొసంగి, యామెకును జైమినీప్రసాదుకును వియోగము గలిగిందిన సూదీనుణి యధిపతియియ్యండెను. తరువాత నిరునది మణిమయములగు కుడ్చీలపై నిరునది సుందరీషణులు సింహాసనమునకుఁ గుడిచెవున గూర్చుండియుండిన స్త్రీవిధులున గూర్చుండియుండిరి.

ఆనవరత్న ఖదిత సింహాసనమున కెట్టియెవరు నిరువదిమంది స్త్రీలు పైడిబెత్తములను జేరఁధరించి వినయముగదుర శిరములనువంచి రెండువరుసలుగ దీరి నిలువఁబడియుండిరి. వారా సింహాసనముపై నాసీనయై యుండిన మహారాజు కనునన్నుల గార్యముల నిర్వహించుటకు సంసిద్ధులయి యుండిరి. జైమినీప్రసాదు వారి మధ్యకుఁ గొనిపోఁబడి నిలువ బెట్టఁబడియుండెను.

ఆ యుపూర్వమున సభన, దేవోదాసులగు యాసుందరీగుణులను మణిచుయసింహాసనములను గాంచింనే జైమినీప్రసాదు నేత్రములు మిలుమిట్లుగొనెను, అతఁ డధిక సంక్షుభితమనస్కుఁడై నలువై

టికి గొని తేబడితివను విషయము నేను వేటుగ జెప్పనగల్గెము లేదు. ఇప్పుడు నీకెయ్యదియో శిక్ష విధింపబడును.”

“ఔను. నేనా విషయ మెఱుంగుదును గాని, నేను నిజముగ రాజద్రోహినిగాను! నేనెట్టి యపరాధము నొనరించి యుండలేదు.”

“అన్యతము లాడుచుంటివి. సాధుమహాత్ముని మందిరమున వసనముతోఁ గప్పియుంచిన చిత్తపటముపై వస్త్రమును దొలఁగించి నీవు చూచియుండలేదా? అదియే నీనేరము. అట్టివిధమన వస్త్రాచ్ఛాదికములగు పటముల నాశ్చర్యపడే చూడరాదని నీవెఱుంగవా?”

“(ఁగొంచెము యోజించి) ఔను. అయ్యది నానేరమే!”

“అట్టి నేరమును గావించినవారి శిరమును ఖండింపవలెనని యిచటి శాసనము.”

“అటులయిన దీనిని నిరంకుశ ప్రభుత్వమనియే పలుకవలెను.”

“ఏది యెటులుండినను నీవిప్పుడు మృత్యునాఁతకుండి తప్పిపోఁజాలవు.”

“నేను మరణమునకు భీతిల్లువాఁడను గాను. మరే యి నైనాఁడు ప్రశ్నలకుఁ బ్రత్యుత్తరం బొసంగిన సంతోషపూర్వకముగ మరణించుటకు సమ్మతించెదను.”

“అటులయిన, నీవొక ప్రశ్నకు మాత్రమే ప్రత్యుత్తరమును బడయఁ గలవు. ఒకప్రశ్నకంటె నధికముగ నడుగఁజూడకు. నీవేమి ప్రశ్నింపఁ దలంచుచుంటివో వృద్ధిప్పుడు.”

“(ఁగొంతసేపు యోజించి) కానిమ్ము! (రచూసుకొని వైపునకు సంజ్ఞచేసి) ఈమె యిచటికేల యుండెంచెను? మరేము నీమెకిచట నింతటి గౌరవాదికములు లభించుటకు హేతువెయ్యును?”

“అవి కెందు ప్రశ్నలయినవి. వానిలో నొక ప్రశ్నకుమాత్రమే ప్రత్యుత్తర మొసంగుచుంటిని. ఆమె మామహాకాణికి చెరులిలు. అంకువలన నామెకింత గౌరవాదికములు గలిగియున్నవి.”

“నీవు నిజము వక్కాణించుచుంటిని నాకెటు విశ్వాసము గలుగగలదు?”

“నాపలుకులు యదార్థము లని శబ్దప్రార్థకముగ బడుచుంటిని. ఇకనీవు నాపలుకులను విశ్వసించుటయు మానటయు నీయిచ్చపై నాధారపడియున్నది.”

“అగుచో, నేను మరణించుటకు గోరను.”

“(నవ్వి) నీవు కోరుకుండీనను, నిను ప్రాణములతో విడుచునా? యెవరు?”

“ఏల విడువకుందురు? నేను మరణించుటకు సమ్మతించినగాని, నన్ను మీరు చంపజాలరు.”

“నీవప్రేమాత ధైర్యపరాక్రమ సంపన్నుడవనియు, దృఢసంకల్పచిత్తుడవనియు, జేబూనిక కార్యమును నిర్విఘ్నముగ గొనసాగించు సమర్థుడవనియు మేమెఱుంగుదుము. కాని నీచూటలీట సాగిరావు. నీవొక విషయము సంగీకరింతువే నీప్రాణములు సంరక్షింపఁ బడును. మఱియు నీవు కోరిన పసద సమును బడయఁగలవు.”

“అవిషయ మెట్టిది?”

“నీహస్తగతమందుఁ జిక్కియుండిన కుమారము హింద్రునిరేశసింహుల ప్రాణములను మామహాకాణి కరతలమం దిడుటయే.”

“(కోపభావేఁజూపె) కన్నులెర్రజేసి) నురాత్మురాలా! జాగ్రత్త! వరల నిట్టి పశుసమూహము నోట పెడలెండుకుము. ఇట్టి సౌందర్యసంపన్నులగు యొక యువతీసంఘము కుమారము హింద్రుని

నరేశసింహులయొక వైరభావము గలిగియుండునని నేనెన్నఁడుఁ
దలంచియుండలేదు. మిముబోయి వేలకొలది సుందరాంగనల
నువారిపై దిగఁబడుచున్నట్టెవఁడు. మీరు జంత్రకారునిచేతి కీలు
బొమ్మలని యిప్పుడు తెలిసికొన గలిగితిని. నన్ను చంపుటకుఁ
గాని బాధించుటకుఁ గాని మీలో నెవఁడును సమ్మతించువాఁడు.”

అపడఁతి మొగము కోర్కెదేకమున జేపుతించెను. మఱియు
నచటి స్త్రీలందఱు జైమినీప్రసాదు వర్షముపడునని కోర్కెనావేశతై కం
పింపసాగిరి. కాని మహారాజి వదననరొడ సుండుఁ గోర్కెనిహ్న మిండు
తైనను బొడకట్టటలేదు.

యవతి:—(ఖడ్గమును దూసి) తప్పక నీవిప్పుడు దోరింపఁ బడుచువు.
ఇరువది నిరువది పురుషుల బంపరాఁగ)ము (కుప్పలముండుఁ
గూర్చుండియుండిన సుందరీమణుల వైపునకుఁ జూపుచు) లొక
రొకరియందును నాయందును గలవు. నీకరపాదములు శృంగ
లాబద్ధములుగాక విడిగానున్నవని యిది మమ్మనీవేమి మోచేయుఁ
జాలుదువనియుఁ దలంపకుము. ఏమి! నీచేతియందలి కరవాము
ను సునాయాసముగఁ గిరిందఁగూలఁద్రోసిన విషముమప్పుడే
మఱచితివా?”

జైమినీ:—మీయందఱుతటి సాక్షియు గలిగియుండినఁ గుమారము
హేంద్రనరేశసింహుల ప్రాణములను నన్నేల యర్థి పరలెను?
మీరు స్వయముగ వాదించుచు శిరముల నేల ఖండింపఁ జాల
కుంటిరి?

యవతి:—ఒండొక విశేషకారణమున మాచేతులార నాకార్యమును
గావింపఁ జాలము. మేమే మాకార్యము గావింపవలసి యుండిన
సగ్గికాణము జట్టును. కావున నిప్పుడు ముందేమి. ఇప్పుడైన
మాపలకులకు సమ్మతించి వారి ప్రాణములను మహారాజు

కాధీనపలుపుము. కానివో, నీప్రాణములకు గొనకయే మి
న్నకుండువారము గాము.”

జైమినీ:—(రమానుందరి వైపునకుఁ జూపి) మీమహారాజ్ఞానికిఁజెలియల
ని తెలుపఁబడిన యీనుందరాంగి ప్రాణములు నాహస్తగతము
న గలవు. కొంచె మావిషయమునైనను యోజించుకొనుఁడు
ఇప్పుడుకుల నాలించిన తోడనే రమానుందరి తన స్థానమునుం
డి లేచి వానితో, “నీవు గొనఁజెచ్చిన కేకుకబ్బా నాయోడయందు
విడచివచ్చితినిని తలంపవచ్చు. నేను దాని నాగంగానదియందుఁ బాట
వైచితిని. మఱియు నిపుడు దానినెటకుఁ దెప్పించుకొనియుంటిని. (చేతి
తోఁజూపుచు) ఆదిగోచూడుము. ఆ కేకుకబ్బా యామూల మిద్దెకుండి
వేలొడుచుచున్నది” అనెను.

జైమినీప్రసాదా వైపునకుఁ దిరిగి యది మిద్దెకుండి వేలొడు
చుండుటను గనుగొనెను. అంత నతఁ డొక్కమాటుగ విషాదానలసం
తప్త హృదయుఁడగుచు, మోము వెలవెలబాట ప్రకంపితగాత్ముఁడై
యొక క్షుణ్ణమును విడిచి మూర్ఛాగతుఁడై భూమిపైఁ గూలెను.

ఒకయరగడియకాలము పనుక జైమినీప్రసాదు మూర్ఛావస్థ
యందు మునిగియుండి పిదపఁ దేకువనొందెను. కాని, లేచి నిలుచు
టకు వానికి సామర్థ్యము గలుగజయ్యెను. మఱియుఁ దన ప్రాణముల
యెడ నిరాశనొందినటుల దీవాననుఁడై కూర్చుండియుండెను. ఇంతద
నుక నాయువతియు నిశిత కరపాలమును జేతభరించి వాని సమీపము
న నిలచియుండెను. అంతఁ డటాలున జైమినీప్రసాదున కెద్దియో జ్ఞప్తి
కివచ్చుటచే వానిస్థితియందుఁ గొంతఃకార్య బాడకట్టెను. వలసబోయి
న బలధైర్యసాహసములు మరల వాని దేహమందుఁ బ్రవేశించెను.
“నేను వ్యర్థముగ యాడులపాటు నొందుచుంటి” నని పలుకుచు నతఁడు
లేచి మరల నాయువతితో నిటుల సంభాషింపఁ దొడంగెను:—

జైమిని:—కాదుకాదు! నేను మరణింప జూచును.”

యువతి:—ఇప్పుడు నిన్ను మృత్యువాతనుండి తప్పించు వారెవరు?

జైమిని:—(రమాసుందరి వైపునకుఁ గాంచి) ఓకప్పుడును రక్తముతో
లిఖింపఁ బడియుండిన పుస్తకముగల గదితాళము.”

ఇప్పలుకుల నాలించినంతనే రమాసుందరి చకితయయ్యెను.
మోము వైవర్ణ్యము నొందెను శిరము గిరగిరఁ దిరుగసాగెను. “అ
హహా! నావలన గురుతరప్రమాదము తొడరియున్నది. ఘోరవిపత్తు
ఘటిల్లనున్నది. ఆతాళపుఁజెని యచటనే చేఁజారిపోయినది. ఓసీ! హ
తకుఁడా! నీకు నాశనమగుగాక! నన్ను బలాత్కారపూర్వకముగ —
నా — చే — యి — ”

అట్టి మస్థితి రమాసుందరికే కలుగలేదు. అవట నువస్థితలయి
సుందరీమణుల ముఖసరోజములు స్థూనములయ్యెను. ఎల్లరు
కన్నలె జైమినీప్రసాదు వైపున కనిమీలనదృష్టిఁ జూడఁ
“తన యోజన సరియైనదనియు, దన ప్రాణములకెట్టి ము
గఁజాలదనియు జైమినీప్రసాదునకిప్పుడు సంపూర్ణవిశ్వాసము
అతఁడు కొంతసేపయిన పిదప మరల నాయువతితో:—
కమును బూర్తిగఁ జదివివైచితిని. నేనొక మిత్రుని సీకార్య
కుసహాయునిగ నొనరించుకొనియుంటిని. నేను మూఁడు దిన
చానిని గలిసికొననియెడల యతఁడేదియో యొకకార్యమును
చేయును.

జైమినీప్రసాదు వచ్చియించిన యీపలుకులవలన, వెల్లరకుఁ గ
టు వృద్ధి నొందెను. ఆయహారాఘ్ని యుద్విగ్నచిత్తయై నేత్రముల
వశ్రోజలము నింపుచు, జీవితముపై నిరాశనొందినటుల దీనాననయై త
కుఁ గుడివైపున గూర్చుండియుండిన సాధుపుంగవుని వైపునకుఁ బరికిం
ను. ఆ సాధుగుహాత్ముఁడు సంజ్ఞాపూర్వకముగ నామహారాజుకి ధై

ర్యముఁ గొలిపి జైమినీప్రసాదు నైపున కుపలప్తించుచు వానితో:—

“సెబాను! బిడ్డా! మంచిపని చేసితివి. నేను నీయెడల బ్రసన్న చిత్తుడనైతిని. నీన బోలు చతురమతిని శిష్యునిగ నొనరించుకొనుటకు బ్రయత్నించుచుంటి” నని పలుకుచు నాసాధుపుగవుడు తన స్థానము నుండి లేచెను. మఱియు జైమినీప్రసాదు సమీపమునకుఁ బోయి వాని చేగుత్తిని బట్టకొని యొక నైపునకుఁ దీసికొనిపోయెను. జైమినీప్రసాదు మణిబంధమును బట్టకొనిన సాధుమహాత్ముని హస్తము లోహము వలె గఠినతరముగ నుండెను. దానినుండి తన హస్తమును గొంచెము సడలించుకొనుటకుగాని విడిపించుకొనుటకుగాని సాధ్యము గాకుండుటచే వానికి మిక్కిలి బాధకరముగ నుండెను. ఆసమయమున బాగుగఁ దెల్లి వాటియుండెను. దినకరుని సంధ్యారాగమా పూదోటయందలి పాద పాగ్గములకు వెన్నెఁ గూర్చుచుండెను. అటు లాసాధుపు జైమినీప్రసాదును వెంటఁగొని యొక గదియొద్దకుబోయి చేరె; కవాటములొక బీగమువలన బంధింపఁబడియుండెను. సాధుడు రెండవ చేతితో తన మొలననుండి యొక తాళపుఁజెవిని వెడల్పి నితో నాకవాటములను దెఱచి యాగదిలోనికి జైమినీప్రసాదును మరల నాద్వారము నెప్పటియటుల బంధించినైచెను.

అప్పటికి బాగుగఁ దెల్లివాటియుండినను నాగదియంతట ధాంధకారమయ్యుండెను. వెలుపలనుండి సూర్యరశ్మి ప్రకటకు దానియందెచట నొక రంధ్రమైనను లేదు. ఆగదియంతముగలదో తెలిసికొనుటకైనను జైమినీప్రసాదునకు సాధ్యము గాను. ఆగదియందలి నేలయంతయు శిలామయముంబయి మిగులఁ జనుండెను. అశీతలమువలన జైమినీప్రసాదు కరపాదములు ప్రవీడితములై స్వాధీనము దప్పిపోవుచుండెను. ఒక గంట కాలము గడచిన మీదట గ్రహముగ నాగదియందలి చీకటితోలఁగిపోవుచు నలువైపుల గోడలు

చూపట్టసాగెను. మఱియు నాగోడలనుండి యొకవిధముగ ప్రకాశము వెడలుచు నది క్రమక్రమముగ వృద్ధి నొందసాగెను. తురకా నెముకును దేదీప్యమానముగఁ బ్రకాశించుచుండుటచే నాగదియంతయుఁ బ్రకాశములువలె బ్రకాశవంతమయ్యెను. ఆగదియందలి ప్రశాంతపు స్వరూపమున జూపట్టఁ దొడంగెను.

ఆగదియంత వెదగికాదు. దానియందలి నాలుగు మూలలందు నెముకలగుట్టలు కలవు. నలునైపుల గోడలమును నిలువెత్తువై నొక మనుష్యుని శిరముబట్టునంతటి నాలుగురంధ్రములుగలవు. ప్రతిమీసీ ప్రసాదు నిలచియుండిన తావున కెమటి గోడయందలి రంధ్రము దేవ దార్థమో నిగనిగ మెఱయుచుఁ జూపట్టసాగెను. బాగుగఁ బరిశీలించిన మీఁదటఁ గొంతసేపటికవిరెండు నేత్రములనియు నారంధ్రమునొండి

గో పరికించుచుండిరనియు నతఁడు తెలిసికొనఁ గలిగెను,

కాఱుచీకటుల కిరవగు నాగది క్రమముగఁ బ్రకాశము

శమయంబగుటఁ గని జైమినీప్రసా దధికాశ్చర్యచకితుఁడ

నీతిల్లసాగెను. కారణమేమన, నానేత్రములే గాక భయ

జాలిపట్టి మఱికొన్ని యన్యతవిషయముల నారఁ

గి నేల శిలామయంబనియుఁ జల్లగనుండెననియు మే

రితిమి. క్రమక్రమముగ నాథూమి వేకిరింఁ దా

నీప్రసాదు దేహమందుఁ దాపము పుట్టుచుండెను.

తముగ ముడుచుచుండుటచే నతఁడు సహించుకొనలేక

దిటుపటుసంచరింపసాగెను. కాని యతఁడెచికిరి బోగలఁ

గనికేసుముఁదోచక నారంధ్రమందు మెఱయుచున్న నేత్రముల

నకుఁ గాంచెను. ఇపుడా రంధ్రమునుండి యొకచేయి గోనఁ బ్రవే

జైమినీప్రసాదు వైపునకుఁ బెళుగుచు వచ్చుచుండెను. అతఁడా

యదృశ్యతః పరమమనుగాంచి భయప్రకంపితగాత్మకై యాహస్తమున
 కుఁ జిక్కుకును తలంపుతో సతఃకౌకమూల దాగియుండెను. కాని
 యాహస్తములనే నృన్ధిపాందుచుఁ బోయి తుదకు వాని చేగుత్తెను
 గట్టిగఁ బట్టకొనెను. వైమనీప్రసాదు మణిబంధమును భృడపూర్వ
 కముగఁ బట్టకొనెన యాకరమెట్టిదో మనకుఁ దెలియదు. ఆకరము
 వాని దేహమునకు సోకినంతమాత్రముననే యొకవిధముగ వికారము జ
 నించి యుది వృన్ధి నొడ సాగెను. అతఁ డేవిధమునను దన్నాహస్తము
 నుండి తప్పించుకొనలేకబోయెను. దేహము జలదరించుచుండ-భయా
 తిరేకంబున హృదయము లడతడ కొట్టకొనుచుండ —దన్ను సం
 బాళించుకొనలేక చదకతఁడు మూర్ఛాగతుడై భూమిపైఁ గూలెను.
 తదనంతరఁ జెప్పున నాగతిమూర్ఛతోలఁగి కన్నులు విచ్చి చూచెనో యపు
 డు తాను, కమలమునకు వెంట యోడనుండి దిగిన గంగానదీతీర
 నందుటఁ గన గ నెను. వానిప్రక్క మిగులముగ్ధిన అనఁటిగల న
 గలదు. అప్పుడిది జగతంతయు లేదు. దినకరుడు క్రమ
 స్తాచలము వైపున కేగుచుండెను.

పదమూఁడవ ప్రకరణము

వీస్థానమునండి వైమనీప్రసాదు కొనిపోబడి
 నకుఁ జేర్చబడెనో యాస్థానమునది మహారాజు సభ
 మరల మేము లిఖించుచుంటిను.

వైమనీప్రసాదు నాగనియుదుఁ దోసి యాసాధువుంగిల్ల
 మహారాజు దర్బారులోని కేగక మఱియొక వైపునకు బయలు
 యొక మహాసములలోకిఁ బోయి చేరెను. అచటఁ గొందఱు వ

వ్యులు కూడి యేమియో నేయుచుండిరి. వారా సాధు సహాత్తుని గాంచినంతనే సంభ్రమచిత్తులై లేచి భక్తిభావపూరితము జేతులను గట్టుకొని నిలచిరి. సాధువుంగవుడు వారి దెసఁబరికించి, “నేనా జై మినీప్రసాదా నాగదియందు జేర్చివచ్చితిని. అతఁ డనఁగూడ ప్రశ్నాని ధియగు యైయూరుఁడు. మనము వానినేమియుఁ జేసెదము. మంచిది! అతఁ డేస్థానమున యోడనుండి దిగియుండెనో చూచుకొనఁగలము. మనకు వానిని జేర్చిరండు. మఱియు నతఁడు భక్తిపరుఁడే నైననో యొక పదార్థముగూడ నచట నుపవలె” నని యాలోచించెను.

తదనంతర మాసాధువుంగవుఁ డచట నుండి తిన్నగా సహాత్తుని సమీపమునకుఁబోయిచేరెను. ఈసమయమున నా సహాత్తుని దర్బారు పెనకవిధమున లేచు. ఇపుడాసింహాననములుగాని కుచ్చిలకాని యావట లేవు. ఆ యవతీజన సమూహమును లేచు. నేలపై నొక రక్తకంబళ ముపఱవఁబడియుండెను. దానిపై నా సహాత్తుని, రమాసుందరియుఁ దన యశ్వము నొసంగి రమాసుందరి జైమినీప్రసాదమును వియోగము ను గలిగించిన సుందరీమణియుఁ గూర్చుండి సంతోషము పుడికి. సాధువుంగవుఁ డాస్థానమునకుఁ జేరి వారితో, “జైమినీప్రసాదా” టి సూర్తుఁడనియు నైయార జేభరుఁడనియుఁ దలచి యుపలేచెను. అతఁడు మిగుల సాధువనియు, సహజముగ మన కార్యమును నెరవేరగలవని యు జగపతి నాతోఁ జెప్పియుండెను. వ్యర్థముగ నిరయముఁబరము గావింపవలసివచ్చెను.

రమాసుందరీ జైమినీప్రసాదములకు వియోగమును సుఖమును నొసంగు సుందరాంగియే జగపతియని మా పాతకమహాశయము లు జ్ఞాపించుచుకొని యెదరుగాక! జగపతియను నామముకలన నల్పబుద్ధియును కలగు కొందఱు పాతకులు చకితులగుట యొకవింతకాదు. మఱియు శాస్త్రీకి జగపతియను పురుషనామమెట్లు గలిగినదియు యోచింపవలయును. మఱి

యు నది యోజింపఁ దగిన విషయమే! ఆవిషయ రహస్యమంతయు
రాఁబోవు సందర్భములయందు మీరలు తెలిసికొనగలరు.

జగవతి:—మంచిది. గళజల సేతుబంధనమే? మనమిప్పుడు జైమినీ

ప్రసాదు హస్తగతమున జిక్కియుండట నిక్కువమైనది. మన

మెట్టలేనియు వాని హస్తగతమునుండి వెలుపఁ బడుటకుఁ ద

గిన యుక్తిని యోజింపవలెను.

సాధు:—మీరలీ యలజడియందుఁ జిక్కవలదని మీకు మరల హితో

పదేశము జేయుచుంటిని. కుకూరమహేంద్రుని రేశసింహులు

మిగుల బ్రతాపవంతులు. వారిని మన చేక్కించుకొని వారి

దాయభాగమును మన వశపరుచుకొనుట కష్టతరము. సహజ

కార్యముగాదు. మొదటి యడుగునందే మీరెటుల మోసపో

యితిరో చూడుడు. పరమేశ్వరుఁ డటు లొసరింప కుండుగాక!

జైమినీప్రసాదొకవేళ మరణించిన, లేక వాని నెవ్వరేనియు

మడియించిన, నాపుస్తకము వాని యాధీనమందే యుండి యా

బాడి మీకుఁ దెలియకుండును. దాన మీకు తప్పక యధోపత

నము సంభవింపకమానదు. మీప్రాణము లెవ్విధమునను ర

క్షింపఁబడవు.

రమాసుందరి:—నిక్కువము. మేము తప్పక హేనస్థితియందుఁ జూపఁ

బడుదుము.

సాధు:—నేను మీకార్యాచరణములకు విముఖుఁడనైయుండును. కాని

ఏమి నేయుదును? నిరుపాయుడను, నన్నీ మహారాష్ట్ర వంచి

చి నావలన బ్రతినగైకొనియున్నది. నేను మీకు యుక్తాయు

క్తములను బోధించుటదక్క. మీకార్యములయందుఁ దోడ్పడఁ

జాలను.

మహారాష్ట్ర:—(సాధువుంగవుని యసఁ బరికించి) మితీమిమికిమాలు ప్ర

యత్నించి చూచెదము. కార్యసాఫల్యము గలుగనిచో మీ
యిష్టప్రకారము గావించెదము.

సాధు:—అదిమీయిష్టము! నేనావిషయమును నేమియుఁ జెప్పఁజాలను.

మహారాజు:—(జగపతిరక్షాను దురు వైపునకుఁ గని) ఈ కార్య నిర్వహణమునకు మీరెవరును దక్కఁ జూచుటయు ననుష్ఠించుటయు

జగపతి:—నాప్రాణములమును దత్కార్యసాధనమునకై ప్రయత్నించెదను.

రమాను:—మీయిష్ట నొదలుఁ దలఁచెదను.

మహారాజు:—ఇంక మీరెవరిని పంపింపఁ జూచుటయు ననుష్ఠించుటయు మెలంగుచుండును.

రమాను:—మా కార్యములను విధజియింపఁ జెల్లుట మంచిది.

మహారాజు:—(జగపతి వైపునకుఁ గాంచి) యైమిసేప్రసాదము మాస్తగతమునఁ జిక్కియున్న పుస్తకమును గొనితెచ్చుట నీకార్యము.
(రమానుందరి వైపునకుఁ గని) ఈ కార్యమునకును నుచించి గొనితెచ్చుట నీపని.

సాధు:—కాని, మీరు మహారాజుగారి ముందుఁ గన్పడిన భయమువలన
యన్నది. కానిచో, వ్యర్థముగ మీ ప్రాణములను గోల్పోయెదరు.

ఇరువురు:—అవి యేవి?

సాధు:—ఒకటి, కమారము పేంవన లేనివిషయములపైఁ జేయఁచేసుకొనఁజూచుట! రెండవది, యైమిసేప్రసాదమును మీయిష్టప్రకారము తేలియకుండట! అటుకానిచో, నరేంద్ర మీప్రాణములను గొనకయే మిన్నకుండఁడు. మరొకటి, వానిని మీరేమియుఁ జేయఁజాలను. (రమానుందరి దెసఁగని) నీయిం దాతఁ డాదరభావమును గలిగియుండునని తలంపవలయు. వాని కిప్పుడు నిజవృ

త్రాంతము తెలిసియున్నది. మిమ్ములను సమూలముగ నశింపఁ జేయుట కతఁడు తప్పక ప్రయత్నించును.

మహారాజా:— నిక్కువము! అందిసుమంతయు సందియములేదు. కాని, జగదతిరమానుందరు లిరువురు మిగుల జాకచక్రము గలవారు. తమ్ము నితంతరము మఱుగుపఱచుకొనియే సంచరించుచుందురు! (జగదతి రమానుందరుల వైపునకుఁ గాంచి) మంచిది! మీరిక బోవచ్చును! భగవదేచ్చ యెటులున్నదో కనుగొనవలసి యున్నది!

యిరువురు:— భీతిల్లఁబనిలేదు. మేము మాకార్యములయం దప్రమత్తు లమై మెలంగుచుండుము.

తదనంతర మాసభ ముగింపఁబడెను.

ప దు నా ల్ల చ ప్ర క రణ ము .

రోహిణీగడ తస్మానాయుండలి యామహాశక్తి సమక్షమునకు బలియొసంగఁ గొనిపోఁబడిన కుమారిచంద్రకేశయొక్కయుఁ గుమారనరేశాజితరజితేంద్రసింహులయొక్కయు వృత్తాంతములను మనము దెలిసికొనవలసియున్నది. కావున మనము రోహిణీగడమునకు బోవుదము. నడువుడు.

అవ్విధమున నాఘాతకులు కుమారనరేశాజితరజితేంద్రసింహుల నాకస్మికము బంధించి వారిని సృష్టినారాయణసింహ మహిషాలు సమక్షమునకు గొనిపోయిరి. మఱియు వార లాఘాపాలున కామున్వరి పరిచయము నొసంగిరి. వారి వృత్తాంతము నాలించినంతనే సృష్టినారాయణసింహుఁడు భయమఃఖకోధవిస్మయాకాంతుఁడగుచు, “వీర

“తత్త్వానాలోని కెటుల రాగలిగి” రని యోజింపసాగెను. కుమారిచంద్రకళయు నచటనే కలదుగదా? కుమారసరేశసింహుడు మున్నగు వారి నామములను వినుటతోడనే యామె మిక్కిలి తబ్బిల్లుచు, “అకటా! ఇప్పుడు వీరిప్రాణము లెటుల సంక్షింపబడును? ఓపుండరీకాక్షా! మధుసూదనా! వీరినెటుల కాపాడెదనో యాభారము నీయది. నాప్రాణములెట్టి దుస్థితియందు వెడలిసను సమ్మతింతునుగాని, పరోపకారపరాయణులగు వీరి మరణమును గన్నులార జూడజాలను. ఆసద్బంధవా! రక్షింపుము! రక్షింపు” మని దీనదయాపరుండగు యశ్వరాధాముని తన మనంబున బెక్కుభంగుల వినుతింపసాగెను.

ఈసమయంబున కుమారసరేశసింహుడు మున్నగు వారికిఁ తోడ్పడుట కాతత్త్వానాయందెవరును లేరని యచటనుండిన వారలందఱకు దెలిసిన విషయమే. కాని, యోగీంద్రనాథజ్యోతిష్కుఁ డచట నభ్యక్షుని రూపమున నుండట మాపాతక మహాశయులకుఁ దెలియుని విషయము కాదు. అయిన నతఁ డొంటరిగ వారి కెటుల దోడ్పడగలడు? వానివలన నేమి కాగలదు? అతఁడా దినచర్యపుస్తకమును జదివియుండుటవలన నాతత్త్వానానిబంధనలనుబట్టి కుమారసరేశసింహుడు మున్నగు వారలు తప్పక దోరింపబడుమరని వాసికి దెలిసియుండెను. అతఁడు దురంతవిచారసాగరమున మునింగి పరితపించుచుండ వాని నెమ్మనంబున కొక విషయము జ్ఞప్తికివచ్చుటచే వానికిఁ గొంత నైర్మము చేకూరెను. కారణంబేమన, బండితజగన్నాథుఁడు వానితో, “నేనుకుమారసరేశసింహుఁ డైయారువెంట నిచట కేతెంచును; దళపతి తానును గొంతపటివారముతో నచటికివచ్చి చేరుమననియుఁ జెప్పియుండెనుగదా!” కానిమ్ము! నేనీ మహారాజును సంభాషణమందునిపి కొంతకాల విలంబనము జేసినచో, బండితజగన్నాథుఁడు మున్నగు వారిచటికివచ్చి చేరగలరు. తదుపరి యాపుండరీకాక్షుఁడే గల” డని తలంచి జ్యోతి

మృ-ఁ దాభూపాలుని సమృద్ధిమానకుఁ బోయి వానితోః —

అధ్యక్షుఁడు:—భూపాలాగ్రో! కుశూరనరేశసింహుఁడు తనంతట దా
ను మరచేఁ జిక్కుటవలన నాకధికసంతనము గలుగుచున్నది.

మహారాజు:—(ఆపాదమంత్రక మధ్యకు ని బొసగఁ బరికించి) నీపలుకు
ల నాలించుటవలన నాకధికాశ్చర్యము జనించుచున్నది! నేఁడు
నీబుద్ధి వాయు సేనగ్ధామై వెడలియుండచుకదా?

అధ్యక్షుఁడు:—(తొట్టుపడిచుఁ గరమును జోడించి) మహారాజా!
అటులేల పలుకుచుంటి?

మహారాజు:—(కోపముతో) ఏమనుచుంటివి? నరేశసింహుఁడు తనం
తటఁ దాను వచ్చి యిడట బంధింపబడుటవలన నీకేల సంతన
ము గలుగుచుండెనో తొలుత దాని నెఱిగింపుము!

అధ్యక్షుఁడు:—నరేశసింహుఁడు మనవలన బంధింపబడిన సమాచార
ము నాలించి విజయేంద్రసింహుఁడు నిరుపాయుడై మీపుత్రిఁ
డు ప్రతాపరాజురాజునిసంహరింపఁగ నేను విడిచిపెట్టెదము. మీ
రును నరేశసింహుని విడువఁడని వార్త నంపునని.

మహారాజు:—కావుననే, నీబుద్ధి వాయుసేనగ్ధము వెడలియుండవలె
ను. లేదా, నీవువేషధారివగు అశ్వక్షుడవు కావలయును.

అధ్యక్షుఁడు:—(కంఠింపఁచు) భక్తులః సేనీతస్థానా నిబంధనలకు వ్యతి
రేకముగఁ బలుకుచుంటిని మీరిటుల వచించియుందురు.

మహారాజు:—బౌగ! ఇప్పుడు దానికి నచ్చివి. వార లీతస్థానాయం
దీగఁ జొచ్చుటవలన నాకమిషిచారము జనించుచున్నది. ఇపు
డీరోహిణీగడము విధ్వంస మయ్యెననియే తలంపవలెను. నేనె
వ్విధమున నీస్థాన నిబంధముల నుల్లంఘింపఁ జాలను. త
త్కారణమున నరేశసింహుఁడు మున్నగువారిని ఖండింపక దీర
దు మాత్రము సంపదలన నుచ నధికానర్థము సంభవించుట

నిజము. నరేశసింహుడు తొలుతనేయిచటి కరుడెంచియుండలేదు. వాని యైయూరులు మొదట నీతఁజ్ఞానాయుండు బ్రవేశించి యిచటి విషమునులన్నిటిని తెలిసికొని వెడలియుండును. కావుననే కొన్నిదినములనుండి యిచట దొడకుచుండిన ప్రతి విషము మచ్చితముతోఁ గూడియుండుచున్నది. ఇదియును గాక, నీవిపుడు వచ్చియించియుండిన మాటలనుబట్టి నీపైసను నాకు సంబేహము గలుగుచున్నది. నీవు వేషధారివగు అధ్యక్షుడవు గాకుండిన, నరేశసింహుఁ డిట్టివిధంబున నిచటి కరుడెంచుటవలన నీకధిక మనఃభేదము గలుగవలయునేకాని సంతస మెన్నఁ డలవడియుండదు. మఱియు నియమానుసరణి నరేశసింహుడు ఖండింపఁబడుననియు, వానికి మాఱుగఁ బ్రతాపనారాయణసింహుడు చంపఁబడుననియు నీవు తలచియుందువు. ఇదియునుగాక విజయేంద్రసింహుని యైయూరులు దమ నియమములకు జూంజలి యొసంగి మచ్చుచుండునకు మాఱుగ విషమునుబ్రయోగింతురనియుఁ గొలఁదిదినములలో రోహిణీగడము నిర్మూలము కాఁగలదనియుఁ దలపుచకువచ్చి నీకధిక మనోవ్యస జరిచియుండును. అయిదు గాక నీవు సక సమును బ్రకటించియుంటివి.”

సృష్టినారాయణసింహుని పలుకుల నాలించినంతనే జ్యోతిష్కుని నయనేందిరుములు తెలివఁబడెను. అతఁడు తన ప్రమాదమును పట్టించి మిగులఁ బశ్చాత్తాపము నొందుచు శిరమును వంచి యోజింపసాగెను. అంత సృష్టినారాయణసింహుడు తన పరిజనులఁ జేరి, “యీ కపటచిత్తుని కృత్రిమాధ్యక్షుని వేగమె బంధింపు” డని యాజ్ఞాపించెను. మఱియు నితఁడు నిజముగ మన యధ్యక్షునో లేక వేషధారి యో బాగుగఁ బరిశీలింపు” డనెను.

క్షణకాలము తో జారలా యధ్యక్షునిబట్టి విఠచికట్టి క్రిందబడ
వైదిరి. తననంతరము స్పృహనారాయణసింహుడు డిరువురు సేవకులఁ బి
లిచి, “వెంటనే వేడిశీత్యుని గొనితె” డని యాజ్ఞాపించెను. “అచట
శీత్యుని గావించుటకు వ్యతిరేకకారణం దనియు, డైత్యునాయుండలి జల
ము నిరాశ్రయము పేరిగనందును గావున నాజలమును గొనితెచ్చుట
యుచిత” ననియు నాసేవకు లాహూపాలునితో విన్నవించిరి. వారి. ప
లుకల నాలించి స్పృహనారాయణసింహుడు “ఔనాను. నేను మఱచి
తిని. మీరు వెంటనే డైత్యునాలోని కేగి కొంత యుష్ణజలమును గొ
నితె” డని వానితో జరిగెను.

ఇరువుర మునప్పుడు వేడిశీత్యుని గొనితెచ్చుట కొకవైపున
కుఁ బడగిడిరి. కాని వెంటనే మగడినచ్చి, “మహారాజా! తత్త్వానాపైకి
వెడలు మార్గము బంధింపఁ జేయున్న” డని నివేదించిరి.

మహారాజు: ఏమి! ఈమధ్యరము! ఆద్వారమెటుల బంధింపఁబడి
యున్నది?

ఒకఁడు:—శ్రీ గూ! అది మాకెటులఁ దెలియఁగలదు?

మహారాజు:—కాక కాదు! అటులేన్నటికిఁ గాజాలదు. (తాళపుఁజెవి

ని జూపుచు) ఇదిగో! దాని తాళపుఁజెవి నాయొద్దనేయున్నది.

ఈచెడిలేనిదే యా ద్వారము నెవరును బంధింపఁజాలరు.

రెండవఁడు:—మహారాజా! ఆవిషయమెట్టిదో మేము విన్నవింపఁ
జాలము. ఏలికవారు స్వయంకుగఁ జిత్తగించుట శ్రేయము.

స్పృహనారాజు: ఏమిట! దచటినుండి లేచి తత్త్వానాపైకి వెడలు
ద్వారము నొద్దకేగి అది బంధింపఁబడి యుండుట గనుగొని యధికా
శ్చర్య నిమగ్న హాససుండయ్యును. మఱియుఁ దనయొద్దనుండిన తాళపుఁ
జెవిని వెడలించి సూక్ష్మార్థమును దెలుపుటకుఁ బ్రయత్నించెను. కాని
యటులఁ గావయ్యెను. నేటిదినక సతఁ డాతాళపుఁజెవి తోడనే యా

తఱ్ఱానాయందలి ద్వారము లన్నింటిని దెఱచును బంసించుచుండెను. కాని నేడేలనో యది నిరుపయోగ మయ్యెను. ఇచ్చివిధంబులగు యద్భుతవిషయములు పుట్టెగలవని సృష్టి నారాయణసింహుడు కలనేని యు నెన్నఁడు దలంచి యుండును. నేడియు లాకస్మికము గలిగిన తా ముమాటులఁగని యతఁ డాశ్చర్యచకితుఁడగుచు మఱి యొక ద్వారము నొద్దకుఁ బోయి దానిని దెఱచుటకుఁ బ్రయత్నించెను గాని ఫలితము గలుగదాయెను. ఇప్పుడు వారికి జరిచిన మునిముఠపు ముకలేను. సృష్టి నారాయణసింహుడు కన్నుల నీరు నింపుచు, “అయ్యో! ఇప్పుడీ తఱ్ఱానాకును మాకును నాయుపరిమాణము చెల్లిపోయినందున దోచు చున్న” దని పరితపింపఁ దొడంగెను.

సృష్టి నారాయణసింహుడు సుదృఢభిత ముక్కుబుతో నలుచైపుల కు గుమ్ములుచు, నున్మానునివలె మాదిఁపూటి కాతాళపుఁజెవితో నా ద్వారములను దెఱచుటకుఁ బ్రయత్నించుచు విఫలమనోరథుఁడగుచుండెను.

అంత నచటి మండపముందలి భవముకరకిలావిగ్రహపు నోటి నుండి యొకవిధంబగు ధ్వని వెడలినప్పుడు వారికి వినిపించెను. సృష్టి నారాయణసింహుడును వాని పరిజనులు నానూతన విషయమును సంతోషించి మిక్కిలి భీతిల్లుచు నావిగ్రహము వైపునకుఁ బరిసరించునాగరి. అనర పాలుడు దొలుతఁ గొంతభీతిల్లెను గాని, మరల సృష్టి నారాయణసింహుని యావిగ్రహము సమీపమునకుఁ బోయి సూర్యుని దర్శనము చేసి యొగ్గి బాగుగ వినసాగెను.

కొంతసేపటిపాటి కాధ్వని మెట్టిదో యెవరికి దెలియవయ్యెను. తదనంతర మాశిలావిగ్రహపు నోటినుండి, “హహహ! నీ మువ్వనుడిక తాళపుఁజెవి పంజ్రెండవ నెంబర గది ద్వారమును మాత్రమే తెఱవఁ గలదు. నీవు వ్యర్థముగ నేల శ్రమనొందెదవు! నీ ధర్మమునుసరి జేసి

భ్రమముగ చంద్రకళను దానియందు బంధింపుము. కానిచో, మీపా
ణములకు ముప్పు వాటిల్లక మాన" దని కొంత స్పష్టముగ వినిపించెను.

ఈనూతనాద్భుత విషయమును గాంచియు, వినియు, భూపాలు
ని హృదయము భయాతిరేకంబున దడతడ కొట్టకొన సాగెను, "బా
పురే! ఈవిగ్రహమెటుల మాట్లాడుచున్నది? నేటిదనుక మన మెన్నఁ
జొకమాటయైన నీవిగ్రహమునోటినుండి వెడలుట వినియుండలేదుకదా?
ఈమహాశక్తియందెట్టి ప్రభావమో యుండుటచేతనే కాబోలు, పెద్దలీ
మహాశక్తికి బలదానమెసంగు నియమము నేర్పఱచియుంచి"రని తలం
చెను. కాని యాభూపాలున కట్టి క్షుద్రవిషయములందు విశ్వాసము
లేనివాడగుటచే నట్టి యాలోచనయందధికకాలము గడువకఁ దన
యొద్దనండిన తాళపుజెవితో నాపండ్రెడవ నెంబరు గదిద్వారములను
దెఱచి కుమారచంద్రకళనందు బంధించినై చెను.

సృష్టినారాయణసింహుఁ డొక నీకార్యమునండి తీరికగనియుం
డఁడు. అంతఁ బెక్కులు మన ష్యులను వెంటఁగొని పండిరజగన్నా
థుఁ డాతఃస్థానాలోనికి వచ్చిచేరెను. మఱియు నరేశాజితరజితేంద్రసిం
హులు వివశులయి యుండుటను గని వెంటనే వారి బంధనములను సడ
లించి వైచెను. వాని కార్యాచరణములఁ గని సృష్టినారాయణసిం
హుని పరిజనులు కోపఘూర్ణితమానసులై వారిపైఁబడి తెగువతోఁ బో
రనారంభించిరి. కుమారనరేశాజితరజితేంద్రసింహులును దమ కైదుపు
లను దూసి యాపోరాటమందుఁ గదిసిరి. వారిమొదట నిలచి పోరునట్టి
వేటిమగఁ డెవఁడు గలఁడు? సృష్టినారాయణసింహుని పరిజనుల నిర్ద్వి
చుటకు మన యైయూరులే యధికము. కొందఱు మృతినొందిరి. కొం
దఱు గాయముల నొందిరి. సృష్టినారాయణసింహుఁడు బంధింపఁ బడె
ను. విజయేంద్రసింహుని పరిజనులలో నెవ్వరు మృతినొందలేదు. ఈకా
ర్యములగుండి తీరిక గనిన పిదపఁ కుమారనరేశసింహుఁడు మున్నగు

అదృశ్యమై పోయినది.

అట్లునామందు దొరికియుండిన అప్పుడును పనుల నెల్ల
గణవినియుండిరి. అలితాజ్యోతిష్కు లెరువు కనక వృత్తాంతము
తయుఁ గుమారనరేశాజితరజితేంద్రసింహులకుఁ బలిపి కుమారిచంద్ర
కళ పండ్రెండవ తరగతి గవి తంబు బింహుగతి యింకొని నుడివిరి.

పండితజగన్నాథులు పుష్కరాచారము నియము నియవ్రతుండిర
తాళపుఁజెవి తీసికొని పండ్రెంక తరగతి గణితైది కమా నెను గాని,
దానియందుఁ గుమారిచంద్రకళ చూపుకయ్యెను. అది యామందు
దుఁజొచ్చెనోలేక, నాగదేవోక లు మొదలుగొని పండ్రెంక తరగతి గాని,
నుండి కుమారిచంద్రకళ యెటులవృత్తముయొక్క యె ను సోత్పర్యవక
తులగుచుండిరి. అగణితగొక కళ. పుస్తకము పండిత యెటుల గాంచి
రజితేంద్రసింహులు దానిని దీసి చదివి యెట్లు వినినది. దానియందు
దీదిగువను లిఖించిన విధమున గాని, పండిత యెట్లు.

గీ॥ జగపతి జగతిఁ బ్రబల ముదయము

ప్రబల కాశ్యంబులను జగ్గి పలుమొనితె,

మహిమైమొప్పు శాంతి కుమారవీర

లోకముఁ జిక్కవచ్చు పనొక్కంగి॥

ఈవ్యవస్థల భావమెఱికిని గానవచ్చును. కాని,
యెచట కుమారిచంద్రకళ చూపవలెనని తంబు మాత్రము వాసుని
శృయించుకొనిరి. అలిత యావక్యము నొంది మాత్రమనే పకపక
నవ్వెను. తక్కి వార లామెతో, “నీవీ మహిమ మంది” పని ప్రి
శ్చింప నేమియుఁ బ్రత్యుత్తరం బొసంగవలెయ్యెను. కాని, మర యెయ్య
రులామెనేల వినుతురు వారలావక్యము గార ను చెలువుచుని యా
మెను నిర్బంధించుటవే నాచిత్రవారిలో, “అట్లుగా గా! నానగపుత్రకు
విశేష కారణమొద్దయిలేదు. నేనె తయోచుట, నీ కుమారిచంద్రకళ ని

చటినుండి విడిపించితిని. (ఆమెను విడిపించుటకు తానె-
 గావించియుండెనో వాటినన్నింటిని జెప్పినమీదట) తత్కార-
 యేంద్రసింహమహాపాలుని వలన నేనెంతయో పారితోషికమును
 యజాలుదునను యాశతోనుంటిని. కాని, నాప్రయత్నమంతయు నిష్ప-
 లమయ్యెను. నాయాశయడుగంటెను. నేను కాంచుచుండగనే కుమారి
 చంద్రకళ యీ గదియందుఁ బంధింపఁబడినది. మీరీ గదిని తెఱచుట
 వలన నేనామెను జూడగలుగుదునుగదాయని తలచితిని. ఆమె తనంత
 టఁ దాను నేగొనిన పరిశ్రమయంతయు నామహారాజుతోఁ జెప్పియుం-
 దును. కాని, ప్రయోజనమేమి? ఆహా! భగవంతునిలీల మిగులవిచిత్ర-
 మైనది? అతఁ డెప్పుడేమి కావించునో యెవరికిని దెలియదుగదా! య-
 న్నేయోలీలామానుషవిగ్రహుని చంద్రులను దలంచుటవలన నాకునగవు
 వచ్చిన" దని తెలిపెను.

లలిత పలుకు లెల్లరకు విశ్వాసమును గొల్పియుండవచ్చును గా-
 ని, మన యైయూరుల మానసములకు మాత్రము దృష్టిని గలిగింపఁ జా-
 లవయ్యెను. వారలు లలితతో నెటులఁ బ్రవర్తింతురో మనము చూడ
 వలసియున్నది.

“ఇక మన మీతఃస్థానాలో నిలచుట యుచితముకాదు. ఇచటఁ
 గుమారిచంద్రకళజూడ చూపట్టునను విశ్వాసము నాకినుమంతయును లే-
 దు. మఱియు నీతఃస్థానాయందలి యద్భుతవిషయముల కిచటి భూపాలుఁ
 డే సంత. భీతమనస్కుడగుచుండ నిక మన గణుతియేమికలదు? మన
 కు సాధ్యమగునంత శీఘ్రముగ నిచటినుండి వెడలుటయే శ్రేయోదా-
 యక” మని పండితజగన్నాథుఁడు తన యనుచరులకు బోధించెను.

అచట మృతినొందినవారల నాతఃస్థానాయందే పూడ్పించి, సృ-
 స్టివారాయణసింహుని వాని పరిజనులలో హతశేషులగు నొకరిద్దరను,
 నపరాధుల విధులున తమ వెంటఁగొనిరి. యోగీంద్రసాధకోత్తిష్ఠుఁ

దాతఁజ్ఞానా తాశపుఁజేగుతైను బదిలపటచుకొని దినచర్యపుస్తకమును
జేతఁ గొని యందఱివెంట నాతఁజ్ఞానానుండి బయలుదేరెను. ఈమా
టు వారలా తఁజ్ఞానానుండి వెడలునపుడు యోగీంద్రనాథజ్యోతిష్కుఁ
డు లోని కిత్తులెవరుఁ బ్రవేశింపకుండ దానియందలి ద్వారములన్నిం
టిని బంధించుచుఁ బోయెను.

ఆతఁజ్ఞానానుండి యెల్లరు వెలుపలకు వెడలిసవినప లలిత కుమా
రనరేశసింహునితో, “రాకుమారా! నాపరిశ్రమయంతయు విఫలమగు
టవలన మిక్కిలివెతనొంచుచుంటిని. ఇప్పుడు కుమారిచంద్రశకు గలిసి
కొను యాశయు నంతరించినది. నేను నామెవలెనే నీదు
ధింపఁబడియుంటిని. ఇక నాకు సిలవొసంగుఁడ
డలిపోయెద” నని విన్నవించుకొనెను.

నరేశ:—నీనివాస మెయ్యది?

లలిత:—మధురానగరము.

రజితే:—లలితచారిత్రము మిగుల దీర్ఘమైనదిగను మనము

చు నదిగను దోచుచున్నది. ఈమెచు మన మహారాజు చెంత

కు గొనిపోవుట యావశ్యకము.

పం. జగన్న:—ఆవశ్యమటులనే గావింపవలెను. కాని నో, మహారాజు

మనపై గోపింపకమానఁడు.

ఐయారుల మనోగతాభిప్రాయమును గుఱ్ఱించి లలిత యచటి
నుండి వెడలిపోవుటకుఁ గుమారనరేశసింహుఁ డచుజ్ఞకొనఁగఁడయ్యెను.
నిరుపాయయై లలితయువారివెంటఁబోవలసియేవచ్చెను. కుమారనరేశసిం
హుఁడు మున్నగు వారలెట్టి నియంత్రణయుఁ బరిశ్రమయు లేకయే విజ
యేంద్రసింహమహీపాలుని స్కంధావారమునకుఁ బోయిచేరిరి. లలిత
సన్మానపూర్వకముగ నొక డేరాయండుంచఁబడెను.

పదునైదవ ప్రకరణము.

మహానటి దిలకు న నాగనామమున విజయేంద్రసింహముహూ
పాలుడు తన కడుగోరముచొక సభిదీర్చి రోహిణీగడమునుగూర్చి
సంభాషించుచుండెను. ఇంత వానితోనుండు సహింహులును పండిత
జగన్నాథయ్యో వ్రాసినామును గలచూరనలేకసింహులును వాని న
మీపమున గూర్చుండియుండిరి. ఎల్లరు తమకు దెలిసియుండిన రోహి

కడతల్లిదండ్రుల నాథులను వివరించి తెలిపిరి. తదనం
తల్లిదండ్రుల నాథులను వివరించి తెలిపిరి. తదనం

మహానటి నున మిప్పుడెట్టి యేర్పాటులను

చేయుదు?

పద్మావతియేమియు చెప్పకు నననన బాధింపఁ బడియుం
డిరోయిపుడే మి మీ రాజ్యముపయి విజయమును బడసితిమి.
ఈ రాజ్యమునకు మీరలే యధీశ్వరులు. ఇక నేవిషయమందును
మనకెట్టి లోబడమును గలిగి యుండలేదు. కాని, సృష్టినారాయ
ణసింహునియొకల మనకొకటి పద్మావతియొకల మునను విషయ
మును మాత్రము దెలుపవలసియున్నది.

విజయే:—నరయే! కుమారిచంద్రావతి వివరమునునను దగు ప్రయత్న
మును గావింపవలసియున్నది.

అభయ:—దేవ! ఈ కేసు నావశ్యకములకు విషయములే. కుమారి
చంద్రావతి విషయమున నేనేమియును దెలుపజాలను. ఇక
సృష్టినారాయణసింహుని విషయమున నాయభిప్రాయమును తొ
లుచునే జెప్పవలసియున్నది.

విజయే:—అయ్యో! ఇక మరలమిత్ర మన కొలువును స్వీకరిం

చునెడల మాన మీరోహిణీగడముపై గప్పమును నిక్కియించి
వానిని విడిచిపెట్టుటయే యుచితముగఁ దలంచుచుంటిని.

అభయః:-విన్నవించుకొనియుంటినికదా! నాయభిప్రాయము కూడనదియే
రజితేః:-పిదప నతఁడు కృతఘ్నుడై మన శాసనము నుల్లంఘించునే
మో యెవరెఱుంగుదురు?

అభయః:-నాకుఁ దెలిసియున్నంతవఱ కతఁడు విశ్వాసపాత్రుఁడనియు
సత్యసంఘుఁడనియు నమ్ముచున్నాను. భగవంతుఁ డటులొన
రింప కుండుగాక! మధ్యగ నొకవేళ వాని మానసము మాటిస
ను మనము దానిని సరకునేయ నగత్యములేదు.

విజయేః:-సరియే! కానిండు! (అజితసింహుని వైపునకుఁ బరికించి) సృ
ష్టినారాయణసింహు నిటకుఁ గొనితెమ్ము. కాని, శృంగిలాలా
ధునిగ మాత్రము వానిని నాయెదుటికి గొనిరా
“చిత్త” మని పలికి అజితసింహుఁడు స్వ

గొనితెచ్చుట కచటినుండి వెడలెను. మఱి

వానిని వెంటఁగొని యచటికి వచ్చిచేరెను.

మాన్యవిషయములను సంభాషించుచుండిరి. సృష్టి

దు వినమృభావముతో విజయేంద్రసింహమహీపాలునకు

ములను జోడించి వాని సమ్మతియున నిలచెను.

విజయేః:-భూపాలా! ఇప్పుడు మీయభిప్రాయమేమి?

సృష్టినా:-నాకు వేడేమియభిప్రాయమును లేదు. నాజీవిత కాలముంత
యు మిమ్ముఁ గొల్పుచుండుటయే!

విజయేః:-తరువాత మీనియతియు దెట్టిమార్పును గలుగదుకదా?

సృష్టినా:-మిముంబోలు ప్రతాపశాలురగు భూపాలునియెడ వందన

బుద్ధిగలవాఁ డతి దుర్మార్గుఁడనియే తలంపవలెను. మిమ్ము

నిద్దించు విశ్వాసము గలిగియున్న వాని నవివేకి యవలెను.

మీరైనయూగులలో నొకరొకరు పదునైదురాజ్యములను విధ్వంసము చేయుగలరనుట కాపంతయు సందియములేదు. ఈరోహిణీగడమగ్గ మధ్యద్యునైనదని నాకు సంపూర్ణవిశ్వాసము గలిగియుండెడిది. కాని నాయూవిశ్వాసము భ్రమాపరాధమని యిప్పుడు తెలియకొనగలిగితిని. మీరలెట్టి ప్రబలరాజ్యమునైనను యద్ధము నొనరింపకయే యాధీనము జేసికొనగలరు. మీరైనయూగులు రోహిణీగడమగ్గపండు జొచ్చి యేయేకార్యముల నొనర్చిందియుండిరో యెటు లాభఘానాయందుః బ్రవేశింపఁ గలిగిరో నాబుద్ధికేమియుఁ దప్పటలేదు. కొన్నివందల పశ్చరములనుండి యాశ్చర్యనా రహస్యములు మంత్రమువలె మిగలు నోపనముగ నుంచబడుచున్నవి. నిజమును యోజింప

నాదావాసాపూర్ణస్థితి తెలియదనియే భావింపవలసియున్న

తరకున తప్పునాను సహిత మాధీనము జేసి

ఈగుల పుష్కావిశేష మెంతకొనియాడినను దీ

నకు మీపై నధిక దయాకటాక్షము గలదు.

నభావసూనుట తన చేతులతోఁ దన గొంతుక

చుకొనుటయే యగుచున్నది.

మహారాజు దరహాసవదనుడై వాని వైపునకుఁ జూడసాగెను. సృష్టి నారాయణసింహుడు నచ్చియించి కుండిన మాటలయందు వాని సత్యసంధత వెల్లిడియగుచుండెను.

విజయేంద్రసింహుమహారాజు మిగలసంతుష్టాంతరంగుడై సృష్టి నారాయణసింహుని తనసమూహమున గూర్చుండఁబెట్టుకొని వానితో:-

“సృష్టి నారాయణసింహా! మేము మిమ్ము విడచుచున్నాము. మఱియు రోహిణీగడసింహాగనముపై మిమ్ము మాకుసామంతునిగాఁ

నధిష్ఠించు చున్నాము. మీరు మాకు సరంకరము లోబడి కప్పమును గట్టించుడవలెను.

“భూపాలాగ్రణీ! నన్ను మీయాళ్ళా ధీరకురువదనగఁ దలంచుకొని యున్నాను. ఇత రోహిణీగఁడ సింహాసన విషయమొకటి కలదు. నేనాసింహాసనము నధిష్ఠించుటకుఁ గోరను. మీరు వేచొకనిని మీకుఁసామతునిక నేర్పించుకొనుఁడు, నాకు మాత్రము మిమ్ము గొల్పుచు మీ శాసనములు కనుమతి నొసంగుఁడు.”

“రోహిణీగఁడమును బరిపాలించుటకు మీకుఁ బె పుష్కల లెవ్వరును నాదృష్టికి గోచరించుటలేదు.”

“(కరములను జోడించి) రాజాధిరాజా! నన్ను క్షమింపుఁడు. ఈరాజ్యభారమును నాశిరమున వేయఁదలఁచు.”

ఒక యరగంటకాల మును వారప్రతివాదములు జరిగిననాఁడట విజయేంద్రసింహమహారాజు స్వయంయుగ స్పృశారామసంహతుని రోహిణీగఁడ సింహాసనాద్విష్టునిగఁ జేయవలయుమఁదలెను. స్పృశారాయణసింహుఁడు దానిని నిరాకరించుచుండెను. అప్పుడు కతఁడు నిరుపాయుఁడై విజయేంద్రసింహమహాపాలుని యాజ్ఞను మన్నింపవలసియే వచ్చెను. తదనంతరము స్పృశారాయణసింహుఁడు విజయేంద్రసింహమహాపాలునితో, “రాజకంఠిరవా! మూలక సరిదిగములవజ్రకునీరోహిణీగఁడమందు నిలచి మాకు యజ్ఞములక న. కరము” నని మిక్కిలి వేఁడుకొనెను. అతఁడైనానుచుకలి యజ్ఞము విషయములను గాంచు కుతూహలము గలిగియుండిన వాడగుటచే కడ పునఃప్రసంగా మహారాజు యెట్టకేలకు వాని ప్రార్థనను స్వీకరించెను.

స్పృశినారాయణసింహుఁడు బద్ధహస్తుఁడై యుభయసింహుని దెసఁగాంచి, “మహాశయమా! మీకును మీరాజుకూ పాదములకు లోబడిన

మైయారులును రోహిణీగడమందుఁ బ్రవేశించి కావించిన యద్భుత
చర్యలను వినుగోరుచుంటిని. దయాన్వితహృదయుఁడవై యావృత్తాం
తమంతయు నాద్యోపాంతముగ వినరించి తెలుపుము. నాబుద్ధి యింకను
గలత నొందుచునే యున్న” దని పలికెను.

అభయసింహుఁడు తా మొనరించియుండిన సకలకార్యములను
సాంగోపాంగముగ జెప్పి సృష్టినారాయణసింహునకు వినిపించెను. తన
యమాత్యుఁడగు దయానందుని యద్భుతచారిత్రమును విని యతఁడు
కడుపుపగులునట్టుల నవ్వుచు, దయానందుఁడు మిక్కిలి యనివేకియని
తలచెను.

తదనంతరము దయానందు నటకు రావించి వానిని సృష్టినారా
యణసింహునకు యాధీనపఱచిరి. మఱియు సృష్టినారాయణసింహుని
యనంగు పుత్రుఁడు ప్రతాపనారాయణసింహునిగూడఁ గొనితెచ్చుట
కుఁ గొందఱు భటులు కుమారిగడమునకుఁ బుత్తైంపఁబడిరి.

సకలకార్యములనుండి తీరిక గనిన పిదప లలిత విషయమున సం
భాషింపసాగిరి.

అభయ:—(సృష్టినారాయణసింహునితో) భూపాలా! లలిత యెవరు?

ఆమె మీకొలుపునం దెప్పటినుండి కలదు?

సృష్టినా:—మహాశయా! నేను లలితను బాసగ నెఱుంగను. ఓకమా.

సమానకుఁ బూర్వ మైనాఱు దినమున యంతరమున లలితామ
నోరమ లనునిరువును యువతులు నాసమక్షమున కరుదెంచిరి.
వారి వర్తనమును దుస్తులను గాంచుటవలన వారలొకానొక
గౌరవకుటుంబమునకుఁ జెందియుండురని నాకుఁ దోచినది. నేను
ప్రశ్నించినమీఁదట వారిరువురును దా మొక గౌరవకుటుంబము
నకుఁ జెందినవారమనియు, దమ కష్టదినములు మూఁడునా
ల్లి మాసము లిచట యలదాచుకొన నెంచితిమనియు పచి

యించియుండిరి. వారిపై జాలివాడముటచే నేను నానిని సన్నా
నపూర్వకముగ మాయుట నుంచితిని. వారి విషయమున
నింతకంటె సభిశమేమియు నాకుఁ దెలియదు.

అభయ:—తప్పక వారి చారిత్రముం దేదియో గురుతర రహస్యము
డవజ్జెను. వారిరువురు సామాన్య జనితలుగ నాకుఁ దోచుట
లేదు.

జ్యోతిష్కుడు:—నేకొక యుక్తుతసమాచార మెఱింగింపవలసి యున్నది.

అభయ:—ఆవిషయ మెట్టిది?

జ్యోతిష్కుడు:—లితాచంద్ర:శ లిరువుర నా స్థూనానందం నెఱగాం
చినపుడు నేను వారిరువురను వారి నామ విలతోఁ బిలిచియు
టిననియు, దమనామములు నాకెటులఁ దెల్లమయ్యెనా యని
వార లుచకోలరా ర్తనియు, లెఱ్ఱానాస్పత్రాతములను వర్ణించు
తఱి మీరు వివరించుచుంటిని.

అభయ:—ఔనాను! నాకు స్పష్టత నచ్చినది. లలితను మీరెఱుఁగు
త్తింజగలిగితిరని మిమ్మా ప్రశ్నింపదలంచి నుంటిని.

జ్యోతిష్కుడు:—చాలును! నేనిది వాచుస్ఫుటవిషయమున నివరించు
చుంటిని. సావధానచిత్తులై మానిపుడూ.

అభయ:—మంచిది. కీక్రమముగ వచియింపుడు!

జ్యోతిష్కుడు:—నేనొకనాఁడు రోహిణిగడశక్త్యా గాఢముఁ గూ
ర్పుండియుండ నావమానసమున కేమియుఁ దోచుచుండుటచే,
నాస్థానముననుండిలేచి యొకొకగదినిఁ దెఱచి చూడఁబోదంగి
తిని. నాచేఁ జిక్కియుండిన తాళపుఁజెవుల గుర్తి యునొక పెద్ద
దెవికలదు. దానివలన నాతఱ్ఱావాచుండలి యన్ని ద్వారము
లు తెఱవఁబడును. మిగత తాళపుఁజెవులు జేని కువయోగప
రినో యవి యెఱుఁగలనఁ యీవాడ యితదనుక నామఁదెలి

యదు.

అభయ:—మంచిది! తక్షణాత నేమి జరిగెను?

జ్యోతిష్కుడు:—ఆగదులన్నియు సందకారమయంబుగ నుండెను. నా వెంట దివ్యుని గొనిపోయి యెంతదనుక జూడఁగలను? నేనొక గదియందు గోడపై మెఱయుచున్న యొక వస్తువును గాంచి తిని. ఆగది యంశకారబంధురముగనున్నను నామెఱయుచున్న దొక చిత్తరువని నేను గ్రహింపఁ గలిగితిని. చీకటియందుఁ గూడ బాగుగఁ జూపట్టు నొకానొక రంగువలన నాచిత్తరువు చిత్రింపఁ బడియున్నది. దానియందలి ముక్కు, చెవులు, యింతయేల! శిరోజములు సహితము స్పష్టరూపమునఁ జూపట్టుచుండెను. ఆచిత్తరువుకింద “లలిత” యని పెద్ద యక్షరము లతో వ్రాయఁబడియుండెను. నేను చాలసేకటివఱకు విస్మయకాంతచిత్తుడనగుచు నాచిత్తరువు వైపునకుఁ బరికించుచుంటిని. తదనంతర మచటినుండి నాస్థానమునకుఁ బోయి కూర్చుంటిని. కొంతసేపటికి గుమారిచంద్రకళ వెంట లలితనుగాంచి నతోడనే యావ్రతబింబ మీమెదేముని నిశ్చయించుకొంటిని. ఆచిత్తరువు నాతల్లనాయుందుఁ జూచియుండుటచే లలిత యిచట నివసించునదియేయని తలచియుంటిని కాని, యిపుడు సృష్టినారాయణసింహభూపాలునివలన నామె సమాచారము నాలించి యబ్బరపడుచుంటిని. లలిత యిచట నివసించునది కానిచో నామె వ్రతబింబ మీతల్లనాయుండేల చూపట్టుచుండెనో యది దురూహ్యము.

సృష్టినా:—ఆశ్చర్యము! నేనింతదనుక నాచిత్తరువును జూచియుండలేదు.

విజయేంద్ర:—ఇపుడేమాయె. మనమాతల్లనాను సావకాశముతోఁ బ

రిశీలించునపుడింకను బెక్కుయన్భుతవిషయములందుఁజూపట్టగలవు

సృష్టి నా:—అట్టి యవకాశము శీఘ్రముగ మనకు లభించునటుల నావ రాత్పరుఁ డనుగ్రహించుగాక! ఇక మనము రోహిణీగడము నకు శీఘ్రముగఁ బోయి చేరవలెను.

విజయే:—(అభయసింహుని దెసఁగాంచి) కుమారమ హేంద్రసింహు ని విషయమున నెట్టి యేర్పాటులు కావింపఁబడుచున్నవి?

అభయ:—మహారాజా! నే నావిషయమున నిశ్చింతగ నుండలేదు. చారులను నలువైపులఁ బుత్రైంచియుంటిని. నేనింతదనుక నీరో హిణీగడ కార్యములయందే చిక్కియుంటినికదా? నేనిప్పుడు స్వ ముగ వానిజాడ నరయనేగెదను. కొంతకొంత జాడయుఁ దెలి యుచున్నది.

విజయే:—అదియెట్టిదో వచియింపుము!

అభయ:—నే నావృత్తాంతమును రేపటి దినమున వివరించెదను. నేటి కి తాళుఁడు.

విజయేంద్రసింహుమహారాజునకుఁ డన పుత్రు లిరువురియుం దధి క వాత్సల్యముగలడు. కుమారమ హేంద్రసింహుఁ డదృశ్యుఁడయిన విచారము వానిని మిక్కుటముగ బాధించుచుండెను. కాని యతఁడు తన మనోభావ మొరులకు వెల్లడించక దాఁచియుంచు నేర్పుకాఁడు! మఱియుఁ గాలగతిని దలంచువాఁడు. ఏ కార్యమం దభయసిం హుఁడు తనయనమ్మతినిబ్రకటించునో యాప్రసంగము నభయసింహుఁ డు మరల నెత్తుదనుక, సాధారణముగ నాఁడఁజావిషయమున నేమియుఁ బలుకకుండును. తత్కారణమున నతఁ డభయసింహునితోఁ గుమార మహేంద్రసింహుని విషయమున నేమియుఁ బ్రశ్నింపఁడయ్యెను.

మఱునాఁడు సృష్టి నారాయణసింహభూపాలుఁడు నేనాన మేత ముగ విజయేంద్రసింహుమహారాజును రోహిణీగడదుర్గములోనికి వెంట గొనిపోయెను. మఱియుఁ గుమారన రేశసింహుని నామమున వాని విజ

యమును ఘోరిగా జేసెను. అప్పుడానందచోత్సవములు నెఱపదగిన సభయమై యుండినను గుమారమహేంద్రసింహునిముందలి జప్తివారిలెట్టి యుత్సవములను గావింపరైరి.

స్వస్థినారాయణసింహుని సన్మానపరివర్తనములవలన విజయేంద్రసింహుని హింసాపాటకును వాని పరిజనులకు మిగులఁ బ్రసన్నచిత్తులయియుండిరి. మఱుకాఁడు దిశాగ్ధానా యందొక చిన్న సభఁదీర్చి, “మనవిప్రుడేమి నేయవలయు”నని పర్యాయోచింపసాగిరి. ఆసభయందు విజయేంద్రసింహును హాజరు గుమారనరేశాధ్యయమోహనసింహులును బండ్లదగన్నాథయోగీంద్రనాథులును స్వస్థినారాయణసింహు దయానందులును కూడియుండిరి. మఱియు వీరలేకాక మొగముపై నకాబును ధరించిన యొక మనుష్యుఁడను గలఁడు. వాని సభయసింహుఁ డాసభాంతరమునకుఁ గొనితెచ్చియుండెను. మఱియు నామనుష్యుఁడు జామీనుమీఁద నాసభలోనికిఁ జేర్చుకొనఁబడెను.

విజయేంద్ర : — (అభయసింహుని దెసఁ బలికించి) నీవెంట నరుదెంచిన యానూరణ మున్నుని యెదుట మన రహస్యవిషయములను సభాసంపదగలరా?

అభయ : — ఆ! ఆ!! ఎట్టి యుక్తాంకితును లేదు. మనము యథేచ్ఛగ సభాసంపదగొనవచ్చును.

విజయేంద్ర : — ఇప్పుడు మన కార్యములందలి ముఖ్యవిషయములను దెలుపుదుంటి నాలిప్పుడు. మనము కుమారచంద్రకళ జాడనరయటొకటి! రెండవది, పెక్కు విషయముల నెఱుఁగుటకును యోజించుటకును యోగ్యములగు యిత్రాశ్ఛానాయుండలి యదృష్ట విషయములను తెలిసికొని విమర్శించుట! మూడవది, యన్నిటికంటె ముఖ్యమగు గుమారమహేంద్రసింహుని జాడగని పెట్టట! (అభయసింహుని దెసఁ గాంచి) కుమారమహేంద్రసిం

హుని జాడ కొలఁదిగ దెలియుచున్నదని నుడివెలివికదా?

అభయ:—చిత్తము! నేనటులనే పలికియుంటిని. మఱియు నాసవిస్తర వృత్తాంతమంతయు మీకిప్పుడు తెల్లము కాఁగలదు. కాని యన్నిటికంటె ముందుగ రెండుమూఁడు విషయము (సృష్టినారా యణసింహుని వైపునకు సంకేతించి) లీభూపాలుని ప్రశ్నించుటకుఁ దలంచుచుంటిని. తదుపరి మన మా విషయమున సంభాషింపనగును.

విజయే:—మంచిది! అటులనే కానిమ్ము.

సృష్టినా:—ప్రశ్నింపుఁడు! ప్రశ్నింపుఁడు!!

అభయ:—మీకొలుపునందు * దిలేరుసింహుఁడను యెయ్యారుఁ డొకఁడు గలఁడా?

సృష్టి:—ఔను! కలఁడు. అతఁడు మిగుల విశ్వాసపాత్రుఁడు! ఆర్జవయుక్తుఁడు. ఐయారితనమునందు నిరుపమానుఁడు. మఱియు దయానందకల్యాణసింహు లిరువురును వాని శిష్యులు. అతఁ డిచటనుండి పారిపోవుటవలన నామానసమున కధిక విచారము జనించినది. ఆశ్చర్యము! నేటికి మూఁడు దినములకుఁ బూర్వమొక చింతగలదు. నేడు వేఱొకచింత గలిగియున్నది. దైవజూయ నెఱుంగశక్యము కాదుగదా!

అభయ:—మీవచనములు నా కేమియు బోధపడుటలేదు. మీకుఁ గలిగియుండిన చింతలెవ్వి? ఆశ్చర్యమునకుఁ గారణమేమి?

సృష్టి:—మొదట దిలేరుసింహుఁడు పారిపోవుటవలన గలిగినచింత కోధవిస్మయములతోఁ గూడియున్నది. నేడతడిచట లేకుండుటవలన గలిగిన చింత, యందాశ్చర్యము మాత్రమే కూడియున్నది. కారణంబేమన, నతడిచటనుండిన యిప్పుడు సంతోషపూర్వకముగ మీకార్యములఁదమఁ దోడ్పడును గదాయని.

* దిలేరుసింహుఁడు మాడపికి పితృవృద్ధుఁడు. వానివృత్తాంతము మీభాగము దలి నాల్గవ ప్రకరణమునందు వివరించియుంటిమి.

అభయము:—మీరు నానికొక గొప్పలగుటకు గారణమేమి? అనఁదేల వా
 రింతవలె నన్ను.

సృష్టి నా:—నేను నాదివ్యచక్రశక్తిను బలాత్కారపూర్వకముగ బట్టిం
 చి నే న్నాదివ్యచక్రశక్తి నాతో, “మీరిట్టికార్యమును గావించు
 ట దుష్టముగాదు. పాపముగలగుట శాస్త్రముతో విరుద్ధముగాదు
 విజయించుకొనుటకు గలదితో వైరమును గలిగించుకొనుట
 యగుచున్నది. ఆయెలరాగ వాని క్షేమపుత్రుఁడు మహేంద్రసిం
 హుని నది-దివ్యముని. ఈవున వెంటనే నూమెను విజయేం
 ద్రుని హయాపాలకుని నాదు బుద్ధిచుట శ్రేయముని నాకు
 పొంతిపడేదని నాదు ముందు. వాని సంతవాక్యములు నాచె
 న్నందు చేగట్టుగ దోచుటచే గోపాద్వీపితమానుడనై వానిని
 బట్టి పడల పడెను. నాకు రణవిజయసింహులు (చంద్రశ
 ఘాటామహులు) నకు నభికన్నైతి కలదు. దిలేమసింహుఁడు
 నాకొలఁచిన నాకు నది శత్రుఁడు గణేశసింహుఁడు రణవిజ
 యుని నాకు కొలఁచిన నాకు గలదు. గణేశసింహుని కూతురు
 మాధవిని మీరెచ్చిగింపవలెను.

అభయము:—బావావా, నామొల్లకము నామెను బాగుగ నెఱింగియు
 న్నాము.

సృష్టి నా:—వాచి. అగ నెఱింగియును మరణించి నేటికి జాలకాల
 మయ్యెను. నా మధ్యనే రణవిజయసింహునకును నాకును మనో
 వైషమ్యము. దలచి. తత్కారణమున గుమారిచంద్ర
 శక్తిను బట్టింపించి నాకుమానకు వివాహమును గావింప.
 దలచుచున్నది నది నిరేకుసింహుని మిక్కిలిచేడుగాదోచెను
 వానికైగల రయాభిమానములు నామాననమునుండి తొలగి
 పోయినవి. నిరేకుసింహుని శత్రువుని కూతురు మాధవి వాని

తోడ్పాటున కుమారిచంద్రశ్రీ నిచటికి విడిచిపెట్టుకొని
పోవునను చింత నాకుఁ గలుగుటచే నేను వానిని బంధించుటకుఁ
గృతనిశ్చయమైతిని. అతఁడు నానునోగలఁడునుకులను గు
త్తెఱింగి యెచటికిఁ బారిపోయెనో చెలియును.

అభయ:—ఇప్పుడు మీయభిప్రాయమేమి? అతఁడు దోషియనియూ?
నిర్దోషియనియూ?

సృష్టినా:—కాదుకాదు అతఁడు దోషకమునకును సోపానము నాప్ర
మాదమును దలంచి యుబ్బుకడకును వెలి. పశ్చాత్తాపము
నొందుచుంటిని. నాకిది డాభగవంతుడు వానిని జూపిన నా
ప్రమాదమును పాపము దెలిసి నానున ప్రమాదము బ్రతికెడిదియు
దును.

అభయ:—నాకెన్నిమేనియు బాధతో క ననునది నాని జాడగను
గొనగలను.

సృష్టినా:—గారు కోరిన పాత్రతోనక నుండి తాతొనమును సుడి
యు మీ యపకారభరము నాచేరమునై నిరసనగలుగును.

అభయ:—నేను దిలేకునిపోయి నాడ గినిపెట్టినది దిద్దిన పోయిన
వానిని మామహారాజు కొలుకడకుఁ దీర్చుటచేయ నేను వా
నిని నాయకునిగఁ జేసెనొనఁ గోయి నది యిదిమీ మీ
రు నాకొనంగ వలసిన పాత్రతోనక యు.

సృష్టినా:—నేను స్వయముగ విజయముగఁ బొందునని గొలుచు
చుండ నేను వేయిగ ననభి ని నొనవలయురా? నేను సంతో
షపూర్వకముగ వానికి ననుభవ నెనగుదుకదా. మీముండలి
యందు వానిని జేర్చుకొనుడు.

తదనంతర మభయసింహులు సకలము ముగియవై ధరించి

తనప్రక్కను గూర్చుండియుండిన వానిని పై పై పోయి నిరదము

తన మోముపైనుండి వకాబును దొలగించి క్రిందబడవైచెను. మఱియు సృష్టినారాయణసింహుని చరణములపై వ్రాలి, “భూపాలాగ్రాణీ! నాతప్పులను సైరింపు”డని వానిని బ్రార్థించెను. ఆభూపాలుడు వానిని గుఱ్ఱించి సంతోషపూర్వకముగ లేవనెత్తి ప్రీతితో కాగలించుకొనెను. మఱియు పానితో, “కానుకాదు. ఆనేరమంతయు నాయదియే. నీయందనుమాత్ర దోషమైనను లేదు. తదర్థమై నేను మిగుల లజ్జించుచుంటి” ననెను.

దిలేరుసింహుఁ డచటనుండి వెడలి అభయసింహుని సమీపమునకుఁ బోయి కూర్చుండెను. అభయసింహుఁడు వానితో, “దిలేరుసింహా! వింటివికదా! ఇప్పుడు నీవు విజయేంద్రసింహమహారాజు పరిజనులలోని వాడవైతివి” అనెను.

దిలేరు:—బౌను. నేనవశ్యము మీవాడను. మీరు మామహారాజు వలన ననుజ్ఞబడసియే యుంటిరికదా! ఇక నాటంకమేమికలదు? విజయేంద్రసింహమహిపాలుఁ డాశ్చర్యనిమగ్నుడననుడగుచు యాసంభాషణమంతయు నాలించుచుండెను. తదనంతర మతఁ డభయసింహుని దెసఁగాంచి, “దిలేరుసింహు నీవెచటఁ గలసికొంటిగని” ప్రశ్నించెను.

అభయ:—ఇతఁడు నన్ను గలసికొని తనవృత్తాంతమంతయు నాకుఁ దెలిపియుండెను. మఱియు నితఁడు ముఖ్యముగ మనకొక మహిమకారమును గావించియుండెను.

విజయే:—అది యెట్టిది?

అభయ:—ఇతఁడు మన కుమార మహేంద్రసింహుని జూడ గనిపెట్టి యుండుటయేకాక వాని నంరక్షణార్థమై తన యనుచరుల బెక్కండ్రు నియమించియుంచెను. మఱియుఁ గుమారమహేంద్రసింహున కెట్టివిధంబగు కష్టము గలుగఁ జాలదనియు

నిశ్చయ నిశ్చయముగఁ దెలుపఁజూపఁజే.

విజయేం:—(అధిక సంతోషముతో) దిలేరు! చాలు నైపునకుఁ గాంచి!

నాయనా! నీవు డిప్రువేచట నెక్కితియియందుఁ గలఁడు?

దిలేరు:—భూపాలాగ్ని! నే నాన్యత్నమునకు ముక్తిచేయఁడు

భయసింహునకుఁ దెలిపియు బిది. వానలన మీరు విచారలరు.

మీరావిషయమును దెలిసికొనటకు వెగిరిపడఁచిలేను. నేనిచటి

కేకార్యవశమున నరుడెందయుఁజినో యది వీరినది. ఇప్పుడు

నేనిచట కాలము వృథాపుచ్చుట చతురతగాదు. ఇక నాకు

సెలవాసముగఁడు. కారణంబేమన, నేను శీఘ్రముగఁ గుమార

మహేంద్రసింహుని చెతకుఁ బోయి చేరుటకుఁ దలంచుచు

టిన. నాపొరు నొక యెఱుఁగఁచుచు బుచ్చెనుట మేల. మా

కార్యము లతిత్వరితముగ నెఱవేఱఁగలము.

విజయేం:—(సంతసముతో) ముదిరి! నీయిష్టముపచ్చిన వానిని వె

టఁ గొనిపోవచ్చును.

దిలేరు:—అటులయిన, మోహనసింహుని నావెంటఁ బుచ్చెఁపుడు.

విజయేం:—నీవు సంతోషపూర్వకముగ వానిని గొనిపోవచ్చును. (మో

హనసింహుని దెసఁగాంచి) నీవు సాన్నిధ్యపుగమ్ము.

మోహన:—మహారాజా! నేను నిరంతర ము విభాజుల సంస్థముగ

నందును. (దిలేరుసింహుని నైపునకుఁ గాంచి) నమస్కరము. మ

నము వీరిని విడిచిపోవుము.

దిలేరుసింహులు మోహనసింహుని వెంటఁగొని యుచుంటినుండి

బయలుదేరెను. ఇట్లు విజయ ద్రిసింహుని మోహన మున్నగువారలు

తమ కర్తవ్యమును గూర్చి యెఱుఁగిపెరిగిరి. ఒకగంట కాలము

వఱకు వారలు సంభాషించిన పిదప, లలిత నేమియు బ్రశ్నంప నగ

త్యములేదు. మనము వేయివిధంబులఁ బ్రయత్నించినను గామె తన

జన్మతాంత మెన్నటికిఁ దెలుపదు. కావున నామెయెచటికిఁ బారిపోకు
గమనాగ్రస్తతోఁగాయుమండువలెననియు, తత్సానాయందు సంచరించి
నిస్సీతి నంతయుఁ జక్కగ నరయవలయు ననియు వారలు నిశ్చయిం
చుకొనిరి.

పదునాఱవ ప్రకరణము.

మేమిప్పుడు మనోరమన్మతాంతమును లిఖించుట యావశ్యకము
గదలందు చుంటిమి. మాపాతకమహాశయులు నామె సమాచారము
లను దెలిసికొనుటకు నుత్కంఠితులై యుందురు. మన మామనోరమను
రోహణీగ కడుర్జనుండుఁ గుమారిచంద్రకళ నివసించుచుండెడి మందిరో
ద్భానమును విచచియుంటిమి. కుమారి చంద్రకళ యెవ్విధంబునను
లలితకుండేఁ జిక్కరాదను యోజనయం దామనోరమ నిరంతరము
దడిలి యుండుచుండెను.

లలిత కుమారిచంద్రకళను వెంటఁగొని మిద్దైపైనుండి కన్నపుదారిని
యాచిచిర్ర పండిరములోనికి దిగిన తోడనే యాసమాచారము మనో
రమ యెక్కిరిగి యాన్మతాంతమును మహలునందెల్లెడల వ్యాపింపజేసె
ను. మఱియుఁ దా నిపుడేమి సేయవలయునాయని యోచింపసాగెను.
లలితాచంద్రకళ లామందిరము లోనికి దిగిన పిదప “ పట్టుడు, బంధి
పుడు. పోనీయకుఁ ” డని యుటచుచుఁ గొందఱు మనుష్యు లాకన్న
పుదారిని లలితాచంద్రకళనుపోయిన మందిరములోనికి దిగిరని మేము
క సక్రికరణముందు లిఖించి యుంటిమి.

మనోరమయు నొకచిన్న మూటను దన నడుమునకు బిగించికట్టి
యాసమనస్సుల వెంటఁ దాను నామందిరములోని కరిగెను. ఆ కలవరపా

టునందునను సందడియందున నామె యామందిరము లోనికిదిగిన సమాచార మెవరెఱుంగరు. ఆగదియంతయుఁ గాఢాంధకారబంధురమైయుండెను. మనోరమ వెంటనే రెండవగదిలోనికిఁ బోయి ద్వారమును బంధించుకొనెను. తత్కారణంబున దానిలోనికి దిగిన మనుష్యులు మూడున కేగుటకు మార్గము లభింపక నిరుపాయులై వచ్చిన దానిని మగ్గుడి పోవలసి వచ్చెను. మఱియు వార లాభూపాలున కాసమాచార మెఱిగించిరి. మనోరమమాత్ర మేమామందిరమునుండి మగ్గుడిరాక యుండెనటనో యొకమూల దాఁగియుండెను.

ఆమందిరమందు మూడు ద్వారములు కలవనియు, దేనియెఱుట నిరంతరము బెక్కుఁబుత్త్రీలు కావలి కాయుచుందురో యదివెలుపలకేగు ద్వారమనియు, రెండవద్వారము దెఱవఁబడి యుండెననియు, మూడవ ద్వారమును దెఱచి లలిత చంద్రకళను వెఱుఁ గొనిపోయెననియు, మొయొక ప్రకరణమందు లిఖించి యుంటిమి.

ఆ రెండవ ద్వారము లోపల నొక వసారాగది కలదు. ఆ వసారాగది ద్వారమువఱకు నా మనుష్యులు లలితాచంద్రకళలను వెదకుచువచ్చి ముందునకేగు మార్గము లభింపకుండుటచే మగ్గుడిపోయి యుండిరి. వార లామందిరమునుండి వెలుపలకు వెడలినపిదప మనోరమ తన నడుమునకు బంధించి యుంచిన మూటనువిప్పి దానినుండి సానూనులను వెడలించి యొక మైనపు వత్తిని వెలిగించెను. మఱియు నా ప్రకాశమం దాగదియందలి నలువైపులఁ బరికింప నాగెను.

ఆ వసారాగది నలువైపుల గోడల వలన నావరింపఁబడి యుండెను. ఆ గోడలపై మిక్కిలి భయావహములగు బెక్కు చిత్రములు నిర్మింపఁబడి యుండెను. కాని మనోరమ వానిపై నించుకేనియు దృష్టి నిడదయ్యెను. ఆగదికి మధ్య జానెఁడు జానెఁడు యెత్తుగల పను నొకండు రేకు డబ్బెలొకగోళాకారముగల యాసనముపైనుంచఁబడి

యుండెను.

ప్రతి డబ్బాకైన మనిషి పుత్తె లొకవొకటిగ నుంచబడి యుండెను. మనోరమ యాడబ్బావారికి నిదానించి చూడదొడంగెను. ఒక డబ్బాకైన మాత్రము సగముపుత్తె కలదు. అందొక కపాలముక్కింద డబ్బాలేక యాసనముపై బడియుండెను. లెక్కినవానివలె నాపుత్తె క్కింద డబ్బా లేకుండుటచుగాంచి మనోరమ యధికాశ్చర్యమున జిక్కుచుండెను. మిగిలిన సగము పుత్తెముగడిన డబ్బామొస్తనుండి యా డబ్బాలను లెక్క-యనాగెను. మిగిలిన నేకవ పుత్తెక్కింద డబ్బా లేకుండుట నెఱిగి, “అమ్మా! దీనికి విడబ్బాను లలితమే తీసుకొనిపోయి యుండవచ్చు. తాళపుఁజెవి యుండిన డబ్బా యదిమేకదా? ఈ విషయ మామెలె లలె చెల్లుమయ్యె” నని యప్రయత్నముగ నామెవోట వెడలి వచ్చెను.

మనోరమ మగల నాడబ్బాలను లెక్కింపఁ దొడంగెను. విఱిగి యుండిన పుత్తె మొత్తము కిచ్చెను. అది లెక్కించి దానిపై గలపుత్తెను గ్కింద ననిచి యా డబ్బాను తీసికొనెను. మిగిలిన దానిని బాగుగ నిదానించి యా డబ్బాను బలహార్యకముగ భూమిపై మోదెను. తోడనే మిగిలిన నాలుగు నాలుగు కలకాయనముల నాలుగు తురుకలయ్యెను. దానినుండి రెండుక లెక్కపుఁజెవి వెడలి భూమిపైబడెను. దానిని గొంచిన తోడనే మనోరమ సగపు పుత్తెవచ్చెను. మఱియు నామె ప్రయాణభరితగాననన “మంచిది కాదుమ్మ! లలిత నెలుల చెలితురాలనుగ నొనరింపనో చూడు” మని తనవోలె దాననుకొనెను.

అదంతరము మనోరమ గాతాళపుఁజెవిని చేతగొని కార్యావలంబమునకు గడంగెను. ఆ సమారాగదిగోడకుందొక యలిమారు కలదు. మనోరమ దానిచేత నాతాళపుఁజెవితో దెబ్బచి చూచెను. దానివోలె నుండి క్కిచ్చి దీని పువ్వు మొట్ట నిర్మింపబడి యుండెను.

ఆమె నిశ్చింత నా తంతియల వైనుండి క్రిందికి దిగి మొకగదియగును
బ్రవేశించెను. దానియందొక సింహాసనముపై నొకమూరెడు పొడ
వును వెడలకంటె గొంచెము తక్కువ వెడల్పును గల మొక తామ్ర
మంజూషము గలదు. మనోరమ దానిని బ్రక్క బాగుగ బరికించుచు
దానిపై గొన్నయక్షరములు చెక్కబడియుండుట గనుగొనెను. ఒక
విధమగుతలముతో బూతుబడియుండుటచే నది తుష్టచిత్తుక నిగనిగ
మెఱయుచుండెను.

ఆమె దానిపైగల యక్షరములను చూచుకొని, 'అది బలవంతము
దానవ్యకౌశలము నలువైపులను బరికించ సాగినది. ఆ గదియగుచు నెరు
ద్వారములు కలవు. ఒకటి గోడయగును. మరొకటి ద్వారము భూమి
యందునుగలవు. ఆమె మొదట గోడయగుచున్న ద్వారమును బరికించెను.
దానియందు బెభాగమునకు వెడలుటకైకొన్ని నోవీనములు గలదైయుండు
డియుండెను. మనోరమ నిర్భయముగ నామెట్లుచేయుచు నైకి వెడలి
పోయెను. అచ్చట నొక చిన్నగది కలదు. దానియందు నలుగురైదు
గురు మనష్యులుకంటె నధికముగల గుహస్థులవలెజూచును. అగదిగోడల
యందు నలువైపుల చిన్నచిన్న రంధ్రములున్నవి. ఆమె వె
లుగుందుచుండిన దైవపువ్వినిజల్పి యొకర ధర్మముగొక్కచేసిన సేత్రి
మునుజేర్చి చూడసాగెను. మరొకరు యుక్తము. చొక్క ను ధర్మముపై
గుర్చుండి యుండిన భయంకర శక్తి స్వరూపము. నచటి స్థానము
తయు నామెనిలుచుండి మున్న స్థానమునకు బాసగవచ్చుచుండును.
ఆమహాశక్తివృత్తాంతము తయు నొకప్రకరణముగు మును వర్ణించియుం
టిమి. కొంత సేపటికి మనోరమ యదు స్పర్శచా రాదు. నిసిహుని తల్లి
నాయధ్యక్షుని, లలితా చాచక్రకలను ముగియించి యచింతయు గూ
చెను. మఱియు నామె మొకయువతి యామహాశక్తియెరుట బలియొన
గబడుటయు గుమారసచేతనము. దైవమునుబసనారము విధియల బ

డుటయుఁ గనుగొనెను. ఇదియునుగాక కుమారచంద్రకళనరేళసింహుల
యేయే వృత్తాంతముల మేము పైన లిఖించి యుంటిమో వాని
నన్నింటి నామె పరికించి యుండెను. తదనంతరము మనోరమ
యచటనుండి క్రిందికి దిగి యందలి ద్వారమును తన యొద్దనుండిన
తాళపుఁ జెవితోఁ దెఱచి యేమార్గమున నాభూపాలుఁ డాతఃస్థానా లో
నికివచ్చి పోవుచుండెనో యా మార్గము లోనికిఁ బోయి చేరెను.
మఱియు నామార్గమందుఁగల ద్వారములన్నింటిని తన యొద్దనుండిన
తాళపుఁజెవితో బంధించి నైచెను. ఆద్వారములకుఁ దాళములేగాక
గొండ్లములునుగలవు. వానినికూడ నామె తగిలించుచుండెను. ఈకార్య
ములనుండి తీరిక గనిన పిదప నెచటనుండి యాభయంకరమూర్తియు
సృష్టినారాయణసింహుఁడు మున్నగువారలు చూపట్టుచుండిరో యా
స్థానమునకు మరలఁ బోయి చేరెను. మఱియు ద్వారములు బంధింపఁ
బడి యుండుటచే సృష్టినారాయణసింహునకుఁ గలుగుచుండిన కలవరపా
టు నామె కన్నలారఁ గాంచియుండెను.

ఆమె తరుణమును గనిపెట్టి యచటనుండి క్రిందికిదిగి యాభయం
కరమూర్తికి గ్రిందనుండిన తఃస్థానాలోనికిఁబోయిచేరెను. ఆమెయే కొంత
సేపటివఱకు నేదియో వదురుచు, “భూపాలా! నీయొద్దనుండిన తాళపు
జెవి పండ్చొండవ తరగతిగది ద్వారమును మాత్రమే తెఱవఁగల
దా, మున్నగు మాటలను పలికి సృష్టినారాయణసింహుఁడు మొదలగు
వారినిఁ జకితులనుగ నొనరించియుండెను. తదనంతర మాభూపాలుఁడు
తాను వచియించిన విధంబునఁ గుమారిచంద్రకళను బండ్చొండవ తర
గతిగదియందుఁ బంధించునో లేదో చూడవలయునని యచటనుండి మ
రలఁజెక్కిఁబోయి యారంభములలోనుండి చూడఁదొడంగెను. మఱియు
కుమారిచంద్రకళ యాగదియందు బంధింపఁబడుటను గాంచి వెంటనే
యామె తఃస్థానాలోనికి దిగిపోయెను. అచటనుండియే యాగది యడు

గుత్తుననుండి యొక సురంగము వెడలియుండెను. దానిమిదై బాగు గఁ గిందికి నిర్మింపఁబడియుండుటచే నామె యాసురంగమందుఁ గూర్చుండి నెమ్మదిగాఁ బ్రాకవలసివచ్చెను. కుమారిచంద్రకళ బంధింపఁ బడియుండిన గదికిసమీపమునే మిద్దెకులోపలివైపున నొకచక్రము గలదు. మనోరమ యాచక్రమును బట్టుకొని గిరగిర ద్రిష్ఠుటచే నాగది యడుగుతట్టున నుండిన యొకతాతిపలక యొకవైపునకుఁ దొలఁగిపోయెను. మనోరమ తనపైటి చెఱఁగుతోఁ దన ముఖమును మఱుగుపఱచుకొని కుమారిచంద్రకళ సమీపమునకుఁ బోయి నిలచెను.

పాపమా చంద్రకళ వివర్పరంపరలవలన విభ్రాంతమనస్కయై యుండెనుగదా? చేతనొక మైనపువత్తిని గొని యాకస్మికముగా తన సమీపమునకు మనోరమ యరుదెంచుటను గాంచి యామె మిగుల సత్కుభితమనస్కయయ్యెను. ఏభూతపిశాచమో తన్ను బాధించుట కరుదెంచి యుండునని తలంచి యామె భయాతిరేకంబున గెవ్వన యఱచి మూర్ఛాగతయయ్యెను.

మనోరమ వెంటనే తన మొలనుండి యొక యరకుసీసాను వెడలించి, యామెకు వాసన జూపించి గాఢమూర్ఛను గలిగించెను. అటు పిమ్మటఁ దనమూటనుండి సామానుల వెడలించి యొక కాగితముపై “జగపతి జగతిఁ బ్రజల వంచనముచేసి” యను పద్యమును వ్రాసి యందుఁ బడవైచెను. మృత్యుఁ దన నడికట్టునుండి యొక దుప్పటిని వెడలించి దానియందుఁ గుమారిచంద్రకళను మూటగట్టి క్రిందకుదించి మరల నాచక్రమును దిప్పి యామూర్ఛమును బంధించివైచెను.

ఆసురంగ మాగదిక్రిందనే యంతమొండకఁ జాలదూరము వఱకు వెడలియుండెను. ముందునకుఁ బోయినకొలఁది దానిమిద్దెయెక్కు వెడల్పులు పెరుగుమఁ బాగుగ నిలచి నడచుట కనువుగలుగుచుండెను. కుమారిచంద్రకళను బంధించిన మూటనుగొని మనోరమ యాసురంగ

మార్గమున బోయోడంగెను. దాదాపునూరడుగుల దవ్వువెడలిన పిదప నామెదొకద్వారమును దాటవలసివచ్చెను. మనోరమ యాద్వారము ను తనయొద్ద నుండిన తాళపుర్రెవితోఁపనే తెఱచెను. పిదప నాద్వారమును దాటి మరల నాసురంగమందా బయలుదేరెను. ఒకయరగడి యకాలము నడచిన పిదప నాసురంగమంతమయ్యెను. మఱియుఁ దా నొక కొండగుహయొక్క ముఖద్వారమున నుండుటఁ గనుగొనెను.

మనోరమ యచట నిలచి నలువైపులగలమఁగని గట్టిగానీలవైచె ను. కొంత నేడటికి నది దెసలన డి యైదుగురు మనఃష్యు లచటికివచ్చి చేరిరి. వారియు నొకఁడు ముందునకు వచ్చి, “ఎవరు? జగపతిగారా” యనెను.

మనోరమ:—దొంగ! నీకవా! పూరిచటఁ జాలదినములనుండి కడుశ్రమ ల నొదియుచును.

తేశవ:—యీకొన్ని దినములనఱకు ప్రిణసంకటమగు కార్జ్యమందుఁ జిక్కియుండిరి. మేము విడిమైదానమందుఁ గలము. మావిషయమున పోగ గూరు యోజిషనవసరములేదు.

మనోరమ:—ఈమూటను దీసికొనుఁడు. చంద్రశ చ్చేజిక్కియున్నది. మీరలీయెను గొని సాక్ష్యముగ శీఘ్రముగ నిచటనుండి పారి పోవు.

తదనంతము వార లాకుమారిచంద్రశ మూర్ఛాగతయై పడియుండిన మాటిన కొని యచటనుండి బయలుదేరిరి.

ఇప్పుడు మంచిచ సకల జగపతి హస్తగతమున జిక్కియుండె నని మాపాతకమహాని యుక్తి సానినియగును. ఏజగపతి? రమా సుందరి వైమిసీప్రసాదులప వియోగములను శుభుతింపఁ జేసిన సుందరాంగి! మహారాష్ట్ర ద్వారమును రమాసుందరి సింహాసమునకుఁ బ్రక్క-యాసనమునఁ గూర్చుండియుండిన సుందరాంగి! వైమిసీప్రసాదు

నకు నీప్రాణములను గొనకయే మిన్నకుండఁ జాలమని భీతిఁగొల్పిన జగ
పతియే!

మేమిగాదిగువను లిఖించుచుండిన విషయములను జదివి మా పా
తకమహాశయులు చకితులగుటయేకాక విస్మయాకాంతదిత్తులగుదురు.
దానితోపాటు, దేనికారణమున జైమినీప్రసాదు తన ప్రాణములను
గాపాడుకొనగలిగెనో యావాక్యము (ఓక మనుజుని రక్తముతో లిఖి
పఁబడిన పుస్తకము) గూడ మీకు జ్ఞప్తికిరాఁగలదు.

మనోరమ నిజముగ జగపతియగు నెకల రమాసుందరియు లలి
త కావలయునని మాపాతకమహాశయులు తప్పక తలచియుండును.
కారణమేమన, జగపతిరమాసుందరి లిపవును నొక మనుజుని రక్త
ముపలన వ్రాయఁబడియుండిన పుస్తకముయొక్క రహస్యము నెఱింగి
యుండిరి. రోహిణీగడదుర్గముగను జగపతి (మనోరమ) యెపుడు లలిత
యెదుట నాపుస్తకము పేరెఱ్ఱెనో యపుడామె మిక్కిలి భీతిల్లుదుఁ గం
పించియుండెను. తత్కారణంబున లలిత రమాసుందరియని జగపతి
తప్పక తెలిసికొని యుండును. అటులయిన నామె రమాసుందరికి తన
పరిచయమేల కలిగింపకుండవలెను? ఈ హేతువుబట్టి లలిత రమా
సుందరి కాదనియు శంకపొందుముట సహజము. కాని, తస్మాచాయంను
జగపతి లిఖించిన పద్యమును విని లలితయేల హసింపవలెను? ము
న్నగు విషయములను యోజించుటవలన మాపాతకమహాశయులు సం
క్షుభితమనస్కులు కాకమానరు. కానిండు! ఏమి సేయగలము! నిరు
పాయులము.

పదునేడవ ప్రకరణము.

— ♦ —

మఱుసటి దినము రెండుజాములు దాటిన పిదపఁ గుహారిచు

ద్రోకశకు వూర్చు దొలగిపోయెను. ఆమె కన్నులను దెఱచి తానొక సాంద్రారణ్యమం దొకవృక్షతలమున భూమిపైఁ బడియుండుటఁ దెలిసికొనెను. మఱియుఁ దనసమీపమున మనోరమ కొందఱు మనుష్యులతో నిలచియుండుటయు నామె కనుగొనెను. పాపమాచంద్రకళ కొన్నిదినములనుండి పెక్కుయాపదలయందుఁ జిక్కియున్నది. ఏముహూర్తమున యిలువెడలియుండెనో కాని, నేటిదనుక నామెమానసమున కొకక్షణ కాలమైనను సంతసములేదు. అట్టియదృష్ట మామె నుడుట నావిధాత లిఱచియుండినటులఁ దోచుటలేదు. ఒక యాపదనుండి విముక్తి నొందిన మఱియొక యాపదయందు వెంటనే చిక్కుచుండెను. కుమారిచంద్రకళ మూర్ఛావస్థనుండి చైతన్యమునొంది మనోరమను దన కట్టెమట గాంచినతోడనే యామెయే తన్ను వంచించి యిటకుఁ గొనితెచ్చెనను విశ్వాస మామెకుఁగలిగెను. మనోరమవలనఁ దనకెట్టి మేలేనియు గలుగఁగలదనునాశ యామెకు లేదు. గతరాత్రిగడచిన విషయముఁజింతిని స్వప్నము విధంబున నామె జ్ఞప్తికిఁ దెచ్చుకొనుచుండెను. మఱియు నిపుడామె తనతో నెటులఁ బ్రవర్తించునో దానినిగూడ నామె నిశ్చయించుకొనలేకుండెను. ఆమె కొంత సేపటివఱకుఁ దన కష్టములను దలపోయుచు దురంతదుఃఖపారావారంబున మునిగి, తనకు వేగమె మృత్యువును బ్రసాదింపుమని యప్పండరీకాక్షుని తన మనంబునఁ బ్రార్థింపసాగెను. అంత జగపతి యామెతో, “చంద్రకళా! నీవు కలఁతనొందఁ బనిలేదు. నీకెట్టి చెఱుపును గలుగఁజాల” దని పలుకుటచే యపుడామెకుఁ గొంత దిటవు చేకూరెను.

చంద్రకళ:—(దుఃఖముతో) నీవేమి పలుకుచుంటివో నాకుఁ దెలియుటలేదు. నాకింతకంటఁ జెఱుపేమి కలుగఁగలదు?

జగపతి:—నీప్రాణములకెట్టి భీతియుఁ గలుగదు. నీవు మిగుల విశ్రాంతి తో నొకతావున నుంచబడుదువు.

చంద్రకళ:—ఏమి! నాకచట కుమారమహేంద్రసింహుని సందర్శన
లాభమబ్బునా?

జగపతి:—ఔను! నీవు కోరినయెడల.

చంద్రకళ:—(త్రిప్లిపడి) ఏమి! ఏమంటివి? నేను కోరినయెడలనా?

జగపతి:—ఔను.

చంద్రకళ:—ఎటుల?

జగపతి:—నేను చెప్పినప్రకార మొకయుత్తరము కుమారమహేంద్ర
సింహునిపేర వ్రాసి దానిని నాకొసంగిన.

చంద్రకళ:—దానియందేమి లిఖించవలసియుండును?

జగపతి:—అధికమేమియు వ్రాయనవసరములేదు! మీరు నన్ను ని
ష్కంశకమనంబుతో, బ్రేమించుచుండిన మాటుపలుకక వెంట
నే యీమనుష్యుని వెంట నాయొద్దకు విచ్చేయవలయును. మ
ఱియు నితఁడు కోరినదాని నొసంగవలెను. కానిచో, నన్ను గ
లసికొను యాశను విడువవలెనని.

చంద్రకళ:—(కొంతసేపు యోజించి) నీయభిప్రాయము నేనెఱింగితిని.
కాదు. అటులెన్నటికిఁ గాఁజాలను! నేనట్టి విధంబుగ లేఖను
వ్రాసి నామనోనాథుని కుమారమహేంద్రసింహుని యాపదల
యందుఁ జిక్కజేయఁజాలను.

జగపతి:—అటులయిన, నీకిపుడు విముక్తిలాభము గలుగనేరదు.

చంద్రకళ:—ఏమైనను గానిమ్ము!

జగపతి:—ఇంతియేకాక, నీవు ప్రాణములనుగూడ గోల్పోయెదవు.

చంద్రకళ:—కానిమ్ము! ఆనవమోహనాకారుని—యకళంకచారిత్రి
ని—మన్మనోనాథుని—కుమారమహేంద్రసింహుని నామము
న నాప్రాణము లర్పించుటకు సంసిద్ధురాలనైయుంటిని.

ఇప్పుడుకుల నాలించినంతనే జగపతి కధికక్రోధావేశము జనిం

చెను. మఱియుఁ గన్నులెల్లజేయుచుఁ, దన యనుచరుల వంకఁ బరికించి, “నేనిపు డీమెను విడువఁజాలను. వెంటనే యీమె కరపాదములను బంధించి కృపాణమును నాకొనంగుఁ” డనెను. తోడనే యీమె యనుచరులు నిర్దయస్వాంతులై సుకుమారి చంద్రకళ కరపాదములను బంధించివైచిరి. జగపతి నిశితకరచాలమును జేతధరించి యీమె శిరమును ఖండించుటకు నుంకించుచుండెను. అంత నొకసఖ యీమెతో, “మన మీమె నిటులఁ జంపుటవలన బ్రహ్మజనమేమి? వెంటనే మృతి నొందఁగలదు. మీయాజ్ఞ నుల్లంఘించుట వలన గలుగు ఫలితమామె కెటులఁ దెలియఁగలదు! మేము క్షణకాలములో శుష్కకాష్టములను గొనితెచ్చి చితిని బేర్చెదము. ఈమెను దానిపైనుంచి నివ్వనంటిఁ చినతగులఁబడిభస్మమైపోవును. ఈమెయూర్జిజ్వాలలయందుతగులఁబడుచు వారిమాట విననైతిని కదాయని పశ్చాత్తాపము నొందఁగలదు.

ఆయాలోచనకు జగపతి సమ్మతించి యటులఁగావింపుడని తన యనుచరుల కాజ్ఞాపించెను. ఆదురితాత్ములు క్షణకాలములో కట్టెలను గొనితెచ్చి యచట నొకచితిని బేర్చిరి. తదనంతరము పాదములు బంధింపఁబడియుండిన పాపమా నిస్సహాయ కుమారిచంద్రకళ నాచితిపైఁ గూర్చుండఁ జెట్టిరి. జగపతి సఖులలో నొకతె తన కక్షుపాలనుండి సామానులను వెడలించి యొకచిన్న కాగడానుజుట్టి దానిని వెలిగించెను. జగపతి యీ కాగడాను దీసికొని యీసాదసమీపమున కేగుచుండెను. దానినిఁ గని కుమారిచంద్రకళ పెద్దయెలుంగుతో, “ఓయగ్ని దేవతా! నన్న వేగమే భస్మము నేయును. నీప్రభుజ్వాలలు నాప్రియుని వియోగాలూర్పులకంటె శక్తివంతమైనవి కావని నేను బాగుగ నెఱుంగుదును. నాప్రియుఁడు కుమారము హింద్రసింహుని ప్రేమయందు నేను సంతోషపూర్వకముగఁ బ్రాణములర్పించిన సమాచారము మాత్రము నీవు సాక్ష్యమొసంగవలసియున్నది. మనోభవా! మహిం

ద్రసింహ! నీవు నావిషయమున దుఃఖింపవలదు. నన్ను బూర్తిగ మఱచిపోమ్మ"ని పలికెను.

“హా! హృదయవిదారకములగు కుమారిచంద్రకళ పలుకు లాదుష్టుల పాపాణహృదయములను గరగింపఁ జాలవయ్యెను. తుదకాదుష్టురాలు—నిర్దయస్వాంత మనోరమ—కాదుకాదు, జగపతి యాచితియందు నిష్క్రవంటించెను.

పదు నెనిమిదవ ప్రకరణము.

పాపమా కుమారిచంద్రకళ నెపుడా చితిపైఁ గూర్చుండఁబెట్టి యాదుష్టుజగపతి నిష్క్రవంటించెనో యాసమయంబుననే యాయడవియందచటచట దాగియుండిన పెక్కులు జనులు నిశితకరవాలములను జేతధరించి, “కొట్టుడు. బంధివుఁ” డనియఱచుచు వచ్చి వారిపైఁ బడిరి. వారలన్నిటికంటె ముందుగఁ గుమారిచంద్రకళ నాచితిపై నుండి క్రిందికి లాగి తమపరి జగపతి మున్నగువారిని ముట్టడించి పోర నారంభించిరి.

అట్టి ప్రాణసంకట నమయంబున నెవ్వరో యరుదెంచి తన ప్రాణముల సంరక్షించుటవలనఁ గుమారిచంద్రకళకుఁ గడుసంతస మలవడి యుండుననియు, గుమారమహేంద్రసింహుని గలిసికొను విశ్వాస మామెకుఁ గలిగియుండుననియు మాపాతకమహాశయులు తలంచుచుండురు. కాని, తన్నా యాపదనుండి తొలగించుట కరుదెంచిన యామనుష్యులను గాంచినతోడనే కుమారిచంద్రకళ భయవిహ్వలచిత్తమై గోలుగోలున దురప్లిసఁగెను. ఆమె హృదయసంతాపము మొదటికంటె నిపుడినునుడించెను. ఆమె యాకసమునంక బరికించుచు, “పర

మేల్వరా! నేనీ చితియందు భస్మమై చల్లగా వైకుంఠధామమునకు జేరు
దునను విశ్వాసముతోనుంటిని. కారణంబేమన, నీయగ్నిజ్వాలలు నా
ప్రియుని వియోగానలార్చులకంటె దీవ్రతరమైనవి కావు. కాని,
యకటా! యీదురాత్ము లరుడెంచి నన్నొక సలసలక్రాగుచుండిన తై
లపాత్రయందుఁ బడదోసిరి. ఓమృత్యుదేవతా! నీవెవట గలవు? అ
సలు నీవు కల నో లేనో యను సందేహమే నాకుఁగల" దని విలపింప
సాగెను.

అట్టి తరుణమున నరుడెంచి కుమారిచంద్రకళ నాచితినుండి వె
డలించినవాఁడు వసంతసేన మంత్రీయగు విజయదత్తుఁడు. వానిచంచువు
సందుఁజిక్కి కుమారిచంద్రకళ రాజమందిరమందు దురంతదుఃఖము నను
భవించియుండెను. మఱియు నెవరి నామము కొన్నిదినములవఱకు య
త్నాంగనయని వ్యవహరింపఁ బడెనో యామదాలస తోడ్పాటున నచటి
నుండి విడుదలనొందియుండెను. కుమారిచంద్రకళ మృత్యువును తెక్క
సేయునదికాదు. మఱియు నావిజయదత్తుని గాంచుటకంటె మృత్యు
వెన్నిమడుగులో శేష్తతరముగ నామె తలంచుచుండెను. తత్కారణం
బునఁ దన ప్రాణములు రక్షింపఁబడుటవలన నామెకు దుఃఖము జనిం
చుచుండెనేకాని యావంతయు సంతసము గలుగదయ్యెను.

విజయదత్తుఁడును వాని యనుచరులును కుమారిచంద్రకళను
మృత్యువాతనుండి తొలగించిరి. కాని జగపతి యనుచరులకును వా
రికిని ఘోరసంగ్రామము ప్రారంభమయ్యెను. జగపతి తరుణమును గని
పెట్టి యచటనుండి పలాయనమై యాసాంప్రాణ్యమందు దట్టమగు
యొక పొదయందు దాగి తన ప్రాణములను గాపాడుకొనెను. ఆమె
యనుచరులలో నొకఁడును మిగులక నందలు యమసదనమునకు వెడ
లియుండిరి. విజయదత్తుఁడునూత్ర మొకరిద్దరు యనుచరులతో మృ
త్యుచుఃఖముగఁ బడకఁ దప్పియుండెను. ఆసంక్షిప్తహృదయుఁడు దురంతవి

చారమున గురిగి దురప్లిచుండిన కుమారిచంద్రకళ నెత్తుకొని యొక వైపునకు దారిపట్టెను.

విజయేంద్రసింహమహీపాలుని యైయూరులు విజయదత్తుని రాజమందిరమును బంధించి కుమారిగడమునకుఁ బుత్తెంచియుండిరి కదా! ఆతఁ డిచటికేల యరుదెంచెనని మాపాతకమహాశయు లొక్క ర్యచకితులు గాకమానరు. తత్కారణమున మేమా విజయదత్తుని కొలఁది వృత్తాంత మిచట లిఖించుట సమజసముగఁ దలంచుచుంటిమి.

విజయేంద్రసింహమహీపాలుని యైయూరులు ముత్రివిజయదత్తు ని బంధించి యిరువది యాశ్వికుల కావలియునుఁ గుమారిగడమునకుఁ బుత్తెంచియుండిరి. మఱియు నచటి సకల వృత్తాంతము లొకలేఖము దు లిఖించి దానిని వారివెంట నామహీపాలునకుఁ బంపియుండిరి. విజయదత్తున కరదండవైచి యొకగుట్టముపైఁ గూర్చుండుబెట్టి వాని పాదములను రజ్జువులతో నాగుట్టప్రజీమచకు బంధించియు చిరి. మఱయు నాగుట్టపు కలీమమునకు రెండునైపుల రెండు పొడుగుపగ్గముల ను బంధించి యిరువురాశ్వికు లపగ్గములను బట్టుకొని ప్రయాణము ను సాగించుచుండిరి. మూడవనాఁడు వారలెవ్వరు సేననదికి రెండు కోసుల దవ్వనకుఁ బోయి ఛేరినో, యవ్వను వారిపై బురికొమ్మ ప డిరి. యాబదిమంది దస్సులు నలుదెసలనుండి వచ్చి వారిని ముట్టడించి రి. జగడము ప్రారంభమైన యొక గంటకాలములో విజయేంద్రసింహ మహీపాలుని యాశ్వికులందఱు గాదొంగలవలన పోరిపోయిరి. ఇరువకా సమాచారమును దెల్పుటకొక్కఁడైనను మృత్యువాతనుండి తప్పియుండ లేదు. ఆబందికాండ్రందఱు విజయదత్తుని యనుచరులగుటచే వానికి వెంటనే విముక్తిలాభముగలిగెను. మఱియువిజయగడమునందు విజయదత్తు నకువిరుద్ధముగ జరించువారిని జంపుచుగృహములను గొల్లకొనుచుండిన దుండగిండువీరలే. చాలదినములవఱకు నాదస్సులవృత్తాంతము విజ

యేంద్రసింహమహారాజునకుగాని వానిపరిజనులకుగాని తెలియదయ్యెను. విజయదత్తుడు పదచ్యుతుడయి యుడిచను, నతడొక సాధారణమనుష్యునివలె సంచరించుచుండినను, నతడు తనతోడి దొంగల యందు ధనవంతుడుగఁ బరిగణింపఁబడుచుండెను. వానియొద్దదౌర్జన్యార్జితముగు యధికధనముగలదు. మఱియునాధనమంతయు రాజమందిరమునుండికొంత దూరమున నేపర్వతమందలిగుహయందు దాచియుంచఁ బడెనో యాసమాచారము పదిపదునైదుగురువక్క నిలిరులెవరెఱుంగరు. ఆధనమును దనయాధీనముజేసికొనుటలో విజయదత్తుడెంతమాత్రమునాలసింపలేదు. అతఁడాధనమును దనహస్తగతముజేసికొని తోడివారలఁగూడి గ్రామములపైఁబడి కొల్లలుకొట్టుచు నలువైపులసంచరించుచుండెను. మఱియు విజయేంద్రసింహమహారాజు వైపుననుండి యెపుడెయేకార్యములునెరపఁ బడుచుండెనో వానిజాడయు నిరంతరముతఁడు తెలిసికొనుచుండెను.

కొన్నిదినములు గతించినపిదప నతఁడుతరుణమెత్తిగి కోహానేగడమునకు నలువైపులసంచరింపఁదొడంగెను. ఏవిధమునగుమారిచంద్రకళవానిచేఁజిక్కెనో యావృత్తాంతమంతయు మేముపైనల్లించియుంటిమి.

విజయదత్తుడటు లాచంద్రకళనెత్తుకొని తత్సమీప పర్వతముపైకిదీసికొనిపోయెను. ఆపర్వతమందుఁబెక్కుఁగలములును గందరములునుగలవు. దురంతదుఃఖమున గొట్టువడిమూర్ఛావస్థమందు మునింగియుండిన కుమారిచంద్రకళ నతఁడా పర్వతమందలి యొకగుహయందుఁబరుండబెట్టి తాను వెలుపలకువెడలిపోయెను.

ఒకజామురేయి గడచిన పిదప నామె వైతన్యమునొంది తానొక యద్భుతస్థితియందుఁ జిక్కియుండుటఁ దెలిసికొనెను. క్రిందిమీదుల నలువైపుల శిలామయంబుగ నుండుట బరికించి తానొక కొండగుహయందుంటినని యామె తెలిసికొనెను. ఆగుహయందొక వైపున నొక

దివ్వె వెలుగొందుచుండెను. శిరీషపుష్పసవ్యశ కోమలాంగియగు కు
మారిచంద్రకళ యవస్థ యాసమయమున మిగుల వర్ణనాతీతముగ
నుండెను. విజయదత్తుని జ్ఞప్తివలన గడియగడియ కామెకు రోమాం
చము జనించుచుండెను. ఆమె ప్రకంపిత హృదయముందొక విధమగు
వేదన పుట్టుచుండెను. విజయదత్తుఁ డచటి కరుదెంచిన తనకెట్టి దృష్టి
తి సంభవించునోయను యోచన యామె హృదయమును గలంచివైచు
చుండెను. కొన్నిగంటలకాలములో నధిక ప్రయత్నముచూచిన నామె
తన మానసమునకుఁ గొంత దిటపుఁ దెచ్చుకొని, యిపుడేమి సేయవల
యునని యోచింపఁ దొడంగెను. విజయదత్తుఁడు మరలఁ దనచేత క
రుదెంచిన యామె తనశిరమును శిలలపై మోచుకొని ప్రాణములను
బాయుటకు నిశ్చయించుకొనియుండెను. కాని, శిలలపైశిరమును మోఁ
చుకొనిన మాత్రముననే ప్రాణములు వెడలిపోఁజాలవనియు, నవ్విధం
బుననేని యాగుహనుండి వెలుపలకు వెడలి యాపర్వతశిఖరమునుండి
క్రిందికి దుమికిన, తన కాసంకటములనుండి విముక్తి లాభము గలుగఁగ
లదనియు మరల నామె తలంచెను.

కుమారిచంద్రకళ తన స్థానమునుండి లేచి యాదివ్వెను జల్లా
ర్పుటకుఁ దలంచుచుండెను. అంత నెవతయనుగుల సవ్వడియో యా
మెకు వినిపించుటచే భీతచేతస్కయై మావైపునకుఁ జూడఁదొడంగెను
తటాలున విజయదత్తుని పాపస్వరూప మామె దృష్టికళమునకుఁ జిక్కు
టచే నామెహృదయము ప్రకంపించెను. రక్తనాళములయందు బాదరస
ము నింపినటుల యామెకు ఘోరవేదన గలుగుచుండెను. ఆమె యెవ్వి
ధంబునను దన్ను సంబాళించుకొనలేక భూమిపైఁగూర్చుండి విలపింపసా
గెను. కూరచిత్తుఁడగు విజయదత్తుఁ డెమట నిలచి యామెతో:—

“తలోధరీ! నీవు నన్ను బాగుగ వంచించియుంటివి. మఱియు
నాపుత్రికకును నాకును వియోగమును సంఘటింపఁ జేసితివి.

నాభార్యయెడల విజయేంద్రసింహుఁ డెటుల వర్తించియుండెనో యామె యెట్టిదుస్థితియందుఁ జిక్కియుండెనో యింతదనుక నాకుఁ దెలియదు. ఈచెట్టలన్నింటికి నీవేకదా కారణభూతురాలవు.”

“ఓయీ! నీవు నన్ను బాధించి సుఖంపజాలవని మరలఁ దెలుపుచుంటిని.”

“బాలేందుముఖీ! ఇప్పుడు నిన్ను బడసి ప్రమాదభరితమానసుఁడనైతిని. నాజన్మముసాఫల్యమొందినటులఁ దలంచుచుంటిని. నాకీప్రపంచముతోఁ బనియేమి? తరువాత నేమి తొడరునో చూడనగును. ఇప్పుడు నాయభిలాషకెట్టి యంతరాయమును గలుగఁ జాలదుకదా!”

“ఓరీ దుర్మతి! నన్ను నీవు విడిచిర విజయేంద్రసింహుమహారాజుతోఁ జెప్పి నీయపరాధములను క్షమింపఁ జేయుదునని ప్రతినజేయుచుంటిని. ఇంతియేకాక నీజీవనోపాధికై తగు యేర్పాటులను జేయించెదను. కానివో, జ్ఞప్తియం దిడుకొనుము! నీభార్యయు”

“చాలుఁజాలును! నీవు చెప్పబోవునది నేనెఱింగితిని. నాభార్యకెట్టిస్థితి యొడవినను యొదవుగాక! నాకావిషయమున యించుకేనియుఁ జింతలేదు. నాకు విజయేంద్రసింహుని భీతియుఁగలుగదు. నాకీప్రపంచమందు నీవుదక్క నితర మేమియుఁజూపట్టుటలేదు. నిన్ను బడయుటకై నేనెట్టివెతలఁ బాల్పడియుంటినో చూడుము. మఱియు నెట్టికష్టములనైన ననుభవించుటకును సంసిద్ధముగనుంటిని. ఇప్పటికైనను నీకు నాపై జాలివొడముటలేదుకదా? నీవునన్నుఁజేబట్టిన నాప్రాణములకంటె నిన్నధికముగఁ బ్రేమించుచునునని శపథపూర్వకముగఁ బలుకుచుంటిని”

“ఓరీ! పాపాత్ముడా! ఇట్టి దురితంపు పలుకులను నీనోట వెడలింపకుము.”

“కానిమ్ము! ఏమి తొడరినను నేను భీతిల్లువాడనుగాను. నిన్ను మాత్రము విడువజాలను.”

“నా ప్రాణములు తొలగినను దొలగుగాక, దుర్మతీ! నీగాలియైనను నాదేహమునకు సోకనీయకు.”

“మంచిది! నీపెట్టుల తప్పించుకొనిపోయెదనో పరికించెదనుగాక!

యని పలుకుచు నామాప్త విజయదత్తుడు కుమారిచంద్రకళను బట్టుటకై ముందునకేగెను. కుమారిచంద్రకళ మిగుల తొట్టి పాటుతో లేచినిలచి కొంతదూరమునకుఁ దొలగిపోయెను. మఱియుఁ గొంతసేపటివఱకు నాయిగుకటమగు స్థానమందిటుసటుఁ దొలగుచుఁ దనను గాపాడుకొనుచుండెను గాని, ఎంతదనుక? పురుషునిముందు స్త్రీయేమిసేయఁగలదు? విజయదత్తుడు కోధావేశుడై యామెను బట్టుకొని భూమిపైఁ బడవైచెను.

పండ్లొమ్మిదవ ప్రకరణము.

కుమారమహేంద్రసింహుని మనమెచట విడచియుంటిమో యావిషయమింకను మాపాఠకమహాశయులు విస్మృతిఁ జెందియుండరు. మంచిది! ఆయద్భుత సరోవరమందిరమునఁ గుమారమహేంద్రసింహుఁ డిరువురు స్త్రీలనుగాంచి యాశ్చర్యచకితుఁడయ్యెనని మేము పైనలిఖించియుంటిమి. ఆయిరువురు స్త్రీలను రాజమందిరమునఁ బర్యతరమ్యస్థావమందలి వసంతసేన పరిచారికగణమందుఁ జూచియుండుటచే నాతఁడు వారిని గుఱ్ఱింపఁగలిగెను. కాని, వారి నామములను మాత్రమత డెఱుంగఁడు.

వారలిచటికేల యరుదెంచిరి? ఈగృహాధికారినియగు సుందరాంగియు వారివెనుకఁ జూపట్టుచున్నదే! ఈసుందరాంగికిని వసంతసేనకు నెట్టిసంబంధముగలదు? ఈవిషయములనుదెలిసికొనుటకు కుమారమహేంద్రసింహుఁడు మిగుల వ్యధనొందుచుండెను. ఇంతదనుక మనకా సుందరాంగినామము తెలియదు. ఇక నామె కేదియోయొక కల్పితనామమునుంచుట మిక్కిలి యవసరముగఁ దలంచుచున్నాము. మృగాంకవతియను నామము చెడగై నది కాదుగదా!

కుమారమహేంద్రసింహుఁ డాయువువు స్త్రీలను గాంచి యాశ్చర్యచకితుడై వారివైపునకుఁ గాంచుచుండ వారిరువురి వెనుకనుండి మృగాంకవతి పరుగులిడుచువచ్చి కొంతదవ్వున నుండగనే, “రాకుమారా! మీరీ దురాత్మురాండ్రొ కెట్టివచనము నొసంగరాదు. వీరు తమ ప్రాణములను గాపాడుకొనుటకై మీచేత కేతెంచియున్నారని కేక” లిడి చెప్పెను.

మహేంద్ర:—సమాచారమేమి? వీరలెవరు?

మృగాంక:—(ఛానిని సమీపించి) వీరిరువురు వసంతసేన పరిచారికలు.

మీప్రాణముల గొనుటకై యరుదెంచి నాపరిజనులవలన బంధింపఁబడియుండిరి.

మహేంద్ర:—నీపరిజను లెచటఁ గలరు? నేనీమందిరమందు నిన్నుదక్క నితరు లెవరిని జూచియుండలేదు!

మృగాంక:—మీరు కొంచెము వెలుపలకు వెడలిచూడుఁడు. నాసిపాయి లచటఁ గలరు. వారలే వీరిరువురను బంధించికొనితెచ్చిరి

మహేంద్ర:—వీరు బంధింపఁబడియుండిరి, కరపాదములు శృంఖలాబద్ధములు గాకుండుటకుఁ గతంబేమి?

మృగాంక:—ఆవిషయమున నెట్టిభీతియులేదు. వీరలు నాకెట్టి కీడును గలిగింపఁజాలరు.

మహేంద్ర:—(ఆపరిచారికలిరువురి వైపునకుఁగొచ్చి) మీరేమి కోరుచుంటిరి?

ఒకతె:—(మృగాంకవతి వైపునకు సంకేతించి) ఈమె పలుకులు తధ్యములు. మీరు వీరపురుషులు కావున మాయపరాధములను

మన్నించెదరని విశ్వసించుచున్నాము.

కుమారమహేంద్రసింహుఁ డావచనముల నాలించి యోజనానిమగ్నమానసుఁడయ్యెను. ఆయిరువురి స్త్రీయవచియించినపలుకుల యెడల ను మృగాంకవతి వచనములఁజైనను వానికి విశ్వాసము జనింపలేదు. వీరలు నన్ను వంచించుట కేదియో యుక్తినిపన్నుచున్నారని యొకయరగడి యవత్రకు యోచించిన పిదప సతఁ డామందిరము వెలుపల కరుదెంచి పలుకెసలఁ జూడఁ దొడంగెను. మఱియు నాసరోవరము వెలుపల దాదా పిరువదియైదుగురు సిపాయిలు నిలచి పరస్పర మెద్దియో సంభాషించు చుండుటయు, గడియగడియ కాసరోవర మందిరము వైపునకుఁ బరికించుచుండుటయు సతఁడు కనుగొనెను. తదుపరి కుమారమహేంద్రసింహుఁ డచటినుండి యామందిరములోని కేగి మృగాంకవతి వైపునకు బరికించి యామెతో:—

“సరియే! నీయిచ్చవొప్పున గావింపుము. నేనీవిషయమున నేమియుఁ బలుకఁజాలను.”

“కావించుట కేమున్నది? వీరిరువురి శిరములు ఖండింపఁబడును”

“నీయిష్టము! నేను కొంచె మీసరోవరము వెలుపలకు వెడలిఁ గోరుచుంటిని.”

“ఎందులకు?”

“ఈసమయము మిగుల మనోహరముగ నున్నది. నేను కొంత తడవు విడిమైదానమందలి చల్లనిగాలిని సేవించుటకుఁ దలంచుచుంటిని. మఱియు నేనధిరోహించి యరుదెంచిన వారువ మెట్టి

స్థితియు మంజునాథయు గమనించి ఏచెప్పెను.

“మిత్రా! నాభోపరిభాగము దలి మిద్దెపై వినిర్మలవాయువు లభింపగలదు! మీరా గుఱుము విషయమున జింతింపఁ బనిలేదు. పాశ్చిక కాలమున వెదలి చూడనగును.”

కుమారము సోదరిసింహుఁ డేమి తలచి మిన్నకుండెనో మన మెఱుంగఁజాలము. మృగాంకవతి యాస్త్రి లిరువుర చేతులను బట్టుకొని గడ్డ పుటు వారి సెచటికిఁ దీసికొనిపోయెనో యావిషయము కుమారము సోదరిసింహుఁ డెఱుంగఁడు. మఱియు నతఁడు దానిని దెలిసికొనుటకును బ్రయత్నించలేదు.

మృగాంకవతి తన ప్రాణములను గాపాడియున్నను నామె యా కార్యమును స్నేహమ్మామున నొనరించి యుండలేదనియు మఱియు తపోద్వేషముతోడనో కావించియుండుననియుఁ గుమారము సోదరిసింహుని విశ్వాసము. కారణమున, వాని కామందీరమందలి పుష్పపాత్రక్రింద లభించియుండినజాబును ఇరువురువలన నామె తన్ను వంచించఁ దలంచుచుండెననియుఁ గుమారిచంద్రశత క్షేత్రేణియుఁగలిగింపఁ దలపోయుచుండెననియు నతఁడు నిశ్చయించుకొనెను. కుమారము సోదరిసింహుఁ డామెపై వగులు గొనియుండెననుట కెట్టి సందియమును లేదు. తన ప్రాణసంరక్షణకారమునకు బదులామె కేదియో ప్రత్యుపకృతి నొనరించుట కతఁడు దలంచుచుండెను. కాని యాజాబును గాంచినప్పటి నుడియు వాని యభిప్రాయము పరివర్తనము నొందియుండెను.

కుమారము సోదరిసింహుఁ డామృగాంకవతి యెడల జాగరూకుడై యుండుటవలన నతఁ డచటినుండి పారిపోవుటకుఁ దలంచిన యటులఁ జేయఁ జూచునుగాని, యచటివృత్తాంతములను దెలిసికొనుటకుఁ గుతూహలాయుత్పన్నుడై యుండుటచే నతఁడొక కార్యమందు వేగిరింపఁడయ్యెను. మృగాంకవతి కుమారము సోదరిసింహుని హృదయభావముల

నేమెఱుంగును? నేను వానికి ప్రాణప్రదాన మొనరించి యుంటినికదా!
అతడు నాపైఁ గృతజ్ఞత గలిగియుండునని యామి తలంచుచుండెను.

కుమారమహేంద్రసింహుని యొప్పవస్త్రములుదక్క సమయమున కుపయోగించుకొనుటకు దాచఁడనిన పద్మామృద్ధియులేదు.

కొంచెము పగలుగడగనే కుమారమహేంద్రసింహుఁ డాసాధోపరిభాగపు మిద్దెపైకిఁ బోయిచేరెను. అచటనుండి నలుచెసలఁగల యరణ్యపర్వతమైదానములు బాగుగఁ జూపబడుచున్నవి. ఆస్థానము మిక్కిలి మనోరంజకమైనదిగ వానికిఁ దోచుటచే, భగవదేచ్ఛ గలిగి యుండిన నన్ని కార్యములనుండి తీరికఁగనిన పిదపఁ గుమారిచంద్రకళఁ గూడి యామందిరమునఁ గొన్ని దినములు నివసించవలయునని యతఁడు తలంచుచుండెను. కొంతసేపటిచతురుఁ బ్రకృతిశోభలను గాంచి యతఁడు తన మానసమున కామోదమును గూర్చుకొనుచుండెను. దినకరుఁడస్తమించిన పిదప మృగాగవతియు నచటికిఁబచ్చి చేరెను. మఱియుఁ గుమారమహేంద్రసింగుని సమీపముననిలచి వానితో సుభాషింపఁ దొడంగెను:—

“రాకుమారా! ఈప్రకృతిశోభ నుత మనోహరముగ నున్నదో కనుగొంటిరా?”

“నిజము. కాని యది నామానసమున కామోదమును గలిగింపఁ జాలకున్నది.”

“ఎందువలన?”

“పెక్కు యోజనాశతముల వామానమును గలదివైచి బాధించుచున్నది. మఱియు నిచటి కేతెంచి నిన్ను గలిసికొనుట వలన నవి మఱియు వ్యసించుచున్నవి.”

“ఇచట కరుదెంచిన పిదప మీరేచింత వ్యసించినది?”

“నీనిజవృత్తాంతము నాకుఁ చెలియుననుక నేనా విషయముల వి

వరింపజాలను. నీవెవరవో—నీనివాస మెయ్యదియో, నిర్మా
నువ్యమగు యరణ్యమందలి యీసరోవరమందిరమున నీవొంటి
గ నివసించుటకు గతంబెద్దియో నేను దెలిసికొనవలసియున్నది.”
“రాకుమారా! నేను మీతోఁ బెక్కువిషయములనుగూర్చి సం
భాషింపవలసియున్నది. మీరు నానిజవృత్తాంత మెఱుంగకుం
డుటచే మీమానసమున ననేక శంకలుదయించుటయు సహజ
ము. ఒకప్పుడు నన్ను మీహితురాలుగను మఱియొకతఱి పగ
తురాలుగను భావించుచుండును. అందు ముఖ్యముగ నన్ను
మీపగతురాలుగ భావించుటకే పెక్కు యాధారములు చే
జిక్కుచుండును. నన్నెఱింగియుండిన వారలు నేను ఘోరపిశా
చిననియు, హంతకురాలననియు సాధారణముగఁ దలంచుచుండు
రు. మఱియు దానియందు వారిదోష మెద్దియును లేదు. వార
లుగాని యిరువురు మువ్వరై యారుఁగాని నాప్రసంగము మీ
యెదుట వెడలించియుండురని నేనిపు డీసంభాషణమును మీస
మక్షమున వెడలించియుంటిని.”

“లేదు. నీప్రసంగ మెవరివలనను నేను వినియుండలేదు.”

“సరియే! అట్టితరుణము చిక్కియుండక పోవచ్చును. సారాంశ
మేమన, నాయంతట నేను నావృత్తాంతమేమియు మీకు వివ
రించుట కిచ్చగింపను. నావిషయమై యెవరెట్టి యభిప్రాయ
మును స్థిరపఱచుకొనఁ జాలరు. మఱియు”

అంత మెట్లపైనుండి యెవ్వరో పైకి వెడలివచ్చుచుండిన యదు
గుల చప్పుడులు వారికి వినుపించుటచే నామె తన ప్రసంగమును నిలి
పివైచెను. తదనంతరము కుమారమహేంద్రసింహుఁ డామెతోఁ—

“మానినీమణి! ఈమందిరమున నీవొంటిగ నివసించుచుంటివా?”

“కాదు. ఇంకను గొందఱు కలరు. కాని మీరిట కేతెంచిన

తరుణమున వారలిచట లేకుండిరి.”

అంత మువ్వురు పరిచారిక లామిద్దెపైకి వెడలివచ్చుచుంటు
వారికిఁ జూవట్టెను. వారిలో నొకతె చేతియందుఁ జిన్నరత్నకంబళము
ను, రెండవదాని హస్తమందు దివ్యయు, మూడవదాని కరముందు
జాలవల్లికయుఁ గలవు. వార లారత్నకంబళము నచటఁ బట్టి దివ్య
యు జాలవల్లికయు నచటనునిచి కరములను బంధించుకొని వారినమ్ము
ఖమున వినయముగదురు నిలచియుండిరి. మృగాంకవతి కోరికపై ను హేం
ద్రసింహుఁ డారత్నకంబళముపై నాసీనుడయ్యెను. మృగాంకవతియు వాని
సమీపమున గూర్చుండెను. అట్టిసమయంబున నాకస్మికముగ నాపరిచారి
కలచటి కేతెచుటచేఁ గుమారమ హేంద్రసింహురకు మిక్కిలి చెడుగా
దోఁచెను. కారణంబేమన, నతఁడు మిగుల నాతురతముతో నామె సం
భాషణము నాలించుచుండెను. అపుడు వాని మానసమున కొకవిధమ
గు యద్భుతస్థితి యొదవియుండెను. కుమారమ హేంద్రసింహుఁ డాకు
రంగనయనను గాంచి, “మంచిది! నీసంభాషణమును గట్టిపెట్టుము. వ
చియింపు” మనెను. అంత మృగాంకవతి తన పరిచారికల వైపునకుఁ
బరికించి వారితో, “మీరు వెడలి శీఘ్రముగ భోజనప్రయత్నములను
గావింపుఁ” డనెను. కుమారమ హేంద్రసింహుఁడు మృగాంకవతితోఁ—

“ఇప్పుడింకను భోజనమునకై తొందరయేమి?”

“కానిండు! వారలు తమకార్యములను దీర్చియుంచెదరు. మీ
కిష్టము గలిగినపుడే భుజింపవచ్చును.”

“మంచిది. తరువాత?”

“(జాలవల్లికనుండి తములపాకులను దీసి). వీనిని సేవింపుఁడు.”

కుమారమ హేంద్రసింహుఁ డానాగవల్లిదళములను జేతియందుం
చుకొని యామెతో, “మంచిది! తరువాయి విషయములను వివరింపు”
మనెను.

“మీరు తాంబూలచర్వణమొనరింపుడు. భీతిల్లవలదు. వాని యందు మచ్చుమందు కలియలేదు. మీరటులఁ దలంచుట కియ్యది సమయముకాదు.

మహేంద్ర:—(శివ్వి) నీవు నాకెట్టి మహాపాపకార మొనరించియుండినను; నేను నీయెడల సుశయాకులచిత్తుడనై యుంటిననుట కెట్టిసందియమును లేదు. మఱియు నీప్రసంగవైఖరి యొకవిచిత్రీతిగ నున్నది. (తాంబూలమును నైచుకొనుచు) అలివేణీ! నాప్రాణములను గాపాడినట్టి నీవు చేతులార నాకు విషము నొసంగెదవని నేనెటులఁ దలంపఁగలను?

మృగాంక:—(హసించుచు) రాకుమారా! మీకు నాపై సందేహము గలిగియుండుటక యాశ్చర్యవిషయముగాదు. మీకు నాపైఁ గలిగియుండిన యాశంకను వృద్ధిపఱచుట కింతకుఁ బూర్వము మీరు పరికించియుండిన వసంతసేన పరిచారికలే చాలుదురు. కాని, మీరటుల శంకింపఁబనిలేదు. నేను మీకెట్టి హానియుఁ దలంచుదానను గానని సంపూర్ణవిశ్వాసమును గలిగియుండుదు నావిషయమున మీతోఁ బలువురు పలువిధములఁ బలికియుండుదురు. అందు మీమైయాదులతోఁ గొందఱు నానిజవృత్తాంత మెఱుంగకుండుటచే నాకుఁ బగతులు కానున్నారు. నేను నిరంతరము మీశుభమును గోరుదాననని శఙ్కపూర్వకముగఁ బలుకుటకంటె నెవ్విధమున మీకు విశ్వాసమును గలిగింపఁ జాలుదును? మఱియు నాపై నీమె కింతటి శుభచింత గలిగియుండుటకుఁ గతంబేమి? ఎట్టి ప్రయోజనమును గోరకయే యొకరి ఖాకరు తోడ్పడరనుట లోకవిదితమేకదా? యని మీరు తలంపవచ్చును. మంచిది! నేనీ ప్రపంచమునుండి వెలియైనదానను గాదుకదా? మీపై నానేకక యాశలుగలవు. వానిని నా

నోట వ్యక్తికరింపఁ జాలును. మీకిప్పుడు నాతో వత్సరముల
వెంట పని కలుగఁగలదు. మఱియు మీవలన నొక ఘనకా
ర్యము నిర్వహింపఁ బడవలసియున్నది. ఇప్పుడు రోహిణీగడము
గ్గమందు బంధీకృతయైయుండిన కుమారిచంద్రకళను మీరు విడి
పించి యన్ని కార్యములనుండి తీరికనొందిన పిదప నాకోరిక
యు నెఱవేఱఁగలదు. అప్పుడు మీమ్ము నర్థింపవలసిన దానిని
వేఁడుకొనియెదను. మీయైయూరులే నాకుఁ బగతులు కాగ
లరను విషయమును మాత్రము విస్మృతిజెందవలదు. ఎట్టకే
లకు వారు నిరుపాయులై నాసహాయము నర్థింపకఁ దీరదు.
నేను నిన్నటి మొన్నటినుండి మీకార్యములయందుఁదోడ్పడుట
లేదు. కొన్ని మాసములనుండి నేను మీకార్యములను దీర్చు
చుంటిని. తత్కారణంబున నాకనేకులు విరోధులగుచుండిరి.
నేను వారికి శీఘ్రియే నిరపపాయ స్థానమగు యీసరోవరముం
దిరమందు బాఁగియుండుచుంటిని. కారణంబేమన, నెవ్వరైనను
నా యిష్టములేనిదే యీ సరోవరము లోపల పాదమిడచాల
రు. నేనిచట నొంటిగ నివసించుచుంటినని మీరు తలంచుచుం
దురు. కాని, నేనేకాకినిగాను. ఈదైన్యావస్థయందుఁ గూడఁ
బరిచారికలు, భటులు, యైయూరు లందఱుఁ గలసి నాకొలుపు
నం దేబదిమంది కలరు.

మహేంద్ర:—ఇప్పుడు వారలెచట గలరు?

మృగాంక:—వారిలోఁ జాలమందిని మీరిచటఁ గూర్చుండియుండియే
చూడఁగలరు. తక్కినవారలు కార్యార్థమై వెడలియుండిరి. నే
ను మీశుభమును గోరువాన నగుటచేఁ గుమారిచంద్రకళ
యోగక్షేమముల నరయు బాధ్యతయు నాపైఁ గలదు. తత్కా
రణమున నాయైయూరి యొకతె రోహిణీగడమున నివసించుచు

నామె వృత్తాంతములను నాకుఁ దెలియఁ జేయుచున్నది. ఆమె యీమధ్యనే నాకొకజాబు వ్రాసియున్నది. (మొలనుండి కాగితమును వెడలించి దానిని కుమారమహేంద్రసింహుని చేతియందిడి) మీరు తొలుత దీనిని చదువుఁడు. పిదప నకల వృత్తాంతములను వివరించి తెలిపెదను.

కుమారమహేంద్రసింహుఁ డంతకుఁ బూర్వమే నాలేఖను పుష్పాత్ర క్రిందనుండి వెడలించి చదివియుండెను. తానా యత్తరము దొంగతనముగఁ జదివియుండిన సమాచార మామెకుఁ దెలుపుటన సంజనము కాదని తలంచి యతఁడాతేలి యప్పుడే తన చేతికివచ్చినటులఁ గడుశ్రద్ధతోఁ జమవ నారంభించెను. మృగాంకవతి తన కాలేఖ నొసంగుటవలన వాని మానసమున నెలకొనియుండిన శంక నివారణమై యామె తనకుఁ బగతురాలు కాదనియు హితైషిణియనియు వానికి గట్టినమ్మకము గలిగెను. కాని, “ఈమె యెవరు? ఈమె యైయారులు రోహిణీగడమునందుఁ బ్రవేశించి యేమే కార్యాచరణములను గావించియుండి” రను విషయములను దెలిసికొనుటకు వాని కధిక యుత్కంఠ జనింపసాగెను. పాఠకమహాశయులారా! మీరా లేఖయందలి వృత్తాంతములను విస్మృతి జెందియుండిన జ్ఞప్తికి తెచ్చుకొనుఁడు. లేదా వానిని మరల నొకమాటు చదువుఁడు. కారణంబేమన, నాజాబునందలి ప్రతివిషయమును మహేంద్రసింహుఁడు మృగాంకవతిని ప్రశ్నింపఁ వలం చుచున్నాఁడు.

మహేంద్ర:—సరసిజాననా! నీవు నాకొనరించియుండిన మహిమాపకారము వర్ణనాతీతము. కాని, నన్నిపుడు శంకయుండుఁ జిక్కఁజేయక నాప్రశ్నలకు సదుత్తరం బొసంగి నాయూరారులను నుపశమింప జేయుదువని నమ్ముచున్నాను.

మృగాంక:—మీరు నాపై నెట్టి సంశయము నొందవలదని మొద

టనే తెలిపియుంటిని. మీరు శ్రమయని తలంపకుండిన నేని రే
యి యంతయు కులకువ గలిగియుండి మీప్రశ్నలకు సదుత్తర
బొసంగుటకు సంసిద్ధురాలనై యుంటిని.

మహేంద్ర:—ఇందువదనా! నీపలుకులు నాకధిక ప్రమోదమును గలి
గించుచున్నవి. ఈలేఖను లిఖించిన మీయైయారి నీరద, రోహి
ణీగడమునం దేరీతి నున్నదో తొలుత నెఱుంగింపుము. బహు
శః యామె తన రూపమును మార్పుకొని, యచటి పరిచా
రికలఁ గూడి యాభూషాలుని గొల్పుచుండునని నాతలంపు.

మృగాంక:—కాదుకాదు. ఆమె యచట నెవరిని గొలుచుటలేదు
కాని, తన జాడ యెవరికిఁ జెలియకుండ నాదుర్గమందు చాఁగి
యుండి నమస్త వృత్తాంతములను చెలిసికొనుచున్నది.”

మహేంద్ర:—ఈలేఖయందు “జంద్రకశప్రియుఁడుకూడ నిచటఁగల”
డని వ్రాసియున్నదికదా? ఆసమాచారమేమి?

మృగాంక:—వసంతసేన మంత్రియగు విజయదత్తు నుద్దేశించి యావిష
యమును వ్రాసియున్నది. అతఁడు కుమారిచంద్రకశపై మరులు
గొనియుండెను.

మహేంద్ర:—కాదుకాదు. అంతయుఁ గల్గి! వానిని మాపరిజనులు
బంధించి కుమారిగడమునకుఁ బుత్తెంచియుండిరి.

మృగాంక:—మీతలంపు మిథ్య. అతఁడు కుమారిగడమునకుఁ జేరలే
దు. అతఁ డేమాఁయోపాయంబున దన ప్రాణములను గాపాడు
కొనియుండెనో తెలియఁ జాలము. వాని వృత్తాంతమును మీరు
స్కంధావారమునకుఁ జేరినపిదపఁగాని కుమారిగడమున కెవరి
నైన బుత్తెంచికాని తెలిసికొనఁ గలరు.

మహేంద్ర:—అటులయిన విజయదత్తుఁడు రోహిణీగడమునందుఁ బ్రవే
శించియుండెనా?

మృగాంక:—కావుననే నీరద యటుల లిఖించియున్నది.

మహేంద్ర:—మంచిది! లలితామనోరమ లిఖవురెవరు?

మృగాంక:—వారిరువుర మనకుఁ బగతురాంపు. వారిని సామాన్యవని తలుగఁ దలంపరాదు.

మహేంద్ర:—దీనియందుఁ జంద్రకళ ప్రియుని విషయమున, వానికిఁ జంద్రకళపై నధికానురాగము గలదని లిఖించి యున్నదికదా? ఆవిషయమెట్టిది?

మృగాంక:—అది యింకను నాకుఁ దెలియదు.

మహేంద్ర:—నీవీ ప్రత్యుత్తరమును సందేహించుచుఁ బలికియుంటివి.

మృగాంక:—(హసించి) మీరు చింతింపవలదు. కుమారిచంద్రకళ దేహమనోధనంబుల మాకర్పితమైయున్నది. ఆమె నీతరు లెవరును బరిణయము జేసికొనఁ జాలరు.

మహేంద్ర:—సరియే. ఆవిషయమంతయుఁ గ్రమముగఁ దెల్లము కాఁగలదు. కాని, దీనియందు, “జంద్రకళ పూర్తిగ మోసగింపఁ బడిన” దని వ్రాయఁబడియున్నది. ఆసమాచారమేమి?

మృగాంక:—ఆవిషయమును నాకుఁ దెలియదు. నీరద యొద్దనుండి రెండుమూడు దినములలో లేఖయేదైన నరుదెంచిన సర్వము దెల్లము కాగలదు. దీనియందలి పెక్కుసంగతులు గూఢభాషములతోఁ గూడియున్నవి. వాని నిజవృత్తాంతము లెట్టివో నాకింకను సుబోధముగాలేదు.

మహేంద్ర:—మంచిది. ఇక నీనిజవృత్తాంతమున, రోహిణీగడదుర్గ మందుఁ గుమారిచంద్రకళతో నివసించుచుండిన లలితామనోరమల వృత్తాంతములను దెలియఁగోపచుంటిని. వచియింపుము.

మృగాంక:—నేను సకల వృత్తాంతములను దేలుతెల్లముగ వివరించుట యేకాక మఱయుదు రహస్యవిషయమును కూడ విశదీకరించె

దను. మీరా సమాచారముల నాతించుటవలన సభక సంతోషచిహ్నులు కాగలరు. కాని, నాలుగైదు దినములు వఱకుఁ దాళిమి గలిగియుండవలెను. ఈగడువులోపల నీరదము రోగిఁ గడమునుండి మగుడిరాగలడు. లేదా, నేనుస్వయముగ నామె నిచటికిఁ గలియవనంపెదను.

మహేంద్ర:—నేనారహస్యములన్నింటి నెఱుఁగుటకు మిగులఁ గుతూహలాయత్తఁడైయుంటిని. నీవు వదిలిపా దలంచిన విషయముల నిప్పుడే వచింపుము.

మృగాంత:—మీరేల వేగిరించెదకు? నాలుగైదు దినములు గడుపుపెట్టుట మీలాభమును దలంచియేకాని మిమ్మిచట నిలసియుండు తలంపుతోకాదు. నన్ను మీశత్రురాలనని భావింపకుండిన మీరిచటఁ గొన్నిదినములు గడుపుఁడు. పరిచారిక విధంబున నేను మీపరిచర్యలను గావింపటకు సంసిద్ధురాలనైయుంటిని. మీకునాపై విశ్వాసముజనింపఁజేసిన మీస్కంధావారమునకు వెడలిపొండు. నాలుగైదు దినములలో నేను స్వయముగ మిమ్ము గలసికొని సకలవృత్తాంతముల నెఱింగించెదను.

మహేంద్ర:—ఔను. నేను మొదట నీవిషయమునఁ బలువిధములగు యోజనలయందుఁ జిక్కియుండుటయు, నాకునీయుండు విశ్వాసములేకుండుటయు నిక్కువము. కాని, యిపుడట్టి చింత యేమియు లేదు. నీవు నాశుభమును గోరుదానవయట కెట్టి సందేహమునులేదు. నాశూనసమున నెఱుకొనియుండిన సంశయములన్నియు దీరుదనుక నేనిచటనే గడపెదను.

మృగాంత:—మహాభాగ్యము. (నవ్వుచు) ఈరోపున మీయైయారు లరుదెంచి నన్ను బంధించుకొనిపోయిన నాశ్చర్యమేమియుఁ గలుగదు?

మహేంద్ర:—కానిమ్ము. చూచెదముగదా!

ఇరువదియవ ప్రకరణము.

కుమారమహేంద్రసింహుఁడు కొన్నిదినములవఱకు మృగాంకవ
తీయింట నతిథిగనుండెను. ఆమెయు నతుల వినయాభిమానములు
ట్టిపడ వాని నధికముగ సన్మానించుచుండెను. ఆమె పరిచారికలును
కుమారమహేంద్రసింహునకుఁ బ్రాణమనంబులఁ బరిచర్యలను గావిం
చుచుండిరి.

ఒకనాఁడు సంధ్యాసమయమున కుమారమహేంద్రసింహ మృ
గాంకవతు లిరువురు సౌధోపరిభాగమున జంద్రసాలయం దధివసించి
సంభాషింపఁ దొడంగిరి.

మహేంద్ర:—మృగాంకవతీ! నీకెట్టి యడ్డంకియుఁ గలుగకుండిన యీ
మందిరవృత్తాంతములను గొంత వివరింపుము. ఈసౌధమునకు
నాలుగు కోణములమందుఁగల ప్రతిమలపై దృష్టి ప్రసరించు
నపుడెల్ల నాకమితాశ్చర్యము జనించుచుండును.

మృగాంక:—నిక్కవము. అందు నందేహమేమియుఁ గలుగదు. ఈ
హర్మ్యరాజు మొకవిధమైన చిన్నతలస్కము. ఇది యిపుడునా
యాధీనమందుఁ గలదు. దీని వృత్తాంతము నేను వివరింపక
యే కొన్ని దినములలో మీకుఁ తెల్లము కాఁగలదు.

మహేంద్ర:—ఆవసంతసేన పరిచారిక లిరువురి యెడల నటులఁ బ్రవ
ర్తించియుంటివి?

మృగాంక:—వారిరువురను జెటయందు బంధించియూచితిని.

మహేంద్ర:—వసంతసేన వృత్తాంత మేదేనియు దెల్లమయ్యెనా?

మృగాంక:—ఆమె రోహిణీగడమునందు మీశిబిరముచుట్టు సంచరించుచుండుటఁ గొన్నిమాటులు మాపరిజనులు కనుగొనియుండిరి. నేనెంత దవ్వు యోజించి చూచినను, మీసహూదరు లిరువురిపైనను గుమారిచంద్రకళమీదను నామెకుఁ గలిగియుండిన పగను సాధించుకొన దలంచుచుండినటులఁ దోచుచున్నది.

మహేంద్ర:—ఇంతదనుక రోహిణీగడ సమాచారములుగాని, స్కంధావార వృత్తాంతములుగాని తెలియవలెను.

మృగాంక:—ఆశ్చర్యము! నాపరిజను లేకార్యమందుఁ జిక్కియుండిరో కాని, వారిలో నొక్కరైనను మగుడిరాకుండుటయేకాక, వారి సమాచారమైనను నాకుఁ దెలియపడవలెను. (మైదానము వైపునకుఁ గాంచి త్రుళ్లిపడి) ఆమైదానము వైపునకుఁ గాంచుడు ఇరువురు మనుష్యులొక బరువును మోసికొని యీవైపునకే యరుదెంచుచుండిరి. ఇప్పుడెదియో నూతనసమాచారము తెలియునటులఁ దోచుచున్నది. బహుశః వారిరువురు నాపరిజనులలోని వారనుట కెట్టియభ్యంతరమును గలుగదు.

మహేంద్ర:—(మైదానము వైపునకుఁ బరికించి) నిక్కువము. వార లీవైపునకే యరుదెంచుచుండిరి. ఆనూటయం దెవరో యొక మనుష్యుఁ డుండవలెను.

మృగాంక:—నిజమును యోజించితిరి. (హసించుచు) అటుకానిచో, నాపరిజనులు ధనధాన్యములను దొంగిలించి తెచ్చెదరనుకొంటిరా? (కొంచెముసేపు యీవైపునకు నిదానించి చూచి) ఆనూటయందు తప్పక వసంతసేన యుండునని తలంచెదను.

కొంతసేపటివఱకు వారేమియు సంభాషింపకఁ దడేకదృష్టి నామైదానము వైపునకుఁ బరికించుచుండిరి. ఆయిరువురూ మందిర సమీపమునకే తెంచినపిదప మృగాంకవతి కుమారమహేంద్రసింహునితో:—

“రాకుమారా! నాకనుజ్ఞనిడిన నేను వెడలి వారినిటకుఁ దోడ్కొని వచ్చెదను.”

నీవు వెడలకయే వారలిచటికి రాజాలరా?”

“ఎన్నటికి రాజాలరు. నేను స్వయముగ నానను గొనిపోయి నగాని వారిచట కరుదేరలేను. వారలే యననేల? ఎవరు నిటకు రాజాలరు.”

“అటులయిన నీనుండిరముల్లోనికి వచ్చిపోవు ప్రతివాని విషయమున నీవు శ్రమింపకుండవలసియే యున్నది. నీనొకమా తెవ్వని నైన నావపై నెక్కించి తోడ్కొని వచ్చిన నతఁ డామార్గము ను దెలిసికొనగలుగునని నేను లలముఁచుంటిని.”

“కాదుకాదు! అటులయిన నేనీ నుండిరమున నిశ్చింతతో నెటుల నిడసింపఁగలను? మీరు కొంచెము నావెంట క్రిందికి విచ్చేయుఁడు. అప్పుడు మీకా యుదంతమంతయుఁ జూపింతును.”

కుమారమ హేంద్రసింహుఁ డతెనువంబుతోఁ దన స్థానమునుండి లేచి మృగాంకవతివెంట క్రిందికి వెడలెను. మృగాంకవతి వానిని స్నానాగారములోనికిఁ దీసుకొనిపోయెను. కుమారమ హేంద్రసింహుఁడు దానియందే స్నానసంధ్యాదికృత్యముల నిర్వర్తించుకొనియుండెను. మంచిది! ఆస్నానాగారమందలి గోడలలో నొక యలమూస గలదు. మృగాంకవతి యాయలమూసను దెఱచెను. దానియందు పొడుగైన వెండిగుబ్బాల్లక్క నితర వస్తువులేమియును లేవు. మృగాంకవతి కుమారమ హేంద్రసింహునితోఁ—

“రాకుమారా! ఈసరోవరమందు నలుదెసల నుక్కుచిక్కములు వ్యాపించియుండెనని మొదటనే తెలిపియుంటినికదా?”

“ఔను. కాని, నీవు నావను దీసికొనిపోవు మార్గమందు మాత్రమూచిక్కములు లేకుండునని నాతలంపు.”

“కాదుకాదు, అటులఁ దలంపవాడు. ఆమార్గమందును జాలములు కలవు. వానిని యీమందిర ద్వారమని తలంపవలెను. ఇటుచూడఁడు. దాని తాళమును దెఱచుచుంటిని. (ఆవెండి గుబ్బను బట్టుకొని కొన్నిమాలులుత్రిప్పి) ఇప్పుడు నావను గొనిపోవు మార్గమందలి చిక్కములు తొలగి ద్వారమువలె దెఱవఁబడియున్నది. ఇప్పుడు నేనేకాదు, ఆమార్గము నెఱింగినవారు నావపై నెక్కి నిర్భీతతోఁ దీరమునకుఁ బోయి రాగలరు. మరల నీగుబ్బను వెనుక వైపునకుఁ ద్రిప్పిన మరల నామార్గ మాజాలములవలన బంధింపఁబడును. అప్పుడు నావ యేవిధంబున నిచటికి వచ్చి పోజాలదు.”

“(నవ్వి) ఇది విక్కిలి యప్పుడ విషయము.”

తదనంతరము మృగాంతవతి నావపై నెక్కి తీరమునకు వెడలెను మఱియు నాయరువురువును స్వల్పము మాటనమేత మా నావపై నెక్కించుకొని మందిరములోనికిఁ దోడ్కొనివచ్చెను. మఱియు నామందిరములోనికిరకుదెంచు సరోవరమార్గమును మరలఁపైన లిఖించియున్న విధంబున బంధించినైచెను. ఆసమయమున నచటఁగొందఱు పరిచారికలును గలరు. వారలు మృగాంతవతి సంభవలన జంద్రశాలయందుఁ బ్రకాశమునకుఁ దగు యేర్పాటులను గావించియుంచిరి. తదనంతరము వారలెల్లరు నాసాధోపరిభాగమునకు వెడలిరి. కుచూరమసేంద్రసింహుని సమీపమున మృగాంతవతియు రత్నకంబళముపై నాసీరయ యె్యు. ఆమకుష్యు లిరువురు నామూటను దను ముదిఱుకొని కూర్చుండిరి. ఆచంద్రశాల యంతయుఁ జక్కని చలువరాశ్యతో నిర్మింపఁబడి యుండుటచే మిగులఁ బరిశుభ్రముగ నుండెను. దానిపైఁ గూర్చుండుటకుఁ జిత్రాసనము మున్నగునపేరులు నాత్యము గలుగవు.

మృగాంత:—రాకుమారా! నేను వీరిగురువును వసంతసేనను బంధించి

కొని తెచ్చుటకుఁ బుత్తెంచియుంటిని. వీరలు తమ కార్యమును నిర్వహించుకొని యరుదెంచి నటులఁ దోచుచున్నది. ఈమూటయందు వసంతసేననే కొనితెచ్చియుందురు. (ఆమనుష్యు లిరువుర వైపునకుఁ గాంచి) ఈమూటయందువ సంతసేనకలదా, లేక నితరుల నెవరినైనను బంధించి తెచ్చియుంటిరా?

ఒకఁడు:—వసంతసేననే బంధించి తెచ్చితిమి.

మృగాంక:—ఆమూటను విప్పము. నేను కొంచె మామె రూపమును బరికించెదను.

ఆమనుష్యు లిరువు రామూటను విప్పిరి. మృగాంకవతి మహేంద్రసింహు లధికాభిలాషతో వసంతసేన రూపమును గాంచిరి. అంత వసంతసేన చకితయై “ఏమి! ఈమె యెటుల గాన వడినది?” యని యామనుష్యులను బ్రశ్నించెను.

ఒకఁడు:—చిత్తము. ఈమె జీవించునను సమ్మకములేదు. గాఢమగు గాయము తగిలియున్నది.

మహేంద్ర:—ఈమె నెవరు గాయపఱచిరి?

ఒకఁడు:—రోహిణీగడ తిలస్మతఞ్ఞానాయుండొక యువతి యీమెను గాయపఱచెను.

మహేంద్ర:—(మృగాంకవతి వైపునకుఁ గాంచి) రోహిణీగడమందొక తిలస్మతఞ్ఞానాయుఁ గలదా?

మృగాంక:—ఔను. ఆసమాచార కొలఁదిమంచికి మాత్రమే తెలియును. రోహిణీగడదీశుఁడగు సృష్టినారాయణసింహుఁడుకూడ దానిసంపూర్ణస్థితి నెఱుంగఁడనియే నాయభిప్రాయము. అచటి వృత్తాంతములుకూడ మిక్కిలి విచిత్రమైనవి. సమయము తటస్థించినపుడు నేనా వృత్తాంతమంతయు సవిస్తరముగ వివరించి మీకుఁ దెలిపెదను.

ఒకఁడు:—కాని, యిప్పుడాతఁడూనాస్థితి కొంతమాటియున్నది.

మృగాంక:—ఎందువలన?

ఒకఁడు:—(మహేంద్రసింహుని సంకేతించి) వీరియైయూరు లాతఁడూ
నాను స్వాధీనము జేసికొనియున్నారు. తఱ్ఱానామే యవనేల?
రోహిణీగడము సైతము యాధీనము జేసికొనినటులనే తలంప
వచ్చును.

మృగాంక:—(మహేంద్రసింహుని దెసఁ బరికించి) రాకుమారా! మర
ము శుభవర్తమానమునే వినగలిగితిమి.

మహేంద్ర:—చాకధికానందము గలుగుచున్నది. భగవంతుని కృపా
విశేషమున శీఘ్రముగ నీరవము నిట కరుదెంచి: జంబకశ
వృత్తాంతమును దెలియఁగలదు. (వసంతసేన వైపునకు గాఢ
దృష్టినిగుడించి చకితుఁడై) ఇదిమేమి? వసంతసేన దక్షిణమున
బంధము ఖండింపఁబడి యున్నది!

మృగాంక:—(హసించి) ఏమి! మీరింతదనుక నాసమూహాక మెఱుం
గరా?

మహేంద్ర:—లేదు. నేను కొంచెమైన నెఱుంగను.

మృగాంక:—ఆసంపూర్ణవృత్తాంతము నాకును దెలియదు. కాని, విజ
యగడమం దీమెకును విజయదత్తుని కూతురు మదాలసకును
బోరు సంభవించెననియు, నాజగడమం దీమె తన మణిబంధము
ను గోల్పోయియుండెననియు వినియుంటిని. మఱియు నాపోరా
టము మీరు నివసించుచుండిన మందిరమందే జరిగియుండెనని
యు నాలించియుంటిని. ఆకయ్యమంతు మాధవియుఁ గలదట
మృగాంకవతి వచనముల నాలించినంతనే కుమారమహేంద్ర
సింహునకుఁ దాను రుజావస్థయందుండిన తరుణమున విజయగడమహ
లునందు రాత్రికాలంబున దమకుఁ జూపట్టిన విషయములు, తుట్ట

తుదకొక గదియొక దొకశకము నొకానొకనుందరాంగి మనీబంధము
పడియుండుటయు జ్ఞప్తికివచ్చెను.

మహేంద్రా:—అవును. నాకిప్పుడు స్మృతికి వచ్చినది. ఆవిషయములు
మిగుల విచిత్రమైనవి. వాని జాడ యింతదనుకఁ దెలియ
జడ్యెను.

మృగాంక:—అసమాచార మెట్టిదో వ్యక్తీకరింపుడు! నేనుకూడ నా
లించెదను!

కుమారము సంగ్రహింపబడు తాను గనివినియుండిన విషయ
ము లన్నింటిని సంగ్రహింపగముగఁ జెప్పి వినిపించెను.

మృగాంక:—మూఢవిద్యో సమావేశము గలిగిన నింకను గొన్ని రహ
స్యములు మనకుఁ దెలియఁగలవు (అచటఁ గూర్చుండియుండిన
మనస్సు లిరువురు నైశ్చర్యఁగాంచి) మొదట వసంతసేన నిచట
నండి కొనిపోయి సుతచారికల యాధీనపడిచి యీమెను జేఱ
సాలక్ష్యం దుంచుచున్నది; మూర్ఖుని భారదోలి చికిత్సలను
గావింపవలయుననియుఁ జెప్పిరండు. తదనంతరము మీవలన
నచటి వృతాంతములన్నిటి నాలింపవలయును. సెబాసు! మీ
రు మిగుల బ్రశాసనీయుముగ మీకార్యమును జక్కపెట్టితిరి.
నేనధిక సుతుష్టాతరంగుడనైతిని.

“చిత్త” వని పలికి యామానుష్య లిరువురు వసంతసేనను జేతు
లతోని కైక్కుకొని క్రిందికి దిగిపోయిరి. ఇచట మృగాంకనతి మహేం
ద్రసింహు లిరువురు కంఠాదులను చుండిరి.

మృగాంక:—(కరచ-సవన-...) రాజమారా! ఇప్పుడు మీమనోవాం
ఛితము సఫలముగ నున్నది. ఈసంతోష సమాచారము తొ
లుత నాచూలముననే మీకుఁ దెల్లమాయెను. కావున నందఱి
కంటె నాకధిక పాత్రోపదేశము లభిషవలసియున్నది.

మహేంద్ర:—తప్పకయటలనే! నీదృష్టి కిప్పుగలిగించు వస్తువైయు నా యొద్దను లేదు. మంచిది! దానికి బదులుగ నేను స్వయముగ నీకర్పితుడ నగుచుంటిని.

మృగాంక:—నహ్వా! ఏమి! యీచతురత!

మహేంద్ర:—అదియేమి?

మృగాంక:—మీకు మీదేహముపై నధికార ముండును? అది కు మారించుకళ సొత్తునున్నదికదా?

కుమారమహేంద్రసింహుడు నడుచుచున్న సగి మిన్నకుండెను. మృగాంకవతి నిరుపమాన సౌందర్యశాలిని. ఆమె ప్రవృత్తతయు పరోపకారచింత వైదుష్యము నొన్నది. ఆమెను గురించి నానిని దమ భటునిగ నొనరించుకొనియుండెను. ఆమె మృగాంకవతితోర్పుల నాలించి కుమారమహేంద్రసింహుడు మిగుల బ్రసన్నచిత్తుడగుచు నామె నుదన మానసంబున మిగుల స్వామియై యెరిగెను.

మహేంద్ర:—మృగాంకవతి! నేను నీనొక విషయమును బ్రశ్నించ దలంచుచుంటిని. నీవెక్కువయో కల్పియి పలుక భగవంతు ని ప్రీత్యర్థము దానికి సమత్తర మొనరును.

మృగాంక:—మంచిది. ప్రశ్నింపుడు. నేను మౌనమున నేమివిధముగఁ జూపట్టుచున్నది!

మహేంద్ర:—నిజము వక్కాణింపజేయని ప్రతిపద్యమున నీ ప్రశ్నించ ను. వ్యర్థముగ నోటకేల శక్తిమంలేనివలెను.

మృగాంక:—మీసౌఖ్యమార్గము స్త్రీల సంతోషమునందున్నది. కొలఁదిగ మాటలాడిన మాత్రముననే నీ నొచ్చును. నాలుక యలసిపోవును. ఆయాసము గూగును. మంచిది. ప్రశ్నింపుడు. మీప్రశ్నకు సమత్తర మొనరింపని ప్రతిపద్యమున నేమివిధమున న్నాను. మఱియుఁ గావలసియున్న పత్తము సమాతము లిం

చి యొసంగెదను.

మ హేంద్ర:—విద్రుమోష్టి! నదుత్తర మొసంగెదనని ప్రతి న జేసియుం
టివికదా! మంచిది! ఇప్పుడు వచియింపుము! నీతలిదండ్రు లెవ
రు? నీచర్యలను గాంచుటవలన నీవు స్వతంత్రురాలవలె జూ
పట్టుచుంటివి. మఱియు నీవు గుమారీదశయం దుంటివో వివా
హితవో నెఱింగింపుము.

మృగాంక:—మీప్రశ్న ప్రత్యుత్తరం బొసంగఁదగినదికాదు (సవ్వచు)
కాని, ఏమి సేయుదువు? ప్రతినజేసి మిన్నకుండుటయు భావ్య
ముగాదు. నేను నిజముగ స్వతంత్రురాలను. కుమారీదశ
యందే యుంటిని. కాని, శీఘ్రకాలములోనే నావివాహము
గానున్నది.

మ హేంద్ర:—ఎప్పుడు? ఎచట?

మృగాంక:—ఇది రెండవప్రశ్న. దీనికి నిజమైన ప్రత్యుత్తర మొసం
గెదనని నేను ప్రతినజేసి యుండలేదు. తత్కారణంబున నీప్రశ్న
కు బ్రత్యుత్తరమును బడయఁజాలరు.

మ హేంద్ర:—ప్రత్యుత్తర మొసంగిన నీకుఁ బోవునదేమి?

మృగాంక:—ఔను! పోగలదు.

కుమారమ హేంద్రసింహుఁ డాపలుకుల నాలించి మిన్నకుండెను
మఱియుఁ దద్విషయమున చలమూనుటయు సమంజసముకాదని య
తఁడు తలంచెను. కాని, “శీఘ్రకాలములోనే వివాహము గానున్న”
దను వచనము నాలించుటవలన వానికి గొంత చింత గలిగెను. చింత
యేల కలుగవలెను? డాన వానికేమి హానికలదు? ఏమి! వానికి మఱి
యెందు యభిప్రాయముగలదా? కాదుకాదు. ఆమెను దానే పరిణ
య మాడవలెనను గోరికలేదు. అతఁడు నిష్కళంక మనంబున గుమూ
రిచంద్రకళను బ్రేమించియుండెను. కాని, మృగాంకవతియం దొప్పు

చుండిన సౌందర్యాతిశయమేకాక, నామె పరోపకారచింతయు వానిని తనవశము జేసికొనియుండెను. ఇపు డాతని కామెపై బెక్కుయాశలు కలవు. ఇదియునుగాకఁ దనకామె యొనరించియుండిన మహిమపక్యతికేఁబ్రతుకపకార మొనరించి తద్భారమును దన శిరమునుండి తొలగించుకొనే దలంచుచుండెను. సరియే. ఏమి కానున్నదో కాంచెదముగదా! మొదట మృగాంతవతి వృత్తాంతమును దెలిసికొనవలసియున్నది.

వసంతసేనను బంధించితెచ్చిన మనుష్యు లిరువురు మరలఁ జంద్రశాలలోని కరుడెంచి కరములను జోడించి వారి యెదుటఁ గూర్చుండిరి. అంత మృగాంతవతి వారలఁగని, “యిక మీవృత్తాంతములను వివరింపుఁ” డనెను.

అమనుష్యు లిరువురిలో నొక డిన్విధమునఁ జెప్పఁగొడంగెను.

“మేము తమ యాజ్ఞానుసరణి యిచటినుండి బయలుదేరి వసంతసేనను వెదక నారంభించితిమి. కాని, యామెజాడ రాజమందిరమునుఁగాని విజయగడమునుఁగాని చూపట్టవయ్యెను. మేము నిరుపాయులమై యచటినుండి మరలి రోహిణీగడమగ్గ సమీపమున కేతెంచితిమి. మేమా రోహిణీగడ పర్వతముపై నెక్కి నలుగడల సంచరించుచు నెచట నేమి జరుగుచున్నదో యాజాడఁ గనిపెట్టుచుంటిమి. ఒకనాఁడు మేమిరువురము రోహిణీగడ పర్వతమందు సంచరించుచుండ దటాలున నొక కందరముఖవ్వారము నొద్దకుఁబోయి చేరితిమి. అచటఁ గొందఱు మనుష్యులు నెమ్మది నెమ్మదిగా సంభాషించుచుండిన యలికిడి మాకువినిపించుటచే మేమువారి సంభాషణము నాలించుఁ గుతూహలముతో వారి మాటలు మాకు బాగుగ వినిపించునటుల దత్సమీపమునగల యొక పొదమందు దాగియుంటిమి. వారు కొంతమంది కలరని మాయూహపలన దెలిసికొంటిమి. వారివెంట నొకస్త్రీయుఁ

గలదు. వారిటుల సంభాషింప దొడంగిరి:—

ఒకఁడు:—మనమిచట నెంతదనుక మార్గమును బ్రతీక్షించుచుండవలె నో తెలియదు.

రెండవ:—మన మిచటఁ జాలదినములవఱకు వేచియుండ నవసరము లేదు. శీఘ్రముగ మన కార్యమైనను నెఱవేఱగలము. లేదా రిక్తహస్తంబుల మనము మగుడిపోవలసి వచ్చును.

మూడవ:—నాకు నటులనే తోచుచున్నది. సోవరుబారా! ఏది వె టులుండినను, విజయేంద్రసింహమహిపాలుని యెఱుఁగారు లీతఘ్న నాయకుఁ బ్రవేశించి యుండుట నిక్కవము. కారణంబేమ న్న, మొదట నీతఘ్ననాలోని కొకఁడైన వచ్చిపోవుచుండుట చూపట్టదయ్యెను. మనము నిన్నటి దినమున నాసమాధి ను దిరమునొద్ద గాంచియుండినవాఁడు తప్పక యెఱుఁగుఁడై యుం డవలెను.

నాల్గవ:—మంచిది. ఇకమూఁడు నాలుగు దినములలో నందఱుఁ దే లగలదకదా?

స్త్రీ:—మీకార్య మెపుడు తీరివను నాకార్యము నేడే సఫలము కా గలదు. నేను వసంతసేనాశశాంకవతుల నొప్పుగ వంచింది యుంటిని. నేడు వారిరువురను సమాధిమందిరమార్గమున త ఘ్ననాలోనికిఁ గొనిపోయి యేచీకటి గదియందో వారిని దుఠ ముట్టించెదను.

ఒకఁడు:—నీవు శీఘ్రముగ సచటి కేగుము. బహుశః వసంతసేనా శ శాంకవతు లచటి కిపుడు చేరియుండురు.

స్త్రీ:—ఇంకను సమయము కాదు.

ఒకఁడు:—ఒక గడియముందుగఁబోవుటయే మంచిదికదా!

ఈసంభాషణము నాలించి నేను వారిని గుఱ్ఱింపఁ గలిగితిని.

వారలు మాధవుడు మున్నగు జగపతిగారి సిపాయిలు. ఆస్త్రిచేమేల.

అంత మృగాంకవతి వారిమాటల కడ్డవచ్చి “వాగలు కూర్చుండియుండిన కందరముఖద్వారమునొద్ద టేకుమ్మారు లేమైననుగలవా” యని వానిని ప్రశ్నించెను. దానికి బ్రత్యుత్తరముగ వారిరువురు, “ఔనాను! యెందు టేకుమ్మారులు మాత్రము కలవు. కాని చాల దూరమువఱకు మరల టేకుమ్మారులు జూపబ్బవు.

మృగాంక:— మంచిది. ఇప్పుడు నేను గ్రహించితిని. ఆవిలముఖద్వారము నాశ్శానానుండి వెడలుటకొక మార్గమైయుండును. బహుశః జగపతి తన పరిజనులతో, “నేను చంద్రకళను దీసికొని యామార్గముననే యరుచెంచెదను. మీర లిచట సందిగ్ధముగా నుండు” డని యాజ్ఞాపించియుండును. అందువలననే వారలచట వేచియుండురు.

ఒకఁడు:—అటులనే కావచ్చును.

మహేంద్ర:—జగపతి యెవరు?

మృగాంక:—మీరామె నెఱుంగరు. కొంచెముసేపు తాళుడు. వీరి సంభాషణము నాలించిన విషయ వివరించెదను. (ఆమనుష్యు లిరువురి వైపునకుఁ గాంచి) సరియే! తరువాత నేమి జరిగెను? అతఁడు మరల నివ్వధంబున జెప్పఁదొడంగెను.

కొంతసేపటికి చమేలా యచటినుండి లేచి యొకవైపునకు దారి పట్టెను. మేమిరువురము నామె వెన్నంటి పోదొడంగితిమి. మఱియుఁ దెల్లవాఱుసరికి తఱ్ఱానాలోనికేగు సమాధిమందిరము నొద్దకుఁబోయి చేరితిమి. మేమిరువురము కొంతదవ్వున నొక మఱుఁగుతావున దాగి యుండి యామె చర్యలను బరికించుచుంటిమి. ఆసమయముననే వసంతినేనా శశాంకవతు లిరువురం నచటికి వచ్చిచేరిరి. వారు మువ్వరుఁ గొంతసేపటివఱకు నేమియో సంభాషించుకొనిరి. మేము దవ్వున నుం

దుటచే మాకువారి సంభాషణము కొంచెమైనను వినిపించదయ్యెను. తుద కామువ్వురు నాసమాధిమార్గమున తట్టినాయందుఁ బ్రవేశించిరి. ఎంతకాలము వేచియున్నను వారు మరల వెలుపల కరుదేరరైరి. వారు వెలుపలకు వెడలి వచ్చుదనుక నచటనుండి కదలఁగూడదని మేమిరువురము నిశ్చయించుకొనియుంటిమి. బాగుగఁ జెల్లవాటుటయేకాక గొమ్ముగ రెండఃజాములకుఁబైగా బ్రోద్దెక్కియుండెను. తుదకు మేము విసుకుజెంది యాతఁజ్ఞానాలోనికేగుతలంపుతో సమాధిమందిరమునొద్దకుఁ బోయితిమి. అచటికిఁ జేరినపిదప (రెండవవాని వైపునకుఁజూపి) నామిత్రుఁడు నాతో, “మనమీ పగలంతయుఁ గలఁతనొందుచునే యుంటిమికదా! సాయంకాలమైన పిదప మన మీతఁజ్ఞానాయందుఁ బ్రవేశించుటమంచి”దని పలికెను. నేనునయ్యదియే సముచితముదలంచితిని. మేమచటినుండి మగుడిపోవుటకుఁదలంచుచుండ దటాలున నాతఁజ్ఞానాద్వారమును దెఱచుకొని చమేలా వెలుపలకు వెడలివచ్చెను. ఆమెయు మమ్ములను గాంచెనుగాని, యచటనిలచి మాతోఁ గొంతసంభాషించుట కామెకు సాహసము గలుగదయ్యెను. ఆమె మిగులఁ గలఁతనొందుచుండినటులఁ జూహ్వాచుండెను. నెత్తుట దోగియుండిన యొకకైదువామె కరమందుఁ గలదు. ఆమె వెనుక నెవరైన నాతఁజ్ఞానానుండి యరుదెంచుచుందురని తలంచుటచే మేమామెను నిలుపుట భావ్యముగాదని తలంచి మిన్నకుఁటిమి. తదనంతరము మేమొక సమాధిమందిరము చాటున దాగియుండి తఁజ్ఞానాద్వారమగు సమాధిమందిరము నైపునకుఁ బరికించుచుంటిమి. చమేలాయు మేము కాంచుచుండగనే యచటినుండి పారిపోయెను. కొంతసేపటివఱకు నాస్థానమున నిస్తబ్ధత వ్యాపించియుండెను.

తదనంతరము కొంతదప్పువనుండి విజయేంద్రసింహమహీపాలునియై యారుఁడు పండితజగన్నాథుఁ డరుదెంచు చుండుట మాకుఁ జూపఁజెను.

డాతఖానాద్వారముచేతకుఁ జేరునరికి తఖ్ఖానాలోనుండి దబ్బాలున
 ఁకవతి వెడలివచ్చెను. పండితజగన్నాథుఁడామెను బంధించియుంచె
 అటుపిమ్మట నొకవృద్ధుఁ డాతఖ్ఖానాలోనుండి వెడలివచ్చి పండితజగ
 థునితో సంభాషింపఁ దొడంగెను. మాకు వారి సంభాషణముంద
 ఁన్నికొన్ని మాటలు మాత్రము వినిపించుచుండెను. వారి సంభా
 థిమువలన, తఖ్ఖానాయందుక హత్యజరిగి యుండినటుల మాకుఁదో
 గు. పండితజగన్నాథుఁడును నావృద్ధుఁడును శశాంకవతియే యాహ
 వ్యకాండమును గావించి యుండెనని నిశ్చయించుకొనిరి. కాని రక్త
 క్షుణ్ణు గు కరవాలమును జేతఁగొనియుండిన చమేరాను మేము గాంచి
 యుండుటచేఁ దబ్బానాయందు హత్యజరిగి యుండిన నని చమేరావలన జరి
 యుండుననియు శశాంకవతి నిరపరాధిని యనియు మాకు విశ్వాసము
 నుండెను.

తదనంతరము పండితజగన్నాథుఁడు నావృద్ధుఁడును శశాంకవతిని
 వెంటఁగొని మరల నాతఖ్ఖానాలోనికి వెడలిరి. మేనుచట నిలుచుటన
 లన బ్రయోజనములేదని తలంచి కొంతసేపమునపికప మేనుగుప్తరము
 నాతఖ్ఖానాయందుఁ బ్రవేశించితిమి. మేమా తఖ్ఖానాయందలి యాబది
 గదులయందుఁ గుర్మియును నెచట నేమి జరుగుచుండునో యని చూ
 డఁ దొడంగితిమి. కొంతసేపటికిఁ బండితజగన్నాథుఁ డాతఖ్ఖానాలోనుండి
 వెలుపలకు వెడలిపోవుటయు, శశాంకవతి యొకస్తంభమునకు బంధింపఁ
 బడియుండుటయు గనుగొంటిమి. మేనుండు సంచరించుచు నొక గది
 యందుఁ బడియుండిన వసంతసేనను గాంచి యధిక ప్రమోదభరితమా
 నసురైతిమి. నుజయు మేనుగుప్తర మామెను చేతులయందునైచుకొ
 ని నెమ్మదిగా యాసమాధిమందిరద్వారమును దెఱచుకొని వెలుపలకు
 వెడలివచ్చితిమి. తరువాత నాతఖ్ఖానాయందేమి తొడరియుండెనో

మాకుఁ దెలియదు. *

మృగాంక:—అచటి నియమానుసారము శశాంకవతి బలి యొన బడియుండును.

ఒకఁడు:—ఏమిజరుగునో, యావిషయము మాకుఁ దెలియదు.

అంతఁ గిందనుండి యొకపరిచారిక పరుగులిడుచు వచ్చి కడలను జోడించుకొని మృగాంకవతితో:—“నీరద యరుదెంచి సరోవరమున నిలచియున్న” దని విన్నవించెను.

ఆసమాచారము నాలించి మృగాంకవతి మిగుల సంతోషచిత్తయయ్యెను. ఇతఁ గుమారమహేంద్రసింహుని యాతురము జెప్ప నవియేకాదు. కారణంబేనుక, నతఁడు నీరదవలన రోహిణీగడ వృత్తాంతములను జంద్రకళ సమాచారమును వినదలంచియుండెను. అటుపిమ్మట మృగాంకవతి నిజవృత్తాంతమును వానికిఁ దెలియనై యుండెను.

మృగాంక:—(మహేంద్రసింహుని దెసఁ బరికించి) నేనీ యిరువుర నిటకుఁ దోడ్కొని వచ్చిన తీరుననే నీరదనుగూడ దీసికొని రావలయును.

మహేంద్ర:—మంచిది. నడువుము. నీరదను వెంటకే తోడ్కొనిరమ్ము. నేనును నీవెంట నేత్రుడెదను.

మృగాంక:—మీరేల శ్రమగొనియెదరు? కూర్చుండియుండుడు. నేనిపుడే యామె నిటకుఁ దోడ్కొని వచ్చెదను. (ఆయిరువుర మనుష్యుల వైపునకుఁ గాంచి) ఇక నడువుడు. మిమ్మిరువురను దీరమునకుఁ జేర్చెదను.

* తత్త్వానాయందలి మహాశక్తి యెదుట బలయొసంగబడిన యువతి వసంత సేన యైయారియగు శశాంకవతియనియు, క్షత గాత్రయై పడియుండిన వసంత సేనును గొనిపోయిన వారిలు మృగాంకవతి సేను లిరువురనియు మాపాఠకమహాశయులు తెలిసికొని యుండురు.

నిరుపాయుడై కుమారమహేంద్రసింహుఁ డచటనే కూర్చుండి యుండెను. ఆమనుష్యు లిరువురను వెంటఁ గొని మృగాంకవతి యచటి నుండి వెడలిపోయెను. మఱియుఁ గొంతనేపటి కామె నీరదను వెంటఁదో

ని కుమారమహేంద్రసింహుని సమీపమునకు వచ్చిచేరెను. వా గాంచిర తోడనే నీరద చకితయై—

తః—(మృగాంకవతితో) ఏమి! కుమారమహేంద్రసింహు లిచట

విరాజమానులై యుండిరా?

గంకః—ఔను. కొన్నిదినములనుండి యిచటనే యుండుచుండిరి.

మఱియు రోహిణీగడ యుదంతములను, గుమారిచంద్రకళ స మాచారమును, లలితామహోరము నిజవృత్తాంతములను నీరద న నాలించుటకుఁ గుఱుకొని మత్తచిత్తులై నీరాకకుఁబ్రతి సించు దద్దరిల్లుచుండిరి. మంచిని. ఇబ్బరమ్ము. నాసమీపమున గూర్చుండి నీసమాచారముల నె కింగింపుము.

నీరదః—(మిగుల తొట్టచాటుతో) ఆశ్చర్యము! నేనిపు డిచట నొక

క్షణకాలమైనను కూర్చుండఁ జాలను. మఱియు నేసమాచార మును వివరింపఁజాలను. ఈసమయము మిక్కిలి యమూల్యమైనది. కుమారమహేంద్రసింహుల నిచటఁగాంచుటవలన నాకు మిక్కిలి సంతసము గలుగుచున్నది. (మహేంద్రసింహుని దెసఁ బరికించి) రాకుమారా! త్వరపడుడు. త్వరపడుడు. ఆలసింప వలదు. పాపమా నిస్సహాయ సుకుమారి చంద్రకళ యధిక యాపదయందుఁ జిక్కియున్నది. మీరామె ప్రాణములను గా పాడ దలంచుచుండిన నన్నేమియుఁబ్రశ్నింపక వెంటనే నావెంట విచ్చేయుడు. సాధ్యమగునెడల మార్గము దావృత్తాంతమున యు వివరించి చెప్పెదను. జాగుసేయుకుడు. (మృగాంకవతి దె సలఁ బరికించి) మీరును గొంతయాశ్వికులను వెంటఁగొని నడు

పుడు. వారు యుద్ధపరికరములతో సుసజ్జితులై రావలయు.
మృగాంక:—అటులనే కాగలదు.

మహేంద్ర:—(లేచినిలచి) నేను సంసిద్ధముగ నుంటిని.

మృగాంకవతీ సీరదామహేంద్రసింహులు ముప్పురా
భాగమునుండి క్రిందికి దిగిపోయిరి. సీరద వచించియుండిన
న సర్వము నాయత్తపఱచబడెను.

ప్రాతఃకాలమయ్యెను. బాలభానుని యగుణకిరణజాల
నలుగడల వ్యాపించుచుండెను. ఆహా! ఆమెను బాహుబలవ
మోపేతుఁడును రణవ్యాపార పారంగతుఁడునగు మన కుమారను
ద్రసింహుఁ డుత్తమాశ్వముపై నధిరోహించి యామైదానము వైశ
టులఁ బరుగెత్తిపోవుచుండెనో పరికింపుడు. వాని కటివ్రదేశమున
ధింపఁ బడియుండిన మణిమయదీర్ఘకరవాలపుకోశ మాచుశ్వవే
నకు మెచ్చుకొని, సెబాసు! సెబాసు!! యనుచు నెగిరెగిరి యా
శ్వపు టుదరమున దట్టుచుండునో యనునటుల భావముదయింపఁజే
చున్నది. చూడుడు!

కుమారమహేంద్రసింహునకు మున్నందు సీరద యశ్వారోహయై
పోవుచుండెను. వాని వెనుక నరేబిరూపారుదముపై నధిరోహించి కు
మారమహేంద్రసింహుని గలుసుకొని యభిలాష దన వారవ మతి
వేగముగఁ బర్వెత్తించుచు మృగాంకవతి వెడలుచుండెను. ఆమె వెను
క నధిక బలపరాక్రమసమన్వితులును యుద్ధకుశలునగు పెక్కుసవ్వా
రులు దమ గుఱ్ఱములనుఁ బర్వెత్తించుచు నేగుచుండిరి. ఆయడవియం
దలి మైదానమందు నెలకొనియుండిన నిస్తబ్ధత నాగుఱ్ఱముల గిట్టల చ
ప్పుడులవలన భంగమొందుచుండెను.

ఇది

బిదవ భాగము.

మనమ ఫౌండేషన్ పుస్తకాల పరిశీలనాపట్టిక

పుస్తకం సంఖ్య	TPLA116B165
పుస్తకం పేరు	మాయామయి 05
తారీఖు	26/10/24
ముందు అట్ట	NO
వెనుక అట్ట	NO
మొత్తం పేజీలు	305
పెద్ద సైజు పేజీలు	NO
భాగ పేజీలు	NO
లేని పేజీలు	117,118
తయారు చేసినది	Rohith
పేజీలు విడదీసినది	Sowmya
టైప్ చేసినది	Akshaya
పరిశ్ల చేసినది	PRATHYUSHA
పేజీలు పరిశూనినది	
ఫైండింగు చేసినది	
ప్యాకింగు చేసినది	
పరిష్కరి	